ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ།

མཛད་པ་པོ། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ། སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

༄༅། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་
ལས་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་། ཚད་མ་གྲུབ་པ།
མངོན་སུམ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཅས་
ཀྱི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་
བཞུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྤྱིའི་ཨང་།
SJRB-0090

མ་ཕྱི་སྒང་ཏོག་དང་སེར་གཙུག་པར་མ་ལ་དཔྱད་བསྡུར་བྱས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཀྱིས་ཞུ་སྒྲིག་བྱས།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཀྱིས་གློག་རྡུལ་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་བཟོས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།
༢༠༢༣ ལོའི་ཟླ་གསུམ་པར་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།
www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།
serajeyrigzodchenmo@gmail.com

དཔེ་སྒྲིག་པ། རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་པ།

དཔེ་བསྡུར་དང་ཞུ་དག་པ། བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱལ།

པར་སྐྲུན་གྱི་བདག་དབང་སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལ་ཡོད།

i

དཀར་ཆགངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།..v ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད། ix

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད།...1
ཡན་ལག་ཅན་གྱི་བསྟན་བཅོས་བཤད་པ། 3
མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ། 8
གཞན་སེལ་བཤད་པ། 21
རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 51
དགག་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་བཤད་པ། 54
རིག་བྱེད་ཚད་མར་དགག་པ།..62
ལུང་ཚད་མར་འདོད་པ་བླུན་པོར་བསྟན་པ། 89

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད།..90
ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། 90
རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་དགག་པ། 93

དཀར་ཆག

ii

ལུགས་འབྱུང་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་བསྒྲུབ་པ། 101
སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བཤད་པ། 102
སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་བཤད་པ། 125
འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་བཤད་པ།..127 ལུགས་ལྡོག་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ།.......................................128 གཞན་ལུགས་ཀྱི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ།...147 ཚད་མས་བསྟོད་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།...162

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་མངོན་སུམ་ལེའུའི་རྣམ་བཤད།...163 མངོན་སུམ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ་བ།..194 མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།...212 ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།..223 རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པ།..225 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ།...232 མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།..233 ཚད་འབྲས་བཤད་པ།...237 འབྲས་རྟོག་གཉིས་པའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།..241 འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།...246 དྲན་པ་ལས་རང་རིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ།..276

དཀར་ཆག

iii

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།..287

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད།...289 དོན་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།...293 རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།...294 མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།..317

མངོན་སུམ་གྱིས་མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།...331 དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ།..348 ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།...353 མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པ།...............................365 མཇུག་གི་དོན་བཤད་པ།...373 པར་བྱང་སྨོན་ཚིག..376

iv

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།
རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ནི། ༧རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༣༩༡ ལོར་གཙང་རུ་ལག་གི་སའི་ཆ་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱའི་ཉེ་འདབས་སྲད་ཀྱི་ལུང་ལག་གུར་མོ་རུ་བ་ཞེས་པའི་འབྲོག་སྡེ་ཞིག་ཏུ་ཡབ་མགོན་པོ་རྡོ་རྗེ་དང་། ཡུམ་ཇོ་མོ་ནམ་མཁའ་སྐྱིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྐུ་འཁྲུངས། སྐུ་ན་ཕྲ་དུས་ཀྱི་མཚན་ལ་པདྨ་རྡོ་རྗེར་གསོལ། དགུང་ལོ་ལྔ་བཞེས་སྐབས་གྲོང་པ་གཞན་གྱི་ར་རྫི་མཛད་སྐབས་རྡོ་ལ་མ་ཎི་མང་པོ་བྲིས་གནང་བ་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པར་གྲགས།
དགུང་ལོ་བདུན་ལ་ཕེབས་པའི་ཚེ་ཡབ་འདས་པ་དང་དེ་མུར་སྣར་ཐང་དུ་ཕེབས། དཔལ་སྣར་ཐང་གི་མཁན་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་སྤྲུལ་སྐུ་རྗེ་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ལས་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་བཞེས། བརྒྱ་སྟོན་ཙནྡྲ་དང་ཤཱཀྱ་དཔལ་ལས་བོད་ཡིག་དང༌། ལཉྫ་ཝརྟུལ། ཧོར་ཡིག་སོགས་གསན་སྦྱོང་མཛད། དགུང་ལོ་བཅོ་ལྔ་པ་ ༡༤༠༥ ལོར་དཔལ་སྣར་ཐང་གི་མཁན་ཆེན་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་དང་ཆེན་པོ་བློ་ལྡན་གཉིས་ཀྱི་དྲུང་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་མནོས་ཏེ་མཚན་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་དཔལ་ཞེས་གསོལ། དེ་རྗེས་སྣར་ཐང་གི་པཎྚི་ཏ་སངྒྷ་ཤྲཱི་ལ་སྙན་ངག་མེ་ལོང་དང༌། མངོན་བརྗོད་འཆི་མེད་མཛོད། སྒྲ་མཚམས་སྦྱོར་ལྔ་པ་སོགས་དང༌། གཏུམ་པོ་དཀར་པོའི་རྗེས་གནང་སོགས་ཆོས་བཀའ་དུ་མ་གསན།
དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པ་ ༡༤༡༠ ལོར་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཁན་པོ་མཛད་དེ་བསྙེན་པར་རྫོགས། མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཀྱཻ་རྡོར་དང༌། དོན་ཞགས་སོགས་མང་དུ་ཞུས། རྣམ་འགྲེལ་དང་ཊཱིཀྐ་ཐུགས་འཛིན་མཛད། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཨ་བྷ་ཡ་ཀཱིརྟི་ཞེས་པས་སློབ་དཔོན་མཛད་དེ་ཉ་དཔོན་པའི་ཚད་མའི་འགྲེལ་པའི་སྟེང་ནས་སྣར་ཐང་དུ་གྲྭ་སྐོར་མཛད།
དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་པ་ ༡༤༡༥ ལོར་དབུས་ལ་ཕེབས་ཏེ་ཁྲ་འབྲུག་ཏུ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་

v

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསབཟང་དང༌། ཐང་པོ་ཆེར་རོང་སྟོན་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ནས་དབུ་མ་དང་ཕར་ཕྱིན་གསན། འོན་བཀྲ་ཤིས་དོ་ཁར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དང་མཇལ་ཏེ་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སོགས་མང་དུ་ཞུས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་བཀའ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐང་པོ་ཆེར་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་དང་། གསང་ཕུ་པ་རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་གཉིས་ལས་གསང་འདུས་མི་བསྐྱོད་པ་སོགས་གསན། གསང་ཕུ་ནེའུ་ཐོག་དང་རི་བོ་དགའ་ལྡན་དུ་ཕར་བྱོན་ཚུར་བྱོན་མཛད་ནས་ལོ་གསུམ་ཙམ་བཞུགས།
དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཞེས་པ་ནས་འབྲས་སྤུངས་དགོན་དང་སེ་ར་ཆོས་སྡིངས། ཕན་ཡུལ་གྲོ་པ་སོགས་སུ་བྱོན། དམར་སྟོན་དཔལ་ལྡན་རིན་ཆེན་དང༌། རྒྱ་མཚོ་རིན་ཆེན་གཉིས་ལས་ལོ་གཉིས་རིང་མདོ་རྩ་བ་དང་མངོན་པ་ལེགས་པར་གསན།
དགུང་ལོ་སོ་ལྔ་པ་ ༡༤༢༥ ལོར་གསང་ཕུའི་འཆད་ཉན་མཛད། དེ་ལྟར་དབུས་ལ་ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས། སོ་དྲུག་པ་ ༡༤༢༦ ལོར་རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་དང་ལྷན་དུ་གཙང་ལ་ཕེབས། བྱང་ཆེན། རི་ཁུད། བྲག་དམར་སོགས་སུ་བཞུགས། འཆད་ཉན་སྨར་ཞིང་གྲྭ་ཚོགས་འཕེལ་བར་མཛད། རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་རྗེ་ལས་སྤྱིར་ཆོས་མང་པོ་དང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ཊཱིཀྐ་དེ་གསན། མཁས་གྲུབ་རྗེ་ལས་ཀྱང་ཆོས་འབྲེལ་ཙམ་གསན། དགུང་ལོ་བཞི་བཅུར་འཇུག་ཊཱིཀྐ་བརྩམས། ལ་སྟོད་ལྷོ་བྱང་རྣམས་སུ་བྱ་བྲལ་འཆད་ཉན་མཛད།
དགུང་ལོ་ཞེ་གཅིག་པ་ ༡༤༣༡ ལོར་ཆོས་སྡིངས་སུ་གཡུལ་རྒྱལ་བ་ཡོན་འབྱུང་ཞེས་པ་གདན་དྲངས་ཏེ་ཁོང་ལ་དབྱངས་འཆར་གྱི་རྒྱུད་ཆ་ལག་དང་བཅས་པའི་བཤད་པ། ལག་ལེན་གྱི་ས་རིས་སོགས་ཞུས་ཏེ་ལེགས་པར་སྦྱངས།
དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པར་བོ་དོང་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་དང་མཇལ་ཏེ་སྒྲོལ་མ་ཉེར་གཅིག་པ་དང༌། བཅུ་བདུན་མ། དཀར་སྔོ་སོགས་ཆོས་གང་མང་གསན། དྲི་བ་དུ་མ་མཛད་པར་ལན་བདེ་བླག་ཏུ་ཕུལ་བས་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཏེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ།
དགུང་ལོ་ཞེ་དྲུག་པ་ ༡༤༣༦ ལོར་བྱང་ཆེན་དུ་ཐེག་ཆེན་ཕོ་བྲང་བཏབ། དེ་ནས་སྔར་བཀྲ་ཤིས་དོ་ཁར། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་དོགས་གཅོད་གསན་པའི་ཟིན་

vi

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

བྲིས་རྣམས་དང་། དགེ་ལྡན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་ལ་རྣམ་འགྲེལ་གསན་པའི་གསུང་རྒྱུན་རྣམས་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་རིགས་པའི་རྒྱན་བཀའ་རྩོམ་གནང་།
དགུང་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་པ་ ༡༤༣༨ ལོར་དབུས་སུ་ཕེབས། བྱང་རྩེ་ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བ་དང༌། ཟུར་ཁང་བསོད་ནམས་ལྷུན་གྲུབ། སྤྱན་སྔ་རིན་ཆེན་འཕེལ་སོགས་ལས་ཆོས་མང་དུ་ཞུས། དེ་ནས་འཇམ་དབྱངས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་ལས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་རྫོགས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་ཡན་ལག་དྲུག་གི་ཁྲིད་སོགས་དང་། ལྔ་བསྡུས་ཀྱི་རི་མོ་ས་བྲིས་བཀའ་རྗེས་གནང་སོགས་མང་པོ་ཞུས།
དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་པ་ ༡༤༤༠ ལོར་ཤེས་རབ་སེང་གེ་དང་ལྷན་དུ་གཙང་ལ་ཕེབས་ཏེ་སྣར་ཐང་དང་བྱང་ཆེན་སོགས་སུ་འདུལ་བའི་འཆད་ཉན་གཙོ་བོར་མཛད། དེ་ནས་རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་གེའི་དགོངས་རྫོགས་སུ་ནང་རྟེན་ཐུབ་ཆེན་བཞེངས། དགུང་ལོ་ང་བདུན་པ་ ༡༤༤༧ ལོར་འཕྱོངས་རྒྱས་པ་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོས་རོགས་སྐྱོར་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་། སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བཞེངས།
དགུང་ལོ་ང་དགུ་པ་ ༡༤༤༩ ལོའི་དགུན་ཆོས་ནས་བརྩམས་ཏེ་དཔོན་སློབ་ཐམས་ཅད་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོར་གཞིས་ཆགས་ཏེ་བཞུགས་ཤིང་དགོན་པ་བཞེངས་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་འཆད་ཉན་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་མཛད། པཎ་ཆེན་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ཞེས་མཚན་སྙན་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་བཟུང་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདན་ས་པ་སུས་མཛད་ལ་མཚན་དབུར་པཎ་ཆེན་ཞེས་པ་མཉམ་སྦྱོར་བྱེད།
དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་པ་ ༡༤༥༠ ལོའི་དགུན་ཆོས་གྲོལ་མཚམས་ཤིག་ཏུ། རྗེ་འདི་རི་བོ་དགེ་ལྡན་གྱི་གསེར་ཁྲིར་བཞུགས་རྒྱུའི་གདན་འདྲེན་དུ། བླ་མ་དཀའ་བཅུ་བ་སྦྱིན་པ་དཔལ་བ་དང་དགེ་བསྙེན་དཔལ་ལྡན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་སོགས་སླེབས་ནས། དགའ་ལྡན་གྱི་གདན་ས་ལ་འབྱོན་དགོས་པའི་ཞུ་བ་ཕུལ་ཀྱང་། བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་བཏབ་མ་ཐག་ཏུ་སོང་བར་བརྟེན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ལ་ཕེབས་པ་མ་མཛད།

vii

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསདགུང་ལོ་དོན་དྲུག་པ་ ༡༤༦༦ ལོར་རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར། སྒྲོལ་མ་ལྷ་ཁང་གསར་དུ་བཞེངས། དགུང་ལོ་དོན་བརྒྱད་པ་ ༡༤༦༨ ལོར་གོས་སྐུ་ཆེན་མོ་བཞེངས་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་དང་། གོས་སྐུའི་ཐུགས་ཀར་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་ཚིགས་བཅད་མང་པོ་བྲིས་གནང་མཛད། དེ་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ལྷ་སར་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་བཙུགས་པ་དང་མཐུན་པར། ཤིང་ཕོ་རྟ་ལོའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་ཟླ་བ་ལ། བུ་སློབ་བསྟན་འཛིན་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་སྤྱན་དྲངས་ནས་ཚོགས་པ་སྟོང་གཅིག་དྲུག་བརྒྱ་ཙམ་གྱིས་སྨོན་ལམ་བཙུགས། སྐུ་ཚེའི་གང་པོར་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་བླ་མ་དྲུག་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ལ་བསྟེན་པ་དང་། ཁྱད་པར་བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་ཀྱི་བླ་མ་གསུམ་སྟེ། བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་མཁན་ཆེན་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་དང་། རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་གཉིས། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཞེས་གསུངས།
སློབ་མ་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་འདུལ་འཛིན་དཔལ་ལྡན་བཟང་པོ་དང་། རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་བཟང་པོ་བཀྲ་ཤིས། འཇམ་དབྱངས་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ། རབ་འབྱམས་པ་བསྟན་པའི་ཉི་མ། སྨོན་ལམ་དཔལ་ལེགས་བློ་གྲོས། མཁན་ཆེན་བཟོད་པ་དཔལ་གྲུབ། མཁན་ཆེན་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་མང་དུ་བྱུང་།
དགུང་ལོ་གྱ་བཞི་པ་ ༡༤༧༤ ལོའི་དགུན་ཟླ་འབྲིང་པོ་ལ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོར་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ། །རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོའི་རྗེས་ནས་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་རེད། ཁོང་གི་གསུང་རྩོམ་ལ། འདུལ་བའི་གླེང་འབུམ། མདོ་ཊཱིཀ །ཚད་མའི་ཊཱིཀྐ །རྩ་འཇུག་གི་ཊིཀྐ །སོགས་པོ་ཏི་བདུན་ཙམ་བཞུགས།
༢༠༡༦.༠༨.༡༡.ལ་སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་པས་བཏུས་བསྒྲིགས་བྱས།

viii

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་སྔོན་བྱོན་མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་གི་བཀའ་དྲིན་ལས། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་དང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ནོར་དུ་གྱུར་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་གླེགས་བམ་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་མྱོང་ནའང་། དུས་རབས་ཀྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་འགྲོགས་པའི་མིའི་ཉེས་སྤྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྩ་ཆེའི་གསུང་རབ་མང་པོ་ཞིག་རྩ་བརླག་ཏུ་ཕྱིན་ཟིན་པ་དང་། ལྷག་འཕྲོས་གང་མང་ཞིག་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་ཉེར་ཡོད་པར་བརྟེན་དུས་རབས་འདིའི་བོད་མི་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་རྩ་ཆེ་བའི་གསུང་རབ་དེ་དག་གཅེས་ཉར་བྱེད་རྒྱུར་བརྩོན་དགོས་པ་ནི་དུས་ལ་བབ་པའི་ལས་འགན་བཟློག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ངེས། དེ་བས་འདི་ག་སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ནས་ཀྱང་རྩ་ཆེའི་གསུང་རབ་དེ་དག་ཉར་ཚགས་དང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་འདི་གཉེར་བཞིན་ཡོད།
དེང་རབས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལས་སྟབས་བདེ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྟུན་ནས་གསར་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དེབ་དང་འཕྲུལ་དེབ་གང་མང་ཞིག་ཁྱབ་བརྡལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་དགའ་འོས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་མོད། སྤྱིར་གསུང་རབ་དཔར་བསྐྲུན་དང་ཞུ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་བཅོས་ནོར་ཤོར་ནའང་ཚབས་ཆེ་བའི་སྐྱོན་ཆ་འབྱུང་སྲིད་པས་བསྲེས་ལྷད་དང་བཟོ་བཅོས་མེད་པར་སོར་འཇོག་གིས་བདག་ཉར་བྱ་རྒྱུ་ཅི་ནས་ཀྱང་གལ་ཆེ་ཞིང་། གལ་ཏེ་ནོར་བར་ངེས་པའི་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་བཅོས་དགོས་བྱུང་ནའང་ཁ་གསལ་གྱི་མཆན་ཡིག་འགོད་རྒྱུ་ཧ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡིན། འདི་ག་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ལ་མཚོན་ན། པར་གཞི་ཚད་ལྡན་ཞིག་མ་ཕྱིར་བཟུང་ནས་དེའི་ཡིག་འགྲོས་སོར་བཞག་གིས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ་རྩ་དོན་དུ་འཛིན་བཞིན་ཡོད་ལ། དེའི་པར་གཞི་མི་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་ལག་སོན་བྱུང་ན་པར་གཞི་གཞན་དག་ལའང་གང་ནུས་ཤིག་སྡུར་བཞིན་ཡོད།མ་ཕྱིར་ཡིག་ནོར་མངོན་གསལ་ཅན་བྱུང་ན་བཅོས་ཏེ་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་

ix

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བལ། མ་ཕྱི་དང་པར་གཞི་སོ་སོར་ལྷག་ཆད་བྱུང་བ་དང་། ཡི་གེ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་སོགས་ལ་མཐའ་མཆན་བཀོད་དེ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད།
རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་འདི་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དེབ་ཀློག་སྐབས་ངེས་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་ངོ་སྤྲོད་ཅུང་ཙམ་ཞུ་ན། གཞུང་གི་དཀྱུས་སུ་རྟགས་[ ]འདིའི་ནང་དུ་བཅུག་པ་ནི་མ་ཕྱིའི་ནང་གི་འོག་མཆན་དང་དཀྱུས་མཆན་ཡིན། ཡང་གཞུང་དཀྱུས་སུ་རྟགས་ ” འདི་བཀོད་ཡོད་ན་དེ་ནི་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་སའི་ཡི་གེའམ་ཚིག་ཅིག་གི་མདུན་དུ་བཀོད་ཡོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་མཆན་གྲངས་ཀྱི་ཨང་ཡིག་བཀོད་ཡོད་པས་མཆན་གྲངས་དེ་དང་མཐུན་པའི་མཐའི་མཆན་ཡིག་ཏུ་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན། ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཞེད་ལུགས་མི་འདྲ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐ་སྙད་དང་ཕྲད་སྦྱོར་སྟངས་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཡང་ཡང་བྱུང་ན་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་ཐེངས་གཅིག་བྱས་པས་ཆོག་པར་བྱས་ཏེ་རྗེས་མ་རྣམས་ལ་མདུན་དུ་རྟགས་ “ འདི་བཀོད་པ་ཙམ་ལས་རེ་རེ་བཞིན་མཆན་བྲིས་མེད།
མཐའ་མཆན་ཀློག་སྐབས་དེབ་དེ་དཔེ་བསྡུར་བྱས་ཡོད་ཚེ་དེའི་མ་ཕྱིར་བཟུང་བའི་པར་གཞི་ལ་མ་ཕྱི་ཞེས་དང་། པར་གཞི་གཞན་དག་ལ་སྡེ་དགེ་པར་མ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ། ཞོལ། སྐུ་འབུམ། བླ་བྲང་པར་མ་རྣམས། སྡེ། བཀྲ། ཞོལ། སྐུ། བླ། སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད། མཐའ་མཆན་གྱི་ཁྲོད་དུ་རྟགས་ཅན་ *བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་མ་ཕྱིའི་ཡིག་ནོར་ཞིག་ཞུ་སྒྲིག་པས་བསྒྲུབས་སུ་བསྒྱུར་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས་ལ། ཡང་རྟགས་ * འདིས་ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད་ཀྱི་ཚིག་མཚོན་པའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད། ཡང་རྟགས་ཅན་ -བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ཚེ་བསྒྲུབས་ཆད་པ་དང་། +བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་བསྒྲུབས་ལྷག་མ་བྱུང་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས།
དཔེར་ན། མཐའ་མཆན་དུ། མ་ཕྱི། ༩༨ན༥ན། བསྒབ *བསྒྲུབས སྐུ། ༡༠༣ན༦ན། བླ། ༡༡༠བ༣ན། བསྒྲུབས ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཚེ་དེ་དག་གི་དོན་ནི། མ་ཕྱིའི་ཤོག་གྲངས་༩༨མདུན་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༥པ་ན། བསྒབ་ཅེས་བྲིས་ཡོད་པ་མཚོན་ཞིང་། *བསྒྲུབས ནི་མ་ཕྱིའི་ཡིག་ནོར་བསྒབ་དེ་ཉིད་ཞུ་སྒྲིག་པས་བསྒྲུབས་སུ་བཅོས་ཡོད་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་གོ་དགོས། ཡང་

x

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

གཞུང་དེའི་ཐད་ཀྱི་སྐུ་འབུམ་པར་མའི་ལྡེབ་གྲངས་༡༠༣མདུན་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༦པ་ན། བླ་བྲང་པར་མའི་ལྡེབ་གྲངས་༡༡༠རྒྱབ་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༣པ་ན། བསྒྲུབས་ཞེས་བཀོད་འདུག་ཅེས་གོ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།
ཞུ་སྒྲིག་པའི་ཤེས་ཚད་དང་དོ་སྣང་གིས་མ་འདང་བར་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་ནོར་འཁྲུལ་ཤོར་བ་སོགས་གཟིགས་ཚེ་ཀུན་ཕན་གྱི་ལས་གཞི་འདིར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ལམ་སྟོན་གྱི་ཆེད་དུ་མཁྱེན་ལྡན་རྣམས་ནས་འདི་གའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་དུ་ཁ་གསལ་གྱི་ངོ་སྤྲོད་དང་ལམ་སྟོན་གནང་བའི་རེ་བསྐུལ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། འདི་ནས་ཀྱང་གང་མགྱོགས་ངང་པར་གཞིར་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ལེགས་སྒྲིག་ཞུས་ཏེ་སྤུས་ཀ་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་ངེས་ཡིན།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ནས།
ཕྱི་ལོ་༢༠༢༠ཟླ་༠༧ཚེས་༡༥ལ།

1

༄༅། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་

བཞུགས་སོ། །

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་

ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་པདྨོ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དགེ་ལེགས་གསེར་གྱི་ས་གཞིར་མཐའ་ཡས་

འགྲོ་ལ་ཕན་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་རྗེའི་ཆུ་གཏེར་རྒྱ་ཆེན་ལན་གཅིག་མིན་པར་རབ་

ཏུ་བསྐྱིལ། །ཐབས་མང་སྟོན་པ་ཡུན་རིང་གོམས་པའི་རླུང་གིས་བསྲུབས་པས་སྤངས་

རྟོགས་མཐར་ཕྱིན་རིན་ཆེན་ལས་གྲུབ་བདེ་གཤེགས་བང་རིམ་མངོན་པར་མཐོ། །ཇི་
བཞིན་ཇི་སྙེད་ཀུན་གཟིགས་ཉི་ཟླའི་སྐ་རགས་རྒྱས་པས་གདུལ་བྱ་ཀུན་སྐྱོབ་ཀུན་ལ་
ཚད་མར་གྱུར་པའི་ཐུབ་དབང་ལྷུན་པོ་ནི། །འཕགས་མཆོག་གསེར་རིས་བསྐོར་བ་
དང་བཅས་གདུལ་བྱ་གླིང་བཞིའི་དབུས་ན་ལྷམ་མེ་ལྷན་ནེ་ལྷང་ངེར་མཛེས་པ་དེ་ལ་
ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྟོན་པ་བསྟན་པ་སློབ་མའི་ཚོགས། །རིགས་པས་སྒྲུབ་བྱེད་གྲགས་
པའི་གཞུང་། །རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་གཏེར། །གཞན་ལ་ཕན་ཕྱིར་དབྱེ་
བར་བྱ། ། ། །

༈ འདིར་རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་འཆད་པ་ལ་བཞི། མཚན་

2

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གྱི་དོན། འགྱུར་གྱི་ཕྱག །གཞུང་གི་དོན། མཇུག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱ་གར་གྱི་
སྐད་དུ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཚན་ལ། པྲ་མཱ་ཎ་བརྟི་ཀ་ཀཱ་རི་ཀཱ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་བོད་
སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་

ནི། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག། ཡན་

ལག་ཅན་གྱི་བསྟན་བཅོས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཆོད་བརྗོད་དང་། རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བའོ། །
དང་པོ་ནི། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གསུམ་མངའ་བའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་ཐོག་མར་ཕྱག་འཚལ་བ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། བསྟན་བཅོས་
རྩོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་

མངའ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། རང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མངའ་སྟེ། རྟོག་པའི་དྲ་བ་རྣམ་པར་བསལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་དང་། ཟབ་པ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་
པའི་སྐུ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་མངའ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པ་མངའ་སྟེ། མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་དགེ་ལེགས་ཀུན་”ཏུ1

་བཟང་པོ་
གདུལ་བྱའི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཐོབ་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གཞན་
དོན་ཕུན་ཚོགས་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་མངའ་སྟེ། དམ་པའི་ཆོས་སྟོན་པའི་འོད་ཟེར་དག་
ཀུན་ནས་འཕྲོ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། མཆོད་པར་བརྗོད་ནས་བྱ་བ་ཅི་བྱེད་ཅེ་ན། ཀུན་
ལས་བཏུས་ཀྱི་རྣམ་འགྲེལ་རྩོམ་མོ། །གང་གི་དོན་དུ་རྩོམ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།

1 [མ་ཕྱི། ༢བ༢ན། དུ སེར ཤ༣ན། ཏུ * ཏུ]

3

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས་བདག་ལ་རྣམ་འགྲེལ་འདི་ནི་གཙོ་ཆེར་གཞན་ལ་ཕན་པ་ཡིན་

ཞེས་བསམ་པའང་མེད་དེ། སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་ཕལ་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ཆགས་ཤིང་།

ལེགས་ཉེས་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྩལ་མེད་པས་ན་ལེགས་བཤད་རྣམས་དོན་དུ་
མི་གཉེར་ལ། དེ་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ལེགས་བཤད་ལ་ཕྲག་དོག་དྲི་མ་དག་གིས་ཡོངས་སུ་
སྡང་བར་གྱུར་པ་དེས་ནའོ། །འོན་ཀྱང་དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས་ཆོས་ཅན། རྣམ་འགྲེལ་རྩོམ་པ་འདི་ལ་དགའ་བ་སྐྱེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་གི་སེམས་ནི་ཡུན་རིང་དུ་

ལེགས་བཤད་ལ་གོམས་པ་ལྷུར་ལེན་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༼ཡན་ལག་ཅན་གྱི་བསྟན་བཅོས་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མའི་རང་བཞིན་བཤད། དེ་
གཞན་ལ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་ངག་གི་རང་བཞིན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ལྐོག་
གྱུར་གསལ་བྱེད་རང་དོན་ལེའུ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཚད་མ་གྲུབ་པ། མངོན་གྱུར་གསལ་བྱེད་མངོན་གསུམ་ལེའུའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུས་རྣམ་གཞག །ཡན་ལག་
རྒྱས་བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདི་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་རྣམ་འགྲེལ་དུ་
རྩོམ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ལེའུའི་གོ་རིམས་བཟློག་ནས་རང་དོན་དང་པོར་འཆད་ཅེ་ན། དོན་
དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་རྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ལ། དེ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པས་དེ་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་
པོར་བཤད་དོ། །འོ་ན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་སོགས་མི་འཆད་པར་ཅིའི་

ཕྱིར་གཏན་ཚིགས་འཆད་ཅེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། གཏན་ཚིགས་བཤད་པས་རྗེས་དཔག་ལ་ལོག་རྟོག་སེལ་ནུས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་གང་།

4

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དབྱེ་ན་དུ་ཞེ་ན། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་
ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་། ཕྱོགས་བཏགས་པ་བ་དེའི་ཆ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་

ཀྱིས་རྟགས་ལ་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་དེ་ནི་འབྲས་

རང་མ་དམིགས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཉིད་དུ་ངེས་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་དང་མེད་ན་མི་འབྱུང་

བའི་འབྲེལ་བ་དེ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཁོ་ན་ལ་ངེས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གསུམ་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་རྟགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་
ཡིན་ཏེ། རྟགས་སུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག །ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ཡང་དག་གསུམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་བཤད། ངེས་བཟུང་
ཚིག་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། ཟློག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད། མེད་ན་མི་འབྱུང་

རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་མོ། དང་པོ་ནི།

གལ་ཏེ་དུ་བ་མེ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མི་འཁྲུལ་ན་”སྐྱ1

་རྫས་ཀྱང་མེ་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་ཏེ། མེ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱུ་མེ་ལ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ཇི་སྙེད་ཅིག་མེད་ན་
མི་འབྱུང་བའི་འབྲས་བུ་དུ་བ་ནི་ཆོས་ཅན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་
ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། མི་རྟག་པའི་

རང་བཞིན་ཡོད་ཙམ་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་བྱས་པའང་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་བསྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ་གཉིས། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པ། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་

རྟགས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཤ་ཟ་དམིགས་

1 [མ་ཕྱི། ༣བ༡ན། སྐྱེ *སྐྱ]

5

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཚད་མ་རྣམས་ནི་མི་འཇུག་པ་ཆོས་ཅན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་
དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར་ཤ་ཟ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་མི་འཇུག་པར་སྒྲུབ་པའི་

འབྲས་བུ་ཅན་ཏེ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ངོ་བོ། དབྱེ་བ། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། ཡོད་ན་སྣང་རུང་གི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་ནས་བུམ་པ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཆོས་ཅན། གཞི་འགའ་
ཞིག་ཏུ་བུམ་པ་མེད་པའི་ཤེས་བརྗོད་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་

ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཞེ་ན།
མེད་དགག་གི་དོན་ཅན་གྱི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཆོས་ཅན།
རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་དང་། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དག་

གྲུབ་པ་དང་། རྒྱུ་དང་ངོ་བོ་ལྟར་རུང་བའི་བདག་ཉིད་དག་ནི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་རྣམས་
སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། འགལ་འབྲས་དམིགས་པས་གྲང་རེག་མེད་པར་གྲུབ་
ན། འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པས་ཀྱང་གྲང་རེག་མེད་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན།
གྲང་རེག་དེ་དང་འགལ་བ་ཡི་ནི་རྒྱུ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བ་བུད་ཤིང་གང་ཡིན་

པ་དེ་ཆོས་ཅན། གཞི་འགར་གྲང་རེག་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཡིན་

ཏེ། ཁྱོད་དང་གྲང་རེག་གི་རྒྱུ་མཚན་དག་ནི་འགལ་བ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། མེ་རྒྱུ་བུད་
ཤིང་གིས་གྲང་རེག་འགོག་མི་ནུས་ན། མེ་འབྲས་དུ་བས་ཀྱང་གྲང་རེག་འགོག་མི་
ནུས་སོ་ཞེ་ན། འགལ་འབྲས་དམིགས་པའི་རྟགས་དུ་བ་ཆོས་ཅན། གཞི་འགར་གྲང་

རེག་འགོག་པ་ལ་ཡང་ཡུལ་དང་ནི་དུས་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་བ་ལ་ལྟོས་པར་འདོད་

6

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དེ། གཞན་དུ་ན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གཞི་འགར་

མི་གྲང་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་ཐལ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས།

སྔ་ཕྱི་ལ་བརྟེན་པའི་རྩོད་པ་སྤང་། དུས་མཉམ་ལ་བརྟེན་པའི་རྩོད་པ་སྤང་”བའོ1

། །

དང་པོ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་ངེས་ན། རྒྱུ་
ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་མ་
ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ནས་ཀྱི་ས་བོན་དང་ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་ཚོགས་པ་དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། དེ་འདྲའི་”ཞིང2
་སྟེང་དུ་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །རྒྱུ་
རྐྱེན་དོན་གཞན་ལ་ནི་མི་ལྟོས་པར་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་རུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟགས་དེས་མྱུ་གུ་འབྱུང་ངེས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་དཔོག་ཅེ་ན། ཆོས་ཅན།
གཞི་དེར་འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་འབྱུང་ངེས་སུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་ནི་ཉིད་ཡིན་ཏེ།
ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོགས་པའི་འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་རྣམས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་དང་འབྲེལ་བའི་བར་འདིར་གེགས་བྱེད་པ་དག་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་ངེས་ན།
རོ་ད་ལྟར་བའི་རྟགས་ལས་གཟུགས་ད་ལྟར་བ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་

ཅེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་མི་འཐད་མི་དགོས་པར་ཐལ། རོ་ད་ལྟར་བའི་རྟགས་ལས་
ཁ་ནང་བུ་རམ་གོང་བུའི་སྟེང་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དེ་གྱུར་པ་རྟོགས་པ་ནི། རྒྱུའི་

ཆོས་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་འབྲས་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དུ་བ་དུ་ལྡན་

1 [མ་ཕྱི། ༤ན༤ན། བའི *བའོ]
2 [མ་ཕྱི། ༤ན༥ན། ཞིབ *ཞིང]

7

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལ་ལ་མེས་བུད་ཤིང་གི་འགྱུར་བ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དཔགས་སྟོབས་ཀྱིས་བུད་ཤིང་

གི་འགྱུར་བ་དཔོག་པ་བཞིན་ནོ། །རྩ་རྟགས་གྲུབ་སྟེ། རོ་གཟུགས་དངོས་རྒྱུ་ཚོགས་
པ་གཅིག་ལ་རག་ལུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རོ་སྔ་མའི་ནུས་པ་འཇུག་པ་མེད་པར་ནི་རོ་ད་
ལྟར་བ་མེད་ལ། རོ་སྔ་མ་དེ་ཉིད་གཞན་གཟུགས་ད་ལྟར་བའི་ཡང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རོ་ད་ལྟར་བའི་རྟགས་ལས་ཁ་ནང་བུ་རམ་གོང་བུའི་སྟེང་
དུ། གཟུགས་ད་ལྟར་བ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དེ་ནི་འབྲས་བུའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པ་
ཡིན་ཏེ། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་རོ་ད་ལྟ་བའི་རྟགས་ལས་འདས་པ་རོ་སྔ་མས་གཟུགས་ད་ལྟ་བར་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དང་། རང་དང་དུས་གཅིག་པའི་གཟུགས་རྣམས་རྟོགས་
པའི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུ་ཁ་ཡར་བ་ལས་ཀྱང་འབྲས་བུ་འབྱུང་རུང་དུ་དཔོག་ནུས་ཏེ།
ལུས་རྒྱས་པ་ལས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་”ཞེ་ན1

། རྒྱུ་མ་ཚོགས་པའི་ནས་ཡན་

”གར2

་བ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་ནི་སྐྱེ་རུང་དུ་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་
ཡིན་པ་དེ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་མ་དང་ལྡན་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཁྱོད་ལ་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ལུས་ལས་འདོད་
ཆགས་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་བཞིན་ནོ། །མི་འཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་
འབྲས་བུའི་སྤྱི་མཐོང་བ་ལས། རྒྱུའི་ཁྱད་པར་དཔོག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཤེས་པ་མི་

འཐད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དེ་ཚད་མ་སྟེ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ཚིག་ལས་ཆགས་ཅན་ལ་སོགས་པ་དཔོག་པ་བཞིན་ནོ། །ཚིག་ལས་ཕ་

1 [མ་ཕྱི། ༤བ༦ན། ཞེ་ན སེར། ༨ན། ཏེ]
2 [མ་ཕྱི། ༤བ༦ན། གལ *གར]

8

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རོལ་པོ་ཆགས་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་སྟེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་
ཙམ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཚིག་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་
བ་ཙམ་གྱིས། ལྡོག་ཁྱབ་འཁྲུལ་བ་མེད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ལྡོག་ཁྱབ་འཁྲུལ་པ་སྲིད་པ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཟོས་པའི་འབྲས་དང་
ཕྲུ་བ་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཆུད་པའི་རྟགས་ལས། འབྲས་ལྷག་མ་ནི་ཚོས་པར་དཔོག་པ་
བཞིན་ནོ། །འོ་ན། ལྷག་ལྡན་གྱི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། གང་ཞིག་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་པ་
རབ་ཏུ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ངག་སྨྲ་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཕ་རོལ་པོ་ཆགས་ལྡན་དུ་སྒྲུབ་
པ་དེ་ལ་ལྷག་མ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བརྗོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །མི་

མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

༼མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།༽
༈ བཞི་པ་མེད་ན་མི་འབྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས། དང་

པོ་ལ་གསུམ། གཞན་ལུགས་དགག །རང་ལུགས་བཞག །མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རང་སྡེ་ལུང་དང་འགལ་བས་དགག །ཐུན་མོང་མངོན་སུམ་གནོད་པ་བསྟན། གཞན་སྡེ་ཁས་བླངས་འགལ་བས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཡོངས་གཅོད་ལ་འབྲེལ་བ་བཞེད་པར་བསྟན། རྣམ་བཅད་ལ་ལུང་འགལ་བརྗོད་པའོ། །དང་པོ་
ནི། སློབ་དཔོན་དབང་ཕྱུག་སྡེ་ན་རེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་
ཁྱབ་གྲུབ་ལ། དེ་ཉིད་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གཏན་
ཚིགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་ཕྱོགས་གླང་དེ་ཡིས་ངེས་པ་བརྗོད་པར་མཛད་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་མ་

9

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གྲུབ་པ་དང་། ཟློག་དོན་འགལ་རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་མིན་པར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་
མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་ངག་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ།

ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རེ་ཤིག་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་གཉིས་

ཀ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །
གལ་ཏེ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་ངག་དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་གོ་
བའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
ཡང་དག་ཆོས་ཅན། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་
སྨོས་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་དེ་ཁྱོད་མ་སྨོས་
ཀྱང་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ངེས་རྟོགས་པའི་

དོན་དུ་སྨོས་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེ་ན། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཚིག་
ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལ་མེད་པ་ཁོ་ན་གོ་བ་མིན་པར་ཐལ། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་བརྗོད་
པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་རྟོགས་ཏེ། གལ་ཏེ་ཇི་

ལྟར་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པའི་རིགས་པ་རྟགས་ཆོས་འབྲེལ་བ་དེ་རྗོད་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ན། ཟོས་པའི་ཤིང་ཏོག་དང་གཟུགས་དང་ཤིང་ཕུང་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པར་

10

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མཚུངས་པ་ཆོས་ཅན། མ་ཟོས་པའི་ཤིང་ཏོག་ལྷག་མ་རྣམས་སྨིན་པ་དང་རོ་ནུས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཅི་སྟེ་ལྷག་ལྡན་འཁྲུལ་བ་ཅན་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་མཚུངས་པས་རོ་ལ་
སོགས་པ་གདོན་མི་ཟ་བར་མཚུངས་པ་མིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །ལྡོག་པ་ཅན་སྲོག་ལྡན་ཡང་ཆོས་ཅན། གསོན་ལུས་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །ལྡོག་
ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་ཁས། འདོད་ན། ལྷག་མ་ལྔ་པོ་དག་ནི་གཏན་ཚིགས་སམ་
འགལ་བ་ཉིད་དུ་མ་ངེས་ཏེ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱུའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་
ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཆོས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ལྡོག་ཁྱབ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དཔེ་དོན་སྦྱར་ནས་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་བྱ་མིན་པར་
ཐལ། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ནི་རྒོལ་བ་དང་ཕྱིར་རྒོལ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ངེས་པར་གཟུང་ངོ་། །དེ་
བཞིན་དུ་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལའང་ཅི་
རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་
འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་
ཙམ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། འདོད་ན། ཁྱད་པར་ནི་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་
གཏན་ཚིགས་མིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །གལ་ཏེ་མཉན་བྱ་དེ་སྒྲའི་

སྟེང་དུ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་གཏན་ཚིགས་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་

11

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གནོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་ནི་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་ལས་མེད་པར་གྲུབ་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཚད་མས་གནོད་
པའི་ཕྱིར། མཉན་བྱ་དེ་བཞིན་དུ་ནི་རྟགས་གཞན་ལའང་ཆོས་ཅན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལ་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རེག་བྱ་བཏང་སྙོམས་པ་མ་མཐོང་བ་ཆོས་ཅན། མཐོང་བའི་ས་

སོགས་ལ་རེག་བྱ་བཏང་སྙོམས་པ་མི་ལྡན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་
ཅན་དུ་ཐལ། དེ་གྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རླུང་གི་
རབ་བྱེད་ལས། གལ་ཏེ་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མཐོང་བ་དག་ལ་འགོག་པར་བྱེད་ན་དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་ཐུན་མོང་
མངོན་སུམ་གནོད་པ་བསྟན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱུ་རུ་ར་དེ་ལ་ཅིག་སྨིན་པ་དང་
རོ་ནུས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མཐོང་བས། ཡུལ་གཞན་གྱི་སྐྱུ་རུ་ར་ལ་སྨིན་པ་དང་རོ་ནུས་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ཡོད་པར་ངེས་པ་རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་ལ་སོགས་པའི་
ཁྱད་པར་ལས་རྫས་ལ་ནུས་པ་ཐ་དད་སྣང་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཁོ་ན་གཏན་ཚིགས་
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ནམ་ཅི་སྟེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གསོན་
ལུས་ལ་བདག་དང་ས་ལ་ཤེས་པ་དང་འོ་མ་ལ་ཞོ་ལ་སོགས་པ་མ་མཐོང་བས་མེད་པ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འབྲེལ་བ་
ལ་ལྟོས། དགག་རྟགས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འབྲེལ་བ་ལ་ལྟོས་པའོ། །

12

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་པོ་ལ་གསུམ། དངོས། འབྲེལ་བ་དཔེ་སྟེང་དུ་སྟོན་ཚུལ། འབྲེལ་བ་ཤེས་
པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་
གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ལོག་པས་ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལྡོག་པར་
འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་དེ་ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲས་
བུ་དུ་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེ་ལོག་པ་ཡིས་ཁྱོད་ལྡོག་སྟེ། ཁྱོད་མེ་ལ་འཁྲུལ་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར། བྱས་མི་རྟག་འབྲེལ་བ་དེ་ལྟ་མིན་ན། གཅིག་མི་རྟག་པ་ལོག་པས་ཇི་ལྟར་གཞན་
བྱས་པ་ནི་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །དཔེར་ན། མི་ལ་རྟ་མི་བདོག་
ཅེས་ཏེ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཕྱུགས་ཀྱང་བདོག་པ་མིན་ནམ་ཅི་སྟེ་མེད་མི་དགོས་པ་བཞིན་

ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱས་པ་གཅིག་ཅིག་ཉེ་བའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་མི་རྟག་པ་གཞན་ནི་ཉེ་བར་
འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བྱས་མི་རྟག་འབྲེལ་མེད་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། མི་ལ་ཕྱུགས་ནི་བདོག་ཅེས་ཏེ་དེ་ཙམ་གྱིས་དེ་བཞིན་རྟ་ཡང་བདོག་གམ་ཅི་སྟེ་
ཡོད་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། འབྲས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་འདི་ཆོས་ཅན། ལྡོག་ཁྱབ་འགྲུབ་པ་
རྟགས་ལྡོག་པའི་གཞི་ཆོས་མི་མཐུན་དཔེ་མཐའ་དག་རྟོགས་པ་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་པར་
མི་འདོད་དེ། རྟགས་ཆོས་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པ་ལས་ལྡོག་ཁྱབ་རྟོགས་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ།
བསྒྲུབ་ཆོས་དེ་དག་མེད་ནའང་རྟགས་དེ་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ལས་ཀྱང་ལྡོག་ཁྱབ་དེ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་ལ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་
ཡོད་དེ། བསྒྲུབ་ཆོས་དེ་རྟགས་དེའི་ངོ་བོ་དང་རྒྱུའི་དངོས་པོ་དེ་དག་ཏུ་མི་ཤེས་པ་
ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲེལ་བ་ཤེས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི་

13

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་བརྗོད་མི་དགོས་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་མི་ཤེས་ན་དེ་
ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་དགོས་པར་ཟད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་ན་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་སྨྲས་པས། ཅིག་ཤོས་ལ་དྲན་པ་
ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱབ་པ་གཅིག་དངོས་སུ་རྟོགས་པས་ཅིག་ཤོས་དོན་
གྱིས་གོ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལ་མེད་པར་ཞེས་པའི་ཕྱིར་
དུ་འབྲེལ་བ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན།
རྒྱུ་དང་རང་བཞིན་དག་མེད་པས་གཞི་འགར་འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱ་འགའ་ཞིག་དགག་

པའི་ཡང་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཁྱབ་པའི་རྩ་བ་འབྲེལ་བ་ལ་ལྟོས་པ་དེའི་ཕྱིར།
བུམ་པ་ཡོད་ན་དམིགས་པར་ནི་རིགས་པ་དང་ལྡན་པ་ལས་བུམ་པ་དེ་མི་དམིགས་པ་

ཡང་ཆོས་ཅན། གཞི་འགར་བུམ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འདི་རྣམ་པ་

གསུམ་བཤད་ཀྱང་ཕྱེ་ན་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་རང་བཞིན་མ་དམིགས་

པ་དེ་དང་། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་རང་བཞིན་དེ་དང་འགལ་བ་དང་། འགལ་འབྲས་དམིགས་པ་
དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པ། འབྲེལ་ཟླ་མ་རྟོགས་པ་
དང་འགལ་ཟླ་རྟོགས་པའི་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དུ་མར་དབྱེ་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་མཇུག་
བསྡུ་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་ལས་ལྡོག་ཁྱབ་
གྲུབ་པ་མིན་ཞིང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་ཙམ་ལས་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་མིན་པར་ཐལ།

རྟགས་ཆོས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་དངོས་པོའམ་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ལས་

14

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟགས་ཆོས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཆོས་འབྲེལ་བ་
ལས་གཞན་དུ་ན། དུ་བ་གཞན་ནི་ཆོས་ཅན། མེ་གཞན་དག་དང་ངེས་པར་ཡོད་པའི་
ངེས་པ་གང་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། མེ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་
ཅན། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་དང་དོན་གཞན་རྒྱུ་
མཚན་ཅན་གྱི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། གོས་ལ་ཚོན་བཞིན་ནོ། །ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་དང་རྫས་གཞན་ཉིད་

ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་དང་ཆོས་དོན་གཞན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་”མིན1

་པར་གྱུར་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མི་རྟག་པ་དང་འབྲེལ་མེད་ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་དང་བདག་
གཅིག་དང་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། མི་རྟག་པ་དེ་བྱས་
པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། འབྲས་བུ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་
ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན།
སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་ག་ལ་ངེས་ཏེ་མ་ངེས་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
ཆོས་གང་ཞིག །མི་རྟག་པ་ཁྱོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་རྟགས་དང་། དགག་རྟགས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སོ་སོར་བཤད་པ། མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འབྲས་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད། རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
ངེས་བྱེད་དོ། །
དང་པོ་ནི། དུ་བ་མེ་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་མེ་ལས་

1 [མ་ཕྱི། ༨ན༤ན། མིན སེར། ༡༦ན། ཡིན]

15

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་ཙམ་དང་མེ་མེད་ལས་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་དེ་མི་འགྲུབ།

སྒྲུབ་བྱེད་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དུ་བ་ཆོས་ཅན། མེའི་འབྲས་
བུ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུའི་ཆོས་མེས་ཕན་བཏགས་སྟོབས་ཀྱིས། མེ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་
སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་སྟེ། མེ་དེ་མེད་པར་ནི་དུ་བ་དེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་ཅེ་ན། ཆོས་
ཅན། རྒྱུ་དང་ལྡན་པ་ལས་འདས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དུ་བ་གང་ཞིག །མེ་མེད་ལས་
སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒྱུ་རྐྱེན་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་འབྱུང་བར་ཐལ། རྒྱུ་མེད་
དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟག་ཏུ་ཡོད་པའམ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རེས་འགའ་ཞིག་འབྱུང་བ་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་ལས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྤྱི་བོ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དུ་ཐལ། མེའི་རང་བཞིན་

དུ་བ་སྐྱེ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་དེ་མེའི་རང་བཞིན་དུ་བ་སྐྱེ་བྱེད་མིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་
ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ལས་དུ་བ་འབྱུང་སྟེ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། དུ་བའི་

རྒྱུའི་རང་བཞིན་མེ་དེ་དུ་བ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་མེ་མེད་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ལྡན་པའི་ཕྱིར།
དུ་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དུ་བ་གང་ཞིག །དུ་བའི་རྒྱུ་མིན་པ་
ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དུ་བ་དེའི་རང་བཞིན་ཆོས་ཅན། མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་མི་

འབྱུང་སྟེ། མེ་དེའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེས་ཕན་བཏགས་སྟོབས་ཀྱིས་མེ་ཡོད་
མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པ་ལས། ཁྱོད་གང་ཞིག་མེ་གང་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བར་
མཐོང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་བཞིན་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ། རང་
བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྒྲུབ་བྱེད་དངོས་སོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། རྟགས་ཆོས་བདག་གཅིག་འབྲེལ་བར་བསྟན། རྩོད་པ་

16

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྤངས་ཏེ་གཞན་སེལ་བསྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། དུ་བ་མེ་ལས་སྐྱེས་པས་མི་འཁྲུལ་

མོད། རང་བཞིན་ཇི་ལྟར་མི་འཁྲུལ་ཞེ་ན། རང་བཞིན་ལ་ཡང་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། མི་
རྟག་པ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་སྟེ། རང་ཡོད་པ་ཙམ་ནས་མི་རྟག་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མི་རྟག་པ་དེ་མེད་ན་ནི་ཁྱོད་ཡོད་པའི་བདག་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར་
ཞིང་། མི་རྟག་པ་དང་བདག་ཉིད་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་དམ་བཅའི་དོན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། བྱས་

མི་རྟག་བདག་ཉིད་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲའི་དངོས་པོ་ཀུན་ཆོས་ཅན། རིགས་

མཐུན་གྱི་དངོས་པོ་དང་། གཞན་རིགས་མི་མཐུན་གྱི་དངོས་པོ་དག་ལས་ལྡོག་པ་ལ་
ནི་རྟེན་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་རང་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནས་པའི་
མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་རྟག་པ་སོགས་གང་དང་གང་ལས་
ལྡོག་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་རིགས་དུ་མ་དབྱེར་རུང་སྟེ། མ་བྱས་རྟག་པ་ལས་ལོག་
པ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྟེང་དུ་བྱས་མི་རྟག་དེའི་ཁྱད་པར་རིམ་གྱིས་རྟོགས་
པར་འགྱུར་བ་དག་རབ་ཏུ་བྱེད་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་སྟེང་དུ་བྱས་པ་གྲུབ་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་མི་

རྟག་པ་རྟོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁྱད་པར་བྱས་པ་གང་ཞིག་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་
ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མི་

རྟག་པ་དང་ཐ་དད་རྣམ་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་བྱས་པ་ཞེས་པའི་ཆོས་གང་གིས་

གོ་བར་འགྱུར་བ་དེ། དེ་ལས་གཞན་མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་གོ་བར་ནུས་པ་མ་
ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཡོད་པའི་གཞན་སེལ་རྒྱས་པར་བཤད། མེད་

17

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་གཞན་སེལ་འབད་མེད་གྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། སྒྲ་རྟོག་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པ་དགག །སེལ་བས་འཇུག་པར་བསྟན། འཇུག་ཚུལ་དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །
དང་པོ་ལ་གསུམ། ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ། སྒྲ་བློ་རྣམ་གྲངས་པར་ཐལ་བ། དེའི་ཉེས་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཁྱད་གཞི་ངེས་པའི་རྗེས་སུ་
ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ། ཁྱད་ཆོས་ངེས་པའི་རྗེས་སུ་ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་
མེད་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་དང་རྟགས་དག་གིས་རྣམ་པར་གཅོད་པ་རྟོགས་པར་
བྱེད་ཀྱི། སྒྲུབ་པས་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་ཤེས་
ཞེ་ན། ཚད་མ་གཞན་དང་སྒྲ་གཞན་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། དོན་གྱི་རང་
གི་ངོ་བོ་སྒྲ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཆོས་ཅན། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་མ་མཐོང་བའི་ཆ་

གཞན་ཚད་མ་ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་བྱ་གང་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲ་
འཛིན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་གཞལ་བ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །སྒྲ་འཛིན་རྟོག་པ་དེ་
ཁྱོད་ལ་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཐལ་བ་ལས། སྒྲ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་སྒྲུབ་
པའི་སྒོ་ནས་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་
དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་
དེ་ཁྱོད་རང་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་མཐོང་བའི་
ཕྱིར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་གཟུགས་དཀར་བ་ལ་སོགས་པར་ཆོས་མཐུན་པ་མཐོང་བ་ལས། ཉ་ཕྱིས་ལ་དངུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལྟར་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། སྒྲ་ལ་ཡོན་ཏན་གཞན་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་ན་བདེན་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། དོན་
ཡོད་དེ། སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་འཛིན་ཉན་

18

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཤེས་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད་

ཡིན་ཏེ། སྒྲའི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་མཐོང་བའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

རྟགས་དང་རྗེས་དཔག་རབ་ཏུ་འཇུག་པ་ལ་དོན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། འཁྲུལ་པས་སྒྲ་མི་

རྟག་པར་ངེས་པར་མི་བྱེད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་འཛིན་རྟོག་པར་མ་ཟད་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་
སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་འཛིན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། སྒྲའི་ཆོས་

ཀུན་འཛིན་པར་ཐལ། སྒྲའི་ཆོས་གཅིག་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་ངེས་པར་གྱུར་པས་
སོ། །སངས་རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཉེས་པ་
འདིར་ནི་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྒྲ་རྟོག་སེལ་བས་འཇུག་པར་སྨྲ་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་
རྟགས་དང་རྗེས་དཔག་སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་བསྒྲགས་ཏེ། སྒྲ་རྟོག་
སྒྲུབ་པས་འཇུག་པ་ལ་ཉེས་པ་ཡོད་ཅིང་། སེལ་བས་འཇུག་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་པ་དེའི་

ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་སྒྲ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་དེ་ལས་མ་གྲུབ་པའི་སྒྲའི་

ཆོས་གཞན་ཅི་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲ་རྟོག་སེལ་འཇུག་ལས་གཞན་དུ་སྒྲུབ་པས་
འཇུག་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བ་འགའ་ལའང་སྔོན་པོ་ངེས་པའི་ཤེས་པ་
ཆོས་ཅན། སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བསལ་བྱ་སྒྲོ་འདོགས་མེད་པའི་ཕྱིར།
འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྤྱི་ཡི་དོན་ཅན་གྱི་རྣམ་རྟོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སེལ་
བའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྔོ་མིན་གཞན་གྱི་ཆ་སྒྲོ་མ་བཏགས་པ་དེ་ཙམ་ལ་འཇུག་
པའི་ངེས་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ངེས་ཤེས་འདི་ནི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱིས་
དབེན་པ་ལ་འཇུག་ཅེས་བྱ་བར་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། ངེས་པ་དང་ནི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་ཡིད་

19

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟོག་དེ་དག་སྤྱོད་
ཡུལ་ཐ་དད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྒྲའམ་བྱས་རྟག་པ་སོགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་ཇི་སྙེད་པ་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དུ། ངེས་པ་དང་སྒྲ་ཡང་དེ་སྙེད་ཁོ་ན་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ནི། སེལ་བས་འཇུག་པ་ལས་གཞན་དུ། སྒྲའི་དངོས་པོ་གཅིག་པུའི་

ཁྱད་ཆོས་མཐའ་དག་ལ། སྒྲའམ་བློ་གཅིག་གིས་འཇལ་བས་ཁྱབ་ན། བྱས་མི་རྟག་
བརྗོད་པའི་སྒྲ་གཉིས་པོ་ཆོས་ཅན། རྣམ་གྲངས་པ་ནི་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དགོས་
པ་དང་ཡུལ་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲ་ཐ་དད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་གང་གི་ལུགས་ལྟར་ན། ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པ་ཅན་
གྱི་དོན་སྒྲ་དང་བྱས་མི་རྟག་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། སྒྲས་བྱས་མི་རྟག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར།
བྱས་མི་རྟག་ཀྱང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། བློས་ཐ་དད་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྣམ་
གྲངས་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན་སྒྲ་དང་དེས་བྱས་མི་རྟག་ལ་ཕན་པའི་

ནུས་པ་རྫས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། དང་པོ་ལྟར་ན། སྒྲ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། བྱས་མི་
རྟག་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པའི་བདག་ཉིད་ཀུན་གཟུང་ཞིང་ངེས་པར་ཐལ། སྒྲ་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་
ནས་ངེས་པ་གང་ཞིག །སྒྲ་དེ་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་ལ་ཕན་པའི་ཡན་ལག་གི་ནུས་པ་
ལས་དབྱེར་མེད་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཕན་བྱའི་བྱེ་བྲག་བྱས་མི་

རྟག་གང་མ་ངེས་ཏེ་ངེས་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། སྒྲས་བྱས་མི་རྟག་ལ་ཕན་པའི་ནུས་
པ་གཅིག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཤེས་ན་ནི་ཁྱོད་དང་བྱས་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་བཟུང་དགོས་
པར་ཐལ། ཁྱོད་བྱས་མི་རྟག་དེ་དག་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་ངེས་པ་
ལ་འབྲེལ་ཞིང་ལྟོས་པའི་ཕྱིར།

20

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྒྲས་ཆོས་བྱས་མི་རྟག་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་དེ་དག་རྣམས་
ཆོས་ཅན། སྒྲ་དེའི་ཁྱབ་བྱ་ཅི་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་ལས་རྫས་ཐ་དད་གང་
ཞིག །སྒྲ་དེ་ཡིས་ཁྱོད་ལ་ཕན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཕན་པ་དེ་ལྟ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་མི་རྟག་ལ་ཕན་པའི་

ནུས་པ་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་མི་རྟག་པ་ལ་ཕན་པ་ལ། ནུས་པ་རྫས་གཞན་ལ་ཕན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དོན་བསྡུ་བ་ནི། སྒྲ་འཛིན་རྟོག་པས་སྒྲ་དེ་ཁྱད་
ཆོས་གཅིག་ཉིད་ལ་ཕན་བྱེད་དུ་བཟུང་ངོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲས་ཁྱད་ཆོས་
བྱས་པ་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་དེ་བཟུང་ན་ནི། ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པའི་ནུས་
པ་བཟུང་དགོས་ཏེ། བྱས་པ་དེ་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་མཐོང་ན། དེ་དང་མ་མཐོང་བར་
འདོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་གཞན་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཁྲུལ་པ་
བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་རྟོག་པས་ཁྱད་ཆོས་ཀུན་བཟུང་བ་ལའང་། ཚད་མ་གཞན་འཇུག་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། རྗེས་དཔག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་གཅོད་སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་དུ་

གྲུབ་སྟེ། སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་
པའི་རྟོག་པ་ཡང་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་དེ་དང་འདྲ་བར་སེལ་འཇུག་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་
འདོགས་མེད་པའི་ཡུལ་ལ་ནི་འཇུག་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་སྒྲའི་ངོ་

བོ་གང་ངེས་པའི་རྟོག་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་མ་ངེས་པ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱི་
ཡུལ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་ཡུལ་ལ་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་ངེས་ཤེས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན། སྒྲའི་བྱས་མི་རྟག་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་
ཐལ། དེ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲའི་ཁྱད་པར་ལ་ཆ་ཤས་དུ་

21

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱེ་ནས་འཇུག་པ་རྣམ་པར་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས། མངོན་སུམ་གྱིས་ནི་བཟུང་བ་ལའང་

ཁྱད་པར་གང་ལ་རྟོགས་པའི་རྐྱེན་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །

༼གཞན་སེལ་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་སེལ་བས་འཇུག་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ། ལོག་ལྡོག་དང་སྤྱི་
གསལ་མཚུངས་པའི་རྩོད་པ་སྤང་། གཞན་སེལ་བའི་སྤྱི་ངོས་གཟུང་། བརྡའི་ཡུལ་

ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། སེལ་བ་སྨྲ་བ་ལ་ཉེས་པ་མེད། སྒྲུབ་པས་འཇུག་པ་ལ་ཉེས་པ་བསྟན། སྒྲ་འདོད་པའི་དབང་གིས་འཇུག་རིགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། ལོག་
ལྡོག་རྫས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། གཅིག་ན་སྒྲ་ཐ་དད་མི་འཇུག་པར་འགྱུར་ལ། ཐ་དད་

ན། སྤྱི་གསལ་རྫས་ཐ་དད་ལ་བཀོད་པའི་ཉེས་པ་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། སྒྲ་རྟོག་སེལ་
བས་འཇུག་པ་དེ་ལའང་། གཞན་ལས་ལྡོག་པ་དང་གཞན་ལས་ལོག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་

སྒྲ་དང་ངེས་པ་ཉིད་དག་ནི་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་རྫས་ཐ་དད་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པ་

མ་ཡིན་ཏེ། བརྡ་ཐ་དད་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཆོས་ཅན་རྫས་ཐ་
དད་མེད་ན། དྲུག་པའི་སྒྲས་ཐ་དད་དུ་བརྗོད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། བ་ལང་དང་བ་
ལང་ཉིད་ཅེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་རྫས་ཐ་དད་མིན་ཏེ། ཁྱེད་གཉིས་ཀས་བ་

ལང་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་གཅིག་གཅིག་རྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་”ལྟར1

་མོད་ཀྱི་བ་ལང་
དང་བ་ལང་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པའི་སྒྲས་དོན་ཐ་དད་
པ་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བརྗོད་བྱ་རྫས་ཐ་དད་ལ་བརྡ་སྦྱོར་
བ་གོམས་པའི་ཤན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱིས་ཐ་དད་དུ་གོ་བའི་ཕྱིར། རྫས་ཐ་དད་མེད་ན་བརྡ་
1 [མ་ཕྱི། ༡༡བ༤ན། ལྟ *ལྟར]

22

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཐ་དད་སྦྱོར་བ་དོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཆོས་ཅན་གྱི་བརྡ་ཐ་དད་སྦྱར་བ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཁྱད་པར་གཞན་ནི་སྤོང་བ་དང་མི་སྤོང་བ་དག་དེ་གཉིས་ཀྱི་བརྡའི་བྱེ་
བྲག་རྟོགས་པ་པོའི་འདོད་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་གཞི་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཡུལ་ཀུན་ལ་རྫས་ཆོས་ཅན་དང་། དངོས་པོ་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་ལ་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་
མི་སྤོང་འདི་ཉིད་དུ་ཟད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་དོན་དེ་ཤེས་པར་བྱེད་
འདོད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། རྐྱེན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ཐ་དད་པས་བརྗོད་བྱ་རྫས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཕན་པའམ། བྱེད་ལྡན་ནམ། གལ་ཏེ་གཞན་གྱིས་བརྗོད་
ཀྱང་རུང་། ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་དེ་ལས་ཁྱད་པར་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་
རྟོག་གཞན་སེལ་བའི་ཡུལ་ལ་ནི་འཇུག་པར་སྨྲ་བའི་སངས་རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན།
རིགས་དེ་དང་དེ་ལྡན་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱོགས་ལ་བརྗོད་པའི་ཉེས་པ་བསལ་ཏེ། སྤྱི་
གསལ་རྫས་ཐ་དད་དུ་ཁས་མི་ལེན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་ཆོས་ཅན། རང་དབང་མེད་ཕྱིར་དེ་ལྡན་མིན། །ཞེས་
པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་ཏེ། རིགས་དང་དེ་དང་ལྡན་པ་དག་རྫས་ཐ་དད་ཉིད་ཁས་ལེན་
པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པ་གང་དག་གི་ལུགས་དེ་དག་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། དྲུག་པ་དང་ཚིག་
དབྱེ་ལ་སོགས་མི་རུང་བའི་ཀླན་ཀ་རིགས་ཏེ། ཚིག་དངོས་པོའི་དབང་གིས་ལྷུར་རྗོད་
ཀྱི། བརྗོད་འདོད་ལ་མི་བརྟེན་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ནི། སེལ་བ་སྨྲ་བ་ཆོས་ཅན། དྲུག་པ་སོགས་མི་རུང་བའི་ཉེས་པ་
མེད་དེ། ཕྱི་རོལ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཚིག་སྨྲ་བ་པོས་བརྡ་སྦྱར་བ་ཇི་ལྟ་བུར། རྗོད་བྱེད་

23

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ཉིད་དུ་ངེས་པར་བྱེད་པ་དེ་དེ་བཞིན་དུ་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར།
གཞན་ལ་དྲུག་པ་སོགས་མི་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། བཙུན་མོ་གཅིག་ཆོས་
ཅན། བཙུན་མོ་རྣམས་ཞེས་ཐ་དད་དུ་བཞག་པ་འདི་ལ་རྒྱུ་ཅི་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ།
དུ་མར་མེད་པའི་ཕྱིར། གྲོང་དྲུག་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། གྲོང་ཞེས་ཐ་དད་མ་ཡིན་
པར་བཞག་པ་འདི་ལ་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ། གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནམ་མཁའི་རང་

བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ། ནམ་མཁའ་དང་རང་བཞིན་རྫས་ཐ་དད་མ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནམ་མཁའི་རང་བཞིན་མཁའ་ཉིད་ཅེས་པྱ་བ་འདི་ལ་རྒྱུ་མེད་པར་
ཕལ། ནམ་མཁའ་དང་ནམ་མཁའ་ཉིད་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གཞན་སེལ་གྱི་སྤྱི་ངོས་གཟུང་བ་ལ་གཉིས། ཡུལ་སྤྱིའི་གནས་

ཚུལ། དེར་སྣང་བློའི་འཇུག་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་ཀུན་

རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བཤད། རྟོག་པའི་སྣང་བ་བསམ་ངོའི་བདེན་པ་ཙམ་དུ་བསྒྲུབ། དེར་འཛིན་
འཁྲུལ་པར་བསྟན་པའོ། །
དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་ལ་སྣང་བ་སྤྱི་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཤིང་གསལ་ཐ་དད་པའི་

དངོས་པོ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་ཤིང་གསལ་རིགས་གཅིག་ཏུ་ནི་སྣང་བའི་རྟོག་བློ་
ཆོས་ཅན། ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གང་གི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིས་གཞན་ཤིང་གི་ངོ་བོ་

གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་དེ་སྒྲིབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་ལ་
ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ་ཤིང་གསལ་གྱི་སྤྱི་ཡིན་ཏེ། ཤིང་གསལ་
རྣམས་བདག་ཉིད་ཐ་དད་ཀྱང་ཐ་དད་པ་ཉིད་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་སྒྲིབ་པའི་རྟོག་
པ་ལ། ཤིང་གསལ་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པའི་ངོ་བོ་འགའ་ཞིག་

24

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གིས་རིགས་ཐ་དད་པ་མིན་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ནི། རྟོག་པ་དེ་ལ་སྣང་བའི་སྤྱི་དེ་བསམ་པའི་དབང་གིས་ནི་ཡོད་
པར་རབ་ཏུ་བསྒྲགས་ཏེ། དེ་རྟོག་པ་ལ་སྣང་བ་གང་ཞིག །རྟོག་པ་དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་ཀུན་

ཏུ་བརྟགས་པ་དེ་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གསལ་བ་རྣམས་ནི་ཕན་ཚུན་
རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་ཞིང་། རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་རྫས་གཞན་ནི། བློ་མ་འཁྲུལ་བ་ལ་སྣང་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་
པའི་དངོས་པོ་མིན་ནམ། ཇི་ལྟར་དམ་པའི་དོན་དུ་མེད་ཅེ་ན། རྟོག་པ་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་

ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དོན་གཞན་ཤིང་གསལ་ལ་འབྲང་བར་

འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟོག་པའི་ཤེས་པ་ལས་རྫས་ཐ་དད་མིན་པར། དེ་དང་
གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཤིང་གསལ་གྱི་དོན་ལ་བདག་ཉིད་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྣམ་
རྟོག་འདི་ཆོས་ཅན། ལོག་པ་ཡིན་ཏེ། ཤིང་མིན་པ་ཤིང་དུ་འཛིན་པའི་བློ་ཡིན་པ་དེས་
ནའོ། །རྟོག་པ་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དངོས་མེད་ཡིན་ན། ཤིང་འཛིན་
རྟོག་པ་རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་ཞེས་པའི་མིང་གི་དོན་གང་དང་
ལྡན་པའི་ཤིང་གསལ་ཕན་ཚུན་རྫས་ཐ་དད་པ་དེ་ཤིང་འཛིན་རྟོག་པ་འདིའི་ས་བོན་
མིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་གསལ་རྣམས་སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ན།
འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་སྐྱེད་པར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཤིང་གསལ་འགའ་
ཞིག་སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཡང་། རིགས་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་
དོན་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུའི་དོན་གཅིག་སྒྲུབ་པ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ནུས་པ་

25

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ངེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དང་། སྨན་ཁ་ཅིག་སྤྱི་རྟག་
དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་ལྷན་ཅིག་པའམ་སོ་སོ་ཡིས་རིམས་ལ་སོགས་པ་ཞི་
བར་བྱེད་པ་མཐོང་གི །ཞོ་སོགས་གཞན་གྱིས་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །
སྨན་སྤྱི་རྟག་དངོས་ཀྱིས་རིམས་ནད་ཞི་བར་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། སྨན་སྤྱི་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ཀྱིས་རིམས་ནད་ཞི་བར་བྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ། སྨན་གསལ་ཀུན་ལ་ཁྱད་པར་

མེད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རིམས་ནད་ཞི་བར་བྱེད་ན་སྨན་གསལ་དེ་
དག་ཞིང་སོགས་ཐ་དད་ཀྱང་། ནུས་པ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
དང་། འབྲས་བུ་ལ་ཕན་འདོགས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བརྟན་པས་སོ། །གཉིས་པ་དེར་
སྣང་བློའི་འཇུག་ཚུལ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྡུ་བ་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་ལ་
ཤིང་མིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ། ཤིང་གསལ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་འམ་མི་འགྲོ་འགྲོ་ན།
ཤིང་གསལ་རྣམས་རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ལ། མི་འགྲོ་ན། ཤིང་གསལ་གྱི་
སྤྱིར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཤིང་གི་རང་བཞིན་དེ་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གི་བློ་
ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་མེད་ཀྱང་གཟུང་དོན་ཅན་འདྲ་སྟེ། ཤིང་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་མིན་

པའི་དོན་ལས་ཐ་དད་པའི་ཤིང་ལས་སྐྱེ་བ་གང་ཞིག །མཐར་ཐུག་ཤིང་རང་མཚན་
ཐོབ་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པ་དེ་ལ་ངོ་བོ་ཕྱི་རོལ་དང་གཅིག་ལྟ་བུ་དང་།
ཤིང་མིན་གཞན་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་གང་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། ཤིང་དེ་ཉིད་མིན་

ཏེ། རྟག་པའི་ཡན་ལག་དོན་བྱེད་ནུས་པར་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་གྱི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་ཚུལ། འཇུག་
པའི་རྒྱུ་མཚན། རྣམ་གཞག་དེ་དག་བྱས་པའི་དགོས་པའོ། །

26

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་ལ་ཡོད་པའི་དོན་ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ་
རྣམས་ཆོས་ཅན། སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་དག་གི་ཤེས་པ་དང་ནི་རྗོད་
པ་ཡིས་ཐ་སྙད་ནོར་བའི་དོན་ཅན་རྒྱས་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་རིགས་མི་མཐུན་ལས་

ལྡོག་པའི་ངོ་བོ་ཅན་ཡིན་པ་དེས་ན་རིགས་ཐ་དད་མིན་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་དེ་ཉིད།

རིགས་མཐུན་གཞན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར། ཐ་སྙད་འཁྲུལ་ན་རང་མཚན་མི་འཐོབ་བོ་ཞེ་ན། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་ཀུན་ཡང་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་གཞན་
སེལ་ཐོབ་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཕན་ཚུན་འདྲེས་པ་མེད་པའི་རང་མཚན་ལ་རྟེན་པའི་

ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་ལ་དངོས་པོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་དེ་དངོས་པོ་རྙེད་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན། འབྲས་རང་གི་རྟགས་
ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཇི་སྐད་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་
པར་འདྲ་ཡང་རང་མཚན་ཐོབ་མི་ཐོབ་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་
འདོགས་གཞན་ལས་རང་མཚན་ཐོབ་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མར་མེའི་འོད་
ལས་ནོར་བུ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་དེ་ལ་འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་བྱེད་པ་ཅན་
གྱི་ཤིང་གསལ་དུ་མའང་ཆོས་ཅན། རྗོད་པ་དང་ཤེས་པས་རིགས་གཅིག་ཉིད་དུ་ཐ་

སྙད་རབ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱེད་དེ། ཤིང་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་མིན་པ་ལས་གཞན་ལ་རྟེན་
པ་ཅན་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཤ་པ་གཅིག་ཀྱང་ཆོས་ཅན། གཞི་མཐུན་

གྱི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཤིང་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་མིན་པའི་དོན་ལས་
ནི་ཐ་དད་ཅིང་། ཤ་པ་མིན་པ་ལས་ཀྱང་ལོག་པའི་ལྡོག་ཆོས་སྣ་ཚོགས་པར་ཚད་མས་

27

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཤེས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་དུ་མ་བྱེད་པར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། འབྲས་བུ་དུ་མ་བྱེད་པ་དེའི་དངོས་པོར་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། སྒྲ་དོན་འདི་དང་གཞི་མཐུན་ཉིད་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་
གྲུབ་པ་མི་སྲིད་དེ། དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་མིན་ཡང་རྟོག་པ་ལ་ཇི་ལྟ་བུར་གྲགས་པ་
བཞིན་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྣམ་གཞག་དེ་དག་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མིན་པ་ཅི་འདྲ་བའི་སྤྱི་དང་
གཞི་མཐུན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཡོད་མེད་མ་བརྟགས་པར། འཇིག་རྟེན་ཇི་ལྟར་

གྲགས་པ་དེ་བཞིན་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ནི། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ཀུན་བཞག་པ་ཆོས་ཅན།
དོན་ཡོད་དེ། དམ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱས་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་
དང་ཁྱད་པར་ཞེས་བྱ་བའི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྣང་བ་འདི་ནི་བློ་ལ་སྣང་བའི་དོན་ལ་ཡོད་ཀྱི།
དངོས་པོར་མེད་དེ། རྫས་ཐ་དད་དེ་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་པ་དང་། རྫས་གཅིག་ལ་དུ་མར་

སྣང་བ་བློ་ཡིས་བསླད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དམ་པའི་དོན་གྱི་དོན་རྣམས་ནི་རང་གི་

ངང་གིས་འདྲེ་བ་དང་། རྫས་གཅིག་རྫས་ཐ་དད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོར་མེད་ན་
ཆོས་ཆོས་ཅན་ཇི་ལྟར་འཐད་ཅེ་ན། རྟོག་པ་ལ་སྣང་བ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཆོས་
ཅན་གྱི་བྱེ་བྲག་རབ་ཏུ་བརྟག་ཏུ་རུང་སྟེ། རིགས་མཐུན་དང་རིགས་མི་མཐུན་གཞན་

ལས་ལྡོག་པས་སོ། །
རྟོག་པ་ལ་རང་མཚན་སྣང་ན། རང་མཚན་རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རོ་
ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལ་རྟོག་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་གཟུང་

28

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་དེ། དངོས་པོ་གཟུང་ཡུལ་མཐོང་བ་ཉམས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། ཁྱད་པར་སྤྱི་དང་འདྲེས་པ་འཛིན་ཅེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་སྤྱི་དང་འདྲེས་པ་འཛིན་ཅེས་གསུངས་པ་འདིར། རྗེས་དཔག་གི་གཟུང་བྱ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་
བསྟན་པ་མིན་པར་ཐལ། རང་མཚན་དེ་ནི་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་གྱི་རྣམ་པ་སོགས་ཅིར་

ཡང་དོན་དམ་པར་གཟུང་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱེ་བྲག་ཁྱད་པར་མང་པོ་རྣམས་རང་
མཚན་དེ་གཅིག་པུ་ལ་ནི་དོན་དམ་པར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དེའི་ངོ་བོ་རིགས་མཐུན་དང་རིགས་མི་མཐུན་ཀུན་ལས་ལོག་པ་དེ། དེ་
ཁོ་ན་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲ་དང་རྟོག་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་རྟོག་
ཡུལ་ལ་སྤྱིའི་ཚུལ་ཉིད་དུ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་བརྡའི་ཡུལ་ངོས་བཟུང་བ་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་མོ། །དང་
པོ་ནི། སྒྲ་རྟོག་ཡུལ་ལ་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་འཇུག་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་མ་ཡིན་བཅད་པ་ལ་

མི་ལྟོས་པར་རང་མཚན་ལ་བརྡ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྡ་དུས་ཀྱི་ཤིང་རང་གི་མཚན་

ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཤིང་ཞེས་པའི་བརྡའི་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཐ་སྙད་ཀྱི་
དུས་དེའི་ཚེ་མེད་པ་དེས་ནའོ། །ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་བརྡར་བཏགས་པའི་དོན་
སྟོན་པ་དེ་ནི། ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་སུ་དོན་གོ་བའི་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་རྟག་དངོས་
བརྡའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རིགས་རྟག་དངོས་ཆོས་ཅན། བརྡའི་འཇུག་ཡུལ་མ་

ཡིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་རུང་མིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཅི་ནས་སྐྱེས་བུ་དོན་བྱེད་པར་
ནུས་པ་ཤེས་ནས་དེ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསམས་ནས། དོན་རྣམས་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་བརྡ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རིགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་

29

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཤིང་གསལ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལ་བརྡ་སྦྱོར་རོ་ཞེ་ན། ཤིང་གི་བརྡ་དེ་ཡང་ནི་ཅིའི་ཕྱིར་
ཤིང་གསལ་ལ་དངོས་སུ་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་ཤིང་གསལ་ཆོས་ཅན། བརྡ་སྦྱོར་མི་ནུས་ཏེ། མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིགས་ལྡན་གསལ་བ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་བརྡ་སྦྱོར་མི་ནུས་པར་ཐལ། མཐའ་ཡས་པ་འདི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་གང་ལ་བརྡ་སྦྱོར་ཞེ་ན། ཤིང་གི་འབྲས་བུ་དེ་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་མཚུངས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཤིང་གི་བརྡ་ཅིས་མ་བྱས་ཏེ་
བྱེད་རིགས་ཏེ། ཤིང་དེའི་དོན་བྱེད་ནུས་ཤིང་། ཤིང་གསལ་ཀུན་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་

ཕྱིར། དེ་ལྡན་རང་དབང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཉེས་པ་ཁྱེད་རང་ལ་ཡང་མཚུངས་
ཏེ། ལྡོག་པ་དང་རིགས་དོན་གཅིག །ལྡོག་ལྡན་དང་རིགས་ལྡན་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། མི་མཚུངས་མོད། མཚུངས་ཀྱང་སླ་སྟེ། བརྡ་སྦྱོར་བ་ལ་རིགས་དོན་གཞན་མི་
དགོས་པར་ཐལ། གཞན་སེལ་ཁས་ལེན་ན། རིགས་དོན་གཞན་ཁས་ལེན་མི་དགོས།
གཞན་སེལ་ཁས་མི་ལེན་ན། རིགས་དོན་གཞན་ཁས་བླངས་ཀྱང་དགོས་པ་མི་འགྲུབ་

པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་ཤིང་མིན་གཅོད་དམ་མི་གཅོད། ཤིང་

ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ཡིས་ཤིང་མིན་དེ་དག་རྣམས་ལས་ཤིང་འདི་མི་གཅོད་ན་ནི། ཤིང་

ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཤིང་དེ་ཇི་ལྟར་གོ་སྟེ་མི་གོ་བར་ཐལ། ཤིང་མིན་མི་གཅོད་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཤིང་དེ་ལས་གཞན་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་ནས། ཤིང་ལ་འཇུག་པར་

འགྱུར་ཞེས་ཀྱང་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཤིང་

ཞེས་པའི་སྒྲ་འདི་ལ་ཤིང་མིན་རྣམ་པར་གཅོད་པ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། བྱེ་བྲག་པ་ཆོས་ཅན།
ཁྱེད་ལ་བརྡ་སྦྱོར་བ་དེར་སྤྱི་དོན་གཞན་གྱིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པར་ཐལ། སྒྲ་

30

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྣམས་ཀྱི་དགོས་པ་དེ་མིན་བཅད་ནས། དོན་གོ་བ་དེ་ཙམ་དུ་ཟད་པ་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གསུམ། དུ་མ་ངོ་ཤེས་མེད་པ་དགག །སྤྱི་འཛིན་སྤྱི་ལས་སྐྱེ་བ་དགག །སྤྱི་སྒྲ་དོན་ལ་མི་བསླུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཤིང་གསལ་རྣམས་སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ན། རིགས་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཤེས་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་
ན། ཤིང་གསལ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་།
རིགས་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཤེས་སུ་རུང་སྟེ། དེ་ཡིན་ཡང་ཤིང་གི་བྱ་བ་དེ་དང་དེ་བྱེད་པའི་

དོན་སྔ་མ་རྣམས་མཐོང་ནས། གཞན་ཤིང་གསལ་ཕྱི་མ་རྣམས་མཐོང་ཡང་། ཤིང་གི་

བྱ་བ་བྱེད་པ་དེ་ལས་གཞན་དང་བྲལ་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲ་རྟོག་རྣམས་ཀྱིས་ལྷན་ཅིག་

སྦྱར་ནས་ངོ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྤྱི་འཛིན་སྤྱི་འབའ་ཞིག་

ལས་སྐྱེ་བ་དགག །སྤྱིས་གྲོགས་བྱས་པའི་གསལ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་དགག །གསལ་བས་
གྲོགས་བྱས་པའི་སྤྱི་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་གཞན་གྱི་ལྟར་ནའང་སྤྱི་བློ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ནི་འབའ་

ཞིག་ཉིད་ཀྱི་གཟུང་དོན་ལས་སྐྱེ་བ་མིན་པར་ཐལ། རྟག་ཏུ་སྤྱི་དེ་ཙམ་རྣམ་པར་ཤེས་
ན་གསལ་བ་མི་ཤེས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གསལ་བ་མི་ཤེས་སོ་ཞེ་ན།
དེའི་ཚེ་ན་ནམ་ཡང་ནི་སྤྱི་དེ་དང་ལྡན་པའི་གསལ་བའི་འབྲེལ་བ་མ་བཟུང་བར་ཐལ་
ལོ། །འདོད་ན། སྤྱི་དེ་དང་ལྡན་པའི་གསལ་བ་དེ་ལ་ཇི་ལྟར་ཐ་སྙད་འདོགས་ཏེ་མི་

འདོགས་པར་ཐལ། སྤྱི་དེ་དང་ལྡན་པའི་གསལ་བ་ངེས་པར་མི་འགྱུར་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་གཅིག་གིས་གྲོགས་བྱེད་པའི་གསལ་བ་

31

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྣམས་སྤྱི་འཛིན་ཤེས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྤྱི་དངོས་པོ་བ་
གཅིག་པུ་དེས་གསལ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྫས་ཐ་དད་པ་ཉིད་སེལ་ཏམ་ཅི་སྟེ་སེལ་མི་

ནུས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཏེ། རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཡང་གསལ་བ་དེ་
རྣམས་ལ་སྤྱི་གཅིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུར་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གསལ་བ་དུ་
མའང་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་རིགས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྟོག་པའི་བློ་
གཅིག་སྐྱེད་དོ་ཞེ་ན། སྤྱི་བློ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་གཟུང་དོན་དུ་འཛིན་པ་མེད་པ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་གསལ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཕན་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
གསལ་བ་དེ་དག་སོ་སོ་མེད་པར་ཡང་སྤྱི་དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་བསྐྱེད་བྱ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་མ་ཁྱབ་སྟེ། སྔོན་པོ་མེད་པར་སེར་པོས་མིག་ཤེས་བསྐྱེད་ཀྱང་། སྔོན་པོ་ལ་མིག་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། སྔོ་སེར་
སོགས་ཆོས་ཅན། ཚོགས་པ་ལའང་མིག་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་གྲུབ་སྟེ། མིག་གི་

རྣམ་ཤེས་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་སོ་སོར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། གསལ་བ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་བློ་
ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་མེད་པར་ཐལ། རེ་རེ་བ་དང་ཚོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡང་ནི་སྤྱི་བློ་སྐྱེད་
པ་དེ་ལྟ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་

ཏེ་གསལ་བ་དེ་དག་གང་རུང་ལ་ལྟོས་ནས་སྤྱི་དེས་སྤྱི་བློ་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི། སྤྱི་འབའ་
ཞིག་གིས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གསལ་བ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་སྤྱི་བློ་གཅིག་ཉིད་ལ་
ཕན་པ་མིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱི་དེ་གཅིག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་འདི་ཆོས་ཅན།
གསལ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུར་འགྱུར་བར་ཐལ། གསལ་བས་ཕན་འདོགས་པའི་

32

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཕན་འདོགས་གང་ཡིན་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྤྱི་བློ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་ཐ་དད་རྣམས་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེ་
བར་མི་འདོད་དེ། ཐ་དད་མིན་པ་ཁོ་ནར་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྤྱི་
བློའི་སྣང་བ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གསལ་བ་དེ་དག་མཚུངས་སོ་ཞེས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་གསལ་བ་དེ་དག་མཚུངས་པར་འཛིན་ན་ནི། ཇི་ལྟར་ཐ་དད་དུ་བློས་
བཟུང་བར་བྱ་ཞེ་ན། ཤིང་གསལ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རིགས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་
རིགས་གཅིག་བྱེད་པར་འདྲ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཤིང་གསལ་དེ་དག་གི་

འབྲས་བུ་དབང་བློ་ཡང་ཐ་དད་དོ་ཞེ་ན། ཤིང་གསལ་འཛིན་པའི་དབང་བློ་རྣམས་ནི་

ཆོས་ཅན། རིགས་ཐ་དད་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། རིགས་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤིང་གི་གསལ་བ་རྣམས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། རིགས་ཐ་མི་དད་དེ། རིགས་གཅིག་

ཏུ་རྟོགས་པའི་བློ་གཅིག་གི་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་

བྱེད་པ་དེ་སྤྱི་རྟག་དངོས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤིང་གསལ་འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་བྱེད་པ་
དེའང་ཆོས་ཅན། སྤྱི་རྟག་དངོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤིང་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་མིན་པ་

དང་བྲལ་བ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་དེ་ལས་གཞན་པ་རྗེས་
སུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་མེད་པར་ཐལ། དེ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། སྔར་བཀག་
ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་ཞེས་པའི་བརྡ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་
དེ་རིག་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་སྤྱི་སྒྲ་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་ནི། ཤིང་སྒྲས་རྟོག་པ་ལ་སྣང་བ་རྗོད་ན། ཤིང་

རང་མཚན་ལ་ཇི་ལྟར་མི་བསླུ་ཞེ་ན། ཤིང་གི་དོན་དེ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་དེ་བྱེད་པ་

33

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
དང་འདྲ་བའི་ངོ་བོར་སྣང་བ་ཅན་དང་། ཤིང་མིན་གྱི་དངོས་པོ་ལས་ཐ་དད་པའི་དངོས་
པོ་ཙམ་གྱི་ས་བོན་ཅན་གཟུང་དོན་མེད་པའི་རྟོག་བློ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཤིང་ཞེས་
པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། དོན་ལ་མི་སླུ་བ་ཡོད་པར་འདོད་དེ། ཤིང་གི་དོན་མི་བྱེད་པ་ཡོངས་
སུ་སྤངས་ནས་ཤིང་གོ་བའི་ཡན་ལག་གི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཤིང་མིན་གྱི་
དངོས་པོ་ལས་ཐ་དད་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཅན་གྱི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། གཞན་སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཤིང་གི་དོན་དེ་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ངོ་བོའི་

ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་མཇུག་ཚུལ་དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གསུམ། རྟོགས་པ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པའི། སྒྲ་ལ་སེལ་འཇུག་གིས་མ་ཁྱབ་པའི་ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་

རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཤིང་དང་ཤིང་མ་
ཡིན་གཉིས་པོ་དག་རྟོགས་པ་ཕན་ཚུན་རྟེན་པར་ཐལ། ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལྡོག་པའི་སྒོ་
ནས་ཤིང་གི་དོན་འཛིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་གཉིས་གང་རུང་གཅིག་འཛིན་པ་མེད་
ན། གཉིས་ཀ་མི་འཛིན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན། དེའི་ཕྱིར་ན་ཤིང་གི་བརྡར་བཏགས་

པ་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་གཞོན་ནུ་མ་ལེན་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཅིག་སྨྲའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚུངས་པས་དགག །རང་ལ་ཉེས་པ་མེད་པའོ། །དང་
པོ་ནི། རྒོལ་བ་དེ་དག་གི་ལུགས་ལྟར་ན། ཤིང་གི་བརྡ་འདོགས་པ་ལ་ཤིང་མིན་རྣམ་
པར་གཅོད་དམ། གཅོད་པ་མིན། གལ་ཏེ་རྣམ་པར་གཅོད་ན། ཤིང་ལ་བརྡ་སྦྱོར་གྱི་
སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། བརྡ་སྦྱོར་བའི་སྔོན་རོལ་ཏུ་ཤིང་མིན་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཏེ་མི་ཤེས་པར་
ཐལ། ཤིང་གི་དོན་འཛིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤིང་གི་བརྡ་ལས་ཤིང་མིན་དེ་དག་མི་

34

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སེལ་ན། ཤིང་གི་ཐ་སྙད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཤིང་མ་ཡིན་དེ་ཡོངས་སུ་སྤང་
ནས་ཤིང་ལ་འཇུག་པར་ནི་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །དཔེར་ན་ཤིང་གི་སྒྲ་ལས་ཤིང་གི་

ཁྱད་པར་མི་སྤོང་བ་བཞིན། གལ་ཏེ་གཞན་བཀག་པ་དང་ཤིང་མི་སྒྲུབ་པར། མདུན་ན་
གནས་པའི་ཤིང་སྤྱི་གཅིག་ཅིག་རབ་ཏུ་བསྟན་ནས། འདི་ཤིང་ཡིན་ཞེས་ཤིང་སྤྱི་རྟག་
དངོས་ལ་བརྡ་བྱེད་ལ། ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་ཚེ་ན་ཡང་སྤྱི་རྟག་དངོས་དེ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཕྱིར་མགོ་མཚུངས་ཀྱི་ཉེས་པ་འདི་ནི་མེད་སྙམ་ན། སྤྱོད་པ་བ་ཆོས་ཅན། མགོ་མཚུངས་ཀྱི་ཐལ་བ་ལྡོག་པ་མེད་པར་ཐལ། འདི་ཡང་ཤིང་ཡིན་ཞེས་པ་
འམ། འདི་ཁོ་ན་ཤིང་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་བརྡ་སྦྱོར་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། གང་བྱས་ཀྱང་
གོང་གི་ཉེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་ན། ཤིང་དང་ཤིང་མིན་རྟོགས་པ་ཕན་ཚུན་
བརྟེན་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་དེ་མེད་པར་ཐལ། ཤིང་གསལ་རྣམས་རིགས་
གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཤེས་པ་ནི། རྒྱུད་གཅིག་ལ་གནས་པའི་རྟོགས་པ་
པོས། ཤིང་དེ་དང་དེ་མིན་པའི་རྒྱུའི་དོན་རྣམས་བདག་ཉིད་ཐ་དད་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཤིང་སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་ན། ཤིང་ཞེས་པའི་བརྡའི་ཡུལ་མེད་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་བློ་དེ་ལ་ནི་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་རྟོག་
བློའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་ནི་སྣང་བ་དང་རྒྱུ་མིན་པའི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བ་དང་། ངོ་བོ་གཅིག་འདྲར་
སྣང་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཤིང་དེ་ཤིང་མིན་ལས་ཐ་དད་པར་ནི་ཤེས་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར་དུ། ཤིང་གསལ་ཐ་དད་པ་ལ་ཤིང་གི་སྐད་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་ན་
ཤིང་སྒྲ་ལས་ཤིང་མི་གོ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་སྒྲ་དེ་ལས་ཤིང་དེ་

35

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྟོགས་པར་འགྱུར་པའི་བློ་འཁྲུལ་བས། ཤིང་གསལ་གྱི་དངོས་པོ་རིགས་གཅིག་པ་

ལྟར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་སྒྲ་ལ་སེལ་འཇུག་གིས་མ་ཁྱབ་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས། སྒྲ་བྱེ་
བྲག་པ་ལ་སེལ་འཇུག་གིས་མ་ཁྱབ་པ་སྤང་། གཞན་སེལ་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ལ་སེལ་
འཇུག་གིས་མ་ཁྱབ་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལ་གཅད་བྱ་ཡོད་
པས་སེལ་བས་འཇུག་མོད། ཤེས་བྱ་ཤེས་པའི་སྒྲ་སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

གཅད་བྱ་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ཆོས་
ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་འདི་ངེས་པར་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། བློ་ངོར་མི་འདོད་པའི་དོན་འགའ་ལས་རྣམ་པར་བཟློག་ནས། འདོད་པའི་དོན་
འགའ་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་དུ་ན། སྒྲ་སྦྱོར་
བ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲས་མི་འདོད་པའི་དོན་སྤངས་ནས་འདོད་པའི་དོན་
ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་ཐ་སྙད་དུ་ནི་འཇོག་པའི་ཤེས་བྱ་
ལ་སོགས་རྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྣམ་པར་གཅོད་པ་འགའ་ཞིག་

ཡོད་དེ། མི་འདོད་པའི་དོན་སྤངས་ནས་འདོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྒྲའི་ཡུལ་ངོས་བཟུང་། དེ་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པར་
བསྟན། ལུང་གི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི་གསལ་བྱེད་པ་ན་རེ། གཞན་སེལ་བརྗོད་
པའི་སྒྲ་སེལ་བས་འཇུག་གམ་མི་འཇུག །

དང་པོ་ལྟར་ན་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྒྲ་རྟོག་ཐམས་ཅད་
སེལ་འཇུག་ཡིན་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་ཁྱད་པར་ཤིང་མིན་

36

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དེ་དག་ལས་ཐ་དད་པར་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་ཤིང་གི་རྣམ་པ་སྣང་བ་ཅན་ལ་ཤིང་སྒྲ་

འགོད་དེ། གང་ཞིག་གང་ལས་ཐ་དད་པའི་ཤིང་མིན་དེ་ལས་རྣམ་པར་བཟློག་ནས་
ཤིང་གི་བརྡ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་
སྣང་བ་དེ་ཉིད་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་རབ་ཏུ་བཤད་དེ། དོན་
གཞན་ལས་བཟློག་པ་ཡིས་དངོས་པོ་དེའི་ཆ་འགའ་ཞིག་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཞེས་པ་
དང་། སྒྲས་དོན་གཞན་ལས་ལྡོག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དངོས་པོ་དག་ཁོ་ན་རྗོད་
དོ། །ཞེས་པ་དང་། སྒྲས་ནི་སྒྲ་དང་དོན་གཞན་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་རང་གི་དོན་རྗོད་
པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཤིང་མ་ཡིན་པས་ལོག་པར་སྣང་བ་འདི་ལའང་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་
ཅུང་ཟད་མེད་དེ། སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་རྟོགས་པ་དེ་ལས་ནི་ཤིང་མ་ཡིན་

ལས་ལྡོག་པ་འགའ་”ལས1

་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དོན་གཞན་པ་འགའ་ཡང་མེད་དེ། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་རྣམས་ལས་ཤིང་མིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ་
རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་ཤིང་མིན་ལས་ལྡོག་པ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
ཤིང་མིན་བཅད་ནས་ཤིང་རྗོད་ན། ཤིང་མ་ཡིན་གཅོད་པའི་སྒྲ་དང་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་
གཉིས་བྱེད་དགོས་པའང་མིན་ཏེ། ཤིང་བརྗོད་པས་ཤིང་མིན་བཅད་པ་གོ་བའི་ཕྱིར་
ཏེ། ཤིང་དང་ཤིང་མིན་ཕན་ཚུན་ཕུང་གསུམ་ཡོད་པ་མིན་པའི་དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་འདི་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་མིན་ཏེ། དངོས་
མེད་ཡིན་པ་ལས་དངོས་པོ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་མཐོང་བ་བློ་ཡིས་བསླད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་

1 [མ་ཕྱི། ༡༨བ༣ན། ལས སེར། ༤༠ན། ཡིས]

37

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་དུ་དངོས་པོ་ཡིན་ན། ཤིང་གི་དངོས་པོ་ལས་ལྡོག་པར་སྣང་བ་
ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་དངོས་པོར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཙན་དན་དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་
དད་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། ཙན་དན་ཆོས་ཅན། ཤིང་མིན་ལས་

ལོག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་

ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཙན་དན་འདི་ཤིང་མིན་འདི་ལས་ཐ་དད་ཅེས་ནི་བརྗོད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས།

ཡུལ་ཅན་སྔ་ཕྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཐ་དད་དུ་བསྟན་པ། རང་གཞན་ལ་རྣམ་གཞག་རུང་མི་རུང་
གི་ཁྱད་པར་རོ། །
དང་པོ་ནི། སྤྱི་དངོས་པོར་མེད་ན། རང་མཚན་སྒྲའི་བརྗོད་བྱར་འགྱུར་ལ། དེ་
ལྟ་ན་རང་མཚན་ལ་ཆ་ཤས་མེད་པས། ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྒྲ་ལ་བློ་ངོར་འདྲེས་པའི་དོན་རྟག་པ་གཅིག་གཅོད་པ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་

སྒྲའམ་རྟགས་ནི་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དེ་ལ་རྟག་པ་བཅད་པའི་དངོས་པོའི་ཆོས་མ་ལུས་པ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ཅི་ཡང་མེད་དེ། སྒྲ་ལ་རྟག་པ་གཅིག་གཅོད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དངོས་པོ་གང་གི་ཆོས་རྗོད་པ་བྱེད་པ་ལས་ཆ་མ་ལུས་པར་ནི་རྟོགས་
པར་འགྱུར་བ་དངོས་པོའི་ནུས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
ཡུལ་ཅན་ཕྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དེ། བྱས་མི་རྟག་རྗོད་པའི་སྒྲ་འབྲས་བུ་
དུ་མ་རྟེན་གཅིག་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་རུང་མི་རུང་གི་ཁྱད་པར། བརྡ་སྦྱོར་
རུང་མི་རུང་གི་ཁྱད་པར་རོ། །

38

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་པོ་ནི། སྤྱི་དངོས་པོར་མེད་ན། སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྔོ་མིན་རྣམ་པར་གཅོད་པ་གཅིག་ཅིག་སྟོན་པ་ན། གང་གི་ཚེ་སྔོན་
པོ་ཞེས་པའི་སྒྲས་གཞན་ཨུཏ་པ་ལ་མི་སྤོང་བར་གནས་ཏེ། སྔོན་པོ་དེ་ཡིས་ནི་ཨུཏ་པ་

ལ་དེ་ལ་ཁྱབ་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར། མེ་ཏོག་ཨུཏ་པ་ལ་སྔོན་པོ་ཆོས་ཅན། བློའི་ངོར་བྱས་
ནས་གཞི་མཐུན་པ་ནི་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ལྡོག་པ་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་ཅན་
གཅིག་པུར་ཡང་སྣང་བའི་ཕྱིར། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བུམ་པའི་
དངོས་པོའི་ཆོས་ལ་རེག་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་ཁྱོད་ལ་ཡོད་ཅེས་བྱ་སྟེ། བུམ་མིན་རྣམ་

པར་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྤྱི་དངོས་པོ་བ་གཅིག་ནི་རྗོད་བྱེད་མིན་

པར་ཐལ། སྤྱི་དངོས་པོ་བ་མེད་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡོད་ན་བློ་མ་
འཁྲུལ་བ་ལ་སྣང་དུ་རུང་བ་ལས་སྣང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་ཡི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲ་རྣམས་
དང་ནི་བློ་ཉིད་ཀྱང་གཞན་སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་དུ་བསྟན་ཏེ། སེལ་བ་སྨྲ་བ་ལ་སྤྱི་དང་
གཞི་མཐུན་རུང་བ་དེའི་ཕྱིར་དང་། སྤྱི་དངོས་པོ་བ་ལ་སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་དེ་དག་མི་

སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་མི་སྲིད་ན། བུམ་པ་དེ་སེར་བུམ་དང་རྫས་གཅིག་གམ་ཐ་དད།

གྲངས་ཅན་ན་རེ། རྗེས་གཅིག་གོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། གསེར་བུམ་དང་
ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་བློ་ལ་སྣང་པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གསེར་བུམ་དང་
དངོས་པོའི་ངོ་བོ་གཅིག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། དེ་དང་གཅིག་ཏུ་
ཐལ། གཞི་གྲུབ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། རྫ་བུམ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་མི་

འགྲོ་གཉིས་ཀར་ཐལ། རྫ་བུམ་གྱི་སྤྱི་གང་ཞིག །གསེར་བུམ་དང་གཅིག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཆོས་གཅིག་ནི་དོན་གཅིག་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། དེ་ལས་

39

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལྡོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་མིན་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པ་ན་རེ། རྫས་ཐ་དད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབྱེར་མེད་པའི་གཞི་མཐུན་གྱི་ཐ་སྙད་དག་ཀྱང་རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། སྤྱི་གསལ་རྫས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། གསལ་བ་ཀུན་ལ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་དང་
གཞི་མཐུན་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཉེས་པ་དེ་དག་མེད་དེ། རིགས་མཐུན་དང་

རིགས་མི་མཐུན་ལས་ལྡོག་པ་ཀུན་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རང་ལ་རུང་བ། གཞན་ལ་མི་རུང་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱི་
དངོས་པོར་མེད་ན་བརྡ་སྦྱོར་བ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བ་ལང་གི་གསལ་བ་
རྫས་ཐ་དད་འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་བྱེད་པ་དག་ལ་རྒན་པོས་སྒྲ་གཅིག་བརྡར་བྱས་

པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བ་ལང་གི་གསལ་བ་དེའི་འབྲས་བུ་རིགས་གཅིག་བྱེད་པ་
ཡོངས་སུ་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བ་ལང་གི་གསལ་བ་ཆོས་ཅན། བ་ལང་
ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བ་ལང་དེའི་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཅན་ལས་
ལྡོག་པ་ཡི་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་མིན་བཅད་པ་ལ་མི་

ལྟོས་པར་གསལ་བ་སོ་སོ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་བརྡ་མི་སྦྱོར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་
མིན་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་གསལ་བ་སོ་སོ་ལ་བརྡ་སྦྱོར་བ་མི་རིགས་པར་ཐལ།

དེ་མིན་བཅད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་གསལ་བ་ཐ་དད་པ་དག་བསྟན་པ་ནི་དཀའ་བ་དང་།

དེ་ལྟར་བསྟན་མི་ནུས་པ་དང་། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། སྤྱི་དངོས་པོ་ལ་བརྡ་སྦྱོར་བ་མིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཀུན་རང་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མ་
འདྲེས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྲ་བོའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སེར་སྐྱ་ལ་ཡོད་པ་
མིན་པའི་ཕྱིར། ཁྲ་བོ་དང་སེར་སྐྱ་ཆོས་ཅན། དོན་ལ་སྤྱི་རྫས་ཐ་དད་མེད་པར་ཡང་

40

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
རིགས་ཐ་དད་མིན་པའི་སྒྲ་འཇུག་རིགས་ཏེ། བ་ལང་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་མ་ཡིན་པ་

ལས་ལྡོག་པ་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བ་ལང་དེའི་འབྲས་བུ་

འདོད་ནའང་བ་ལང་དེའི་འབྲས་བུ་མེད་པ་ལས་ཐ་དད་ཉིད་ཁས་ལེན་རིགས་ཏེ། སྤྱི་
རྟག་དངོས་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་ཀྱང་སྒྲ་གཅིག་འཇུག་པ། དཔེར་ན།
མིག་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་མེད་པའི་འབྲས་བུ་དེ་སྐྱེད་ཅེས་སྟོན་པ་དག་
ནི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་འཛིན་རྣམ་ཤེས་གཅིག་གི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་ནོ་
ཞེས་སྟོན་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རྐྱེན་གསུམ་པོ་དེའི་ངོ་བོ་སྤྱི་ལས་ནི་རྫས་ཐ་དད་མེད་དུ་
ཟིན་ན་ཡང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞེས་པའི་བརྡ་ལས་བྱུང་བ་བསྙད་པར་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། དབང་ཤེས་འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུ་ཚོགས་ཀུན་ཅིག་ཅར་རྟོགས་པའི་

ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གསལ་བ་མང་པོ་དག་ལའང་ཆོས་ཅན། མཉན་པ་གཅིག་

འཇུག་སྟེ། སྤྱི་རྟག་པ་ཆ་མེད་གཅིག་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་
རྟག་དངོས་གནས་པ་དགག །སྤྱི་ཆ་མེད་གནས་པ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། བསྟན་བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱི་དེ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་
ལ་གནས་པའི་དོན་གསལ་”བ་ལ1

་བརྟེན་ནམ། གསལ་བས་གསལ་བ་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་
ཁྱོད་ལ་མི་རིགས་པར་ཐལ། རྟག་དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བརྟེན་
པ་དགག །གསལ་བ་དགག་པའོ། དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། གསལ་བ་དེ་རྟེན་དོན་གཞན་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། གསལ་བས་ཕན་འདོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་དངོས་ཡིན་

1 [མ་ཕྱི། ༢༠བ༢ན། བ་ལ སེར། ༤༥ན། བར]

41

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཕྱིར། མཁར་གཞོང་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཤུག་གི་རྟེན་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་མི་ཕན་པའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། མཁར་གཞོང་ལ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཤུག་ལ་ཕན་ནུས་ཏེ། འཐུར་དུ་ལྟུང་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཤུག་སོགས་རྒྱ་ཤུག་དེའི་ཉེར་ལེན་དང་ཡུལ་མཚུངས་
པར་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་དེ་ཆོས་ཅན། གསལ་བས་ཕན་འདོགས་པ་དེ་ཡང་ཁྱོད་ལ་མི་

སྲིད་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསལ་བས་སྤྱི་གྲུབ་ཟིན་གནས་པར་བྱེད་དོ་
ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གསལ་བས་གྲུབ་ཟིན་གནས་པ་མིན་པར་ཐལ། གསལ་བ་དེ་མེད་
ན་ཡང་གནས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གསལ་བས་གནས་པ་དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ།
གསལ་བས་གནས་པ་ཁྱོད་དང་རྫས་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མིན་པ་བྱེད་ཅེས་པའི་རྣམ་
པར་དཔྱོད་པས་དཔྱད་ན་མི་རིགས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གསལ་བ་དེ་སྤྱི་གསལ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བུམ་གཟུགས་གང་
ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲོན་འོད་ཀྱི་གསལ་བྱ་ཡིན་ལ། སྒྲོན་འོད་དེ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་
རུ་འདོད་དེ། བདག་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་དུ་རུང་བའི་དོན་དུ་གཞན་སྒྲོན་
འོད་ཀྱི་ངོར་བྱེད་པ་གང་ཞིག །སྒྲོན་འོད་དེ་རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་རུང་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་
པ་པོ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་གསལ་བ་
དེ་ལ་ལྟོས་པར་མི་རུང་སྟེ། གསལ་བའི་སྔར་ནས་རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་རུང་ཉིད་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ལྡན་གསལ་བས་གསལ་བར་བྱས་པ་གང་ཡིན་

ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། གསལ་བས་སྤྱི་འཛིན་དབང་པོ་འདུ་
བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གསལ་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། མིག་སྨན་སོགས་བཞིན་དུ་སྤྱི་འཛིན་
དབང་པོའང་འདུ་བྱེད་པ་མིན་ཏེ། ཁྱོད་ཡོད་མེད་ཀྱི་དུས་དག་ལ་སྤྱི་རྟོགས་པ་ཐ་དད་

42

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ནི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་ཡིན་པས་རིགས་དང་

ལྡན་པར་འདོད་ན། སྒྲོན་མེ་ལ་སོགས་ཆོས་ཅན། བ་ལང་ཉིད་སོགས་དེ་དང་ལྡན་པ་འཐོབ་པར་ཐལ། བ་ལང་ཉིད་གསལ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་སྤྱི་ཆ་མེད་དགག་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་དགག །ཁྱད་པར་དུ་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། གང་དག་རིགས་ནི་གསལ་བ་ལས་རྫས་གཞན་ནམ་རྫས་གཞན་མིན་

པར་ཡོད་པ་ཉིད་དེའི་ལུགས་ལ། སྔོན་མེད་པའི་གསལ་བ་རྣམས་ལ་ནི། སྤྱིའི་བློ་གྲོས་

ཇི་ལྟར་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱི་ཆ་མེད་གང་ཞིག །གསལ་བ་སྔ་མ་
གཅིག་ལ་ཡོད་པ་མཐོང་བ་ནི། གསལ་བ་ཕྱི་མ་གཞན་ལ་མཐོང་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།
དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྤྱི་དེ་གསལ་བ་སྔ་མ་དང་རྫས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། དང་པོ་ལྟར་ན།
སྤྱི་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་ཕྱི་མ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པར་ཐལ། གསལ་བ་སྔ་མ་ལས་
གཞན་ཉིད་མིན་པར་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན། གསལ་བ་སྔ་
མ་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལས་རྫས་གཞན་ཉིད་གང་ཞིག །རྒྱུ་འབྲས་མིན་

པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བྱེ་བྲག་པའི་ལུགས་དགག །གྲངས་ཅན་པའི་ལུགས་

དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་ངོ་བོ་དགག །སྒྲུབ་བྱེད་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། གསལ་བའི་བར་སྟོང་ན་སྤྱི་མེད་པ་དགག །ཡོད་པ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གཟེགས་ཟན་གྱིས། སྤྱི་ནི་ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བའོ། །ཞེས་པའི་

དོན་ལ། དཔེ་ཐར་ན་རེ། སྤྱི་ནི་རང་གི་རྟེན་ཙམ་ལ་ཁྱབ་བོ་ཞེ་ན། སྤྱི་ཆོས་ཅན།
གསལ་བ་གསར་བྱུང་ལ་རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་བར་ཐལ། གསལ་བ་གསར་བྱུང་ཡོད་པའི་ཡུལ་དེ་ན། སྔར་ནས་ཡོད་པའང་མིན། ཕྱིས་ཡོད་པའང་མིན། ཆ་གཅིག་གསལ་བ་

43

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
སྔ་མ་ལ་གནས་ནས། ཆ་གཅིག་ཕྱི་མ་ལ་འཕོ་བའི་ཆ་དང་ལྡན་པའང་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསལ་བ་ཕྱི་མ་ལ་རྫོགས་པར་འཕོ་བའང་མིན་ཏེ། རྟེན་གསལ་བ་སྔ་མ་ནི་ཡོངས་སུ་

མི་འདོར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཀྱེ་མ་བྱེ་བྲག་པའི་སྤྱི་ཁས་ལེན་ཚུལ་འདི་ནི་ཕོངས་པའི་རྒྱུ་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། གསལ་བ་སྔ་ཕྱི་གང་རུང་སྤྱི་དང་ལྡན་པར་ཁས་བླངས་ན་ཅིག་ཤོས་
སྤྱིས་སྟོང་། གཉིས་ཀ་སྤྱི་དང་ལྡན་པར་ཁས་བླངས་ན་སྤྱི་ཆ་མེད་ཉམས་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། གསལ་བ་སྔ་མ་དེ་ལས་གནས་གཞན་དུ་སྐྱེ་བའི་གསལ་བ་ལ་གནས་ན་

ཤིན་ཏུ་རིགས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གསལ་བ་སྔ་མ་གཞན་ལ་གནས་པར་གྱུར་པ་ནི་རང་གི་གནས་ལས་མི་གཡོ་ཞིང་ཆ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གསལ་བ་
གསར་བྱུང་དེ་དག་གི་ཡུལ་ལ་ཁྱབ་པ་ཅན་དེ་ནི་ཅི་ག་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་སྟེ་མི་རིགས་
པར་ཐལ། གང་ན་གསལ་བ་གསར་བྱུང་གི་དངོས་པོ་དེ་གནས་པར་གྱུར་བ་དེར་ནི་

འབྲེལ་བའང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དཔེ་ལུ་ཀ་ན་རེ། གསལ་བ་ཡོད་མེད་ཀུན་ན་རིགས་

ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཀུན་ཏུ་མཐོང་བར་ཐལ། ཡུལ་གཅིག་ཏུ་གསལ་
བས་གསལ་བ་ཉིད་གང་ཞིག །ཡུལ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆ་ཐ་དད་མེད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
ཐམས་ཅད་དུ་མཐོང་བ་མིན་ཏེ། གསལ་བས་གསལ་བ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་
ཡང་ཆོས་ཅན། གསལ་བས་གསལ་བ་ལ་ལྟོས་པ་མིན་པར་ཐལ། གསལ་བྱེད་རྟོགས་
པ་མིན་ན་གསལ་བྱ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་མིན་པ་གང་ཞིག །སྤྱི་དང་སྤྱི་དེ་དང་ལྡན་
པའི་གསལ་བ་དག་ཅིའི་ཕྱིར་ན་རྟོགས་ཚུལ་གོ་བཟློག་པར་འདོད་དེ་ཁྱོད་བཟུང་བའི་

སྒོ་ནས་གསལ་བ་འཛིན་པའི་ཕྱིར།

44

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གཉིས་པ་ནི། གསལ་བ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་རྫས་གཞན་ཡོད་དེ། སྤྱི་སྒྲ་དང་སྤྱི་བློ་
འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་ཁྱབ་སྟེ། ཆ་ཐ་དད་མེད་པའི་སྤྱི་དོན་གཞན་མེད་པར་ཡང་
འཚེད་པ་པོ་སོགས་རྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་ཙམ་དེ་འཚེད་པ་
པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུའོ་ཞེ་ན། འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་རྣམས་ཆོས་ཅན། འཚེད་པ་
པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མིན་པར་ཐལ། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲས་འཚེད་པའི་
ལས་ཀྱི་རིགས་དེ་འཚེད་པ་པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུའོ་ཞེ་ན། འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་

འདིའི་རིགས་ཆོས་ཅན། འབྲས་འཚེད་པ་པོ་དུ་མ་ལ་འཚེད་པ་པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་
མིན་པར་ཐལ། དེའི་ལས་ལ་འབྲེལ་གྱི་འཚེད་པ་པོ་ལམ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་དང་། འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་ཞེས་པའི་མཉན་པ་གཞན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔར་འབྲས་
འཚེད་པའི་ལས་བྱས། ད་ལྟ་འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་མི་བྱེད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན།
ད་ལྟ་འབྲས་འཚེད་པ་པོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་མི་འཇུག་པར་ཐལ། ད་ལྟ་འབྲས་འཚེད་པའི་
ལས་ཀྱང་གནས་པ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འབྲས་འཚེད་པའི་ལས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་ད་ལྟ་ཁྱོད་ལ་འཚེད་པ་པོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པ་མི་རིགས་པ་མིན་པ་

མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཁྱོད་ལ་ད་ལྟ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འབྲེལ་བ་མེད་
ཀྱང་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར།
ལས་ད་ལྟ་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གལ་ཏེ་ལས་མེད་ན་ཡང་ད་ལྟ་འཚེད་པ་པོའི་ཤེས་རྗོད་དག་གི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཁྱོད་ལ་འཚེད་པ་པོ་རྒྱུ་
མཚན་ཅན་མིན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་འཚེད་པའི་ནུས་པ་དེ། འཚེད་པ་པོ་
ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འབྲས་འཚེད་པའི་ནུས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན།

45

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འཚེད་པ་པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མིན་པར་ཐལ། ཕན་ཚུན་རྗེས་འགྲོ་མེད་པར་ཐ་དད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཚེད་པ་པོ་ཉིད་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་འཚེད་པ་པོའི་སྒྲ་འཇུག་
པའི་རྒྱུའོ་ཞེ་ན། ཕྱིས་འབྲས་འཚེད་འགྱུར་གྱི་སྐྱེས་བུ་སྐྱེས་མ་ཐག་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དང་པོ་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ། འཚེད་པ་པོའོ་སྙམ་དུ་གསལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། འཚེད་པ་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་དང་དང་པོ་ནས་འཕྲོད་འདུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནས་གསལ་བ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་ཕྱིས་ཀྱང་གསལ་བར་མི་

འགྱུར་བར་ཐལ། སྔར་མི་གསལ་བ་གང་ཞིག །སྔ་ཕྱི་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། འབྲས་
འཚེད་པའི་བྱ་བས་ཕན་འདོགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་གསལ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་ཐལ། འགྱུར་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་རྐྱེན་
གྱིས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་བྱར་ཡོད་དོ་ཞེ་ནའང་། ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཡིན་པར་

ཐལ། རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། འབྲས་འཚེད་པའི་བྱ་བས་ཕན་

འདོགས་པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འབྲས་འཚེད་པའི་བྱ་བའི་དུས་ན་
ཞིག་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་རྟག་དངོས་མེད་པར་མཚུངས་ན། ཤིང་གསལ་དང་བ་ལང་གི་

གསལ་བ་ལ་ཤིང་གི་སྒྲ་རྟོག་འཇུག་མི་འཇུག་གི་ཁྱད་པར་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། སྤྱི་རྟག་
དངོས་མེད་པའི་རྫས་ཐ་དད་དུ་མཚུངས་པ་ཡིན་ན་ཡང་། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་གྱི་
རིགས་ཉེ་བ་གང་གིས། ཤིང་གསལ་འགའ་ཞིག་ལ་ཤིང་གི་སྒྲ་རབ་ཏུ་འཇུག་ལ།
གཞན་བ་ལང་ལ་ཤིང་གི་སྒྲ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་སེལ་དེ་ཉིད་སྒྲ་དང་ཤེས་པ་
འཇུག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་གྲངས་ཅན་པའི་ལུགས་དགག་པ་ལ་གཉིས། དངོས། དེས་གཅེར་

46

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བུ་པའང་ཁེགས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་ན་རེ། གལ་ཏེ་གཞན་ལས་ལྡོག་པ་སྤངས་པའི་དངོས་
པོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་གཙོ་བོ་གཞན་མེད་ན། ས་བོན་གཅིག་གི་འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་

དེ་ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་གཞན་གྱི་འབྲས་བུ་མིན་པར་ཐལ། ས་བོན་དང་ཆུ་ལུད་དྲོད་
གཤེར་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རང་གི་ལུགས་གང་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་སྤྱི་གཙོ་བོའི་
ངང་དུ་བདག་ཉིད་གཅིག་པ་ཡིས། རྒྱུ་དུ་མས་འབྲས་བུ་གཅིག་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། །གཉིས་

པ་ལ་གསུམ། རྒྱུ་དུ་མ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ། རྒྱུ་འབྲས་འཆོལ་བར་ཐལ་བ། འཇུག་པ་འཆོལ་བར་ཐལ་བའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། རྒྱུ་འབྲས་ངེས་
མེད་དུ་ཐལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྐྱེན་དོན་
མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ས་བོན་གྱི་བདག་ཉིད་གཅིག་པུ་ལའང་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་

པ་དེ་རྫོགས་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ས་བོན་ལས་ཐ་དད་པའི་ངོ་བོ་སྤྱི་གཙོ་བོ་དེ་རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་བ་དང་བྲལ། ཁྱད་པར་ཆུ་ལུད་རྣམས་ཡོད་པའི་ངེས་པ་དང་བྲལ་བའི་

ཕྱིར། འདོད་ན། འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་གྱི་བྱེ་བྲག་
རྣམས་ལས་འབྱུང་སྟེ། སྐྱེ་བ་གང་ཞིག །དེ་གང་རུང་གཅིག་དང་བྲལ་ནའང་ཁྱོད་སྐྱེ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར། གང་ཞིག་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་གཙོ་བོ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་འབྲས་
བུ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དོན་དམ་པ་ཡོད་པ་ཡིན་

ལ། དེ་ཡང་ཁྱོད་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་བཞིན་ཐ་དད་ལ་ཉེས་པ་
མེད། རང་བཞིན་གཅིག་ལ་ཉེས་པ་བསྟན། ཉེས་པ་མེད་པའི་དོན་བསྡུ་བའོ། །

47

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དང་པོ་ནི། ནས་ཀྱི་ས་བོན་ཆོས་ཅན། ས་ལུའི་ས་བོན་དང་བདག་ཉིད་ཐ་དད་

དུ་མཚུངས་ཀྱང་། ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། གཞན་པ་ས་ལུའི་མྱུ་གུའི་

རྒྱུ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེད་ལ་ས་ལུའི་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེད་པ་འདི་ཁྱོད་ཀྱི་
རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ནི། ནས་དང་ས་ལུའི་ས་བོན་ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་
པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྤྱི་གཙོ་བོའི་ངང་དུ་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཙོ་བོ་དེ་ལས་
སྐྱེས་པའི་རྣམ་འགྱུར་རྣམས་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པས། ཅིག་ཅར་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པ་
དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། སྤྱི་གཙོ་བོ་དེ་བུམ་གསལ་གཅིག་འཇིག་པའི་ཚེ་འཇིག་གམ་

མི་འཇིག །གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྤྱི་གཙོ་བོ་ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་དེའི་རང་བཞིན་མ་

ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་གསལ་གཅིག་འཇིག་པའི་ཚེ་བདག་ཉིད་རྟག་པར་གནས་པའི་

དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་དང་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་གྱི་བློ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་
བར་ཐལ་ལོ། །བུམ་གསལ་འཇིག་པའི་ཚེ་འཇིག་མི་འཇིག་བརྟགས་ནས་གཞན་སེལ་
གྱི་སྤྱི་ལའང་མཚུངས་ཞེ་ན། གཞན་སེལ་གསུམ་ལས། བུམ་པའི་དོན་གྱི་གཞན་སེལ་
ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་འཇིག་པའི་ཚེ་འཇིག་མི་འཇིག་བརྟགས་ནས། སེལ་བ་སྨྲ་བ་
སུན་དུ་བྱུང་དུ་མེད་དེ། དེ་འཇིག་པའི་ཚེ་འཇིག་པར་ཁས་བླངས་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། ལྡོག་པ་མེད་དགག་གི་སེལ་བ་ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་གཅིག་འཇིག་པའི་

ཚེ་གནས་པ་དང་མི་གནས་པར་རྟོག་པའི་སྒོ་ནས། སེལ་བ་སྨྲ་བ་སུན་དབྱུང་བ་
རིགས་པ་མིན་ཏེ། དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་བློའི་སེམས་ལ་ཡང་ཆོས་

ཅན། བུམ་གསལ་གཅིག་འཇིག་པའི་ཚེ་འཇིག་མི་འཇིག་བརྟགས་ནས་སེལ་བ་སྨྲ་བ་

48

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སུན་དབྱུང་བ་ཡང་མེད་དེ། རྟོག་པས་བསླད་པ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་
ཆོས་ཅན། མྱུ་གུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་དེ་མི་སྐྱེད་པར་ཐལ། མྱུ་གུ་དེའི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ས་
བོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་གཞན་པས་སོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་ལ་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ།
ཁྱོད་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་ཉིད་དུ་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་དེ་
ལ་ཐ་དད་མིན་པའི་གཙོ་བོའང་ཡོད་པས། དེས་མྱུ་གུ་སྐྱེད་ཅེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
སྤྱི་གཙོ་བོ་དེས་མྱུ་གུ་དེ་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ། སྤྱི་གཙོ་བོ་མེད་པའི་ཕྱིར།
རྒྱུ་མཚན་ནི། དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་བྱེད་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ།
བློ་མ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བའང་གཞན་ལ་མི་བརྟེན་པར་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་མ་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། གཞན་ལས་ལོག་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་བཤད་དེ། ཕན་འདོགས་བྱེད་དང་གདགས་བྱ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་ཕྱིར།
དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། བླང་དོར་གྱི་འབྲས་བུ་
ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཇི་ལྟར་གྲངས་ཅན་གྱི་ལུགས་ལ་རྫས་ཐ་དད་མེད་པར་ཁྱད་
མེད་ན་ཡང་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བུ་ཀུན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། རྫས་ཐ་

དད་པར་ཁྱད་པར་མེད་ནའང་། རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བུ་ཀུན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་ཏེ།
རྫས་ཐ་དད་ན་ཡང་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱུ་ཁ་ཅིག་འབྲས་བུ་འགའི་བྱེད་པ་
པོར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རྒྱུ་འབྲས་འཆོལ་བར་ཐལ་བ་ནི། ནས་ཀྱི་ས་བོན་

49

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཆོས་ཅན། ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་དང་། ས་ལུའི་མྱུ་གུ་མི་བྱེད་པ་
འགལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ས་ལུའི་ས་བོན་དང་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
ས་ལུའི་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་མེད་དེ། ས་ལུའི་ས་བོན་དང་གནས་སྐབས་ཐ་དད་དུ་
ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཆོས་ཅན། མྱུ་གུ་མི་བྱེད་པར་ཐལ། ས་བོན་དང་གནས་སྐབས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་སྤྱི་གཙོ་བོ་དེ་མྱུ་གུ་རྣམས་རིམ་

བཞིན་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྤྱི་གཙོ་བོ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རིམ་

བཞིན་བྱེད་པ་པོ་ཅི་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། “སྤྱི་དེ

1
་

དང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་ནི་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མེད་པར་
འགྱུར་བ་ཐལ། གནས་སྐབས་རྫས་ཐ་དད་དང་། སྤྱི་གཙོ་བོའི་ངང་དུ་གཅིག་པའི་ཕྱིར།
སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་ཆོས་ཅན། རྣམ་གྲངས་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། འདྲ་བ་
དང་མི་འདྲ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་ཁྱད་དེ་ཡང་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་ཏེ།
དེ་ནི་ནུས་པ་ཡིན་ལ། ཁྱད་པར་ནི་མངོན་པར་གསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གལ་
ཏེ་དངོས་པོ་དེ་དག་གི་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཉིད་

དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ནུས་པ་དང་མངོན་པར་གསལ་བའི་བདག་ཉིད་གང་གིས་ཐ་དད་

པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེ་ལྟ་ནའང་། སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་འདོད་པའང་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་
ཅན་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ཇི་ལྟར་བུམ་སྣམ་སོགས་ཕན་ཚུན་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་
དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། བ་ལང་གི་བདག་ཉིད་མདུན་དུ་བྱས་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་བཞོ་བཀལ་

1 [མ་ཕྱི། ༢༤བ༣ན། སྤྱིན *སྤྱི་དེ]

50

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དེའི་འབྲས་བུ་འདོད་པ་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། བཞོ་བཀལ་དེའི་རྟེན་བ་
ལང་གི་གསལ་བ་རྣམས་རྫས་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མེད་ཅེས་དཔྱད་པར་བྱས་ནས་འཇུག་པར་འགྱུར་གྱི། སྤྱི་གཙོ་བོ་ལ་འཇུག་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བ་ལང་གི་གསལ་
བ་རང་གི་བདག་ཉིད་རྫས་ཐ་དད་པ་རྣམས་ལ། བ་ལང་མིན་པ་ལས་ལོག་པར་
མཚུངས་པ་ཉིད་དག་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི། དངོས་པོ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་གཙོ་བོ་
མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། མེ་དོན་གཉེར་ཆུ་ལ་འཇུག་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་བར་ཐལ། མེ་ཆུ་གཉིས་སྤྱི་གཙོ་བོའི་ངང་དུ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་དེས་གཅེར་བུ་པའང་ཁེགས་པར་བསྟན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་
གཙོ་བོ་འགོག་པའི་རིགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི། འཛེམ་མེད་པ་མུན་སྤྲུལ་གང་ཅི་ཡང་

རུང་བ་སྨྲ་བ་དེ་དག་ཀྱང་ནི་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྫས་
ཐ་དད་པར་ནི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་
གཅིག་པ་དང་། གནས་སྐབས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། ཞོ་འཐུང་ཞེས་ནི་བསྐུལ་བ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་རྔ་མོ་འཐུང་བ་ལ་མི་རྒྱུག་སྟེ་རྒྱུག་
རིགས་པར་ཐལ། ཞོ་རྔ་ཐ་དད་པ་དེའི་ཁྱད་པར་གསལ་བའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་ཞོ་ལ་འོ་མས་
བྱས་པའི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་གང་གིས། ཁྱད་པར་ཞོ་ལ་འཇུག་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཞོ་རྔ་གཉིས་ཀ་རང་བཞིན་གཅིག་མིན་པར་གཞན་ཡིན་

པར་ཐལ། འོ་མས་བྱས་པའི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་ཞོ་ཡིན་ལ། དེ་གཞན་རྔ་མོ་ལ་མེད་
པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། བློ་སྒྲ་ཐ་དད་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བར་

ཐལ། ཁྱེད་ཀུན་བདག་ཉིད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐ་དད་རང་བཞིན་གཅིག་

51

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཏུ་བསྡུས་པར་སྨྲ་བའི་གཅེར་བུ་པ་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་མི་སྲིད་པར་
འགྱུར་བར་ཐལ། ཐ་དད་པ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་མེད་པའི་གཞན་སེལ་འབད་
མེད་གྲུབ་པ་ནི། ཡོད་པའི་སྒྲ་རྟོག་སེལ་བས་འཇུག་མོད། མེད་པའི་སྒྲ་རྟོག་སེལ་བས་
ཇི་ལྟར་འཇུག་ཅེ་ན། དངོས་མེད་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། དངོས་མེད་དེ་སྒྲུབ་པའི་ངོ་

བོའི་སྒོ་ནས་རྗོད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དཔྱད་བྱ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོའི་ངོ་བོ་མེད་པ་
ཚིག་གིས་ཟིན་པར་རྗོད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་ནི་དེ་དག་ཉིད་རྣམ་གཅོད་སེལ་བ་རྗེད་པར་བྱེད་
པར་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་རྟོག་ཀུན་སེལ་འཇུག་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་སྤང་། སྦྱོར་
བའི་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་བསྒྲུབ་
པའི་ཕྱིར་དུ་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཆོས་ཅན། གཉིས་ཡོད་དེ། ཁྱད་
པར་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་པའམ། འོན་ཏེ་འབའ་ཞིག་པ་རང་བཞིན་དག་པ་བ་
གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་རིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་འཇིག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། འབྲས་བུ་བྱས་
པ་དང་ཡོད་པ་ཉིད་དེ་དངོས་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ། །བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་
མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱད་པར་ལྟོས་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ།
དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །རང་རྗོད་པའི་སྒྲས་རང་གི་ཁྱད་
པར་བྱེད་ཆོས་འཕེན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་དག་པ་

བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། གང་ཞིག །རང་རྗོད་པའི་སྒྲས་ཁྱད་པར་
བྱེད་ཆོས་མི་འཕེན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་

52

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ན་རེ། གལ་ཏེ་ཡོད་པ་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ཡོད་པ་
ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་བྱ་མིན། དེ་ཡོད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག་ལས་ཉམས་པར་ཐལ། ཡོད་པ་ཙམ་
གྲུབ་ཟིན། ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་”དཔེ

1

་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡོད་པ་གཏན་
ཚིགས་དག་ལས་ཉམས་པར་ཐལ། ཡོད་ཙམ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས། ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཡོད་པ་སྒྲུབ་ན་དགོས་ནུས་མེད། ཡོད་ཙམ་རྟགས་སུ་
འགྱུར་བའི་ཚུལ། སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་”པའོ2

། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན།
གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ལ་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་དག་ནི་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལ་
ཡོད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །ཡོད་ཙམ་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་
གྲུབ་སྟེ། སྤྱིའི་ཆོས་ཅན་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ལ་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་ཙམ་དུ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ཡོད་ཙམ་དེ་འདྲའང་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྒྲུབ་ན་སྔ་རྒོལ་གྱིས་དོན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་འགྲུབ་པར་མི་

འགྱུར་ཞིང་། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་བཀག་པ་མེད་པར་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་དེ།
ཁྱད་པར་བསྒྲུབ་བྱར་གཟུང་ངོ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་གཏན་

ཚིགས་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་འགྲོའི་ཁྱབ་པ་མེད་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དངོས་པོ་དེའི་ཁྱད་པར་བཟུང་བ་མེད་པར་དངོས་པོ་ཙམ་ནི་
ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཉམས་པ་

1 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༡ན། དཔྱེ *དཔེ]
2 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༢ན། པར *པའོ]

53

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མེད་དེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་མི་རྟག་པ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གཙོ་
བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་ཡོད་པ་དེ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡོད་ཆོས་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཡིན་ན། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་སུ་མེད། གཉིས་ཀ་བརྟེན་པའི་ཆོས་ཡིན་ན། ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་བ་
ཅན་ཡིན། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཆོས་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འགལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཡིན་ན་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་
མཐུན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་སྦྱོར་བའི་དབྱེ་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་འདི་ལྡོག་པ་ན་
བྱས་པ་དེ་ལྡོག་པར་བྱེད་དེ། མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་པའི་བྱས་པ་གོ་བྱེད་ཡིན་
ཞིང་། བྱས་པ་དེ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ངེས་པའི་རང་བཞིན་དུ་ངེས་པའི་མི་རྟག་པ་གོ་བྱ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གང་བྱས་པ་ཡིན་ན། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་
པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་

ཏེ། རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གང་མི་འཇིག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་

ཞེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་ཏེ། རྟགས་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྒྲུབ་བྱེད་དངོས་ནི། བྱས་ན་མི་རྟག་

པས་ཁྱབ་པ་ཇི་ལྟར་ངེས་ཞེ་ན། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། འཇིག་པ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་རྗེས་
སུ་འབྲེལ་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་དངོས་པོ་

54

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། བུམ་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན།
འཇིག་པའི་ངེས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་མཐོང་བར་ཐལ། འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་
ལ་ལྟོས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། འཇིག་པ་དེ་ལ་རྒྱུ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་འགའ་ཞིག་ལ་ནི་འཇིག་པ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ།
འཇིག་རྒྱུ་དང་མ་ཕྲད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་དང་ལྡན་པར་སྨྲ་བ་
རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་པའི་རྒྱུ་ནི་ཐམས་ཅད་དག་ཆོས་ཅན། འཇིག་པ་ལ་འཁྲུལ་པ་ཉིད་

དུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལ་འབྲས་བུ་འཇིག་པ་གནས་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཐོ་བ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་འཇིག་པ་དེའི་རྒྱུ་མིན་པར་ཐལ། དེ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་གི་སྒྲས་ཆོས་ཅན། བུམ་པའི་འཇིག་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་

པའི་འཇིག་པ་དངོས་མེད་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། གློག་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་
འཇིག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་འཇིག་པའི་ཕྱིར། གང་ལ་ངོ་བོ་

ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པ་དེ་ལས་གཞན་རི་བོ་ལའང་ཆོས་

ཅན། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟགས་འདྲ།
གཉིས་པ་མཇུག་བསྡུ་བ་ནི། འབྲས་རང་གི་རྟགས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་མི་

འཁྲུལ་བ་དེས་ན། དངོས་པོ་སྟེ་སྒྲུབ་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་རྟགས་གང་
ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། འབྲས་བུ་དང་རང་གི་ངོ་བོ་དེ་དག་ལས་
རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །

༼དགག་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་དགག་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ལ་གཉིས། དངོས། རྩོད་པ་སྤང་

55

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད། སྣང་རུང་
མ་དམིགས་པའི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་དོ། །
དང་པོ་ནི། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ཤ་ཟའི་བུམ་པ་བསྐལ་དོན་དུ་
སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་འཇུག་པར་མི་

བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ངོར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་དེའི་ངོ་བོ་ཚད་མས་མི་དམིགས་

པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཆོས་དེ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་འཇུག་པ་ལ་ཆོས་དེ་དམིགས་པའི་བློ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ངོར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་

ཚད་མས་མི་དམིགས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མར་བཤད་དེ། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་ཇི་ལྟར་མི་འགྲུབ་ཅེ་
ན། བསྐལ་དོན་དེ་རྣམས་ནི་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ན་ཇི་ལྟར་མེད་ངེས་སུ་མི་འགྲུབ་

པར་ཐལ། བསྐལ་དོན་ཡོད་ཀྱང་ཚད་མ་གསུམ་གྱིས་དམིགས་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར་དང་། བསྟན་བཅོས་སྐབས་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་དོན་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་དང་།
བསྐལ་དོན་རྣམས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་དང་། བསྐལ་དོན་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ངོར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་
དམིགས་པ་ཆོས་ཅན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར། དེའི་ངོར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་
བྱེད་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། འདིར་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ཡོད་པ་དང་། མེད་པར་
ངེས་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་ནུས་པ་ཡོད་དེ། ཡོད་ན་སྣང་
དུ་རུང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཡོད་པ་ཅན་གྱི་མ་དམིགས་པ་ལ་ལ་མེད་ངེས་

56

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྒྲུབ་པའི་ཚད་མ་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། འོ་ན་མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་མི་

ནུས་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་
སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་རིགས་པ་འདི་ནི། རང་གི་རང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་བྱེད་ཚད་མས་
མི་ཤེས་པའི་བསྐལ་དོན་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་

རྟགས་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་མེ་མི་ཤེས་ན་འབྲས་བུ་དུ་བ་ནི་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ལ།
ཤ་བ་མེད་པའི་དོན་གྱི་རང་བཞིན་རྟགས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱར་བྱས་པ་ལ་ཤིང་གི་རང་

བཞིན་མི་དམིགས་པའང་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ། །
རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་གང་གིས་འགྲུབ་ཅེ་ན། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་

པ་མི་འགྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། གལ་ཏེ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་
འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་དེ་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། བུམ་པ་སྣང་རུང་མཐོང་བ་མེད་པའི་རྒྱུ་གཞན་མི་སྲིད་པ་ནི་འགྱུར་བ་ན།
སྣང་རུང་བུམ་པའི་དངོས་པོ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་བུམ་པའི་དངོས་པོ་མེད་
པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། བུམ་པ་ཡོད་ན་ཚད་མས་དམིགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་དེ་དང་འགལ་བ་མི་དམིགས་པས་ནི། གྲང་རེག་མེད་པ་ཉིད་དུ་

ངེས་པར་འགྱུར་ཏེ། གྲང་རེག་དང་འགལ་བའི་དངོས་པོ་མེ་ཡོད་ན་ཡང་གྲང་རེག་དེ་
ཡོད་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་ལ་
རྩོད་པ་སྤང་། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་
པོ་ལ་གསུམ། སྒྲ་དོན་ངོས་གཟུང་། དེ་དགག་མི་ནུས། ལུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །

57

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དང་པོ་ནི། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་ཡོད་ངེས་འགོག་པ་དང་། མེད་ངེས་
སྒྲུབ་པ་གཉིས་སུ་ངེས་ན། གཙོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་
འདི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་མིན་པར་ཐལ། ཡོད་ངེས་འགོག་པ་དང་། མེད་ངེས་སྒྲུབ་
པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཙོ་བོ་ཡོད་ན། ཡོད་པ་མིན་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལ། མེད་ན་
གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱོར་བ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོ་
མེད་ཀྱང་གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱོར་བ་མི་འགལ་ཏེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་བག་ཆགས་
ལས་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་ཡོངས་སུ་བསྒྲུབས་པའི་རྟོག་པ་ལ་གཙོ་བོར་སྣང་
བ་དེ་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དོན་གྱི་ཆོས་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་
ཡོད་དེ། དངོས་པོར་ཡོད་མེད་དང་གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲ་དོན་རྣམས་སུ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར།
གཙོ་བོ་དངོས་པོའི་ཉེར་ལེན་ཅན་དུ་མ་དམིགས་པ་ནི། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དེ།
གཙོ་བོ་དངོས་པོའི་ཉེར་ལེན་ཅན་དུ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་

ཏེ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དེ་ཉིད་ནི་མེད་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། གཙོ་བོ་རང་མཚན་པ་མེད་ན། གཙོ་
བོའི་སྒྲ་དོན་མེད་དེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་དམ་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་ཉིད་ཅན་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དོན་རྣམས་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། མཐོང་བའི་བྱེ་བྲག་ཐ་དད་པས་རྟག་
མི་རྟག་གི་སྒྲ་རྣམས་ནི་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལྟར་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མེད་པ་
ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདས་པ་དང་ནི་མ་སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་འཇུག་པར་

ཐལ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚིག་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རྫུན་པའི་དོན་ཅན་ཉིད་དུ་མི་

58

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲ་རྟོག་རང་མཚན་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་རྟོག་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་ཁོ་ན་ལ་མི་འཇུག་སྟེ། བློ་ལ་སྣང་བའི་སྒྲ་དོན་གྱི་ཡུལ་ཅན་དུ་འདོད་
པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་དོན་མེད་དོ་ཞེས་བསྙོན་པ་ཡིན་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དང་དངོས་མེད་ཀྱི་ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་ནི་བསལ་བའི་ཕྱིར། འདོད་དེ། ཆོས་ཡན་གར་པ་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་ཆོས་ཡན་གར་པ་ནི་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དོན་ལ་བསྙོན་པ་མེད་
པའི་བཙོ་སྲེག་དོན་གཉེར་རྣམས་ཀྱིས། མེའི་དངོས་པོ་ཉིད་ལ་ནི་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཕྱོགས་
ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་དཔྱད་ནས་འཇུག་བྱ་ཡིན་གྱི། སྒྲ་དོན་ལ་འཇུག་བྱ་མིན་ཏེ། མེ་འདི་

ལས་བཙོ་སྲེག་གི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་རག་ལས་ཤིང་། སྒྲ་དོན་གྱིས་དོན་བྱེད་མི་ནུས་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་དོན་གཉེར་གྱིས་བརྟགས་པས་ཅི་

ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་ནིང་གཟུགས་བཟང་ངམ་མི་བཟང་ཞེས་འདོད་ལྡན་
བུད་མེད་རྣམས་ཀྱིས་བརྟགས་པས་ཅི་ཡང་མི་ཕན་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། མ་
དམིགས་པ་དེ་སྒྲ་དོན་གྱི་ཆོས་ཡིན་ན། བཏགས་པའི་ཆོས་མ་དམིགས་པ་ཞེས་
གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། གཙོ་བོ་དངོས་པོའི་རྟེན་དུ་མ་གྲུབ་པ་
འདི་སྒྲ་དོན་གྱི་ཆོས་སུ་རིགས་པ་སྨྲ་བས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་སྒྲ་དོན་དེ་
བཏགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། སྒྲའི་དོན་ནི་ཆོས་ཅན། བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པའི་

ཤེས་པའི་སྣང་ཡུལ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །

59

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཉིས་པ་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་
གཉིས། ལུང་ཚད་མར་འདོད་པ་དགག །ལུང་ཚད་མར་འདོད་པ་བླུན་པོར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ། བསྟན། བཤད། བསྡུ་བ་གསུམ་མོ། །
དང་པོ་ནི། མངོན་རྗེས་ཀྱིས་མ་དམིགས་པས་མེད་པར་མི་འགྲུབ་མོད། ལུང་
གིས་མ་དམིགས་ན་མེད་པར་འགྲུབ་སྟེ། ལུང་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དེས་ན་ལུང་ནི་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྒྲ་རྣམས་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལས་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྲུབ་པ་མིན་ཏེ། བརྗོད་བྱའི་དངོས་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མེད་
ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྗོད་བྱེད་དེ་དག་ཆོས་ཅན། སྨྲ་བ་པོའི་རྒྱུད་

ལ་བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། སྐྱེས་བུས་བྱས་པའི་ལུང་ཚད་མ་ཡིན་པ་དགག །མ་བྱས་པའི་ལུང་ཚད་མ་
ཡིན་པ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུང་འགལ་སྤང་བ། “ཁྱད1

་པར་ཅན་གྱི་ཚིག་ཚད་མ་ཡིན་

པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྩོད་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ལུང་ཚད་མ་མ་ཡིན་ན།

ཡིད་ཆེས་ཚིག་ནི་མི་སླུ་བའི། །སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་པ་དང་
འགལ་ལོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ནི། དེ་མི་འགལ་བར་ཐལ། སྔ་ཕྱི་འབྲེལ་ཆགས་པ་དང་ནི་
སྐྱེས་བུས་ཐོབ་པར་ནུས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཐབས་སྟོན་པ་དང་། སྐྱེས་བུའི་

དོན་ནི་རྗོད་པར་བྱེད་པའི་ངག་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ལུང་ཚད་
མར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་ལུང་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།

1 [མ་ཕྱི། ༢༩ན༦ན། ཁྱེད *ཁྱད]

60

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལུང་དེ་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་ཇི་ལྟར་མི་སླུ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་ལུང་འདི་
ཆོས་ཅན། བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་རྒྱུར་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དང་། མ་མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དངོས་པོའི་དོན་དེ་དག་ལ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་
དཔག་གིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིན་ལྐོག་སྟོན་པའི་ཡིད་
ཆེས་པའི་ཚིག་ནི་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་སྤྱི་ལས་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་
གསར་དུ་རྟོགས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད་དུ་གསུངས་ཏེ། རང་ཡུལ་
ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་འཇུག་པའི་གོ་
སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གཞན་ལ་ཡང་སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བླང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་
དེ་ཉིད་ཐབས་དང་བཅས་པ་རབ་ཏུ་ངེས་པའི་སྒོ་ནས། གཙོ་བོའི་དོན་བདེན་བཞིའི་

གནས་ལུགས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་མི་སླུ་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞན་ལུགས་དགག །རང་ལུགས་གཞག་པའོ། །དང་པོ་
ནི། ཉེས་ཟད་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ལ་ལྟོས་པའི་ཚིག་དེ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་དོན་
ཅན་དུ་གཞན་གྱིས་ཤེས་སོ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཤེས་པར་ནུས་ན། དེའི་ཚིག་ཚད་མ་ཡིན་པའི་དོན་འདི་འདོད་མོད། འོན་ཀྱང་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་དེའི་

གསུང་རབ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར། གང་ཟག་དེ་ཉེས་པ་ཀུན་ཟད་དུ་རྟོགས་པར་དཀའ་སྟེ། དེ་ལ་མ་ལྟོས་པར་གང་ཟག་འདི་ནི་སྐྱོན་ཡོན་འདི་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་
པའམ་ལྡན་པ་མིན་ནོ་ཞེས་གཞན་ལ་སྐྱོན་ལྡན་དང་སྐྱོན་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་

61

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
རྣམས་ནི་རྙེད་པར་དཀའ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ནི་སངས་རྒྱས་པ་གཞན་གྱིས་ཤེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ཉེས་ཟད་མི་སྲིད་དམ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་
ལ་ཉེས་པ་ཟག་པ་ཟད་པར་འགྱུར་ཏེ། གོམས་པ་ལས་སེམས་རྒྱུད་བདག་མེད་རྟོགས་
པའི་ཤེས་རབ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་

ཤེས་རབ་འཕེལ་ན་འགྲིབ་པ་དང་། དེ་འགྲིབ་ན་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་པ་
ཀུན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། ཉེས་པ་ལན་ཅིག་ཟད་ཀྱང་སླར་

སྐྱེའོ་ཞེ་ན། གནས་གྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་འབད་
དུ་ཟིན་ཀྱང་། སྤངས་པ་སླར་མི་ལྡོག་སྟེ། འཁོར་བའི་འཚེ་བ་མེད་པ་དང་། ཡང་དག་
པའི་དོན་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཤིང་། དེ་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཁྱོད་ཀྱི་བློ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེའི་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཉེས་པའི་རྩ་བ་གང་ཞེ་ན། ཉེས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དག་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་མ་
ཡིན་ཏེ། འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཇིག་ལྟ་རྒྱུ་ཡིན་ན། མ་

རིག་པ་རྒྱུར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། འཇིག་ལྟ་དེ་མ་རིག་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་གཏི་མུག་ཡིན་པར་གསུངས་

ཏེ། མ་རིག་པ་ལས་བདག་དེར་ཆགས་པ་དང་། བདག་གི་བདེ་ལ་ཆགས་ལ། དེ་ལས་
ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་འབྱུང་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །ཆོས་ཅན། མདོ་གཞན་ལས་འཇིག་

ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཉེས་པའི་རྩ་བར་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། འཇིག་ལྟ་དེ་སྤངས་
པ་ན་ཉེས་པ་ཀུན་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

62

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

༼རིག་བྱེད་ཚད་མར་དགག་པ།༽
གཉིས་པ་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པའི་ལུང་ཚད་མ་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས། མ་
བྱས་པའི་རིག་བྱེད་བདེན་པ་དགག །ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མི་སླུ་བས་བདེན་པ་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྐྱེས་བུས་མ་
བྱས་པའི་ཚིག་ནི་བདེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཚིག་རྣམས་ལོག་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཉེས་
པ་རྣམས་སྐྱེས་བུ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ནི་སྤྱོད་པ་པ་ལ་ལ་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བསྒྲུབ་བྱ་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དགག །སྒྲུབ་བྱེད་སྐྱེས་
བུས་མ་བྱས་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚུངས་པས་དགག །བརྡ་ལ་ལྟོས་པས་དགག །བརྟགས་ལ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པའི་

ཚིག་ལོག་པའི་དོན་ཅན་ཅིས་མིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚིག་རྣམས་བདེན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་
ཡོན་ཏན་སྐྱེས་བུ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ནི་སངས་རྒྱས་པ་གཞན་དག་རྗོད་
དོ། །གཉིས་པ་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་མིན་ཡང་

དོན་ལོག་པ་སྟོན་པ་ཉིད་དུ་སྲིད་པར་ཐལ། དོན་ཤེས་པར་བྱེད་པ་དག་གི་རྒྱུ་བརྡ་ནི་

སྐྱེས་བུ་ལ་བརྟེན་པས་སོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྐྱེས་བུས་བྱས་
པ་མིན་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བརྡ་རིག་པ་མེད་པར་
དོན་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །མ་ཁྱབ་སྟེ། བརྡ་ལས་སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་

གསལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་བཏགས་པ་
གཞན་དག་ནུས་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་གོ་བ་བརྡ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། བརྗོད་བྱ་ལ། འབྲེལ་བ་ལ། རྗོད་བྱེད་ལ་བརྟགས་ནས་

63

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ན། དོན་རེ་རེ་དང་
འབྲེལ་ལམ། དུ་མ་དང་འབྲེལ། དང་པོ་ལྟར་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ཆོས་ཅན།
བརྡ་སྦྱར་ན་དོན་གཞན་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་
པར་ངེས་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་སྟར་ན། ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱང་ཀུན་དུ་བརྟགས་པ་

དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། སྒྲ་དོན་རྫས་ཐ་དད་པ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་”པ1

་དངོས་པོ་པ་ཡང་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་ན་དེ་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར་དུ་
གཏན་ཚིགས་བརྗོད་དགོས་པ་ལ་གཏན་ཚིགས་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་
ཀུན་དུ་དོན་སྟོན་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྐྱེས་བུས་ལེགས་པར་མ་བྱས་པའི་

ཕྱིར། སྐྱེས་བུས་ལེགས་པར་བྱས་པར་ཁས་ལེན་ནོ་ཞེ་ན། རིག་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་
འདི་ནི་ཆོས་ཅན། དངོས་སུ་གླང་ཆེན་གྱི་ཁྲུས་དང་འདྲ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རིག་

བྱེད་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པར་ཁས་ལེན། དོན་
སྟོན་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེས་བུས་བྱས་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྟག་
གམ་མི་རྟག་བརྟགས་ལ་དགག །གཅིག་གམ་ཐ་དད་བརྟགས་ལ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་པོར་གྲུབ་ན། རྟག་གམ་མི་རྟག །རྟག་ན།
བུམ་པ་དང་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་རྟག་དངོས་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། འབྲེལ་བ་ཅན་ཁྱེད་རྣམས་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དོན་དང་སྒྲའི་འབྲེལ་
བ་དེ་སྐྱེས་བུའི་བློ་ཡིས་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་

1 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༣ན། པ སེར། ༧༠ན། བར]

64

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བ་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། མི་རྟག་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དོན་ཕྱི་མ་དང་མ་
འབྲེལ་བར་ཐལ། དོན་སྔ་མ་ཞིག་པའི་ཚེ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། དོན་ཕྱི་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་

འབྲེལ་བ་སྐྱེས་སོ་ཞེ་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཕྱི་མ་དང་
འབྲེལ་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དག་གསར་དུ་རྣམ་པར་བཟློག་ཅེས་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ།
རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་དངོས་པོ་བ་ལ་བརྗོད་
པའི་ཉེས་པ་འདི་མེད་དེ། འབྲེལ་བ་རྟོག་པས་རྣམ་པར་བརྟགས་པར་ཁས་ལེན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟེན་སྒྲ་དོན་ནི་འཇིག་ན་ཡང་འབྲེལ་བ་འཇིག་པ་མིན་ཏེ། རྟག་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གསལ་བ་འཇིག་ཀྱང་རིགས་མི་འཇིག་པ་དང་འདྲའོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། གང་གིས་རིགས་དེ་གསལ་བ་ལ་བརྟེན་པར་འདོད་པ་ཡིན་པ་མི་རིགས་པར་

ཐལ། རྟག་པ་རྣམས་ལ་རྟེན་གྱིས་ཕན་པའི་ནུས་པ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། གསལ་
བ་དེ་རིགས་གསལ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བུམ་སོགས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། རིགས་པ་ཤེས་པས་རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ནི་སྒྲོན་འོད་ཀྱིས་གསལ་བར་འདོད་དེ། རང་འཛིན་
ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་རྣམས་ཚོགས་པ་ན། རང་འཛིན་ཤེས་
པ་དེ་སྐྱེད་པར་ནི་རུང་བ་ཉིད་དུ་སྒྲོན་འོད་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རིགས་དེ་ཆོས་ཅན།
གསལ་བ་དེས་གསལ་བར་འདོད་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གསལ་བྱེད་རང་གིས་ཕན་

པའི་དོན་ཅི་ཡང་བྱས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྐྱེན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱར་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། འབྲེལ་བ་དངོས་པོ་ཉིད་དུ་གྱུར་མོད། སྒྲ་དོན་དང་རྫས་ཐ་དད་
ཡིན་ནམ་མིན། ཡིན་ན། འབྲེལ་བ་དང་སྒྲ་དོན་ཆོས་ཅན། བློ་མ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣ་ཚོགས་

65

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
སུ་སྣང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མིན་ན། འབྲེལ་བ་ཆོས་
ཅན། སྒྲ་དོན་དེ་ཉིད་དུ་ཐལ། སྒྲ་དོན་དེ་ལས་རྫས་ཐ་དད་མིན་པར་རྫས་གཅིག་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་མིན་པར་ཐལ། རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་འདི་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་
མིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དང་དོན་གྱི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་རྟོག་པས་བྱས་
པ་ཡིན་ཏེ། རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དོན་གཞན་ལ་
རག་ལས་པའམ། སྒྲ་དོན་གཞན་གྱི་འབྲེལ་བར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་པར་ཐལ།

རྗེས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་རྗོད་བྱེད་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ནི། རིག་བྱེད་
ཀྱི་སྒྲ་དང་བརྗོད་བྱ་དོན་དམ་པར་འབྲེལ་ན། ཡི་གེ་རེ་རེ་བ་དང་འབྲེལ་ལམ། ཚིག་
སོགས་དང་འབྲེལ། དང་པོ་ལྟར་ན། ཡི་གེ་རེ་རེ་བ་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་དང་དོན་དམ་པར་མ་འབྲེལ་བར་ཐལ། དོན་སྟོན་པ་མེད་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་

ན། ཚིག་སོགས་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་དང་དངོས་པོའི་ནི་འབྲེལ་བ་འདི་ཇི་ལྟ་བུར་ནི་

འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་གི་བརྗོད་བྱའི་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཆ་

རྟོག་པས་ཀུན་དུ་བརྟགས་པའི་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་སྐྱེས་
བུས་མ་བྱས་པ་དགག་པ་ལ་བཞི། རིག་བྱེད་བྱས་པར་བསྒྲུབ། མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ།
མ་བྱས་པའི་གཏན་ཚིགས་འཁྲུལ། སྔགས་བྱས་པར་བསྒྲུབ་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། མ་བྱས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག །མ་བྱས་པ་ཉིད་དགག་

པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མི་དྲན་པའི་རྟགས་དགག །འདོན་པར་བྱེད་པའི་རྟགས་
དགག །ཐོག་མ་མེད་པའི་རྟགས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རིག་བྱེད་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་

66

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བུས་མ་བྱས་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་རྣམས་མི་དྲན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཀྱང་འདོད་ལོ། །ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། སྤྱོད་པ་པ་དེའི་བློ་གྲོས་ལ་ངན་པའི་མུན་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་
མི་དྲན་ནམ་བྱས་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་པ་འདི་ལའང་རྗེས་སུ་བརྗོད་པ་ཡོད་པར་འདོད་
པ་དེས་ནའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཞན་བརྒྱད་པ་ལའང་ཆོས་ཅན། འདོན་པ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་
སྟེ། འདོན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ད་ལྟར་སྐྱེས་བུ་འདི་གཞན་ལས་མ་ཐོས་པར་ནི་
ཡི་གེ་དང་ཚིག་གི་བཀོད་པ་ནི། བརྗོད་པའི་ནུས་པ་མེད་པ་དེ་ལྟར་རོ་ཞེས་འགའ་
ཞིག་སྨྲའོ། །པཎ་ཌི་ཏ་ནག་མོའི་འབངས་ཀྱིས་སྤེལ་བ་ཡི་ནི་སྙན་ངག་གི་གཞུང་གཞན་

གཞོན་ནུ་འབྱུང་བ་ཅན་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། གང་གིས་ན་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་དེ་ལྟར་
རྗེས་སུ་མི་དཔོག་སྟེ་དཔོག་རིགས་པར་ཐལ། བླ་མ་སྔ་མའི་མན་ངག་ཡོད་པ་ལས་
གཞན་དུ་དེ་ལྟར་གཞན་དག་གི་འདོན་པ་གང་མཐོང་སྟེ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། རྒྱུ་སྐྱེས་
བུ་ལས་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་བ་ཅན་གྱི་རིག་བྱེད་གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་དེ་ལས་
སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཡང་དག་པར་ཤེས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཚིག་དང་སྐྱེས་བུའི་

འབྲས་བུ་དག་ཚིག་ཏུ་མཚུངས་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འབྲས་བུའི་རིགས་

གང་རྒྱུ་གང་ལས་གྲུབ་པ་དེ་ཁྱད་པར་མེད་པར། དེ་རྒྱུའི་རིགས་དེ་ལས་འབྱུང་བའི་

ཕྱིར། མེ་དང་ཤིང་བཞིན་ནོ། །ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་དག་ནི་མ་

བསྟན་པར། གཏན་ཚིགས་རབ་ཏུ་སྤྲོས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་པ་
ཅན་ཡིན་ཏེ། རྟགས་སྔ་མ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཐོག་མ་མེད་པར་གྲུབ་པར་གྱུར་མོད། དེ་ལྟར་གྲུབ་པས་སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་མིན་པ་ལ་བརྟེན་

67

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
པ་ཅན་དུ་འགྲུབ་པ་མིན་པར་ཐལ། ཐོག་མེད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་
ཉིད་ཡིན་ན། ཐ་སྙད་གཞན་ཡང་མི་ལ་མི་བརྟེན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཀླ་ཀློ་ལ་
སོགས་པའི་ཐ་སྙད་དང་། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་སྨྲ་བའི་ཚིག་རྣམས་ཀྱང་ཆོས་ཅན།
སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཐོག་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུ་
སྔ་མ་སྔ་མས་སྔོན་འདུས་བྱས་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་འདྲའི་ཐ་སྙད་སྐྱེས་
བུས་མ་བྱས་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་
བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། ལོག་པའི་
དོན་ཅན་ལ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཆོས་ཅན། དོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ལ་ཐེ་
ཚོམ་དག་ཀྱང་ཟ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། འཆད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་
རྣམས་ལ་སྦྱོར་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་མ་བྱས་པ་ཉིད་དགག་པ་ལ་གཉིས། ཡི་

གེ་མ་བྱས་པ་དགག །ངག་མ་བྱས་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རིག་བྱེད་མ་བྱས་ན། ཡི་གེ་མ་བྱས་སམ། ངག་མ་བྱས། དང་པོ་
ལྟར་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ན་འབྲས་བུ་
ཅིར་འགྱུར་ཏེ་དོན་མེད་པར་ཐལ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཡི་གེ་གཞན་དང་ཡི་གེར་ཁྱད་པར་
མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཡི་གེ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་ངག་མ་བྱས་པ་
དགག །ཡི་གེའི་རིམ་པ་མ་བྱས་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མ་དམིགས་པས་

དགག །བརྟགས་ལ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ངག་མ་བྱས་ན། ངག་དེ་ཡི་གེ་ལས་རྫས་
ཐ་དད་དམ། ཡི་གེའི་རིམ་པ་དེ་དག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ངག་ནི་ཆོས་ཅན། ཡི་གེ་
ལས་རྫས་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་

68

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གསུམ། ཆ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ལ་དགག །རྟག་མི་རྟག་བརྟགས་ལ་དགག །ཁྱབ་མ་
ཁྱབ་བརྟགས་ལ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱི་ངག་དེ་ཡན་ལག་དུ་མའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ནམ། ཆ་

མེད་གཅིག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཡན་ལག་དེ་རྣམས་ཐ་དད་རེ་རེས་དོན་སྟོན་པ་མེད་
པ་ཉིད་ཡིན་ནམ། ཆ་རེ་རེས་དོན་སྟོན། དང་པོ་ལྟར་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་ངག་ཆོས་ཅན།
སྐྱེས་བུས་བྱས་པར་ཐལ། ཆ་རེ་རེས་དོན་སྟོན་པ་དེའི་དངོས་པོ་ཅན་མིན་པ་ལ་དེའི་

དངོས་པོ་ཅན་དུ་བཏགས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ལ་སེང་གེ་ཉིད་སོགས་
བཏགས་པ་བཞིན། ཆ་རེ་རེས་དོན་རྫོགས་པར་སྟོན་པ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་དུ་མ་ཉིད་བཏགས་པ་ལ་ལོག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆ་རེ་
རེས་དོན་རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་གཅིག་ནི་རྟོགས་པས་
ཀྱང་། ངག་གི་དོན་དག་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། ཆ་ཐམས་ཅད་ཅིག་

ཅར་ཐོས་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ནའང་། ཆོས་ཅན། དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་རུང་བར་ཐལ་

ལོ། །ཆ་མེད་གཅིག་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ནའང་། ཆོས་ཅན། རིམ་གྱིས་རྟོགས་པ་མི་སྲིད་
པར་ཐལ། ཆ་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱི་ངག་དེ་རྟག་གམ་མི་རྟག །མི་རྟག་ན་ནི། དེ་ཆོས་
ཅན། ཅིས་སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་མིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟག་
པ་ཉིད་ཡིན་ནའང་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ནི་དམིགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཐོས་རུང་གི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པ་ལ་སྒྲིབ་གཡོགས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་
ཏེ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་འགའ་ཞིག་མ་ཚང་བས། རྟག་ཏུ་ཐོས་པ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཅིས་

69

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཀྱང་རྐྱེན་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ནའང་སླ་སྟེ། ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ངེས་པ་དག་ནི་

འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་རིག་བྱེད་ཀྱི་ངག་དེ་དག་ཡུལ་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱབ་བྱེད་
ཡིན་ནམ་མིན། མིན་ན། ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཐམས་ཅད་དུ་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་བར་
ཐལ། ཡུལ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་ཁྱབ་པའི་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཁྱབ་བོ་
ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཉན་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཅིག་ཅར་དམིགས་པ་དག་ཏུ་འགྱུར་བར་
ཐལ། ཡུལ་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱབ་པ་གང་ཞིག །ཉན་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་རུང་གི་ཆ་མེད་
གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྐྱེན་གྱིས་འདུས་བྱས་པ་ལས་དམིགས་པ་ཡིན་པས། སྐྱོན་
མེད་དོ་ཞེ་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། རྐྱེན་གང་གིས་ཀྱང་འདུ་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་

བར་ཐལ། འགྱུར་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་ལེགས་པར་བྱས་པས་ཐོས་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ལེགས་པར་བྱས་པ་དེས་ཀྱང་མ་ལུས་པ་ཐོས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེས་ཐོས་རུང་གི་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབང་
པོ་ལེགས་པར་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ལས། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་དོན་སྒྲ་གཅིག་ཁོ་ན་ཐོས་པར་
ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། དབང་པོ་ཐ་དད་པ་རེ་རེར་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན།
སྒྲའི་ཚོགས་པ་དུ་མའི་ཅ་ཅོའང་ཇི་ལྟར་ཐོས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྗོད་
བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རེ་རེ་ཁོ་ན་ཐོས་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྒྲའི་ཚོགས་པ་དེ་ལས་སྒྲ་
ཙམ་ཡན་གར་བ་ཐོས་པར་འགྱུར་གྱི་རྗོད་བྱེད་ཐོས་པ་མིན་ནོ། །ཞེ་ན། སྒྲ་ཙམ་ལས་
རྫས་ཐ་དད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་ཤིན་ཏུ་ཆེས་དད་པར་བྱ་བ་མི་

རིགས་པར་ཐལ། སྒྲ་ཙམ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་རྗོད་བྱེད་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་

70

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། སྒྲ་གཞན་དག་ནི་མི་འདོན་པར་གནས་ནས། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གིས་སྙན་ངག་

འདོན་པའི་ཚེ་ན། ཆོས་ཅན། རྗོད་བྱེད་ཇི་ལྟར་ཐོས་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་

ཙམ་ཡན་གར་བ་ཐོས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཙམ་རྫས་ཐ་དད་པ་ཇི་ལྟར་

རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྗོད་བྱེད་རེ་རེ་ཐོས་པའི་ནུས་པ་ངེས་པའི་

ཕྱིར། སྒྲ་ཙམ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཡོད་དེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱིས་དོན་སྟོན་ལ། སྒྲ་
ཙམ་གྱིས་དོན་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྗོད་བྱེད་ཆོས་

ཅན། ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་ཉེས་པ་གང་དང་གང་གིས་ཀྱང་། སྒྲ་ཙམ་རྗོད་བྱེད་དུ་མི་

འདོད་པའི་ཉེས་པ་དེ་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ལ་མེད་དེ་ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་ཙམ་དག་གིས་གསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ཡི་གེའི་རིམ་པ་མ་བྱས་པ་དགག་པ་ལ་གསུམ། ཡི་གེ་བཀོད་པའི་
རིམ་པ་མ་བྱས་པའི་ངག་ཡིན་པ་དགག །ཡི་གེ་གསལ་བའི་རིམ་པ་མ་བྱས་པའི་ངག་

ཡིན་པ་དགག །ཡི་གེ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་གོ་རིམ་བཀག་ཟིན་དུ་བསྟན་པའོ། །དང་
པོ་ནི། གལ་ཏེ་ཡི་གེའི་རིམ་པ་དེ་མ་བྱས་པའི་ངག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན་ཡི་གེ་བཀོད་
པའི་རིམ་པ་མ་བྱས་པའི་ངག་ཡིན་ནམ། གསལ་བའི་རིམ་པ་མ་བྱས་པའི་ངག་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་མ་བྱས་པའི་

ངག་མིན་པར་ཐལ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཡི་གེ་དང་བྱས་པར་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། རིག་

བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། གོ་རིམ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་བཞག་པའང་མེད་
པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པ་ལ་གོ་རིམ་གཞན་ནི་འགལ་བའི་

ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན། ཡུལ་དང་དུས་ཀྱི་གོ་རིམ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱབ་པ་དང་རྟག་པར་

71

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བརྗོད་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མིན་པའང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེའི་སྐྱོན་
ཡང་སྔར་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྟག་པ་ལ་གསལ་བ་མི་སྲིད། སྲིད་ཀྱང་མི་འཐད་

པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་གསལ་བའི་རིམ་པའང་མ་བྱས་པའི་ངག་མིན་
པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པ་ལ་རྐྱེན་གྱིས་གསལ་བ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན། ལྕེ་རྐན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་ལྕེ་རྐན་
རྣམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཉིད་ལས་གསར་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། ལྕེ་རྐན་འདི་

གསལ་བྱེད་ཙམ་ལས་གཞན་དུ་ནའང་། གསར་དུ་བྱེད་པ་པོ་ལས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་

མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། གསལ་བྱེད་རང་ཉིད་ཤེས་པས་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས།
གསལ་བྱའི་རིགས་རྒྱུན་གྲུབ་ཟིན་པའི་དོན་གཞན་ལ་དམིགས་པའི་བློའི་རྒྱུ་ནི་

གསལ་བྱེད་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྒྲོན་མེ་བཞིན་ནོ། །ཆོས་ཅན། ལྕེ་རྐན་
གྱིས་གསར་དུ་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་ལྕེ་རྐན་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས་
པའི་བྱ་བ་ལས་ནི་ངེས་པར་ཡང་གསར་དུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གསལ་བྱེད་
ཙམ་ལ་གསར་དུ་བསྐྱེད་པ་དེ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱི་ལུགས་ལ་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེའི་ངོ་བོ་ཐོས་པའི་
སྒྲིབ་བྱེད་དང་བྲལ་བ་ཙམ་གསལ་བའི་དོན་ཡིན་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པའི་སྒྲིབ་

བྱེད་དང་བྲལ་བ་ཙམ་ཆོས་ཅན། ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་བྱེད་པའི་ཚོགས་ཀྱི་ནུས་པ་དེ་
རུང་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་རྫ་མཁན་
དག་ཀྱང་ཆོས་ཅན། རྫ་བུམ་གསལ་བྱེད་ཙམ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ལྕེ་རྐན་རིག་

72

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་གསལ་བྱེད་ཙམ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེས་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་སྐྱེད་ཚུལ་དང་།
ཁྱོད་ཀྱིས་རྫ་བུམ་སྐྱེད་ཚུལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཁས་ལེན་ནོ་ཞེ་ན། རྒྱུ་རྣམས་ཀུན་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་

པར་ཐལ། རྫ་མཁན་དེ་རྫ་བུམ་གྱི་གསལ་བྱེད་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་
རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅི་ཞེས་དྲིས་པས། འདིའོ་ཞེས་ངོ་ཤེས་པ་དང་། སྔར་ཡོད་པ་ལ་
བརྡ་སྦྱོར་བ་སོགས་གང་ཡིན་པ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འདོད་ན་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་སྐད་ཅིག་གིས་

འཇིག་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་”དོན1

་གཞན་ཡང་སུན་དབྱུང་བར་བྱ་

སྟེ། རྟགས་འདྲ། གལ་ཏེ་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཉན་ཤེས་ལ་གསལ་བའི་རིམ་པ་དེ་མ་བྱས་
པའི་ངག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྟག་དངོས་ཡིན་པར་ཐལ། རིག་སྒྲ་རྟག་

དངོས་གསལ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། བློ་གཞན་ཡང་སྐྱེས་བུ་ལ་མི་རྟེན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། སྤྱོད་པ་
བ་ཆོས་ཅན། བློ་འདོད་ཆགས་ནི་སྐྱེས་བུའི་རྟེན་ཅན་མིན་པར་དམ་འཆའ་མི་རིགས་

པར་ཐལ། དེ་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལ་འདོད་ཆགས་སྐྱེས་བུའི་ཡོན་ཏན་དུ་ཁས་བླངས་
པས་གནོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བློ་བདེ་སྡུག་ནི་སྐྱེས་བུའི་རྟེན་ཅན་མིན་པར་དམ་

འཆའ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བློ་ཉན་ཤེས་ནི་སྐྱེས་བུའི་རྟེན་ཅན་མིན་པར་དམ་འཆའ་མི་རིགས་

པར་ཐལ། དེ་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལ་གྲགས་པ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པས་ཅིག་ཅར་

1 [མ་ཕྱི། ༣༥བ༡ན། དན *དོན]

73

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གནོད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཡི་གེ་རྣམས་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་རིམ་པའང་མ་བྱས་པའི་ངག་

མིན་ཏེ། དེ་གསལ་བར་དཔྱད་ནས་བཀག་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེའི་གོ་རིམ་དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། ཇི་ལྟར་སྐྱེས་བུའི་རྟེན་ཅན་མིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་པའི་གོ་
རིམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་གསུམ། རྟགས་དགོད། རྩོད་པ་
སྤང་། དེས་གཞན་ཡང་ཁེགས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་

ཞེ་ན། སྒྲ་ནི་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
འཇིག་པ་དེ་དངོས་པོ་ཡོད་ཙམ་ནས་འབྲེལ་བ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། རྩ་བའི་རྟགས་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འཇིག་རྒྱུ་གཞན་གྱིས་འཇིག་པ་སྤང་། འཇིག་རྒྱུ་མེད་ན་
འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། མེ་ལས་ཤིང་གི་འཇིག་པ་དོན་

གཞན་དུ་གྱུར་པ་”དག1

་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཤིང་ནི་བསྲེགས་པའི་འོག་ཏུ་མཐོང་བ་ཉིད་དུ་

འགྱུར་བར་ཐལ། ཤིང་སྔར་མཐོང་བ་གང་ཞིག །ཤིང་འཇིག་པའི་རྫས་སུ་མེད་པའི་

ཕྱིར། འཇིག་པ་དོན་གཞན་དེ་ཉིད་ཤིང་དེའི་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འཇིག་པ་དོན་
གཞན་ནི་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ཤིང་གི་འཇིག་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཤིང་

ལས་རྫས་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཤིང་གི་འཇིག་པ་ཡིན་ཡང་སླ་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཤིང་

བསྲེགས་པའི་འོག་ཏུ་ཤིང་མི་སྣང་ཞེས་དྲིས་པས། འཇིག་པ་དོན་གཞན་དེས་བཟུང་
བའི་ཕྱིར་སྣང་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤིང་ཆོས་ཅན། འཇིག་པ་དོན་གཞན་དེས་བཟུང་

1 [མ་ཕྱི། ༣༦ན༡ན། དག སེར། ༨༡ན། དང]

74

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ནས་ཟིལ་གྱིས་མནན་པ་མིན་པར་ཐལ། གང་གི་ཕྱིར་དེ་ཡིས་མི་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར།
འཇིག་པ་དོན་གཞན་པ་ཆོས་ཅན། འཇིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། རང་གྲུབ་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་ཞིག་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་པ་དེ་ལྟ་
ནའང་། དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་ཤིང་མཐོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་ཚེ་ཤིང་མི་

མཐོང་བའི་རྒྱུ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ནག་པ་གསོད་བྱེད་བསད་པ་ན། ནག་པ་སླར་
འབྱུང་བ་མིན་པ་ཇི་བཞིན་དུ། ཤིང་འདི་ལའང་ཞིག་པ་ཞིག་པས། ཤིང་མི་འབྱུང་བ་

དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ནག་པ་གསོད་བྱེད་བསད་པས་ནག་པ་
སླར་མི་འབྱུང་བ་དང་། ཤིང་གི་ཞིག་པ་ཞིག་ནས་ཤིང་སླར་མི་འབྱུང་བ་མི་མཚུངས་
པར་ཐལ། ནག་པ་གསོད་བྱེད་ནག་པ་བསད་པའི་ཆ་ཉིད་མིན་ཞིང་། ཤིང་གི་ཞིག་པ་

དེ་ཤིང་འགགས་པའི་ཆ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་ཉིད་ཆོས་ཅན། འཇིག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་
བར་ཐལ། རང་གི་འཇིག་པ་ལས་གཞན་ཉིད་མིན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མེ་
ཆོས་ཅན། ཤིང་ཞིག་པའི་རྒྱུ་མིན་པ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། ཞིག་པ་དེ་དངོས་པོར་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་འཇིག་པ་མི་བསྐྱེད་པར་ཐལ། ཤིང་གི་འཇིག་པ་ཤིང་

དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྫས་གཅིག་དང་
ཐ་དད་པ་འདི་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོའི་རྣམ་པའང་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དངོས་པོ་དང་ཞིག་པ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་སྤང་། རང་ལ་
མཚུངས་པ་སྤང་། ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་ཁེགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཇིག་

པ་རྒྱུ་མེད་ཅན་ཡིན་ནའང་། ཤིང་གི་དངོས་པོ་དང་འཇིག་པ་དག་ལྷན་ཅིག་ཡོད་པར་
འགྱུར་ཏེ། འཇིག་པ་དེ་རྟག་དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤིང་གི་ཞིག་པ་ཆོས་ཅན།

75

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྟག་དངོས་ཉིད་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་
ཤིང་མི་འཇིག་པར་ཐལ། འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་མེད་པར་ཁས་བླངས་པ་ལ། ཤིང་གི་དངོས་པོ་འཇིག་པ་

མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་མི་རུང་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ཤིང་གི་དངོས་
པོ་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་པ་ཡིས་འཇིག་པ་དག་ནི་མི་འདོད་པར། རང་རྒྱུ་ལས་འཇིག་

པར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཤིང་རང་རྒྱུ་ལས་འཇིག་པར་སྐྱེ་ན། འཇིག་པ་རྒྱུ་མེད་དུ་བཤད་པ་
དང་འགལ་ལ། ཤིང་གི་འཇིག་པ་ཞེས་པའི་དྲུག་སྒྲ་མི་རུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཤིང་

འཇིག་པའི་གནས་སྐབས་དེ་རྒྱུ་མེད་པ་ཅན་དུ་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཤིང་

གི་དངོས་པོ་འཇིག་པ་དེ། རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་དེ་ཤེས་པའི་དོན་དུ་སྟེ་ཆེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་དང་འཇིག་པ་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་ཡང་། དྲུག་སྒྲ་སྦྱར་རུང་སྟེ།
རྟོག་པའི་སེམས་ཀྱིས་ནི་ཤིང་དེའི་འཇིག་པ་ཤིང་ལས་ཐ་དད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་
དྲུག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཤིང་ཞིག་ནས་མེད་པ་དེ་ཤིང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་གྲུབ་ཟིན་དུ་

ཡོད་པར་ཐལ། ཤིང་རང་རྒྱུ་ལ་འཇིག་པར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ནའང་། རྫས་
གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་པའི་རྣམ་རྟོག་འདི་ནི་ཁྱེད་རང་ལའང་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན།
ཤིང་གི་ཞིག་པ་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་པ་དེའི་སྐྱོན་དུ་ཅུང་ཟད་
འགྱུར་བ་མེད་དེ། དངོས་པོར་མེད་པར་གྱུར་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
དངོས་པོར་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་པའི་རྣམ་རྟོག་འདིར་འགྱུར་

ཏེ། རྒྱུས་བསྒྲུབ་པ་ཡིན་ན། དངོས་པོ་དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་རུང་དུ་འབྲེལ་

76

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བའི་ཕྱིར་རོ། །ཤིང་ཞིག་ནས་མེད་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཆོས་ཅན།
ཞིག་པ་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤིང་ཞིག་ནས་དངོས་པོ་མིན་ཞེས་
བྱ་བའང་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མེའི་དངོས་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཅི་སྟེ་
ཤིང་གི་འཇིག་པ་འགའ་ཞིག་གི་ལྟོས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཕན་
པའི་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ཡོད་ན། དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར་གྱི། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤིང་

གི་འཇིག་པ་ལ་ཕན་པ་ཅུང་ཟད་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཞིག་པ་དངོས་མེད་དུ་བསྟན་པ་དེས་ནི་སྐྱོན་ཧ་ཅང་ཐལ་བ་
བསལ་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། ཤིང་ཆོས་ཅན། མ་སྐྱེས་པ་ལས་འཇིག་པར་འགྱུར་པར་
ཐལ། འཇིག་པ་རྒྱུ་མེད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མ་སྐྱེས་པའི་སྔར་ནས་ཡོད་པ་

ཉིད་དང་འཇིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་པའོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཞིག་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་
ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རྩ་བའི་རྟགས་ལ་རྩོད་
པ་སྤང་བ་ནི། ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ལྡན་འགའ་ཞིག་ཉིད་ཐོགས་བཅས་ཉིད་དང་། ཁ་ཅིག་ཐོགས་
མེད་དུ་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། སྐྱེ་ལྡན་གྱི་དངོས་པོར་ཡོད་པ་རྣམས་འཇིག་པའི་རང་

བཞིན་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་ལྡན་མིན་པའི་དངོས་པོ་འཇིག་པ་མིན་པས། དངོས་པོ་ཡིན་ན་
འཇིག་པས་མ་ཁྱབ་བོ་ཞེ་ན། འབྲས་བུ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མེད་དེ། མི་རྟག་པ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་རྣམས་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུའི་རང་བཞིན་ངེས་པ་ལས། འབྲས་བུའི་རང་བཞིན་ངེས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དེས་གཞན་ཡང་ཁེགས་པར་བསྟན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དོན་དེ་
རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་། རྟག་པའི་དངོས་པོ་ཉིད་ཡིན་པའང་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ།

77

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དངོས་པོ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་དེའི་ཕྱིར། སྒྲ་ལས་དོན་གོ་བའི་ནུས་པའང་ཆོས་
ཅན། རྟག་དངོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་པ་སྔར་བཤད་པའི་འབྲེལ་བ་རྟག་དངོས་
ལ་བརྗོད་པའི་སྐྱོན་གྱིས་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་མ་བྱས་པའི་གཏན་

ཚིགས་འཁྲུལ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད། རིག་

བྱེད་ཇི་བཞིན་དོན་ཤེས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པར་ཐལ། སྐྱེས་བུའི་ཉེས་པས་བྱས་པའི་

སྐྱོན་མེད་པའི་མེ་སོགས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྒྱུར་མཐོང་བའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་དེ་ནི་མ་བྱས་པར་འདོད་ན། དོན་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུར་མི་འགྱུར་
བར་ཐལ། རྟག་པ་དག་ལས་དངོས་པོའི་ནུས་པ་འགའ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལ་རྟོག་པའི་བློ་དག་འགའ་ཞིག་ཆོས་ཅན།
བག་ཆགས་དེ་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་གྱི། གཟུང་དོན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། རྣམ་རྟོག་གི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་

པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་མ་བྱས་པའི་ཚིག་ནི་བདེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་ཏེ། མ་
བྱས་པ་ལས་བཟློག་པས་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དང་འགལ་བ་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
བྱས་པའི་ངག་ལོག་པ་ཉིད་དུ་མཐོང་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་
པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
ཡོད་པར་དོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་བསྒྲུབ་པའི་

78

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར་དུ་གཏན་ཚིགས་མ་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་ཆོས་ཅན།
ལོག་པའི་དོན་ཅན་ལ་མེད་པར་ཐལ། བདེན་པའི་དོན་ཅན་ལ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
དེ་ལ་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་མ་བྱུང་གི་དངོས་པོ་འགལ་བ་དག་ལ་
ཡང་། དངོས་པོ་གཅིག་གིས་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་
པ་ཆོས་ཅན། ལོག་པའི་དོན་ཅན་ལ་མེད་དེ། དེ་ལ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཁྱབ་པ་མེད་དེ། མ་དམིགས་པས་ཀུན་ལ་མེད་པར་མི་འགྲུབ་ཅེས་ནི་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར།
སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་པ་ཉིད་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་ཐལ། མི་
མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་ནི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་
དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། སྒྲུབ་བྱེད་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། གལ་ཏེ་རྗེས་
འགྲོ་དང་ལྡོག་པ་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དེ་ངེས་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་

གྱི་ཤེས་པ་ཡིས་གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལྡོག་
ཁྱབ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་འགྲོ་ཅན་དུ་ཐལ། གང་
ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་”བཟློག1

་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པ་དེ་ཉིད་ནི། གཏན་

ཚིགས་འདིའི་ཆོས་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་འགྱུར་བ་དེས་ནའོ། །བཞི་པ་སྔགས་བྱས་པར་

བསྒྲུབ་པ་ལ་གསུམ། དངོས། བྱེད་པ་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བསྒྲུབ་པ། ཁྱད་པར་ཅན་
མིན་ན་རང་ཚིག་འགལ་བའོ། །
དང་པོ་ལ་བཞི། བརྡ་ལས་འབྲས་བུ་འགྲུབ་པར་བསྟན། སྒྲའི་ནུས་པས་འགྲུབ་པ་
དགག །སྦྱོར་བའི་ཤན་གྱིས་འགྲུབ་པ་དགག །གོ་རིམ་མེད་པའི་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །

1 [མ་ཕྱི། ༣༨བ༡ན། བཟོག *བཟློག]

79

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དང་པོ་ནི། སྔགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་འགའ་ཡིས་བརྡ་བྱས་པ་ཉིད་

ཡིན་ཏེ། ཞི་སོགས་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། ཅི་སྟེ་ཡི་གེའི་

དངོས་པོའི་ནུས་པ་ཁོ་ནས་ཞི་སོགས་སྟེར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཆོ་ག་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་ཏུ་བྱས་པ་གཞན་ལའང་ཞི་སོགས་སྟེར་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཆོ་ག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གི་ཡི་གེ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་ལས་དོན་གཞན་ཉིད་དུ་
གྱུར་པའི་བཀོད་པའང་སྔགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྔར་ནི་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། ཞི་སོགས་དེའི་དོན་རྟགས་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཞི་སོགས་སྟེར་
བྱེད་དུ་རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞི་སོགས་སྟེར་བ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན།
རྐྱེན་གྱིས་ཕན་པའི་ནུས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་ཀུན་གྱི་ཞི་སོགས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཡི་གེའི་

དངོས་པོའི་ནུས་པ་ཁོ་ནས་ཞི་སོགས་སྟེར་བ་དེ་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཆོ་ག་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་པའི་བྲམ་ཟེ་ལ་ཞི་སོགས་སྟེར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། བྱེད་པ་པོའི་ཁྱད་པར་ལ་ཡང་ལྟོས་པར་མི་རུང་བར་ཐལ། སྐྱེས་བུས་ལེགས་
པར་བྱས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱེད་པ་པོའི་ཁྱད་པར་ལས་ཞི་སོགས་སྟེར་
བའི་ནུས་པ་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། དངོས་པོ་རྐྱེན་གྱིས་འདུས་བྱས་
པའི་ཡང་། དངོས་པོའི་ཐ་དད་པ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཐ་དད་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བྲམ་གདོལ་གྱི་
རིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གང་ལས་གྲུབ་ཅེ་ན། བྲམ་གདོལ་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པའི་
རིགས་བཟང་ངན་མེད་དེ། འཇིག་རྟེན་པའི་བརྡ་ཙམ་ལས་རིགས་བཟང་ངན་དུ་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྔགས་ཆོས་ཅན། བྲམ་ཟེ་ལ་ཞི་སོགས་སྟེར་ལ། གདོལ་བ་

80

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ་མི་སྟེར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་བུ་ཤེས་མཐུ་ཅན་གྱིས་བརྡ་བྱས་པ་ལས་དེ་ལྟར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཅན། བྲམ་ཟེ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ནས། བྱེད་པ་པོར་འགྱུར་ཏེ་མི་

འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱད་པར་བྱར་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྔགས་མངོན་
པར་གསལ་བ་དེ། སྔགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ན། ཆོས་ཅན། རྐྱེན་
གྱིས་གསལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པ་རྐྱེན་གྱིས་
གསལ་བ་དེ་ནི་གོང་དུ་བསལ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བྲམ་ཟེ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྔགས་
ཀྱི་འབྲས་བུར་སྦྱོར་ཏེ། གང་ལས་སྔགས་དེ་གསལ་བའི་བློ་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། སྔགས་ཉན་པ་པོ་གདོལ་པའང་ཆོས་ཅན། སྔགས་འབྲས་དང་འབྲེལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྨྲ་བ་པོའི་རྒྱུ་ལས་སྔགས་གསལ་བ་ཡིན་པས་སོ། །སྔགས་སྒྲ་མངོན་པར་
གསལ་བ་མིན་པར། སྒྲ་དག་གི་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་སྔགས་ཤུབ་བུས་བཟླས་
པའམ། སྔགས་ཡིད་ཀྱིས་བཟླས་པ་ཆོས་ཅན། སྔགས་སུ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བར་
ཐལ། སྔགས་སྒྲ་གསལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཉན་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་ནི་རྣ་བའི་ཤེས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔགས་ཡིད་ཀྱིས་
བཟླ་དུས་ཀྱི་རྟོག་བློ་དེའང་ཆོས་ཅན། སྔགས་སྒྲ་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། བརྒྱུད་པས་
སྔགས་སྒྲ་དེ་ལས་སྐྱེས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གལ་ཏེ་གཟུང་དོན་
ཅན་ཡིན་པར་”མ1

་འགྲུབ་པར་ཐལ། རིགས་མཐུན་གྱི་རྟོག་པ་སྔ་མའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱེད་རང་ལའང་ཉེས་པ་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། སྔགས་ཡིད་ཀྱིས་བཟླས་

1 [མ་ཕྱི། ༣༩བ༡ན། མ སེར། ༨༨ན། མི]

81

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་ཆོས་ཅན། ཞི་སོགས་སྟེར་བ་མི་འགལ་བར་ཐལ། སྔགས་རང་མཚན་པ་དང་སྤྱིའི་
རང་བཞིན་རྣམས་ཞི་སོགས་སྟེར་བའི་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་འདོད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་
བསླངས་ནས། བརྡ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྡ་སྦྱར་བ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། སྔགས་
ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་ནུས་པ་ཁོ་ན་ལས་ཞི་སོགས་སྟེར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཞི་

སོགས་སྟེར་བ་བརྡ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་ལན་ནོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རོ་དང་མཚོ་ཞེས་ཐོས་པ་ལས་འབྲས་བུ་ཐ་དད་དུ་གོ་བ་
མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡི་གེ་ལ་གོ་རིམ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། གོ་རིམ་བསྟན། ཁྱད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡི་
གེའི་གོ་རིམ་དེ་ནི་སྐྱེས་བུའི་རྟེན་ཅན་དུ་ཡོད་དེ། ཡི་གེ་སྔ་མ་ཀུན་སློང་གི་ཤེས་པ་
ལས་ཕྱི་མ་ཀུན་སློང་གི་ཤེས་པ་སྐྱེས་ལ། ཤེས་པ་རིམ་ཅན་ལས་སྒྲ་རིམ་ཅན་སྐྱེ་བའི་

ཕྱིར། ཆོས་འདྲ། ཡི་གེ་སྔ་མ་དེའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ཕྱི་མ་དེ་ནི། རྣ་བས་རིམ་

ཅན་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་འདྲ། ཡི་གེ་སྔ་མ་ཐོས་པའི་ཤེས་པ་
དེས་བསྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ཕྱི་མ་དེ་ཐོས་པ་མྱུར་པོ་མིན་པར་དལ་བུས་

ཐོས་པ་ཅན་གྱི། ཡི་གེ་སྔ་མ་དེ་དྲན་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་ཕྱིས་ནི་ཕྱི་མའི་བདག་ཉིད་ལ་

དྲན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་དེ་དག་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཀུན་སློང་རིམ་ཅན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་། རང་འཛིན་པའི་སེམས་
རིམ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས། གོ་རིམ་དག་ནི་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ས་ར་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་ར་ས་ཞེས་པའི་ཚིག་ལ་ཡོད་པའི་ཡི་གེའི་ངོ་

བོ་ས་གཉིས་དང་ར་གཉིས་པོ་དེ་ཆོས་ཅན། རྫས་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་པོའི་འདུ་

82

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བྱེད་ལས་ཐ་དད་དུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྷན་ཅིག་བརྗོད་པས་འབྲས་བུ་རོ་མཚོ་གོ་
བའི་ཁྱད་པར་ཐ་དད་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམ་དེའང་ཆོས་ཅན། རྟག་
དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པས་སྤེལ་བར་བྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
འདོད་པ་དང་མི་འགལ་བར་གྲུབ་པར་ཅན་གྱི་གོ་རིམ་རྟག་པར་གནས་པ་འགལ་བའི་

ཕྱིར་རོ། །ཡི་གེའི་རིམ་པ་ཀུན་སྐྱེས་བུ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་བུ་དང་ནི་ཡི་གེ་

རྣམས་རྒྱུ་འབྲས་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། མེ་དང་ཤིང་གི་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་བྱེད་པ་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་བསྒྲུབ་པ་ནི། ཤེས་མཐུ་དག་གིས་སྔགས་

ཞེས་པའི་གོ་རིམ་གསར་དུ་བྱེད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དེ་གཞན་དང་ཐུན་
མོང་མིན་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་སྟེ། ཐ་མལ་པ་གཞན་ལ་ཤེས་མཐུ་དེ་དག་མེད་པའི་ཕྱིར་

རོ། །མ་གྲུབ་སྟེ། ལམ་པོ་ཆེའི་སྐྱེས་བུ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དུག་ཞི་བ་སོགས་བྱེད་
པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། གང་ཡང་ནམ་མཁའ་ལྡིང་གི་རྒྱུད་རིག་པའི་སྐྱེས་བུ་འགའ་ཞིག་
གིས། གསང་སྔགས་འགའ་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་གི་དུག་ཞི་བའི་ནུས་པ་

དེ་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོ་ནམ་མཁའ་ལྡིང་གི་རྒྱུད་རྩོམ་པ་པོའི་མཐུ་ཡིན་ཏེ། དེས་བཤད་
པའི་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྔགས་རྣམས་ནི་ཆོས་

ཅན། བྱས་པ་དང་སྐྱེས་བུས་བྱས་པར་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཏེ། ཞི་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་

འབྱུང་བར་འདོད་པས་སོ། །སྔགས་བྱེད་པ་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བསྒྲུབ་པ་འདིས་ནི་

ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྐྱེས་བུ་ལ་དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་མཐོང་བའི་ནུས་
པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་དང་དབང་པོ་དང་ངག་སྨྲ་བ་དང་
སྐྱེས་བུ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གང་བརྗོད་པ་ཆོས་ཅན། ཇི་བཞིན་དོན་རྟོགས་

83

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། ཚད་མ་སྟེ་རྟགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ལྷག་ལྡན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ཁྱད་པར་ཅན་མིན་ན་རང་ཚིག་
འགལ་བ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། དོན་ངེས་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་པ་དང་། རྒྱལ་དཔོག་པས་རིག་བྱེད་ཀྱི་
དོན་ངེས་རིག་པ་འགལ་བར་སྟོན་པ་ནི། སྐྱེས་བུ་སྤྱོད་པ་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་ངེས་”འཛིན1

་འདི་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་དོན་ངེས་འདོད་པ་གང་
ཞིག །རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ནི་ཁོ་བོའི་འདི་དོན་དང་འདི་དོན་མིན་ཞེས་རྗོད་པར་མི་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་ངེས་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། འདོད་ཆགས་སོགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྒྱལ་དཔོག་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་བུ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་
འགས་ཀྱང་། ཁྱེད་ཅི་དོན་ངེས་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་འགའ་མི་འདོད་པ་མི་རིགས་པར་

ཐལ། རྒྱལ་དཔོག་པས་དོན་ངེས་རིག་པ་གང་ཞིག །དེ་གཅིག་བུས་དེ་ཉིད་རིག་ལ།

གཞན་གྱིས་རིག་པ་མིན་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ནི་སུ་ཡིས་བྱས་ཏེ་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་གང་གི་ཚིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིས་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་དེས། དོན་
ངེས་རིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ལྷ་དང་ཚངས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྒྱལ་དཔོག་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་འཇལ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤིན་

ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་
དུ། སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་མ་ཡིན་པ་རྟགས་སུ་བརྗོད་པ་དོན་མེད་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱལ་

དཔོག་པ་དེ་ཡིས་བྱས་པའི་ཚིག་དེ་ལུང་ཚད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

1 [མ་ཕྱི། ༤༠བ༢ན། -འཛིན སེར། ༩༡ན། འཛིན *འཛིན]

84

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྒྱལ་དཔོག་པ་གང་གི་ཚིག་མངོན་སུམ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་བསྟན་བྱའི་དོན་
ལ་མི་སླུ་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ལས་འདོད་པའི་དོན་རིག་པ་འགའ་

ཡོད་དོ་ཞེས་ནི་མངོན་པར་འདོད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་
དོན་ལུང་མེད་པར་ནི་ཤེས་སྲིད་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ཚད་མས་གྲུབ་པ་དགག །གྲགས་པས་གྲུབ་པ་དགག །རིག་

བྱེད་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དགག །རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱལ་

དཔོག་པ་བདག་ཉིད་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་རིག་པ་མིན་པར་ཐལ། འདོད་
ཆགས་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུ་གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་
རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་རིག་པ་མིན་པར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། རིག་བྱེད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ཀྱིས་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་རིག་པར་བྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་ན། རིག་བྱེད་
འཆད་པ་པོ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་
ནི་ཚད་མ་གང་ལས་རྟོགས་ཏེ་མི་རྟོགས་པར་ཐལ། རྒྱལ་དཔོག་པ་དང་། སྐྱེས་བུ་
གཞན་དང་། རིག་བྱེད་ལས་ཀྱང་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་མི་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། མཐོ་རིས་འདོད་པས་མེ་ལ་སྦྱིན་སྲེག་སྦྱིན་ཞེས་ཐོས་པ་ལས། ཁྱི་ཤ་ཟ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བརྗོད་བྱའི་དོན་མིན་ཞེས་པ་འདི་ལ། ཚད་མ་གང་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ།
འདོད་པ་དེས་ནའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཨག་ནི་ཧོ་ཏྭཾ་ཛུ་ཧུ་ཡ་ད་ཏི་ཞེས་པའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་མར་
མེ་ནང་དུ་ལྡུགས་པའི་གོ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚིག་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་
པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་སྣ་ཚོགས་པའི་དོན་

85

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཅན་གྱི་སྒྲའི་དོན་ངེས་འདི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གང་གིས་དབང་པོ་
ལས་འདས་པའི་དོན་མཐོང་བ་གང་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཆོས་ཅན།
འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པས་ཁྱོད་ཀྱི་དོན་ངེས་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཇིག་

རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དང་མཐུན་པ་མིན་པའི་དོན་རྗོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་ལྷའི་

གནས་ལ་མཐོ་རིས་དང་། དེ་ན་གནས་པའི་བུ་མོ་ལ་ལྷ་མོ་ཞེས་བརྗོད་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་
མཐོ་རིས་ནི་འཁྲིག་པའི་བདེ་བ་དང་། ལྷ་མོ་ནི་གཙུག་སྟན་ནམ་སྣོད་ཅེས་རྗོད་པར་
མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། མར་མེ་ནང་དུ་ལྡུགས་པའི་གོ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་རིག་

བྱེད་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིག་བྱེད་རྩ་བ་དེ་འདྲ་བའི་སྒྲ་ལས་
གཞན་རིག་བྱེད་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་
མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་ནི་རིག་བྱེད་རྩ་བ་ལ་བརྗོད་པ་དེ་འདྲ་བའི་སྐྱོན་གྱི་རྣམ་
རྟོག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སླར་ཡང་གྲགས་པ་དེ་ལས་དོན་ངེས་རྟོགས་པར་འདོད་པ་འདི་ནི་རིགས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཏེ། མི་རིགས་པར་ཐལ། གྲགས་པ་དག་ཀྱང་མི་རྣམས་
ཀྱི་ཚིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཚད་མར་མི་འདོད་པར་སྤང་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གྲགས་པ་
ལས་བརྒལ་ནས་རིག་བྱེད་ཁྱི་ཤ་ཟ་བའི་རྗོད་བྱེད་དུ་རྟོག་པ་ལ་རྒྱུ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།
འཇིག་རྟེན་ན་རབ་ཏུ་གྲགས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་དེར་འཛིན་པ་ལ་རྒྱུ་ཅི་
ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། ཚད་མ་ཉིད་མིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གྲགས་པ་

ཉིད་ཀྱིས་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་དོན་གྱི་ངེས་པ་ལ་དོགས་པ་སྐྱེད་པར་ནི་ཡིན་པར་ཐལ།

86

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གང་གི་ཕྱིར་གྲགས་པ་དེ་”ལ1

་སྒྲ་རྣམས་དོན་སྣ་ཚོགས་ལ་འཇུག་པ་ཅན་ཉིད་དུ་མཐོང་
བའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རང་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ངེས་བྱེད་མ་མཐོང་བ་དག་གིས་

དོན་སྣ་ཚོགས་ལ་འཇུག་ནུས་པ་ཅན་དུ་ངེས་པར་དོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།
བརྗོད་བྱའི་དོན་ལས་གཞན་དུ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱིས་རྒྱལ་དཔོག་པ་ལ་དོན་ངེས་བཤད། དེས་ངེད་
སྤྱོད་པ་པ་ལ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། གྲོང་ཁྱེར་པ་ཊ་ལི་བུ་ཊར་འགྲོ་བའི་ལམ་གང་ཞེས་དྲིས་
པ་ན། གཡོ་ཅན་འགའ་ཞིག་ལམ་ནི་གཡས་མ་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྡོང་དུམ་འདི་ནི་སྨྲ་

བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་གཡོ་མེད་གཞན་ནི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ལམ་
སྨྲས་པ་དེ་ལྟར་ན། ཚིག་གཉིས་པོ་དེ་དག་རང་རང་གི་འདོད་པས་རྗོད་པར་བྱེ་བྲག་བརྟག་པར་གྱིས་ཏེ་ཁྱད་པར་མེད་དེ། སྡོང་དུམ་ལ་ལམ་སྟོན་པའི་མཐུ་མེད་པའི་ཕྱིར།
སྤྱོད་པ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དང་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་སྨྲ་བའི་མུ་སྟེགས་གཞན་གཉིས་

རང་རང་གི་འདོད་པས་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་ངེས་རྗོད་པར་ཁྱད་པར་མེད་དེ། ཁྱེད་གཉིས་

ཀས་རིག་བྱེད་དོན་ངེས་འདོད་པ་གང་ཞིག །རིག་བྱེད་རང་ཉིད་ལ་དོན་ངེས་རྗོད་པའི་

མཐུ་མེད་པའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་གི་གསལ་བྱེད་དུ་ངེས་
པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་དང་། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དོན་ངེས་པ་མ་གཏོགས་པར་གང་གིས་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་ཅན་དེ་
གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བརྗོད་

1 [མ་ཕྱི། ༤༡བ༤ན། ལ སེར། ༩༤ན། ཡང]

87

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འདོད་དེ་དོན་ངེས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། བརྡ་ནི་དོན་ངེས་པ་དེའི་གསལ་བྱེད་ཡིན་ལ།

དེ་ནི་སྐྱེས་བུས་བྱས་པ་མིན་པ་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་དོན་
རེ་རེ་ཁོ་ནའི་རྗོད་བྱེད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དོན་གཞན་ལ་འདོད་པ་
དེས་ཀྱང་འཇུག་ཏུ་མི་རུང་བ་དང་། བརྡ་སྦྱར་བ་ཡང་དོན་མེད་པ་ཅན་ཉིད་དུ་འགྱུར་

རོ། །བརྡ་ལས་དོན་རེ་རེ་ཁོ་ན་གསལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་ཁྱད་པར་གྱི་དོན་རེ་རེ་གསལ་བའི་ངེས་པའང་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

བརྡ་ལས་དོན་གོ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྤྱོད་པ་པའི་འདོད་པ་ཁོ་ན་གསལ་བར་མི་
འགྱུར་བར་ཐལ། འདོད་པས་བརྡ་ནི་སྦྱར་དུ་རུང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་ལ་འདོད་
པར་བརྒྱུད་པས་འཇུག་པ་དེ་ལ། དོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡང་
མེད་པ་དེས་ནའོ། །གཉིས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་མི་སླུ་བས་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས།

འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། །ཨག་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིག་བྱེད་གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན། བདེན་
པའི་དོན་ཅན་དེ་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། མེས་གྲང་བ་བཟློག་པའི་ངག་བདེན་པ་བཞིན། དེ་སྐད་དུ་སྤྱོད་པ་པ་
གཞན་དག་ཟེར་རོ་ལོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྒྲུབ་བྱེད་མ་ངེས། བསྒྲུབ་བྱ་དགག །ཧ་ཅང་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། རིག་བྱེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་འདི་འདྲ་བ་ཆོས་ཅན། ཨག་
ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིག་བྱེད་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་

རིགས་པ་ཤེས་པས་བཀག་སྟེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ཤིང་ཏོག་ལྷག་མ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཟོས་པའི་ཤིང་ཏོག་དང་རོ་འདྲ་བ་ཡིན་

88

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཏེ། དེ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཟོས་པའི་འབྲས་ལྷག་མ་རྣམས་
ཆོས་ཅན། ཚོས་པ་ཡིན་ཏེ། ཟོས་པའི་འབྲས་དང་སྣོད་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཆུད་པ་ལ་

ཡང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྤྱོད་པ་པ་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དུ་ཁས་
ལེན་པ། གཡེམ་མ་མུ་ཅོར་གྱིས་བདག་པོ་ལས་རྒྱལ་བ་དང་མཚུངས་ཏེ། སྐྱེས་བུ་རྟག་པ་ལས་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་རྟག་པ་དང་། དབང་པོ་ལས་འདས་
པའི་དོན་དབང་པོའི་གཟུང་བྱ་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་རྒྱུ་མི་མཉམ་པ་རྟག་པ་རྒྱུར་
འདོད་པ་དང་། གནས་པ་མི་མཉམ་པ་གྲུབ་ཟིན་རྐྱེན་གྱིས་གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་

མི་མཉམ་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུས་འཇིག་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་པ་གཉིས་

ཀྱིས་རྣམ་པར་བསལ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལམ། ལུང་ལ་ལྟོས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་འགལ་
བ་དག་ནི་རྗོད་པར་བྱེད་པའི། འགལ་བ་ཀུན་དུ་མ་བསལ་ཞིང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་
ངེས་པར་ལེགས་པ་ཡང་མ་བསྟན་ལ། ཕྱོགས་གཅིག་མི་སླུ་བ་ཙམ་གྱིས། རིག་བྱེད་
བདེན་པའི་དོན་ཅན་ནོ་ཞེས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་
གཅིག་མི་སླུ་བས་བདེན་པའི་དོན་ཅན་དེ་ལྟར་དུ་ཚད་མས་གྲུབ་ན། འོ་ན། ཚིག་འདི་
ལ་ཚད་མིན་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཐལ། སྐྱེས་བུ་མང་དུ་སྨྲ་བ་ལ་བདེན་པའི་དོན་གཅིག་

མེད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དོན་བསྡུ་བ་ནི། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ཆོས་ཅན། བརྗོད་བྱའི་དངོས་
པོའི་རང་བཞིན་ནམ་འབྲས་བུ་མིན་པར་ཐལ། རྗོད་པ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ལ་གནས་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མ་འབྲེལ་བར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། བདག་

89

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཅིག་དང་དེ་བྱུང་འདི་ལས་རྣམ་པར་བཟློག་པས་ཀྱང་། འབྲེལ་བ་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་
ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། རྗོད་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་པ་ནི་བརྗོད་བྱ་མཐོང་བས་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། བརྗོད་བྱའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྒྲ་གཅིག་ཆོས་ཅན། རྟག་མི་རྟག་གི་

སྒྲ་དེ་ནི་ཁྱོད་ལ་འཇུག་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟག་མི་རྟག་ཕན་
ཚུན་དག་ནི་འགལ་བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུང་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་དོན་གང་
ངེས་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་བརྗོད་བྱའི་དངོས་པོ་རྣམས་རྟོགས་པ་
པོའི་རྣམ་པ་འགས་ཀྱང་། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། བསྐལ་
དོན་ལུང་གིས་མ་དམིགས་པས་ནི། མེད་ངེས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཅན་དུ་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ།

ལུང་དེ་ནི་ལོག་ན་ཡང་བསྐལ་དོན་གྱི་དངོས་པོ་མེད་པར་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བ་

དེས་ནའོ། །

༼ལུང་ཚད་མར་འདོད་པ་བླུན་པོར་བསྟན་པ།༽
གཉིས་པ་ལུང་ཚད་མར་འདོད་པ་བླུན་པོར་བསྟན་པ་ནི། སྤྱོད་པ་པ་ཆོས་ཅན།
བླུན་པོ་ཤེས་རབ་འཆལ་བའི་རྟགས་ལྔ་ཚང་བ་ཡིན་ཏེ། ནང་འགལ་སྟོན་པའི་རིག་

བྱེད་ཚད་མ་དང་ནི། སྐྱེས་བུ་རྟག་པ་འགའ་ལས་བྱེད་པ་པོར་སྨྲ་བ་དང་། ཁྲུས་ཙམ་
ལས་ཆོས་འཕེལ་བར་འདོད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་མེད་ཀྱང་བྲམ་ཟེ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རིགས་

སྨྲ་བས་དྲེགས་པ་དང་། སྡིག་པ་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་དུ་ལུས་ཀྱི་གདུང་བ་རྩོམ་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའི་བཤད་པའོ། །མངྒ་ལཾ། །

90

༄༅། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་

ལས་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་
བཞུགས་སོ། །

གཉིས་པ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཚད་མ་གྲུབ་པ་སྟོན་པ་ལ། ཚད་མའི་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་འཆད་པའི་རྒྱུ་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་པོར་བཤད་ནས་སྐབས་སུ་བབ་པ། ཚད་མར་གྱུར་པ་འགྲོ་ལ་ཕན་བཞེད་པ། །སྟོན་པ་བདེ་གཤེགས་སྐྱོབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཏེ། །ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གསུམ། ཚད་མར་གྱུར་པ་བཤད། དེའི་

སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱས་པར་བཤད། ཚད་མས་བསྟོད་པའི་དགོས་པ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། ཚད་མ་བཤད། གྱུར་པ། སྨོས་པའི་དགོས་པའོ། །

༼ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།༽
དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚོན་བྱེད་ཚད་མ་དང་། དེས་མཚོན་པའི་ཚད་མའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མར་བསྟན། མ་ཤེས་དོན་གསལ་ཚད་མར་
བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་པ་སྤང་། མི་སླུ་བའི་ངེས་བྱེད་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པ་ཞེས་བརྗོད་ན། ཚད་
མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གང་། ཅིའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཚད་མ་ཡིན་ཞེ་ན། སྔོ་སྣང་

91

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། གསར་དུ་སླུ་བ་མེད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མ་ཁྱབ་པ་སྤང་། ཁྱབ་ཆེས་པ་སྤང་། ཤེས་པ་སྨོས་
པའི་དགོས་པའོ། །

དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། རྗེས་

དཔག་ལ་མ་ཁྱབ་པར་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་དཔག་གིས་རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་
པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། མི་སླུ་
བ་ཡིན་ཏེ། བཙོ་སྲེག་གི་དོན་བྱེད་ནུས་པར་གནས་པ་ནི་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་རིགས་ཏེ། སྒྲ་བྱུང་ཚད་
མ་ལ་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་མ་ཡང་ཆོས་ཅན། མི་སླུ་བ་ཡིན་

ཏེ། མངོན་པར་འདོད་པའི་འཇུག་ཡུལ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན། བུམ་པ་
ཞེས་པའི་སྒྲ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་སྨྲ་བ་པོའི་རྒྱུད་ལ་བྱེད་པའི་ཡུལ་དོན་བུམ་པ་གང་གི་

རྣམ་པ་བློ་ལ་རབ་ཏུ་གསལ་བར་སྒྲུབ་པ་དེ་ལ་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་
གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། གཞི་འགའ་ཞིག་ཏུ་བུམ་པ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་
པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པའི་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཅན་མིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། བཅད་ཤེས་

ཀྱང་ཚད་མར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཀུན་རྫོབ་པའི་བློ་བཅད་ཤེས་ནི་ཆོས་ཅན། གསར་དུ་
མི་སླུ་བའི་ཤེས་པར་མི་འདོད་དེ། རང་གི་ཉེར་ལེན་ཚད་མ་སྔ་མས་བཟུང་བ་འཛིན་
པའི་དྲན་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པའང་ཚད་མ་མ་
ཡིན་ནམ། ཅིའི་ཕྱིར་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཉིད་ཚད་མ་ཡིན་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།

92

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གསར་དུ་མི་སླུ་བའི་བློ་ནི་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བླང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོའི་རྗེས་
སུ་འཇུག་ལྡོག་བྱེད་པ་ལ། གསར་དུ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
དང་། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དེ་ཡོད་ན་དོན་རྟོགས་པ་འདི་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་གྱི་
རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་ནི་ཐ་དད་པས། བློ་ཡིས་དོན་རྟོགས་པ་ཐ་དད་དུ་འཇོག་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། མི་སླུ་བར་རང་ངམ་

གཞན་ལས་ངེས་ཞེ་ན། སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། མི་སླུ་བ་རང་ངམ་གཞན་ཁོ་ན་ལས་ངེས་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་ལ།
ཕྱིས་འབྱུང་བའི་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་ལས་ནི་སྔོན་པོ་ལ་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པ་རྟོགས་
དགོས་པའི་ཕྱིར། མི་སླུ་བ་རང་ངམ་གཞན་ལས་ངེས་ན། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་
པའི་བསྟན་བཅོས་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་བསྟན་
བཅོས་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པ་ཟློག་བྱེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། སྔར་མ་ཤེས་པའི་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་
ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་དགོས་པའི་ཕྱིར། སྔོན་པོ་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་པའི་

འོག་ཏུ་སྔོན་པོའི་སྤྱི་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། སྔོན་པོ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་

པ་ཐོབ་པར་ཐལ། སྔོན་པོའི་སྤྱི་གསར་དུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལ་མ་ཁྱབ་པར་
ཐལ། སྔོན་པོ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་སྔོན་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྔར་མི་ཤེས་པ་གསར་དུ་
ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་དགོངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔོན་པོ་ལ་ཚད་མ་

93

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཡིན་ན། སྔོན་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་དཔྱད་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་

པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གདུལ་བྱ་མངོན་མཐོ་དང་
ངེས་ལེགས་ལ་མི་སླུ་བར་མཛད་ཅིང་། བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་གསར་དུ་ཤེས་
པ་དེ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་
པོ་ནི། འོ་ན་ཚད་མ་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་གྱུར་པ་ཞེས་སྨོས་ཞེ་ན།
ཚད་མར་གྱུར་པ་ཉིད་ཅེས་གསུངས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། མ་སྐྱེས་པ་རང་
བྱུང་གི་ཚད་མ་ནི་བཟློག་པའི་དོན་དུ་བྱས་པ་དེའི་ཕྱིར་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་
སྒྲུབ་བྱེད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པར་རིགས་སོ་
ཞེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༼རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་དགག་པ།༽
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། ཡོངས་གཅོད་
ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་བྱུང་ཚད་མ་ཡིན་པ་

དགག །རང་བྱུང་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། མ་སྐྱེས་པ་ནི་བཟློག་
དོན་དུ། །ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། དབང་ཕྱུག་དེ་རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་རྟག་པ་ཉིད་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། དངོས་པོར་
ཡོད་པ་རྟོགས་པའི་བློ་དེ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཤེས་བྱ་མི་རྟག་པ་ཉིད་

ཀྱིས། ཚད་མ་དེ་ནི་མི་བརྟན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །དབང་ཕྱུག་གི་ཤེས་པ་མི་རྟག་ཀྱང་
དབང་ཕྱུག་རྟག་གོ་ཞེ་ན། དབང་ཕྱུག་གི་ཤེས་པ་སྔ་ཕྱི་དག་ནི་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ལས་
སྐྱེ་བ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པ་ལ་

94

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྐྱེན་གྱི་རྣམ་པ་འགས་ཕན་གདགས་པར་བྱ་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་
པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན་ཡང་། མི་རྟག་པ་རང་
བྱུང་གི་ཚད་མ་མེད་པར་ཐལ། དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཇིག་རྟེན་
གྱི་གནས་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུས་བློ་སྔོན་དུ་བཏང་ནས་བྱས་པ་ཡིན་

ཏེ། སྡོད་ཅིང་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སྟེའུ་བཞིན། དབྱིབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།
གཞལ་ཡས་ཁང་བཞིན། དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགྲ་སྟ་
བཞིན། དེ་ཡང་དབང་ཕྱུག་ལས་གཞན་གྱིས་བྱེད་པར་མི་ནུས་པས། དབང་ཕྱུག་
གིས་བྱས་པར་གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། བསྒྲུབ་བྱ་དགག །སྒྲུབ་བྱེད་
དགག །དབང་ཕྱུག་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་
ལུས་སོགས་སྐྱེས་བུས་བྱས་པར་སྒྲུབ་ན། སྤྱིར་སྐྱེས་བུའི་བློ་སྔོན་སོང་ཙམ་སྒྲུབ་
བམ། སྐྱེས་བུ་རྟག་པས་བྱས་པར་སྒྲུབ། དང་པོ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་པའི་ངོར་བློ་སྔོན་སོང་ཙམ་དུ་བསྒྲུབ་མི་དགོས་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་པས་བློ་སྔོན་སོང་ཙམ་དུ་འདོད་པ་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་རྟག་པས་
བྱས་པར་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན་
དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནས་ལུས་སོགས་སྐྱེས་བུས་བློ་སྔོན་
དུ་བཏང་ནས་བྱས་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་
པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དངོས། ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་ཁེགས་པ། དེས་

95

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གྲུབ་པའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དབྱིབས་ཀྱི་དོན་རྟགས་སུ་མི་རུང་། དབྱིབས་ཀྱི་
སྒྲ་རྟགས་སུ་མི་རུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་དབྱིབས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འགོད་ན།
དབྱིབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རྟགས་སུ་འགོད་དམ། དབྱིབས་ཙམ་རྟགས་སུ་འགོད།
དང་པོ་ལྟར་ན། རང་བྱིན་གྱིས་རློབ་པ་པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཅན་གྱི་དབྱིབས་སོགས་ཅི་འདྲ་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཁང་བཟང་གི་

དབྱིབས་སྐྱེས་བུས་བྱས་པར་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་ཉིད་ཡིན་

ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རིའི་དབྱིབས་སྐྱེས་བུས་
བྱས་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རིགས་ལས་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་ལ་རབ་
ཏུ་གྲུབ་པའི་དབྱིབས་དང་། དབྱིབས་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པར་མཚུངས་པས་དབྱིབས་ཙམ་དུ་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ལས། རིའི་དབྱིབས་སྐྱེས་བུས་བྱས་
པར་རྗེས་སུ་དཔོག་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། སྐྱ་བོའི་རྫས་ལས་མེ་ཡོད་པར་དཔོག་པ་བཞིན་ནོ། །ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་དེ་ལྟ་མིན་

ན། གྲོག་མཁར་ཡང་ཆོས་ཅན། རྫ་མཁན་དེས་བྱས་པར་གྲུབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྫ་མཁན་གྱིས་བྱས་པའི་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། འཇིམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་འགའ་
ཞིག་བྱེད་པར་འདྲ་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབྱིབས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་དབྱིབས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་ལ་བརྟགས་ནས་སུན་འབྱིན་པ་འདི། འབྲས་མཚུངས་ཀྱི་ལྟག་ཆོད་ཡིན་ནོ་
ཞེ་ན། འབྲས་བུའི་སྤྱི་བྱས་པས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་

རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་

96

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
འགྲོའི་ཁྱབ་པ་རྣལ་མར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ། སྒྲའི་བྱས་པ་བུམ་པ་ལ་མ་
གྲུབ། བུམ་པའི་བྱས་པ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པས། བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྲེལ་པ་ཅན་སྒྲ་བུམ་ནི་ཐ་དད་པས་ཐ་དད་དུ་བརྟགས་ནས་

སྐྱོན་བརྗོད་པའི་སུན་འབྱིན་ཆོས་ཅན། འབྲས་མཚུངས་ཀྱི་ལྟག་ཆོད་དུ་འདོད་དེ།
བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་སྤྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་ཁྱད་པར་ལ་བརྟགས་ནས་སུན་འབྱིན་པའི་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབྱིབས་ཁྱད་པར་ཅན་ཕྱོགས་ཆོས་
མ་གྲུབ། དབྱིབས་ཙམ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པས། དབྱིབས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་སུན་འབྱིན་པའི་སུན་འབྱིན་ཆོས་ཅན། འབྲས་མཚུངས་ཀྱི་ལྟག་ཆོད་མ་
ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་སྤྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་ཁྱད་པར་ལ་བརྟགས་ནས་སུན་འབྱིན་པའི་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དབྱིབས་ལྡན་གྱི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་གྲུབ་པ་དང་། དབྱིབས་
ཞེས་པའི་སྒྲའི་སྤྱི་ནི་འཇུག་པར་མཚུངས་པར་མཐོང་བ་ལས། རིའི་དབྱིབས་སུ་སྐྱེས་
བུས་བྱས་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ངག་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། རྭ་ཅན་ཡིན་ཏེ། གོ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནི་དོན་ཐམས་ཅད་འབད་མེད་དུ་གྲུབ་པར་ཐལ། སྒྲ་དེ་ཡོད་པས་ནི་དོན་ཡོད་པར་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་རྣམས་གང་ནའང་འཇུག་རུང་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
སྒྲ་རྣམས་བརྗོད་པ་འདོད་པའི་གཞན་དབང་གིས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

དབྱིབས་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་དཔྱད་པ་ཡིན་

97

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ནོ། །གང་ལ་དཔྱད་ན། སེར་སྐྱ་བ་ལ་སོགས་ཀྱིས་བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་
ཡིན་ཏེ། མི་རྟོག་པ་དང་། སོགས་པ་སྐྱེ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཅེར་བུ་བས་ཤིང་ཆོས་ཅན། སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། ཤུན་པ་བཤུས་ན་ནི་འཆི་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལ་
དཔྱོད་དོ། །ཇི་ལྟར་དཔྱད་ན། ཤུན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བ་ཆོས་ཅན། ཤིང་སེམས་ལྡན་
དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། ཤིང་གི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་སྦྱར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གཉིས་ཀྱི་ནང་
ནས་ངོ་བོ་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ཀྱི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཅན་ལ་མ་གྲུབ་ན་
ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་འདི་འཐད་ཀྱི། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཆོས་ཅན་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་གྲུབ་ན་རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཕྱོགས་ཆོས་འགྲུབ་པ་ལ་གནོད་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྒྲའི་སྟེང་དུ་ནམ་མཁའ་ལ་བརྟེན་པའི་

བྱས་པ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་པ་ལ་མི་

གནོད་པ་བཞིན་ནོ། །འོ་ན། ཆོས་ཅན་ལ་རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་གྲུབ་པ་དེ་ལ་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་
ན། ཆོས་ཅན་ལ་རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་གྲུབ་ཀྱང་རྟགས་ཀྱི་དངོས་པོ་ནི་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་
གྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། འུག་པ་པ་ལ་སངས་རྒྱས་པས་འབྱུང་བཞིའི་རྡུལ་ཕྲན་
མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། ལུས་ཅན་དང་སོགས་པ་ཐོགས་བཅས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཤད་པ་
བཞིན་ནོ། །རེག་བྱ་ཅན་ཆོས་ཅན། བྱེ་བྲག་པས་ལུས་ཅན་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་འབྱུང་
བཞིའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྟེང་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཁྱོད་བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་འབྱུང་བཞིའི་རྡུལ་
ཕྲན་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཁྱོད་དེའི་ངོར་དེ་

98

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཀྱི་དོན་དེ་ཉིད་འཁྲུལ་

པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ན། སྒྲ་ནི་འཁྲུལ་པ་མེད་ན་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་སྐྱོན་ལྡན་དུ་ཤེས་པར་
བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱའི་དངོས་པོ་ལས་རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ནི་གྲུབ་

པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མ་འཁྲུལ་ཡང་དོན་འཁྲུལ་པ་དཔེར་ན། བ་ཁྲ་མོ་ཆོས་ཅན། རྭ་ཅན་ཡིན་

ཏེ། འགྲོ་བའི་ཕྱིར་དང་། གླང་པོ་ཆེའི་ཕྲུ་གུ་ཆོས་ཅན། གླང་པོ་ཆེ་ཡིན་ཏེ། ལག་ལྡན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ། །གླང་ཆེན་འདིའི་མིང་ལག་ལྡན་
ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། གླང་ཆེན་གྱི་མིང་དུ་མི་འཁྲུལ་ཏེ། བརྗོད་བྱ་གླང་ཆེན་ལ་ནི་

གྲགས་པས་བརྡ་སྦྱར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྗོད་བྱ་འདོད་པའི་ལག་པ་དང་ལྡན་པ་

ཆོས་ཅན། གླང་ཆེན་ལ་དོན་མི་འཁྲུལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། མི་དེ་ཁྱོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དབང་ཕྱུག་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དགག་པ་ནི། དབང་ཕྱུག་གི་དངོས་
པོ་དེ་ཆོས་ཅན། གང་གིས་རྒྱུར་འདོད་ལ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་མི་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་
ཐལ། ཇི་ལྟར་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་དེ་ཉིད་གང་གི་ཚེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་དབང་ཕྱུག་དང་ཁྱད་

པར་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་མེད་སྡོང་དུམ་ཡང་ཅིའི་

ཕྱིར་ནག་པའི་རྨ་དང་དེ་སོས་པའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་ནི་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དེ་བྱེད་རིགས་པར་
ཐལ། རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་

ཏེ། མཚོན་དང་སྨན་སོགས་དང་འབྲེལ་བ་ལས་ནག་པའི་རྨ་དང་དེ་འདྲུབས་པ་འབྱུང་
བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ནས་འབྲས་བུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དབང་ཕྱུག་ཆོས་
ཅན། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ནས་འབྲས་བུ་བྱེད་པར་ཡང་ནི་མི་རུང་བར་ཐལ། འབྲས་བུ་མི་

བྱེད་པའི་དབང་ཕྱུག་དང་རང་བཞིན་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་

99

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཉིད་ཀྱང་རྟོགས་པར་དཀའ་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལོག་པས་འབྲས་བུ་
ལྡོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་མ་ཁྱབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱུ་རྣམས་ཐུག་པ་མེད་པར་”འགྱུར1

་ཏེ། རྒྱུ་གང་དག་
ཡོད་ན་འབྲས་བུ་གང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དེ་དག་ལས་གཞན་ལའང་འབྲས་བུ་དེའི་

རྒྱུར་རྟོགས་རིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ས་སོགས་ཆོས་ཅན། མྱུ་གུ་མི་སྐྱེད་
པར་ཐལ། མྱུ་གུ་མི་སྐྱེད་པའི་ས་སོགས་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ས་ལ་
སོགས་པ་ཆོས་ཅན། མྱུ་གུ་མི་སྐྱེད་པའི་ས་སོགས་ལས་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འགྱུར་
ན་ནི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་རྐྱེན་གྱིས་ལེགས་པར་བྱས་པ་ན་མྱུ་གུ་དེའི་

ཁྱད་པར་བཟང་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཇི་ལྟར་ཡུལ་དང་དབང་པོ་ཚོགས་ལ་
དེ་ཡུལ་དབང་མ་ཚོགས་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་དབང་བློའི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་
དབང་ཕྱུག་འདི་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་དབང་ཚོགས་མ་ཚོགས་
ཁྱད་པར་མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་དེ་ལ་ཡང་གསལ་མི་གསལ་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་ན་ཡུལ་དབང་ཚོགས་པས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། དབང་
ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡུལ་དབང་སོ་སོ་སོ་སོར་དབང་ཤེས་
སྐྱེད་པའི་ནུས་མེད་རྣམས་དང་རང་བཞིན་ཁྱད་པར་མེད་པས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། ཡུལ་
དབང་མ་ཚོགས་པ་དང་ཁྱད་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་དབང་མ་ཚོགས་པས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་མི་ནུས། ཁྱོད་ཀྱིས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་པ་དེའི་ཕྱིར། དབང་ཕྱུག་སོགས་
ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སོ་

1 [མ་ཕྱི། ༦ན༣ན། འགྱུར སེར། ༡༠༩ན། བྱས]

100

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སོར་འབྲས་བུ་གང་སྐྱེད་ནུས་སུ་མེད་པ་ལ་ཚོགས་ན་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་
སྲིད་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟར་

གནས་པ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ཀུན་མཁྱེན་དུ་བསྒྲུབ་པ།
གཉིས་པ་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས། རྩོད། ལན་
ནོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱང་འཕེན་ཁ་ཅིག་ན་རེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུར་མི་

རིགས་ཏེ། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ན། ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་མཐའ་དག་ཤེས་པ་ཡིན་

དགོས་པ་ལ། དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་ཐབས་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ནི་རབ་ཏུ་རྗོད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཀུན་མཁྱེན་ཚོལ་བའི་རྒྱུ་མཚན། ཚོལ་བའི་ཚུལ། ཀུན་
མཁྱེན་ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་ཐབས་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་

སྟོན་པར་བྱེད་པ་ལ་སྟོན་པ་ཡང་དག་ཏུ་འཁྲུལ་བར་དོགས་པ་ཅན་གྱི་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་ཐབས་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་འགའ་ཞིག་

ཚོལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟོན་པ་དེས་བཤད་པའི་ཐབས་ལ་ནན་ཏན་བྱ་

བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། སྟོན་པ་འདི་ཡིས་གྲོལ་བ་དོན་
གཉེར་དེ་ཡི་བསྒྲུབ་བྱ་རུ་གྱུར་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་ཐབས་མ་ཡིན་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཡོད་མེད་རྣམ་པར་དཔྱད་པར་བྱའི། སྲིན་བུའི་གྲངས་མཁྱེན་མི་མཁྱེན་དཔྱད་བྱ་མ་
ཡིན་ཏེ། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ངེད་ལ་སྲིན་བུའི་གྲངས་མཁྱེན་པ་”འགར་ཡང1

་ཉེར་མཁོ་
མེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་

1 [མ་ཕྱི། ༦བ༦ན། འགར་ཡང སེར། ༡༡༡ན། ལ]

101

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྐྱེས་བུ་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། བླང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི་ཐབས་དང་བཅས་པ་རིག་

པར་མཛད་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྲིན་བུའི་གྲངས་ཐམས་ཅད་རིག་པ་

མཛད་པས་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་ཉེར་མཁོ་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ཏེ། ཐག་རིང་པོ་མཐོང་ངམ་མིན་ཡང་

རུང་། འདོད་པའི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རིང་པོ་

མཐོང་བ་ཙམ་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ཚུར་ཤོག་བྱ་རྒོད་
སྟོན་པར་སྟེན་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་གདམས་རིགས་པར་ཐལ། དེས་ཀྱང་རིང་པོ་

མཐོང་བའི་ཕྱིར། །

༼ལུགས་འབྱུང་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་བསྒྲུབ་པ།༽
༈ གཉིས་པ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ལུགས་འབྱུང་གི་སྒོ་
ནས་ཚད་མར་བསྒྲུབ་པ་དང་། ལུགས་བཟློག་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་བསྒྲུབ་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས། རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་དང་། འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས།

བསམ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་པ་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ཆོས་ཅན། ཚད་
མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་གོམས་པ་ལས་འཁྲུངས་པའི་
ཕྱིར། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་

ཏེ། སྙིང་རྗེ་སྐྱེ་བ་དུ་མར་གོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྐྱེ་བ་དུ་
མར་གོམས་པ་མེད་པ་སྤང་། གོམས་ཀྱང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བ་མེད་པ་སྤང་བའོ། །

102

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

༼སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བཤད་པ།༽
དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས། རྒྱང་འཕེན་ན་རེ། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱིར་གོམས་པས་
སྙིང་རྗེ་གྲུབ་པ་མེད་དེ། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུས་ཞིག་པ་ན་སེམས་ཞིག་

པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡིད་བློ་ནི་ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་
གཉིས། དང་པོ་ནི། ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ།
ལུས་ཁྱོད་ཀྱི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པ་ནི་རིགས་པས་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་ཡོད་པར་བསྟན། མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་ལེན་པ་ན་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་དང་དབང་པོ་དང་
བློ་དག་ནི་རང་གི་རིགས་འདྲ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཅན་དུ་ལུས་ཉིད་འབའ་ཞིག་ལས་སྐྱེ་
བ་མིན་ཏེ། ཡིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ད་ལྟ་རིག་པ་སྔ་མས་རིག་པ་

ཕྱི་མ་མཚམས་སྦྱོར་བར་ནུས་ལྡན་དུ་མཐོང་བ་གང་དེ་ལ་རྒྱུ་ལྷག་པོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་
པར་གྱུར་ལ། རྒྱུ་གང་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་གིས་ཕྱི་ནས་སེམས་ཕྱི་མ་མཚམས་
སྦྱོར་བ་མེད་པ་མི་འཐད་དོ། །
ངག་དོན་ནི། མངལ་དུ་སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་ཆོས་ཅན། རིག་པ་སྔ་མ་སྔོན་
དུ་སོང་སྟེ། རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ད་ལྟར་གྱི་རིག་པ་འདི་བཞིན། ཐ་མལ་པའི་འཆི་

སེམས་ཆོས་ཅན། རིག་པ་ཕྱི་མ་མཚམས་སྦྱོར་ཏེ། ཆགས་བཅས་ཀྱི་རིག་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ད་ལྟར་གྱི་རིག་པ་འདི་བཞིན་ཞེས་པའོ། །ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་སྐྱོན་
ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ས་སོགས་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་གྱི་ས་བོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་དུ་ཐལ། གང་དུ་དྲོད་གཤེར་སྐྱེས་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བོ་སྐྱེ་བར་མི་

103

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
འགྱུར་བའི་ས་སོགས་ཀྱི་ཆ་དེ་འགའ་ཡང་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
དབང་སོགས་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་ནི་འབྱུང་བ་འབའ་ཞིག་

ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན། ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་གཅིག་ནི་སྲོག་ཆགས་སུ་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་
བཞིན་དུ། འབྱུང་བ་ཀུན་སྲོག་ཆགས་སུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་དག་གི་རྒྱུ་འབྱུང་བ་ལ་
ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ལུས་ཡིད་བློའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ན།

དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཡིན་ནམ། དབང་པོ་མེད་པའི་ལུས་ཡིན། གཉིས་པ་

འོག་ཏུ་འགོག །
དང་པོ་ལྟར་ན། ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་
རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་པོ་རྣམས་རེ་”རེ

1

་ལ་གནོད་པ་ཡོད་ན་
ཡང་། ཁྱོད་ལ་དངོས་སུ་གནོད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཆོས་ཅན། ལུས་ཀྱི་
རྟེན་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་འགྱུར་ན་ནི་ལུས་དེ་དག་ཀྱང་འགྱུར་བ་དག་ཏུ་མཐོང་བ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡིད་བློ་ལས་དབང་པོ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། བློ་ཕྱི་མ་གནས་པའི་
རྟེན། བློ་སྔ་མ་ཉིད་ལ་ནི་བརྟེན་པའི་ལས་འགའ་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེའི་

ཕྱིར། འཆི་ཁ་མའི་དབང་སོགས་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་ཀྱང་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་མཚམས་
སྦྱོར་བ་དེ་འདྲར་འདྲར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲའི་འཕེན་བྱེད་ཡོད་པར་གྱུར་པའི་
ཕྱིར། ལུས་ཡིད་བློའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་ན། མདོ་ལས། ལུས་དང་སེམས་དག་
ནི་ཕན་ཚུན་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཅན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་

ཏེ། ལུས་དེའི་ཤེས་པས་ཡིད་བློ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། ཡིད་ནི་ལུས་

1 [མ་ཕྱི། ༨ན༢ན། ར *རེ]

104

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ་བརྟེན་པར་བཤད་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབང་པོ་ཆོས་ཅན། ཡིད་བློའི་

རྟེན་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་མེད་པར་ཡིད་བློ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིད་བློ་དེ་ཆོས་
ཅན། ལུས་ཀྱི་རྟན་ཡིན་པར་ཐལ། ལུས་དེ་ཡང་ཁྱོད་མེད་པར་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདོད་པ་དེ་ལྟ་ནའང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལུས་སེམས་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་པར་

ཐལ། ལུས་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན། སེམས་ཀྱང་ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། རྒྱུན་ལ་ལྟོས་ནས་ལུས་སེམས་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། ལུས་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཡིད་བློ་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་མིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རིམ་ཅན་མིན་

པའི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟག་ཀྱང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ནས་ཡིད་བློ་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེད་དོ་
ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའང་མེད་པར་ཐལ། རྐྱེན་གྱི་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཡིད་བློ་སྔ་མ་ལ་ལྟོས་ནས་ལུས་ལས་རིམས་ཀྱིས་བློ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལུས་དེའི་ཡང་རིམ་པ་གསལ་བར་བྱེད་པར་ཐལ།
ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ལུས་སེམས་སྔ་མ་ནི་ལུས་སེམས་ཕྱི་མའི་རྒྱུར་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ན་མཐོང་བ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། ལུས་སེམས་སྐད་ཅིག་སྔ་མ་སྔ་མ་
ནི། སྔོན་མེད་པའི་ལུས་སེམས་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་དེའི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། བསྟན། བཤད། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཐ་མལ་པའི་འཆི་

སེམས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་ཏེ། འཆི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། དགྲ་བཅོམ་པའི་འཆི་སེམས་བཞིན་ཞེ་ན། ཐ་མ་འཆི་ཁའི་སེམས་ནི་ཆོས་

ཅན། ཐ་མལ་པའི་འཆི་སེམས་སེམས་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སེམས་གཞན་དང་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལ་འགལ་བ་ཅི་

105

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགྲ་བཅོམ་པའི་འཆི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་། རྒྱུ་
མཚན་གང་ལས་སེམས་ཕྱི་མ་མཚམས་སྦྱོར་བ་མེད་པར་འདོད་ཅེས་དྲིས་པས།
སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ལས་དེ་ལྟར་བཤད་པས་སོ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་

ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངམ་ཅི་སྟེ་འབྲང་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཚད་མས་མ་
གྲུབ་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དགྲ་བཅོམ་པའི་འཆི་སེམས་ཆོས་ཅན། སེམས་
ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་དབུགས་ལུས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱུ་
དབུགས་ལུས་དང་བྲལ་བ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཐ་མལ་པའི་འཆི་སེམས་སེམས་ཕྱི་མ་
མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་བསྒྲུབ་པ་འདིར་ནི་རྟགས་སུ་ཅིས་མ་བརྗོད་དེ་བརྗོད་རིགས་

པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་འཆི་སེམས་གང་རུང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །འཆི་

སེམས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། བདག་རྐྱེན་ཡིན་པ་དགག །ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་

དགག །རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ལུས་ཡིད་བློའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ན།

བདག་རྐྱེན་ཡིན་ནམ། ཉེར་ལེན་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན།
དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཀྱིས་བདག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

དེ་ཡིན་ན། དབང་པོ་དེའི་བློ་བཞིན་དུ་ཡུལ་གསལ་བར་འཛིན་པར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་ཀུན་ཚོགས་པ་ལས་ཀྱང་ནི་ཡིད་ཤེས་སྐྱེ་དགོས་པ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། དབང་པོ་རྣམས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། གཞན་སྐྲ་
སེན་སོགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་ཡིད་ཤེས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། སེམས་མེད་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། ལུས་སེམས་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་

106

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ལུས་སེམས་ཆོས་ཅན། ལྷན་ཅིག་གནས་སུ་རུང་སྟེ། རྒྱུ་ཚོགས་
གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དབང་པོ་ལྔ་བཞིན་དང་། གཟུགས་དང་རོ་
བཞིན་ནོ། །ལུས་ཆོས་ཅན། ཡིད་བློའི་རྟེན་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་འགྱུར་བས་ཡིད་བློ་འགྱུར་
བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཕྱི་དོན་ཆོས་ཅན། ཡིད་བློའི་རྟེན་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྒོ་
ནས་ཡིད་བློ་འགྱུར་བ་མཐོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་འབྲས་བུའི་ལྡོག་རྒྱུ་ཁྱད་པར་
ཅན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྒྲོན་མེའི་འོད་ཆོས་ཅན། སྒྲོན་མེ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་

ཏེ། སྒྲོན་མེ་གང་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱི་སྔ་ལོགས་སུ་ཡོད་པས། ཁྱོད་ལ་དངོས་སུ་ཕན་འདོགས་
བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་ཏུ་སྒྲོན་མེ་དེའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར།
འདི་ཡོད་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས་པའི་བདུན་པ་དང་། འདི་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་འདི་སྐྱེ་ཞེས་པའི་

ལྔ་པའི་སྒྲ་ནི་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་དེའི་ལྡོག་རྒྱུ་
ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ན། འབྲས་བུ་དེའི་སྔ་ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་སྒོ་ནས་ཕན་
འདོགས་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུས་དེ་དུས་འགའ་
ཞིག་གི་ཚེ་ན་སེམས་རྒྱུན་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པའང་སླ་སྟེ། དེ་ཙམ་གྱིས་ནི་
ལུས་ལོག་པས་སེམས་ལྡོག་པ་མིན་ཏེ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ནའང་སེམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུམ་སོགས་ལ་ནི་མེ་སོགས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་ཕན་འདོགས་
པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལུས་ཀྱིས་ཉེར་ལེན་བྱེད་ཚུལ་ལ་བརྟགས་ནས་
དགག །ལུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཉེར་ལེན་ཡིན་

པ་ལ་གནོད་བྱེད་བརྗོད་པ། ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་པའོ། །དང་པོ་ལ་

107

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཉིས། སྔ་ཕྱི་ལ་བརྟགས་ནས་དགག །དུས་མཉམ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཐལ་བ་འགོད། དེའི་ལན་དགག །ཉེར་ལེན་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པའོ། །
དང་པོ་ནི། ལུས་སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤི་བའི་ལུས་ཆོས་ཅན།
སེམས་ལྡོག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཉེར་ལེན་ལུས་ནི་གནས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཐུན་རྐྱེན་ཚང་བའི་ལན་དགག །འགལ་རྐྱེན་གྱིས་
བཅོམ་པའི་ལན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉེར་ལེན་ལུས་ཡོད་ཀྱང་རྐྱེན་དབུགས་མེད་
པས་སེམས་མི་ལྡོག་པའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཡིད་བློ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་
དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་འབྱུང་གི།དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་
ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་དེ་ཡོད་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་དབུགས་
དྲག་ཞན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རླུང་འབྱིན་པ་དང་འདྲེན་པ་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་འབད་རྩོལ་
མེད་པར་གང་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། དབུགས་དེ་དག་
ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་འགྲིབ་པ་ལས་ཁྱོད་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་འགྲིབ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་
བར་ཐལ། དབུགས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབུགས་དེ་དག་ཆོས་ཅན།
ཤི་བའི་ལུས་ལ་ཡང་ལྡོག་པ་མེད་པར་ཐལ་བ་མཚུངས་ཏེ། ཉེར་ལེན་ལུས་གནས་
པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་རང་ལ་ཡང་ཤི་བའི་ལུས་ལ་སེམས་མི་ལྡོག་པར་ཐལ། སེམས་སྔ་མ་
སེམས་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེམས་སྔ་མ་
སེམས་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ན། ཤི་བའི་ལུས་ལ་སེམས་མི་ལྡོག་པའི་ཉེས་པ་
མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཞན་དག་ཀྱང་། ལུས་
སེམས་ལྷན་ཅིག་གནས་པའི་རྒྱུ་ནི་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་

108

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྔགས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་སྡོང་བུ་ལ་སོགས་པ་མེའི་རྒྱུ་མིན་པ་བཞིན་དུ། ཤི་བའི་ལུས་

ཆོས་ཅན། སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་མིན་ཏེ། རླུང་མཁྲིས་སོགས་ཉེས་པས་སེམས་གནས་པ་
དང་མི་མཐུན་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤི་བའི་ཚེ་ལུས་ཆོས་ཅན། སེམས་སླར་ཡང་
འཚོ་བ་དག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཉེར་ལེན་ལུས་གནས་ཤིང་། ཉེས་པ་ཉམས་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་མེ་ནི་ལྡོག་ན་ཡང་མེས་བྱས་པའི་ཤིང་གི་འགྱུར་བ་མི་ལྡོག་
པ་བཞིན་དུ། ནད་ལོག་ཀྱང་ནད་ཀྱི་འགྱུར་བ་དེ་ནི་ལྡོག་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། ནད་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལྡོག་མི་རུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ནད་གསོ་བའི་སྦྱོར་བ་
དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འགྱུར་བ་ཡིན་ན་སླར་ལྡོག་མི་རུང་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ།

འགྱུར་བྱེད་འགའ་ཞིག་ནི་ལ་ལར་སླར་མི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ།
འགྱུར་བྱེད་འགའ་ཞིག་སླར་ལྡོག་པའི་འགྱུར་བ་སྐྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ཤིང་དང་གསེར་ལ་མེ་བཞིན་ནོ། །འགྱུར་བ་དང་པོ་ཆོས་ཅན། ཆུང་ཡང་སླར་ལྡོག་པ་མིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ལས་སླར་ལྡོག་མི་རུང་དུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། སླར་
ལྡོག་ཏུ་རུང་བར་བྱས་པའི་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སླར་ཡང་འབྱུང་
བར་འགྱུར་ཏེ། རང་རྒྱུ་ལས་སླར་ལྡོག་རུང་དུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གསེར་གྱི་

སྲ་བ་ཉིད་བཞིན་ནོ། །ནད་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལྡོག་ཏུ་རུང་ན། གསོར་མི་རུང་གི་ནད་བཤད་
པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཅུང་ཟད་གསོ་བྱ་མིན་པའི་ནད་བརྗོད་པ་ནི།

འཆོས་བྱེད་སྨན་དང་སྨན་པ་རྙེད་པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རམ། ནད་པའི་ཚེ་ཟད་པ་ལ་
དགོངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསོ་བྱ་མིན་པའི་ནད་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། མཐུན་རྐྱེན་
མ་ཚང་བ་ལ་མི་ལྟོས་པར། ཉེས་པ་ནད་འབའ་ཞིག་གིས་འཆི་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤི་

109

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བའི་ལུས་ཆོས་ཅན། སེམས་དེ་ཅིས་སླར་ཡང་འཆི་བར་མི་འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་བར་ཐལ།
ཉེར་ལེན་ལུས་གནས་ཤིང་། འགལ་རྐྱེན་དུག་ལ་སོགས་པ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་རམ། དུག་
སྦྲུལ་དེ་ཡི་སོས་ཟིན་པ་བཅད་པ་ལས་ཀྱང་། ནད་ཀྱི་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་དང་བྲལ་བས་
ནའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཉེར་ལེན་འགྱུར་བ་མེད་པར་ནི་ཉེར་ལེན་ཅན་དག་འགྱུར་བར་ནི་

བྱེད་པར་མི་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན། འཇིམ་པ་འགྱུར་བ་མེད་པར་བུམ་སོགས་མི་འགྱུར་
བ་བཞིན་ནོ། །དངོས་པོ་གང་འགྱུར་བ་མེད་པར་ནི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་རྣམ་པར་

འགྱུར་བ་དེ་དེའི་ཉེར་ལེན་དུ་མི་རིགས་ཏེ། བ་ལང་དང་བ་མིན་ལ་སོགས་པ་བཞིན།

སེམས་དང་ལུས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །ལུས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་ཏེ།
ཁྱོད་མི་འགྱུར་བར་སེམས་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ལུས་སེམས་ལྷན་ཅིག་

གནས་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། འབྲས་བུ་སེམས་ཆོས་ཅན། ལུས་དང་ལྷན་ཅིག་གནས་ཏེ།
ལུས་དེའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
མེ་དང་ཟངས་མའི་ཞུ་བ་ཉིད་བཞིན་”ནོ1

། །
གཉིས་པ་དུས་མཉམ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ལ་གསུམ། དུས་མཉམ་པའི་

རྟེན་དགག །ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་ཁེགས། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི།

ལུས་དེ་ཡིད་བློའི་དུས་མཉམ་པའི་རྟེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། ལུས་དེ་ཁྱོད་
ཀྱི་དུས་མཉམ་པའི་རྟེན་དོན་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་དངོས་པོར་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་
དག་ལ་རྟེན་དོན་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོར་ཡོད་པ་
གནས་པའི་རྒྱུ་ནི་རྟེན་དོན་གཞན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ལུས་འདི་ཁྱོད་གྲུབ་ཟིན་

1 [མ་ཕྱི། ༡༡ན༣ན། ན *ནོ]

110

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གནས་པའི་རྟེན་དུ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་གནས་པ་པོ་ཁྱོད་ལས་གཞན་མིན་པར་
རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། རྫས་གཞན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཡང་། ཆོས་
ཅན། ལུས་དེས་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་གནས་པར་བྱས་ཏེ་མ་བྱས་པར་ཐལ། ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་གནས་པ་རྫས་གཞན་དེའི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འཇིག་

པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་གྲུབ་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་སྡོད་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་ཡིད་བློ་དེ་འཇིག་རྒྱུ་ལས་འཇིག་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འཇིག་རྒྱུས་
འཇིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འཇིག་རྒྱུས་འཇིག་པ་དེ་ལའང་གོང་གི་ཐལ་བ་མཚུངས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གནས་པའི་རྒྱུས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་བྱས་ཏེ་གནས་མི་ནུས་
པར་ཐལ། འཇིག་རྒྱུ་ལས་འཇིག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཇིག་རྒྱུ་དང་མ་ཕྲད་བར་དུ་
ལུས་དེས་གནས་པར་བྱས་སོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གནས་པའི་རྒྱུས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་
དོན་མེད་པར་ཐལ། འཇིག་པ་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་འདི་ལ་གནོད་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དཔེར་ན་བུམ་པ་དེ་ཆུ་སོགས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པ་བཞིན་དུ། ལུས་ཀྱང་

སེམས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རང་ནང་གི་ཆུའི་དུས་མཉམ་པའི་རྟེན་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་འདོད་པ་འདི་ལའང་། ཡོད་མེད་དག་ལ་རྟེན་མེད་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་བ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་བུམ་པ་རང་ནང་གི་ཆུའི་རྟེན་དུ་གྲགས་པ་
ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་ནང་གི་ཆུ་དེའི་རྟེན་ཡིན་ཏེ། རང་ནང་གི་ཆུའི་

དངོས་པོ་རྣམས་སྐད་ཅིག་རེ་རེར་ནི་འཇིག་པ་ན། རང་ནང་གི་ཆུའི་དངོས་པོའི་རྒྱུན་
ཕྱི་མ་རྣམས་ཁོ་རང་གི་ཉེར་ལེན་དང་གོ་ས་མཚུངས་པ་དེ་ལྟ་བུར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཆོས་ཅན། རང་ནང་གི་ཆུའི་རྟེན་དོན་གཞན་དུ་རིགས་

111

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ནང་གི་ཆུ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། རང་ནང་གི་ཆུ་སོགས་ཀྱི་ནི་རྟེན་དུ་འགྱུར་ཏེ། རང་ནང་གི་ཆུ་ཐུར་དུ་འབོ་བ་ཡི་
ནི་གེགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་ལ་རྟེན་དོན་གཞན་འཐད་ཀྱི། ཡོན་ཏན་དང་སྤྱི་
དང་ལས་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ནི་རྟེན་དོན་གཞན་ཅི་དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པར་
ཐལ། འགྲོ་བ་མེད་པ་ཅན་གྱི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་”རྐྱེན1

།
གཉིས་པ་ནི། ཡོད་མེད་དག་ལ་རྟེན་མེད་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་

ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་རྫས་ལ་འཕྲོད་པ་འདུ་བ་དང་། རྫས་འཕྲོད་པ་འདུ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་
དང་། གསལ་བ་ལ་རིགས་གནས་པ་དང་། སོགས་པ་འབྱུང་བ་ལ་འབྱུང་རྒྱུར་དང་།
འབྱུང་བ་ལ་སེམས་དང་། ཆོས་ཅན་ལ་ཆོས་ཉིད་རྣམ་པར་གནས་པ་ཉིད་བསལ་བ་

ཡིན་ཏེ། དུས་མཉམ་པའི་རྟེན་དོན་གཞན་མེད་པར་བསྟེན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

གལ་ཏེ་ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། ལུས་དེའི་གནས་རྒྱུས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པར་ཐལ།
འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལས་འཇིག་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་མེད་
པར་འཇིག་གོ་ཞེ་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། གནས་པའི་རྒྱུ་རྣམས་ནུས་མེད་དུ་ཐལ་
ལོ། །ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ནའང་འཇིག་པར་མི་འགྱུར་

བར་ཐལ། སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཏེ། རྟེན་བཅས་ཐམས་ཅད་གནས་ལྡན་
དང་། སྐྱེ་བ་ཅན་ཀུན་རྟེན་བཅས་ཡིན་པར་ཁས་བླངས་པ་དེའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
གནས་བྱེད་གཞན་གང་ཡང་མེད་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་རང་འཇིག་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་
བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གནས་བྱེད་གཞན་གང་

1 [མ་ཕྱི། ༡༢ན༡ན། རྐྱེན སེར། ༡༢༢ན། ཕྱིར]

112

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དགོས་ཏེ་དོན་མེད་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་རང་འཇིག་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་བདག་ཉིད་

མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་པ་ལ་གསུམ། དངོས། ལུས་
སེམས་རྫས་གཅིག་དགག །འཁོར་བའི་རྒྱུ་ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་རབ་
དང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་
ཀྱི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་འགྲིབ་པ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར། བློའི་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་
ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་འགྲིབ་པའི་ཁྱད་པར་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བློ་
འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་འདི་ནི་མར་མེའི་འོད་ལ་སོགས་པ་ཉེར་ལེན་བེམ་པོ་
ལ་བརྟེན་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུས་བཅུད་ལེན་གྱིས་རྒྱས་པ་ལས་
ཤེས་རབ་འཕེལ་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། རྩ་བའི་རྟགས་མ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། ཤེས་རབ་འདི་

ཆོས་ཅན། ལུས་བཅུད་ལེན་གྱིས་རྒྱས་པ་དེ་ལས་ཀྱང་ཁྱོད་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་མོད་ཀྱི། ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་རྒྱུ་མིན་ཏེ། ལུས་ཀྱིས་དབང་པོའི་སེམས་ལ་ཕན་འདོགས་
པ་མེད་པར་ཁྱོད་སྐྱེ་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། ལུས་རྒྱས་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་། རྒུད་པ་ལས་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བར་མཐོང་བས། རྩ་བའི་རྟགས་མ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། དུས་འགའ་ཞིག་
གི་ཚེ་ན་ལུས་རྒྱས་རྒུད་སོགས་ཀྱིས་འཕེལ་བའི་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆགས་སྡང་
སོགས་ཆོས་ཅན། ལུས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་འཁོར་གྱི་བདེ་
བ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་འཁོར་གྱི་བདེ་སྡུག་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ། ཁམས་སྙོམས་མི་སྙོམས་ལ་སོགས་པ་ནང་གི་རེག་བྱའི་

གཟུང་དོན་ནི་ཉེ་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བཤད་མ་ཐག་པའི་

113

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
རིགས་པ་འདིས་ནི་འདུས་པ་ལ་སོགས་པས་དྲན་པ་ཉམས་པ་སོགས་ལ་ལུས་ཉེར་
ལེན་དུ་མེད་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། ནང་གི་རེག་བྱ་གཟུང་དོན་དུ་ཉེ་བའི་ཁྱད་པར་
ལས་སྐྱེས་པའི་དབང་བློས་ནི་འགྱུར་བ་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན།
རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་སྟག་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པ་དང་ནི། ཁྲག་ལ་སོགས་པ་
མཐོང་བ་ལས་རྨོངས་པ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་བ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །སེམས་ཕྱི་མ་ནི་ཆོས་ཅན། སེམས་སྔ་མ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་སྔ་མ་དེ་ཉེར་ལེན་དུ་མེད་ན་མི་

འབྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། ངེས་པར་སེམས་སྔ་མ་གང་ཡང་རུང་བ་ཉིད་ཀྱི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནི་
རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཕྱི་མ་དེ་སེམས་སྔ་
མ་ལ་བརྟེན་པར་བསྒྲུབས་པས། ལུས་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་ལ་མི་གནོད་དེ། ལུས་སེམས་
རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་སེམས་སྔ་མ་ལ་བརྟེན་
པར་བྱས་ནས་ཐོས་སོགས་འདུ་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་སེམས་ལ་ནི་དུས་འགའ་ཞིག་གི་

ཚེ་གསལ་བ་དེ་ལྟར། ལུས་ལའང་ཡོན་ཏན་དེ་གསལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ལུས་སེམས་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ནི། ལུས་སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་ན་འཁོར་བའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། ཐ་མལ་པ་རྣམས་བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་ལྡན་པས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱིས་བཀྲི་བ་མིན་པར། བདེ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་འདོར་བར་འདོད་
པས་དམན་པའི་གནས་ནི་ཡོངས་སུ་ལེན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་བདེ་བར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
གི་བློ་དང་། སྲེད་པའི་ཀུན་ནས་འཆིང་བ་ནི་ཐ་མལ་པ་འཁོར་བར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། གང་ལ་ལོག་སྲེད་དེ་མེད་པ་དེ་ནི་འཁོར་བར་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

114

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་འགྲོ་འོང་མེད་དེ། དེ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱང་འཕེན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བར་སྲིད་མ་མཐོང་བས་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་བར་
སྲིད་ལྟ་བ་ལ་དབང་པོ་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མིག་མི་གསལ་བ་ཡིས་དུ་བ་
ཆུང་དུ་མི་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །བར་དོའི་ལུས་ཆོས་ཅན། ཐོགས་བཅས་ཡིན་པར་
ཐལ། ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བར་དོའི་ལུས་འགའ་ཞིག་ཆོས་ཅན། ལུས་ཅན་
ཡིན་ཡང་ལ་ལར་ཐོགས་མེད་ཡིན་ཏེ། ཕྲ་ཞིང་དྭངས་པའི་ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། རྫ་སོ་མ་ལ་ཆུ་བཞིན་དང་། གསེར་ལ་དངུལ་ཆུ་བཞིན་ནོ། །རྒྱང་འཕེན་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བར་སྲིད་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ན་མེད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ཁྱོད་
ཀྱིས་མ་མཐོང་ཡང་ཡོད་སྲིད་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ལ་གཉིས། ལུས་གཅིག་ཉེར་
ལེན་ཡིན་པ་དགག །ལུས་དུ་མ་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་སྤང་། རྫས་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོས་གཞན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ལུས་

སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་ན། ལུས་རགས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་ནམ། ཡན་ལག་དུ་མ་

ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ལག་སོགས་གཡོ་ན་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་གཡོ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ལུས་རགས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
གཡོ་མི་གཡོའི་འགལ་བ་ཅན་གྱི་ལས་ནི། ཆ་མེད་གཅིག་ལ་གཞི་མཐུན་དུ་མི་རུང་

བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཆ་ཐ་དད་”དུ1

་གྲུབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ལག་པ་གཡོ་བའི་ཚེ་
རྐང་པ་གཡོ་བ་ལས་གཞན་དུ་མི་གཡོ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གདོང་གཅིག་བསྒྲིབས་པ་

1 [མ་ཕྱི། ༡༣བ༥ན། -དུ *དུ]

115

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ན། ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་བསྒྲིབས་པར་འགྱུར་བའམ། ཡན་ལག་གཞན་མ་བསྒྲིབས་ན།

གདོང་ཡང་མ་བསྒྲིབས་པར་མཐོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ལུས་རགས་པ་ཆ་མེད་
གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གཅིག་གདོང་ཚོན་གྱིས་བསྒྱུར་ན་ཡན་ལག་ཐམས་
ཅད་ཚོན་གྱིས་བསྒྱུར་བའམ། ཡན་ལག་གཞན་མ་བསྒྱུར་ན། གདོང་ཡང་ཚོན་གྱིས་མ་བསྒྱུར་བར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། སྐྱེས་བུའི་ལུས་ཆོས་ཅན།
ཚོགས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། གཡོ་མི་གཡོ་བསྒྲིབས་མ་བསྒྲིབས་

བསྒྱུར་མ་བསྒྱུར་སོགས་འགལ་བའི་ཆོས་དུ་མ་ལྡན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། བུམ་གཟུགས་ཆོས་ཅན། རྡུལ་དུ་མ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་
དོན་གང་ཞིག་རགས་པ་ཆ་མེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ནའང་ཆོས་ཅན། སྔ་མ་རྡུལ་ཕྲན་རེ་རེ་བ་བཞིན་དུ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་མིན་པར་ཐལ། རྡུལ་རེ་རེ་བ་དང་
ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བུམ་གཟུགས་
རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། རྡུལ་རེ་རེ་བ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི་རྡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྡུལ་ཕྲན་མིན་པར་

ཐལ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་ནུས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། བཤད་མ་ཐག་
པའི་རིགས་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། བུམ་གཟུགས་ལ་སྒྲིབ་བྱེད་ལ་
སོགས་པ་མེད་པ་དག་ཀྱང་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངུལ་ཆུ་གསེར་སོགས་དང་འདྲེས་པའམ། རྡོ་ཚན་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་སྟེ་མི་སྣང་

བར་ཐལ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་ཆ་མེད་གཅིག་མེད་པའི་ཕྱིར། རྐྱེན་གསུམ་ཚོགས་
པ་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་སུ་རྟོགས་པ་དག་ནི་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་

116

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཐལ། དབང་སོགས་སོ་སོར་ནུས་མེད་རྣམས་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
ཁས་བླངས། གལ་ཏེ་ཚོགས་པ་ལས་ལྡན་པ་སྐྱེ་ལ། ལྡན་པ་ལས་དབང་ཤེས་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ལྡན་པ་མི་སྐྱེད་པར་ཐལ། ལྡན་པ་སྐྱེད་པ་འདིར་ཡང་ཐལ་བ་མཚུངས་

པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གསེར་དང་དངུལ་ཆུ་ལ་ནི་ལྡན་པ་ཡོད་པས། དེ་དབང་ཤེས་ལ་
སྣང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྡུལ་གྱི་ལྡན་པ་གང་ལས་རྟོགས་ཏེ་མི་

རྟོགས་པར་ཐལ། རྟེན་རྡུལ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཇ་དཀར་གྱི་བཏུང་བ་ཆོས་ཅན། རོ་གཟུགས་ལ་སོགས་ལྡན་པར་”འགལ1

་པར་ཐལ། ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
ཁྱབ་ཁས་བླངས། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། བཏུང་བ་གཟུགས་བཟང་པོ། རོ་ཞིམ་པོ་ཞེས་
པའི་ཐ་སྙད་དང་འགལ་ལོ། །གལ་ཏེ་རོ་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ལས་འཇུག་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དང་འོ་མ་གཉིས་རོ་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་མེད་བློ་ལ་ཐ་དད་པར་སྣང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་དང་འོ་མ་གཉིས་རོ་མཚན་ཉིད་

པ་ཡོད་མེད་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་བྱའི་ཕྲེང་བ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ཕྲེང་བ་རིང་

པོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཕྲེང་བ་རིང་

པོ་མེད་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། མ་དམིགས་པས་དགག་པ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་
ནི། གྲངས་སོགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་བུམ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་། བུམ་པ་བརྗོད་པའི་སྒྲ་
དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་རྫས་ཐ་དད་པར། གྲངས་དང་ལྡན་པ་དང་ལས་ལ་སོགས་
པའི་ངོ་བོ་མེད་དེ། དེ་བློ་མ་འཁྲུལ་བ་ལ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྒྲ་

1 [མ་ཕྱི། ༡༤བ༢ན། འགལ སེར། ༡༢༧ན། འགྲུབ]

117

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྟོག་ཐ་དད་མི་འཇུག་པའི་ཉེས་པ་མེད་པ། དྲུག་སྒྲ་མི་རུང་བའི་ཉེས་པ་མེད་པའོ། །དང་
པོ་ནི། ཆོས་ཅན། བུམ་པའི་གྲངས་སོགས་ལས་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་ཐ་
དད་དུ་བློ་ལ་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བུམ་པ་དང་གྲངས་ལ་སོགས་པ་འཇལ་བའི་སྒྲ་དང་
ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། སྣང་ཡུལ་དངོས་པོར་མེད་དེ། དངོས་པོ་ཐ་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་
བའི་རྣམ་རྟོག་གིས་བཏགས་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པའམ། ཞིག་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་དག་ལ་གཅིག་
གཉིས་ལ་སོགས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་འདས་སོགས་འདིར་ནི་གྲངས་

སོགས་བཏགས་མིང་དུ་འདོད་དོ་ཞེ་ན། རྒྱུ་མཚན་གང་གིས་འདས་སོགས་ལ་གྲངས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་དེ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པར་འདོད་པ་དེ་ནི། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་
གྲངས་སོགས་དེ་དག་གི་སྒྲ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་”ཅིས1

་མི་

འདོད་ཅེས་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་ཀུན་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པའི་མིང་འཇུག་པ་མིན་ཏེ།
ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་རྫས་ཐ་དད་པ་ཡོད་པ་ལ་གཙོ་བོ་དངོས་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
དེ་དངོས་མིང་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད་གང་ལས་ངེས་དྲིས་པས། རྫས་ཐ་དད་མེད་པ་ལ་སྒྲ་ཐ་དད་དོན་མེད་དེ། སྒྲ་རྣམ་གྲངས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྗོད་བྱ་རྫས་
ཐ་དད་པ་མེད་ན་སྒྲ་རྣམ་གྲངས་པ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། དོན་གཞན་རྒྱུ་མཚན་ཅན་མིན་

ཡང་། དཀར་པོ་ལ་སོགས་པ་གྲངས་སོགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་སྒྲ་ནི་རྣམ་གྲངས་པ་མིན་

པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དཀར་པོ་དེ་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་དོན་གཞན་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། ཡོན་ཏན་དང་རྗེས་ནི་ཁྱད་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །རྫས་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་སྒྲ་ཐ་དད་འཇུག་

1 [མ་ཕྱི། ༡༥ན༢ན། ཅིག *ཅིས]

118

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་མི་འགལ་ཏེ། དོན་གཞན་ཡོད་པ་མིན་ཡང་ལྡོག་པའི་དབྱེ་བས་སྒྲ་ཐ་དད་འཇུག་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ལས་རྫས་མིན་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། བུམ་པ་དང་གྲངས་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། །དྲུག་པའི་

སྒྲས་ཐ་དད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་པོ་ཆོས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱིས་
གྲངས་སོགས་དེ་དང་ལྡན་པ་ལ་ཐ་དད་པ་བཞིན་དུ་”བསྟན1

་པ་གང་དེའང་ཆོས་ཅན།
དོན་ཡོད་དེ། གྲངས་དེ་བུམ་པའི་ཆོས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ལ་ལར་སོར་མོའི་ལྡན་པ་ཞེས་ལྡན་པ་སོར་མོ་ལས་ཐ་དད་པའི་ཆོས་
བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སོར་མོའི་ལྡན་པ་དེ་ཙམ་ཤེས་
པར་འདོད་པ་ལ། ཁྱད་ཆོས་གཞན་ཀུན་འཕངས་པ་མེད་པར་ནི་སོར་མོའི་ལྡན་པ་

ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སོར་མོ་ལྡན་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཆོས་
ཅན་རྗོད་པར་གྲགས་པ་ཡིན་ཏེ། སོར་མོའི་ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་འཕེན་པའི་སྒོ་
ནས་སོར་མོ་ལ་ལྡན་པ་གོ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་གཅིག་བརྗོད་
ཀྱང་། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་རྗོད་པའི་བརྡ་ཐ་དད་པར་ནི་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་
པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་སྒོ་ནས་དོན་དེ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། བུམ་པ་དང་གཟུགས་རྫས་ཐ་དད་མིན་ན་གཞི་མཐུན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཤེས་
བྱ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་གཟུགས་སོ་ཞེས་གཞི་གཅིག་པ་ཅན་གྱི་སྒྲ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་

ཏེ། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ནུས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་བརྗོད་བྱར་སྤོང་བའི་སྒོ་ནས།
གཟུགས་སོགས་དེའི་མཚུངས་པའི་འབྲས་བུའི་རྒྱུ་མིན་པ་ནི་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་ལྟོ་

1 [མ་ཕྱི། ༡༥བ༡ན། བསྟན སེར། ༡༣༠ན། འཇུག]

119

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལྡིར་བ་ལ་བུམ་པའི་སྒྲ་ནི་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་དེས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། རིགས་རྗོད་
ཀྱིས་རིགས་དོན་གཞན་དང་། ཚོགས་རྗོད་ཀྱིས་ཚོགས་པ་དོན་གཞན་རྗོད་པ་མིན་ཏེ།
རིགས་རྗོད་ཀྱིས་རིགས་ཅན་བརྗོད་བྱར་མི་སྤོང་། ཚོགས་རྗོད་ཀྱིས་ཚོགས་པ་ཅན་
བརྗོད་བྱར་སྤོང་བ་འདི་ནི། རིགས་དང་ནི་ཚོགས་པ་རྗོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། བུམ་པ་དང་གཟུགས་རྫས་ཐ་དད་མིན་ན། བུམ་པའི་གཟུགས་ཞེས་བརྗོད་པ་
དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཚོགས་སྤྱི་བུམ་པ་དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱས་ཏེ་བུམ་པ་ཡི་

ནི་གཟུགས་སོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བུམ་པས་མིག་ཤེས་སྐྱེད་པའི་

ནུས་པའི་ཁྱད་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་འདིས་གཞན་ལའང་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཙན་དན་གྱི་དྲི་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཙན་དན་གྱི་དྲི་དེ་ཤུག་པའི་དྲི་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལུས་དུ་མ་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས། ཡན་ལག་ཚོགས་
པ་རྒྱུར་མི་འཐད། ཡན་ལག་རེ་རེ་བ་རྒྱུར་མི་འཐད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཡན་ལག་དུ་མ་

ཡིད་བློའི་རྒྱུ་ཡིན་ན། ཡན་ལག་མ་ལུས་པ་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ཡན་ལག་རེ་རེ་བ་རྒྱུ་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་གཅིག་དང་བྲལ་ནའང་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཡན་ལག་མ་ལུས་པ་རྒྱུ་ཉིད་དུ་དགོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ།

ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་སྤོང་དགག །མཚུངས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གཉིས་པ་ལྟར་

ན། ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་མང་པོ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཡན་ལག་རེ་རེས་སྐྱེད་ནུས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དབུགས་དེ་ཡིད་བློ་རེ་རེ་ཁོ་ན་གསལ་བྱེད་
ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་དག་ནི་ཆོས་ཅན། ཡིད་བློ་རེ་རེའི་

120

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གསལ་བྱེད་དུ་ངེས་བྱེད་མིན་པར་ཐལ། དུ་མ་ཉིད་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་
གྲུབ་སྟེ། རྟག་པ་གཅིག་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། ཡིད་བློ་མང་པོ་ཅིག་ཅར་

གསལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་རྒྱུ་རྟག་ཏུ་དེ་ཉེ་བའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་ཅིག་ཅར་ཡིད་བློ་དུ་མའི་རྒྱུ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཡིད་བློ་རིམ་

གྱིས་ཀྱང་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེད་པ་གང་ཞིག །སྔ་ཕྱི་ཁྱད་པར་
མེད་པའི་ཕྱིར། དབུགས་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཡིད་བློ་རེ་རེ་སྐྱེ་བར་ངེས་པ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་ཡང་དོན་དུ་མ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ།
དོན་དུ་མ་བློ་གཅིག་གིས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིད་བློ་ཆོས་ཅན། དོན་དུ་མ་དེ་ནི་
ཅིག་ཅར་ཉིད་དུ་འཛིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་འཛིན་པ་གང་ཞིག །རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་སྟེ། རྟག་པས་འཛིན་ན་ཅིག་ཅར་འཛིན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
དོན་དུ་མ་རིམས་གྱིས་ཀྱང་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཅིག་ཅར་མི་འཛིན་པ་
གང་ཞིག །སྔ་ཕྱི་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ལས་བྱུང་

བ་མིན་པའི་དུས་ཅན་གྱི་དབུགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་མང་པོ་དག་སྔ་ཕྱི་དེ་འདྲའི་སེམས་
ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ནི་རྟོག་པར་བྱེད་ན། དབུགས་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རིམ་ལྡན་དུ་ཇི་

ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་
གྲུབ་སྟེ། རང་རིགས་སྔ་མ་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མངལ་དུ་དབུགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་

དང་པོ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་དེ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་ཆོས་ཅན། རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ཡོད་ཀྱང་
ཆ་དུ་མ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་ཐལ། ཡུལ་ཐ་དད་པར་ཁྱབ་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།

121

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བློ་དུ་མ་ནི་ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་ཐལ། རྒྱུ་ལུས་དང་རྐྱེན་དབུགས་དུ་མ་ཉེ་བར་
ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། གལ་ཏེ་དབུགས་དུ་མའང་དུས་གཅིག་པ་ཅན་གྱི་
སེམས་གཅིག་གི་ནི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབུགས་རྒྱུ་བ་ཞན་
པ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡིད་བློ་མི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་ཚེ་

དབུགས་གཅིག་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། ཅི་སྟེ་དབུགས་ཇི་ལྟར་ཡོད་
པ་རྒྱུ་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། དབུགས་འཕེལ་འགྲིབ་

ཀྱིས་ཁྱོད་ལའང་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དབུགས་ཀྱི་
དངོས་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་ཞིག་རྒྱུ་གང་གི་འཕེལ་འགྲིབ་ཐ་དད་ལས།
འཕེལ་འགྲིབ་ཐ་དད་མིན་པ་དེ། རྒྱུ་དེའི་དངོས་འབྲས་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། བློ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བའི་ཉེས་པ་ཁྱོད་རང་ལ་ཡང་མཚུངས་སོ་
ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། བློ་སྔ་མ་གཅིག་ནི་ཕྱི་མ་གཅིག་གི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ཤེས་སྔ་
མ་རེ་རེས་ཕྱི་མ་རེ་རེ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་ཤེས་དོན་གཞན་ལ་
ཆགས་པ་ཡིས། དོན་གཞན་སྒྲ་འཛིན་པའི་ནུས་མེད་དུ་བྱས་ནས་སྒྲ་མི་འཛིན་པའི་
ཕྱིར། གལ་ཏེ་དང་པོ་ལུས་ལས་གཅིག་ཅར་བློ་སྐྱེས་ཤིང་། ཕྱིས་ནི་བློ་རང་གི་རིགས་

འདྲ་ལས་སྐྱེ་བར་ངེས་པས། བློ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ལུས་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་
ཁྱོད་ཀྱི་ནུས་པ་ནི་ཅིའི་ཕྱིར་ན་ལྡོག་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པའི་

ཕྱིར། །གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་ཤི་བའི་ཚེ་ལུས་ནི་ལྡོག་པ་ན་སེམས་
འབའ་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་གང་ཞིག །ལུས་སེམས་ཀྱི་
རྟེན་མིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་འདོད་ཁམས་ནས་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་འགྱུར་གྱི་

122

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྐྱེས་བུ་འཆི་ཁ་མ་ཆོས་ཅན། ཤི་བའི་འོག་ཏུ་རེ་ཞིག་སེམས་འབའ་ཞིག་གནས་པར་

འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་གནས་པའི་རྒྱུ་འཆི་ཁའི་སེམས་དེ་ལུས་ཕྱི་མ་དེའི་རྒྱུ་
འཇུག་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དུ་རྐྱེན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
འདོད་ཁམས་ནས་འདོད་ཁམས་སུ་འཆི་ཁའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཤི་བའི་འོག་ཏུ་
སེམས་འབའ་ཞིག་གནས་པ་མིན་ཏེ། འཆི་ཁའི་སེམས་དེ་ལུས་ཕྱི་མའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་
རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ལུས་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་གང་ཞེ་ན། ཚེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་
ཐ་མ་ལྔ་ཆོས་ཅན། ལུས་གཞན་སྐྱེད་པའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་མའི་ལུས་ཀྱི་
ངོ་བོ་ལ་གཙོ་བོར་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་

བྱེད་རྐྱེན་དང་ཉེར་ལེན་དུ་མ་དམིགས་པ་ཆོས་ཅན། འཆི་ཁའི་ལུས་སེམས་དེའི་ཡན་
ལག་གི་དངོས་པོ་དང་རྒྱུ་ཉིད་འགོག་པར་ངེས་བྱེད་མིན་པར་རབ་ཏུ་བཤད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་སོགས་ཀྱང་ནི་ཆོས་ཅན། འཆི་ཁའི་དབང་

པོ་དེ་དབང་པོ་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ལྷག་ལྡན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་གཞན་དང་གཞན་སྐྱེ་བ་དག་ཀྱང་འགྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དབང་པོ་སྔ་མའི་རྗེས་སུ་
ཕྱི་མ་འགྱུར་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ད་ལྟ་དབང་པོ་སྔ་མ་རང་རིགས་ལ་ཕན་པའི་

ནུས་པ་དག་ནི་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །མ་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་ལུས་ལས་དབང་པོ་དེ་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། དབང་པོ་ཆོས་ཅན། སྔ་མ་བཞིན་དུ་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུ་ལུས་
རྟག་པ་ཉེ་བར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་དེ་སེམས་ལས་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཕྱི་མའི་ལུས་

གཞན་ཡང་སེམས་འདི་ཉིད་ལས་ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །

123

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གསུམ་པ་བསྡུ་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཐ་མ་ཡི་ནི་སེམས་རྣམས་ཀུན་
སེམས་ཕྱི་མ་མཚམས་སྦྱོར་བ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ལུས་དང་བྲལ་བའི་

ཕྱིར་ཞེས་པ་རིགས་པ་མིན་ཏེ། ལུས་སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མིན་པ་དེས་ནའོ། །འཆི་
སེམས་དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཆོས་ཅན། ཐ་མལ་པའི་འཆི་སེམས་དེ་སེམས་ཕྱི་མ་
མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་དུ་
འདོད་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་གོམས་ཀྱང་འཕེལ་བ་མེད་པ་སྤང་བ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་
ནི། སྙིང་རྗེ་གོམས་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་ན་ཡང་། སྔར་གྱི་རང་བཞིན་ལས་

འདས་ནས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བ་མིན་ཏེ། མཆོངས་”པ1

་དང་ཆུའི་དྲོད་བཞིན་དུའོ་
ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། “དཔེ་དོན2

་མི་མཚུངས། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི།
སྙིང་རྗེ་ཆོས་ཅན། མཐའ་མེད་དུ་མི་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་འདྲའང་མིན་ཏེ། གལ་
ཏེ་གོམས་པར་བྱས་པ་དེ་སླར་ཡང་ནི་འབད་རྩོལ་ལ་ནི་ལྟོས་པར་འགྱུར་རམ། རྟེན་མི་

བརྟན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན་ཁྱད་པར་དག་ནི་མི་འཕེལ་ནའང་། རྟེན་བརྟན་ཞིང་། གོམས་
པས་རང་གི་ངང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཆོངས་པ་
ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་འཕེལ་ཡང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་འདྲའང་མིན་

ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྔ་མ་དེ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ནུས་པ་རྣམས་ཁྱད་པར་ཕྱི་མ་
དག་ལ་ནི་ཕན་པ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆུ་དྲོན་ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ།
རྟག་ཏུ་རྟེན་གནས་པ་མིན་པར་སྐམ་པའི་ཕྱིར། མཆོངས་པ་ཆོས་ཅན། མཐའ་མེད་དུ་

1 [མ་ཕྱི། ༡༨ན༢ན། བྱ *པ]
2 [མ་ཕྱི། ༡༨ན༣ན། དཔེར་ན *དཔེ་དོན]

124

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འཕེལ་བར་ཐལ། གང་གི་ཚེ་གོམས་པར་བྱས་པར་གྱུར་པ་ཡང་། རྩོལ་བ་ལ་ལྟོས་
པར་མི་འགྱུར་བར་རྩོལ་བ་གཞན་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། གོམས་པ་དེ་དག་ལས་སྐྱེས་པའི་བརྩེ་སོགས་དེ་ཆོས་ཅན།
གོམས་པའི་རྩོལ་བ་ཕྱི་མ་དང་ཕྱི་མ་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སེམས་ལ་གོམས་པ་
ལས་སྐྱེ་བ་གང་ཞིག །རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མེ་
ལ་སོགས་པས་ཤིང་དག་ལ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པ་དང་། དངུལ་ཆུ་དང་ནི་

གསེར་སོགས་ཁ་སྦྱར་དུ་བཞུ་བ་དེ་ཞུ་བ་གཉིས་པ་ལ་མི་ལྟོས་པ་བཞིན། བརྩེ་བ་ལ་
སོགས་པའི་བློ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། གོམས་པར་གྱུར་ན་ཚད་གང་ན་གནས་ཏེ་མི་

གནས་པར་འཕེལ་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་རིགས་མཐུན་སྔ་མའི་ས་བོན་ལས་ནི་འཕེལ་བ་

ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། བརྩེ་སོགས་གོམས་པ་ལས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་ན། མཆོངས་
པའང་མཐའ་མེད་དུ་མཆོངས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བརྩེ་སོགས་དེ་ལྟར་མཆོངས་པ་
རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ཉིད་ལས་ཕྱི་མ་མཐའ་མེད་དུ་མཆོངས་པ་མིན་ཏེ། མཆོངས་པ་ཚད་
ངེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་སྟོབས་དང་འབད་རྩོལ་དག་གི་ནུས་
པ་ཚད་ངེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། འོ་ན་དང་པོ་ནས་ཕྱིས་བཞིན་དུ་མཆོངས་པར་འགྱུར་རོ་
ཞེ་ན། མཆོངས་པ་སྦྱོར་བའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དང་པོ་ནས་ཕྱིས་བཞིན་དུ་
མཆོངས་པ་མིན་ཏེ། བད་ཀན་སོགས་ཀྱིས་ལུས་ཡང་བ་དང་མི་མཐུན་པར་བྱས་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྩོལ་བས་རིམས་ཀྱིས་མི་མཐུན་པ་བསལ་ནའང་མཐའ་མེད་དུ་

125

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
མཆོངས་པ་མིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཚད་ངེས་པ་ཉིད་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་ཐལ། སྙིང་རྗེ་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་

ལས་སྐྱེ་ཞིང་ཐོག་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྩེ་བ་ཆོས་ཅན། གལ་ཏེ་རང་གི་ས་བོན་
གྱི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་ན། སེམས་ལ་རང་གི་ངང་གིས་

འཇུག་པ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། རང་གི་ས་བོན་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། གོམས་པ་ལས་བརྩེ་བའི་བདག་
ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གོམས་པ་སྔ་མ་དང་སྔ་མའི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་བརྩེ་བ་དང་། ཆགས་བྲལ་གྱི་བློ་སོགས་རིགས་འདྲ་གཞན་དག་གིས་ནི་གསལ་བ་ཡི་ནི་རྩ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དགྲ་བཅོམ་ལ་ཆགས་བྲལ་གྱི་བློ་དང་། ཆགས་ཅན་ལ་འདོད་ཆགས་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་ལ་ཡིད་ལོག་རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །

༼སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་བཤད་པ།༽
༈ གཉིས་པ་སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་ལ་གསུམ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད།
དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། བརྩེ་ལྡན་སྦྱོར་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་

ཐབས་རྣམས་ལ་ནི་མངོན་པར་སྦྱོར་བ་གོམས་པར་མཛད་དེ། གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་
གཞོམ་པར་འདོད་པའི་སོ་སྐྱེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཐབས་བྱུང་དང་དེའི་རྒྱུ་ལྐོག་
ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། དེ་གཞན་ལ་འཆད་པ་ནི་དཀའ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་

པ་ནི། འོ་ན་བདེན་བཞི་ལ་རྟོག་པའི་ཐབས་གང་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདེན་བཞི་ལ་རྟོག་
པའི་ཐབས་ཡོད་དེ། བདེན་བཞི་ལ་ལུང་དང་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་རྟགས་ཀྱིས། སྡུག་

126

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་དང་རྒྱུ་དེ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་ལ་རྟོག་པར་མཛད་དེ།
གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རྒྱུ་རྟག་པར་གནས་ན། འབྲས་བུ་ལོག་པ་གཟིགས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན། ཀུན་འབྱུང་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྟག་པ་མཛད་དེ། སྡུག་
བསྔལ་དེའི་རྒྱུ་གཞོམ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཀུན་འབྱུང་དེའི་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་ཀྱང་ངེས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་འབྱུང་གི་རྒྱུའི་ངོ་བོ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་
སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་དང་དེའི་གནོད་བྱེད་གང་ཞེ་ན། བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པས་
བྱས་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་གྱི་འདོད་ཆགས་ནི་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྩ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་མེད་མཐོང་བའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན།
བདག་འཛིན་དེའི་གནོད་བྱེད་ནི་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་
སྒོ་ནས་སུན་འབྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་གོམས་པ་ལས་མངོན་སུམ་དུ་འགྱུར་
བའི་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཐུབ་ཆེན་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུའི་བག་ཆགས་
སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། བླང་དོར་ལ་ཐུགས་ཀྱང་གསལ་བ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱེད་ལ་
སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་དག་ཀྱང་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པ་དུ་མར་ཐབས་
མང་པོ་ཡུན་རིང་པོ་གྲངས་མེད་གསུམ་གྱི་དུས་སུ་གོམས་པ་ལས་དེ་ལྟར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པ་འདི་ཡིན་ཏེ། གཞན་
དོན་ལ་འཇུག་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཐབས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གོམས་པར་བྱེད་པ་དེ་

ཉིད་ཆོས་ཅན། སྐབས་འདིར་སྟོན་པ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། སྟོན་པ་མཐར་ཐུག་དེའི་རྒྱུའི་

དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་སྦྱོར་གཉིས་པོ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་

127

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཀྱི་རྒྱུ་རུ་བཤད་དེ། དོན་གཉིས་གྲུབ་པ་ལས་དང་པོར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ༈

༼འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་ལ་གཉིས། བདེ་གཤེགས། སྐྱོབ་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་གསུམ་ལྡན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཉིད་བརྙེས་པ་ཡིན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་མ་
ལུས་པར་སྤངས་པའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་གསུམ་གང་ཞེ་ན། ལེགས་པར་སྤངས་པ་ཡིན་

ཏེ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་མིན་པའི་སྤངས་པ་བརྙེས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ལེགས་
པ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། བདག་མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའམ། མཐོང་ཟིན་གོམས་
པའི་སྦྱོར་བ་ལས་ཐོབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འཁོར་བར་སླར་མི་གཤེགས་པ་

ཉིད་ཡིན་ཏེ། བདག་ལྟའི་ས་བོན་སྤངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་
དང་སྐྱོན་ནི་ཀུན་དུ་འབྱུང་བ་དག་སླར་ཡང་ལྡོག་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་
འཛིན་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་གནོད་ཅེ་ན། བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། བདག་འཛིན་ལ་གནོད་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་འཛིན་
སྟངས་ཐ་དད་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་འགལ་བ་གང་ཞིག །བདེན་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་ཆོས་ཅན། ལུས་ངག་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ལུས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་མེད་པ་དང་ནད་མེད་ཀྱང་། ལམ་ལ་བཤད་པ་མཛད་
ན་ཐུགས་མི་གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། སྐྱོན་མ་
ལུས་པར་སྤངས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཉེན་པོ་གོམས་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། སྐྱོན་ཟད་པ་མིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་

128

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པའི་ཕྱིར་ཞེས་རྒྱང་འཕེན་ཁ་ཅིག་ཟེར་རོ། །ངག་སྨྲ་བ་འདི་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་
པ་ལ་འཁྲུལ་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་སྐྱོན་རྣམས་
རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རམ། མི་རྟག་ཀྱང་སྤོང་བའི་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་རམ།
ཡང་ན་ཐབས་ནི་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རམ། སྐྱོན་རྣམས་མི་ཟད་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་
ཡོངས་སུ་རྟོག་གྲང་ན། དེ་ཐམས་ཅད་མི་རིགས་ཏེ། སྐྱོན་གྱི་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱུའི་ནི་གཉེན་པོ་གོམས་པས་ཟད་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱོན་གྱི་རྒྱུའི་རང་བཞིན་ཤེས་
པ་ཡིས་ཐབས་དེ་ཤེས་པའང་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཆོས་ཅན། སྐྱོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཉིད་ཀྱིས་གཟིགས་པའི་ལམ་གསུང་བ་མཐར་ཕྱིན་
པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྫུན་མི་གསུང་སྟེ། རྫུན་གསུངས་པ་ལ་འདོད་བྱའི་འབྲས་བུ་

མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ཏེ།
ཐུགས་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལམ་གྱི་རྩོམ་པ་ཀུན་ཀྱང་གཞན་གྱི་དོན་དུ་
སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

༼ལུགས་ལྡོག་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ།༽
༈ གཉིས་པ་ལུགས་བཟློག་གི་སྒོ་ནས་ཚད་མར་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས། རྒྱས་པར་

བཤད། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འབྲས་བུ་ཕུན་ཚོགས་དང་རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་
སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྐྱོབ་པ་དང་། བདེ་གཤེགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བདེན་
བཞི་སྟོན་པས་སྐྱོབ་པར་བསྟན། བསྟན་བྱའི་བདེན་བཞི་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་
པོ་ནི། ལུགས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུར་སྒྲུབ་པ་ལས་ཡང་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། སྐྱོབ་པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་བཞི་ནི་སྟོན་པར་

129

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མཛད་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ནི། བདེན་བཞི་སྟོན་པ་སྐྱོབ་པ་ཡིན་ན། བདེན་པ་བཞི་པོ་གང་ཞེ་ན།
འདི་ལ་བཞི། སྡུག་བསྔལ། ཀུན་འབྱུང་། འགོག་བདེན། ལམ་བདེན་ནོ། །དང་པོ་ལ་
བཞི། སྡུག་བསྔལ་ངོས་གཟུང་། དེ་ཐོག་མེད་དུ་བསྒྲུབ། ཐོག་མ་ཡོད་པ་དགག །བདེན་
པའི་རྣམ་པ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་ཡིན་

ཏེ། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འཁོར་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྟགས་

འགོད། ཚུལ་བསྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱང་འཕེན་ན་རེ། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྐྱེ་བ་སྔ་
ཕྱི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་འདོད་ཆགས་སོགས་ཆོས་ཅན། རིགས་

འདྲ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། གོམས་པ་ལས་གསལ་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། རྒྱུ་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་དགག་པ། མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་པར་འདོད་རྒྱལ་དུ་བྱུང་བ་ཉིད་མིན་ཏེ། རེས་
དགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུ་མེད་ན་སྐྱེ་བ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། ནད་གསུམ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དགག །འབྱུང་བཞི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། དུག་གསུམ་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ལས་སྐྱེ་བ་
མིན་གྱི། ནད་གསུམ་ལས་རིམ་བཞིན་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རླུང་སོགས་གྱི་དངོས་
འབྲས་ཀྱི་ཆོས་མ་ཡིན་ཏེ། རླུང་སོགས་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བད་ཀན་ཅན་ཞེ་སྡང་
ཤས་ཆེ་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བད་ཀན་ལ་མཁྲིས་པའི་རང་བཞིན་འདྲེས་པའི་
ཕྱིར། འཁྲུལ་པའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། བད་ཀན་ལ་མཁྲིས་པ་དེའི་ཆོས་ཞེ་སྡང་དེ་ལས་
གཞན་ཤ་སེར་བ་ལ་ཡང་ཅིས་མ་མཐོང་སྟེ་མཐོང་བར་ཐལ། དེ་ལ་དངོས་རྒྱུ་མཁྲིས་

130

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་ཚང་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ནད་ཀུན་གྱི་དངོས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་
ཡིན་ན་ནད་གསུམ་ཆ་མཉམ་པའི་སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འདོད་ཆགས་ཆེ་ཆུང་མཚུངས་
པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་འབྱུང་བ་མཚུངས་ཀྱང་གཟུགས་སོགས་ཆེ་
ཆུང་མི་མཚུངས་པ་བཞིན་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། གཟུགས་དེར་ཡང་ཆེ་ཆུང་
མེད་པའི་རྩོད་པ་མཚུངས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་གཟུགས་དེ་ལ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་
ལས་རྣམས་བདག་པོའི་རྐྱེན་མ་1

(ཡིན་པར་རྒྱུ་འབྱུང་བ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། ནད་ཀུན་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའང་མིན་ཏེ། སྐྱོན་
རྣམས་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ན་ཡང་། ཁྱོད་འཕེལ་འགྲིབ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་

ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། མཁྲིས་པས་ལུས་གདུངས་པ་ལས་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། དེ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ནད་ཐམས་ཅད་འགྱུར་བ་ཡིས་ཞེ་

སྡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྩ་བར་ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུ་ནི་འཕེན་པར་གྱུར་པ་ན་འབྲས་བུ་
འགྲིབ་པར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མཁྲིས་པ་འཕེལ་བ་ལས་ཚ་བ་སོགས་
འཕེལ་བ་བཞིན་ནོ། །ཆགས་སོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཆོས་ཅན། ནད་འབའ་ཞིག་ལས་སྐྱེ་
བ་མིན་ཏེ། བདེ་སྡུག་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ནད་གསུམ་ཆ་མི་མཉམ་

པ་ལས་སྐྱེས་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་འདོད་ཆགས་མི་སྐྱེད་ན། ཅིས་སྐྱེད་སྨོས་ཤིག་

བྱས་པས། ནད་གསུམ་ཆ་མཉམ་པ་ལས་ཁུ་བ་འཕེལ་ལ། དེ་ལས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་
བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ནད་གསུམ་ཆ་མི་མཉམ་པ་ལའང་ཆགས་ཅན་

1 [* མ་ཕྱིའི་ནང་དུ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་གཅིག་གི་དབུ་གཟིགས་ཀྱི་མཐའ་དང་དེའི་རྒྱབ་གཟིགས་གཉིས་ལ་ཤོག་གྲངས་འགྲིག་ནའང་ཚིག་མ་རྐང་མ་འགྲིག་པ་དང་། གསུང་འབུམ་དེབ་གཟུགས་པར་རྩ་ལྟར་ན་འདིར་མ་ཕྱིའི་ནང་དུ་ཤོག་ལྷེ་གཅིག་ཙམ་ཆད་འདུག་པ་མཚམས་འདི་ནས་བཀོད་ཡོད།]

131

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། རྣལ་འབྱོར་བ་གཞན་ནི་ནད་གསུམ་ཆ་མཉམ་ནའང་ཆགས་
ཅན་མིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེས་བུ་གཞན་ནི་ཁུ་བ་ཟད་ནས་ཁྲག་འཛག་ཀྱང་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། བུད་མེད་གཅིག་ལ་ཆགས་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ཆོས་ཅན།
བུད་མེད་གཅིག་པོ་དེ་ལ་ཆགས་པ་དྲག་པོ་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བུད་མེད་
གཅིག་པོ་དེ་ལ་ཁུ་བ་འཕེལ་བའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཟུགས་མཛེས་
སོགས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ཡན་ལག་ཏུ་དགོས་སོ་ཞེ་ན། བུད་མེད་ཀྱི་གཟུགས་མཛེས་ཆོས་ཅན། འདོད་ཆགས་ཀྱི་དངོས་རྒྱུར་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་
ལྡན་པ་ཀུན་ལ་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་)པའི་ཕྱིར་རོ། །
ཡང་ཁ་ཅིག །གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། གཞལ་བྱ་ལ་
རྟོག་པའི་ཡུལ་དང་རྟོག་མེད་ཤེས་པའི་ཡུལ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་བའི་ཕྱིར་ཟེར་
རོ། །འོ་ན་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོམ་
མེད་ཤེས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་
རིག་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་སྔ་མ་གཉིས་ཁས་བླངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། དེ་ལ་དོན་བྱེད་
ནུས་པ་དང་མི་ནུས་པའི་ཆོས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་
པའི་བློ་ངོར་ཆོས་གཞན་ལ་རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པར་སྣང་བ་དང་མི་སྣང་བའི་ཆོས་གཉིས་

སུ་གྲངས་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློ་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་
སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་མིན་པའི་ཆོས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟོག་པའི་སྣང་

132

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཡུལ་དང་རྟོག་མེད་ཤེས་པའི་སྣང་ཡུལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ནི། དོན་
བྱེད་ནུས་དང་མི་ནུས་ཕྱིར། །འདྲ་དང་མི་འདྲ་ཉིད་ཕྱིར་དང་། སྒྲ་ཡི་ཡུལ་དང་ཡུལ་

མིན་ཕྱིར། །རྒྱུ་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ན། བློ་ནི་ཡོད་དང་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ཆོས་ཅན།
རང་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློ་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་སྒྲའི་

ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། སྐབས་འདིར་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ཁས་མི་ལེན་
ཏེ། སྐབས་འདིར་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ཡིན་པས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་
ན་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་བསྟན་པར་ཐལ། སྐབས་འདིར་གཟུང་པའི་

ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་ཡོད་པའི་ངེས་པ་མེད་པར་འདོད་ཆགས་འབྱུང་བའང་མིན་པར་ཐལ་

བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་མི་འཛིན་པ་ལའང་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཟུགས་མཛེས་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་
འཛིན་པ་དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བུད་མེད་ཀྱི་གཟུགས་མཛེས་ཉེ་བར་ཡོད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་གཟུགས་མཛེས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་འཛིན་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །གནས་སྐབས་གང་ལ་བད་ཀན་ཤས་ཆེ་བའི་སྐྱེས་བུ་དེ་འདྲ་ཆོས་ཅན། ཞེ་
སྡང་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། འདོད་ཆགས་དྲག་པོ་ཅན་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་

133

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྟེ། ཆགས་སྡང་དེ་གཉིས་འཛིན་སྟངས་ངོ་བོ་མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་
ཏེ། བད་ཀན་ཅན་འདི་ལ་ཞེ་སྡང་མི་སྐྱེ་བ་ངེས་པར་མཐོང་བའང་མེད་པའི་ཕྱིར། བད་
ཀན་ལ་ཞེ་སྡང་མི་སྐྱེ་བའི་ཉེས་པ་ཁྱེད་རང་ལའང་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པ་
གང་གི་ལུགས་དེ་ལ་ཆོས་ཅན། བད་ཀན་ལ་ཞེ་སྡང་མི་སྐྱེ་བའི་སྐྱོན་འདིར་ཐལ་བ་

མེད་དེ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རིགས་མཐུན་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་
རག་ལས་པས་ནི་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆགས་སོགས་ནད་གསུམ་གྱི་དངོས་འབྲས་མིན་ཡང་། འབྱུང་

བའི་དངོས་འབྲས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆགས་སོགས་ནད་གསུམ་གྱི་དངོས་འབྲས་ཡིན་པ་

འགོག་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཆགས་སོགས་འབྱུང་བའི་
དངོས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའང་བཀག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འབྱུང་བ་དེ་ཆགས་
སོགས་གྲུབ་ཟིན་གནས་པའི་རྟེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འབྱུང་བ་ཆོས་ཅན། ཆགས་སོགས་
གྲུབ་ཟིན་གནས་པའི་རྟེན་ཡང་མིན་པར་ཐལ། དེ་ཡང་བཀག་ཟིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་
རོ། །རྟེན་དོན་གཞན་ཐམས་ཅད་འགོག་ན། འབྱུང་བ་འབྱུང་གྱུར་གྱི་རྟེན་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དཀར་པོ་ལ་སོགས་ཆོས་ཅན། ས་སོགས་འབྱུང་བ་ལ་དུས་མཉམ་བརྟེན་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འབྱུང་བ་དང་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། འབྱུང་བ་དེ་དུས་མཉམ་པའི་རྟེན་དོན་གཞན་དུ་འཐད་པ་མིན་པར་ཐལ།

ཁྱོད་འབྱུང་བ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲའི་དོན་ཡང་འབྱུང་བ་རྒྱུའི་དོན་ནམ། ཡང་ན་རང་གི་རྟེན་དག་དང་དབྱེར་མེད་པར་ནི་གནས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རྟེན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་ཆང་དང་མྱོས་པའི་ནུས་པ་བཞིན་དུ། འབྱུང་

134

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སེམས་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ཡིན་ཡང་དབྱེར་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མྱོས་
པའི་ནུས་པ་འཇིག་ན། ཆང་གི་དངོས་པོ་འཇིག་པར་འགྱུར་ཞིང་། རྟེན་ཆང་ཚང་བར་
གནས་ན་བརྟན་པ་”མྱོང1

་པའི་ནུས་པ་འཇིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆང་གི་དངོས་པོ་
ལས་མྱོས་པའི་ནུས་པ་དོན་གཞན་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འབྱུང་སེམས་རྫས་
གཅིག་པ་དེ་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། འབྱུང་སེམས་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་མིན་ཏེ། རྫས་
ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བློ་མ་འཁྲུལ་བས་སྣང་བ་ཐ་དད་པ་ཅན་དུ་རྟོགས་
པས་སོ། །ཡིད་ཆོས་ཅན། ཇི་སྲིད་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བ་ནི་འགྱུར་གྱི་བར་དུ་གཟུགས་སོགས་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་དུ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་མཚུངས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྱུང་
བ་དེ་ཁྱོད་མི་འཇིག་པར་གནས་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུང་དོན་གྱི་དབང་གིས་

གཞན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་གྱི་གཞན་དབང་
ཅན་ཉིད་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲོ་བཏགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་སྔ་མ་འགའ་ཞིག་ལས་ཕྱི་མ་འགའ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ཡིན་

ཏེ། གང་གི་ཚེ་ལུས་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར། ཤེས་པ་སྔ་མ་འགའ་ཞིག་ཕྱི་མ་འགའ་ཞིག་
གི་བག་ཆགས་སད་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་བ་དེས་ནའོ། །གསུམ་པ་ཐོག་མ་ཡོད་པ་དགག་
པ་ལ་གཉིས། རྟགས་ཀྱིས་དགག །ཧ་ཅང་ཐལ་བས་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། འཁོར་བ་ཐོག་མེད་དུ་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡོད། རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་མིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་
ནི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་ཤེས་མིན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་

1 [མ་ཕྱི། ༢༢བ༤ན། མྱོང སེར། ༡༤༦ན། མྱོས]

135

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཉེར་ལེན་མིན་པར་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་རྩྭ་སོགས་
ཀྱི་རྩེ་ན་འབྲས་བུ་གླང་ཆེན་བརྒྱ་སྔོན་གྱི་ཚེ་མ་མཐོང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོད་དོ་ཞེས་དེ་སྐད་གྲངས་ཅན་ཕྱུགས་ལྟ་བུ་ལས་གཞན་ངོ་ཚར་བཅས་པ་སུ་ཡང་བརྗོད་པར་རྩོལ་
བ་མི་རིགས་པར་ཐལ། འབྲས་བུ་དེ་ནི་རྒྱུའི་ངོ་བོར་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་

འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུ་ནི་ལན་བརྒྱར་རྣམ་པར་ཕྱེ་ཡང་འབྲས་བུའི་ངོ་བོ་གང་ཞིག་
སྣང་བར་འགྱུར་བའི་ངོ་བོ་དེ་ནི། སྔར་རྒྱུའི་དུས་ན་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་

ཏེ་འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་ན། ཆགས་སོགས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྐྱེ་བའི་

ངེས་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། རིགས་འདྲ་སྔ་ན་མེད་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཆགས་སོགས་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག །ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་
དགག །མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཆགས་སོགས་དང་ལྡན་
ཏེ། འབྱུང་བའི་བདག་ཉིད་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཆོས་ཅན། འདོད་ཆགས་ཆེ་ཆུང་མཚུངས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུ་འབྱུང་བ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འབྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ལས་འདོད་ཆགས་ཆེ་ཆུང་དུ་འགྱུར་
རོ་ཞེ་ན། ཆགས་སོགས་དེ་ཆོས་ཅན། སྔར་ཡོད་པ་ལས་ཕྱིས་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྱུང་བ་རྣམས་ལ་ཆེས་སྲོག་ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། ཁྱོད་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདིའི་རྟེན་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་
འགྲིབ་པའི་ཁྱད་པར་བཞིན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཆགས་སོགས་འཕེལ་འགྲིབ་

ཐ་དད་ཀྱང་། གཏན་ཟད་པ་སྲིད་པ་མིན་ཏེ། རྒྱུ་འབྱུང་བ་མཚུངས་པའི་བདག་ཉིད་མི་

136

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལྡོག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཆོས་ཅན། འདོད་ཆགས་འདྲ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུ་འབྱུང་བའི་བདག་ཉིད་འདྲ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་གྱི་ལུགས་
ལ་བ་ལང་དུ་མཚུངས་པའི་བདག་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་བ་ལང་གི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ལ་

ཆེས་བ་ལང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་པའམ། རྒྱང་འཕེན་གྱི་ལུགས་འདིར་ཡང་ས་

སོགས་ལ་ཆེས་སྲོག་ཆགས་ཉིད་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་རིམ་པ་ལ་ལར་ཡོད་པ་མིན་
པ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་མེ་ལ་དྲོ་རིམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ན་ཡང་། དྲོ་བ་མེད་པའི་མེ་

འགའ་ཡོད་པ་མིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། སེམས་ཅན་འདིར་ཡང་ཆགས་སོགས་ཆེ་ཆུང་
ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱང་ཆགས་སོགས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དཔེ་དོན་
མཚུངས་པ་མིན་ཏེ། དྲོ་བ་ལས་མེ་གཞན་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆགས་སོགས་དེ་
དག་ཆོས་ཅན། ལུས་དེའི་ཁྱད་པར་ནི་ལ་ལར་ཆད་པར་འགྱུར་ཏེ། ལུས་ལས་དོན་
གཞན་དུ་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཞིག །འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་རིམ་པ་དང་ལྡན་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྣམ་བུ་ལ་དཀར་སོགས་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་འབྱུང་བ་ལ་གཟུགས་སོགས་འབྲལ་མི་ཤེས་ཡིན་པ་
བཞིན་དུ་ཆགས་སོགས་ཀྱང་ཡིན་པས། སྔ་ན་མེད་པ་འབྱུང་བ་ལ་ཞེས་པའི་ཁྱབ་པ་
མ་ངེས་སོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འབྱུང་བ་ལ་གཟུགས་སོགས་བཞིན་དུ་ཆགས་
སོགས་འབྲལ་མི་ཤེས་སུ་ངེས་པ་མིན་ཏེ། གཟུགས་སོགས་དེ་དག་འབྱུང་བ་དང་
དབྱེར་མེད་གང་ཞིག །ཆགས་སོགས་འབྱུང་བ་དང་དབྱེར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
འབྱུང་བ་ལ་གཟུགས་སོགས་དང་ཆགས་སོགས་དབྱེར་མེད་པ་དེ་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། དེ་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཚུངས་ན་ཆགས་སྡང་སོགས་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ་བར་ཐལ་བའི་

137

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱིར། གཟུང་དོན་གྱི་དབང་གིས་རིམ་པ་བཞིན་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཆགས་སྡང་ཆོས་ཅན།
གཟུང་ཡུལ་ཡང་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བར་ངེས་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པས་རྣམ་
པར་བརྟགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཆགས་སོགས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྐྱེ་བའི་ངེས་པ་མེད་
པར་ཐལ། སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། སྐྱོན་མེད་དེ། འབྱུང་བ་རྟག་པ་རྒྱུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བློ་རྣམས་ཀུན་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཀུན་གྱི་ཚེ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུ་འབྱུང་བ་རྟག་པ་ནི་ཉེ་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་བདེན་པའི་རྣམ་
པ་བཤད་པ་ནི། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རེས་འགའ་སྐྱེ་བར་
དམིགས་པའི་ཕྱིར། སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཉེས་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱུ་
ལས་ཉོན་གྱི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་བདག་མིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་
དང་སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བདག་གིས་བྱིན་
གྱིས་བརླབས་པའང་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་དེ་བྱིན་གྱིས་རློབ་པ་པོ་མིན་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། བདག་དེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། རྟག་པ་གཅིག་ལས་འབྲས་བུ་
དུ་མ་ནི་དུས་ཐ་དད་པར་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟག་པའང་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བྱེད་ཡིན་

ཏེ་མ་ཡིན་དེའི་ཕྱིར། རྟག་པ་ལ་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་མེད་དེ། རྒྱུ་གཞན་དག་ནི་

ཚོགས་ན་ཡང་འབྲས་བུ་རེས་འགའ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུ་གཞན་རྗེས་སུ་དཔོག་
པར་འགྱུར་ན། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་དེ་ནི་རྟག་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཀུན་འབྱུང་ལ་བཞི། རྒྱུ། ཀུན་འབྱུང་། རབ་སྐྱེ། རྐྱེན་གྱི་རྣམ་
པའོ། །དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་འདི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་སྟེ། རེས་

138

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འགའ་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཡིན་པས་ནའོ། །རྒྱུ་མེད་དུ་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གཞན་ལ་མི་
ལྟོས་པར་འབྱུང་བར་ཐལ། རྒྱུ་མེད་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟག་ཏུ་ཡོད་པའམ་
མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ཇི་ལྟར་ཚེར་མ་ལ་སོགས་ཀྱི་རྣོ་བ་ཉིད་སོགས་རྒྱུ་
མེད་པ་དེ་ལྟར་དངོས་པོ་འདི་དག་རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་ནི་རྒྱང་འཕེན་ཁ་ཅིག་

རབ་ཏུ་རྗོད་དོ། །ཚེར་མའི་རྣོ་བ་སོགས་དེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་གང་ཡོད་
པ་ཉིད་ན་གང་སྐྱེ་བའམ་། རྒྱུ་གང་འགྱུར་ན་ཡང་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་དེའི་རྒྱུར་
རབ་ཏུ་བརྗོད་ལ། དེ་ནི་ཁྱོད་ལའང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རིག་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་
འཛིན་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཡོད་ན་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་སྐྱེ།
མེད་ན་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིག་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་ལ་
ནི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་ཡོད་མེད་རྒྱུ་དེ་རྟག་པའོ་ཞེ་ན། སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཅན།
དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སྲིད་པ་མིན་ཏེ། དེས་ཕན་པའི་ནུས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་རྣམས་རྒྱུ་ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུ་ཡོད་ཅིང་མི་རྟག་པ་དེའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པའི་

འདོད་ཆགས་དེ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་མི་རྣམས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དེ་ནི། དེ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་བྱས་ལ། དེ་ནི་སྲིད་པའི་

འདོད་ཆགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྲིད་པའི་སྲིད་པ་རྒྱུ་ཡིན་ན། མདོ་ལས། སྲིད་པ་གསུམ་
ག་རྒྱུར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཡང་སྲོག་ཆགས་
རྣམས་བདེ་བ་ཐོབ་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་འདོར་བར་འདོད་པས་འཇུག་པ་དེ་དག་ནི་

139

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འདོད་སྲེད་དང་འཇིག་སྲེད་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་
རྩོད་སྤང་ངོ་། །
དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྲེད་པ་སྲིད་པའི་རྟེན་ཏེ། བདག་ཏུ་ཆགས་པའི་

རྒྱུ་ཉིད་ལས་དེ་མིན་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པས། ཡུལ་ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་པར་འགྱུར་
བ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་འདྲ། ཆགས་བྲལ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་ནི་སློབ་
དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ལུས་ལས་ཀྱང་ནི་འདོད་
ཆགས་འབྱུང་བར་ཐལ། ལུས་མེད་ཆགས་པ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལུས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་འབྱུང་བར་འདོད་དེ། དེའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་གྱི་
རྒྱུ་མཚན་དུ་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གོང་དུ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་
བཀག་པ་མིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཉིད་ནི་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་
བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱང་འཕེན་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་འདོད་པ་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་ཏེ། འདོད་ཆགས་ལུས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རིགས་པ་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས། ལུས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྒྱུར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཆགས་པ་ལུས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་
ཡིན་ཏེ། ལུས་སྐྱེ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུས་སྐྱེ་བ་ལ་ཆགས་པ་
མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆགས་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་ལས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
ལུས་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། འདོད་ན། རིགས་འདྲ་སྔར་
གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མ་རིག་པ་དང་ལས་ཀྱང་སྲིད་པའི་རྒྱུར་མི་འཆད་པར། སྲིད་པ་
རྒྱུར་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། མི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཡང་

140

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
འདིར་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡང་སྲིད་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འགྲུབ་བྱེད་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྲེད་པ་ཉིད་ཆོས་ཅན། རྒྱུར་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྲིད་པའི་

རྒྱུན་ནི་འཕེན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྲིད་པ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འགྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ལས་ཀྱང་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་མིན་ཏེ། སྲེད་པ་དེ་ཡོད་ན་ལས་སོག་པ་ཡོད་ལ། སྲེད་པ་མེད་
ན་ལས་ཡོད་ཀྱང་སྲིད་པར་སྐྱེ་བའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་འགོག་པའི་
བདེན་པ་ལ་གསུམ། འགོག་པ། ཞི་བ། གྱ་ནོམ་གྱི་རྣམ་པའོ། །
དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གཏན་དུ་བ་མིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་
གེགས་བྱེད་པ་སོགས་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ཟག་གི་བདག་ཆོས་ཅན། ཐར་པ་མེད་
པར་ཐལ། འཁོར་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན།
སངས་རྒྱས་པ་ལ་གནོད་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་ལན་དང་རྟགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་ཐེབས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་མེད་པའི་ཕྱིར། གྲོལ་བ་པོའི་བདག་མེད་ན་ལམ་ལ་
འབད་པ་དོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། སོ་སྐྱེ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གྲོལ་བ་པོའི་བདག་ནི་མེད་ན་ཡང་།
ལོག་པར་སྒྲོ་བཏགས་པ་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་དགོས་ཏེ། ཇི་སྲིད་བདག་ཆགས་
མ་བཅོམ་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཡོངས་སུ་གདུང་བར་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ། སྡུག་
བསྔལ་ལ་བདེ་བར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བདེ་བའི་རང་བཞིན་དུ་ནི་གནས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར། དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་ཅན། འཁོར་བར་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་གནས་པར་ཐལ། བདག་

མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་བདག་གི་དོན་ལ་རེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདོད་
ཆགས་དང་བྲལ་བའི་དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་ཅན། བརྩེ་བའམ་ཡང་ན་ལས་ཀྱིས་གནས་
པ་ཡིན་ཏེ། ལས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ལྷག་མ་ལུས་པ་ལ་ལྡོག་འདོད་

141

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མེད་ཅིང་། དགོས་པ་འགའ་ཞིག་”མཐའ1

་ནས་ཀྱང་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལས་ཀྱིས་
གནས་ན་ཡང་སྲིད་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྲིད་པའི་སྲེད་པ་ལས་རྣམ་པར་བརྒལ་
བའི་དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་ཅན། ལས་ཀྱིས་སྲིད་པ་གཞན་འཕེན་ནུས་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་
ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་སྲིད་པ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། བདག་འཛིན་མ་སྤངས་པར་ཐལ། བརྩེ་ལྡན་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བརྩེ་བ་སྐྱེ་བ་དེ་སེམས་ཅན་དུ་ལྟ་བ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་
བ་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ལ་འགལ་ཟླ་མེད་པར་གོམས་
པའི་འདུ་བྱེད་སྔ་མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
འདོད་ཆགས་ཅན་དུ་ཐལ། བརྩེ་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འདོད་ཆགས་
དང་བརྩེ་བ་དམིགས་རྣམ་མི་མཚུངས་པར་ཐལ། གཙང་བདེ་དེའི་བདག་ཉིད་མིན་

པའི་ཆོས་ལ་ནི་བདག་ཉིད་གཞན་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་ལས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་ལ། སེམས་
ཅན་སྡུག་བསྔལ་བའི་རྒྱུན་རིག་པ་ཙམ་ལས་ནི་བརྩེ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཞེ་སྡང་ཡིན་པར་ཐལ། བརྩེ་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན།
ཉེས་པའི་རྒྱུ་ལས་ཁྲོ་བ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གཏི་མུག་”ཉེས2

་པའི་རྩ་བ་སྟེ་དེ་ཡང་
སེམས་ཅན་རང་དབང་བར་འཛིན་པ་ཡིན་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་
བརྩེ་བ་ཉེས་མེད་དུ་འདོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་བརྩེ་བ་ཉོན་མོངས་ཀུན་གྱིས་དབེན་པ་དེས་ནའོ། །ལས་ཀྱི་གནས་ན་མ་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གྲོལ་མེད་མ་ཡིན་

ཏེ། སྔོན་གྱི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནུས་པ་ཟད་ནས། སྲིད་པ་གཞན་མཚམས་མི་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར།

1 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༤ན། མཐའ སེར། ༡༥༣ན། མཐོང]
2 [མ་ཕྱི། ༢༦བ༢ན། ཉེས སེར། ༡༥༤ན། གཉིས]

142

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཐེག་ཆེན་དགྲ་བཅོམ་པ་གང་དེ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པར་གནས་པ་ཉེས་མེད་ཉིད་ཡིན་ཏེ།
ཚོགས་གཉིས་འདུ་བྱེད་པའི་ནུས་པ་མ་ཟད་བར་གནས་པའི་ཕྱིར། སྙིང་རྗེས་འཁོར་
བར་གནས་ན་རྟག་ཏུ་གནས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཐེག་དམན་དགྲ་བཅོམ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པར་གནས་པའི་འབད་རྩོལ་ཆེན་པོ་མེད་དེ། སྙིང་རྗེ་དམན་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཐེག་ཆེན་དགྲ་བཅོམ་གང་དག་ཆོས་ཅན། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་བར་གཞན་གྱི་ངོར་ནི་བཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། བརྩེ་བ་ཆེན་པོ་མཐར་ཕྱིན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་
ཏེ་འཇིག་ལྟ་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་ན། རྒྱུན་ཞུགས་ཆོས་ཅན། འཕགས་ལམ་དང་པོར་
ནི་ཐོབ་པ་ན་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འཇིག་ཚོགས་ལ་”ལྟར་ན1

་

བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། འཇིག་ལྟ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་མ་སྤངས་པའི་

ཕྱིར། སྤངས་སོ་ཞེ་ནའང་། ཆོས་ཅན། ཡང་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་ལྟ་བ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ཡོད་པར་ཐལ། རང་
དབང་བའི་ངའོ་སྙམ་པའི་བློ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་བདེ་བར་གྱུར་
པའམ་སྡུག་བསྔལ་བར་མ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རང་དབང་བའི་

ང་ཞེས་མཐོང་བ་མེད་པ་ནི་འགའ་ཡང་བདག་ལ་ཆགས་པ་མ་ཡིན་ལ། བདག་ལ་སྲེད་
པ་མེད་པར་ཡང་བདེ་བ་འདོད་པས་མངོན་པར་རྒྱུག་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གྱ་ནོམ་པའི་ཐར་པ་ཐོབ་པ་ལ། བདག་རྟག་པ་བཅིང་གྲོལ་གྱི་
གཞིར་དགོས་སོ་ཞེ་ན། དེ་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཉིད་
ནི་འཆིང་བྱེད་ཡིན་ལ། རྟག་པ་ལ་དེ་གང་ལས་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྡུག་

1 [མ་ཕྱི། ༢༦བ༦ན། སེར། ༡༥༥ན། ལྟ་བ་དང]

143

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བསྔལ་མི་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ཉིད་ནི་ཐར་བྱེད་ཡིན་ལ། རྟག་པ་ལ་དེ་གང་ལས་ཡོད་དེ་མེད་
པའི་ཕྱིར། མང་བཀུར་བ་ན་རེ། རྟག་མི་རྟག་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་བདག་དེ་
འཆིང་གྲོལ་གྱི་གཞི་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བདག་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་འགའི་

ཡང་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། བཅིངས་པ་དང་
ཐར་པ་ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་མི་རྟག་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་བྱ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། མང་བཀུར་བ་ཆོས་ཅན། དངོས་འགལ་བར་དུ་ཕུང་གསུམ་ཁས་ལེན་
པའི་ངོ་ཚ་བའི་ལྟ་བ་འདི་སྤོང་ལ། བདག་དེ་ནི་རྟག་པར་སྨོས་ཤིག་སྟེ། བདག་དེ་མི་

འཇིག་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་གི་རང་བཞིན་འཇིག་པ་མེད་པ་དེ་ལ།

མཁས་པ་རྣམས་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། །
བཞི་པ་ལམ་བདེན་ལ་གཉིས། རང་ལུགས་ཀྱི་གྲོལ་ལམ་བཤད། གཞན་
ལུགས་ཀྱི་གྲོལ་ལམ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་

རབ་གྲོལ་ལམ་དུ་བསྟན། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། བདག་འཛིན་སྲིད་པའི་རྩ་བར་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ནི། འོ་ན་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་དེ་གང་ཞེ་ན། སྔར་བཤད་
ཟིན་པའི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཆོས་ཅན། གྲོལ་ལམ་
ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གོམས་པ་ལས་གནས་གྱུར་མཐར་ཕྱིན་པ་འཐོབ་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤངས་པ་སླར་ལྡོག་པའི་རྩོད་པ་སྤང་། བདག་མེད་རྟོགས་
པའི་ཤེས་རབ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི།

གལ་ཏེ་ལན་གཅིག་གནས་གྱུར་ཀྱང་། ཟག་བཅས་ལས་ལམ་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་སླར་

ཡང་སྐྱོན་ནི་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། སྤངས་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་

144

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སླར་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་
སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་དང་དྲི་མ་རྣམས་བློ་བུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འདི་ལྟར་གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་
ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དེ་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་གཟུགས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་བཞིན་འཛིན་པ་དེ་
ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་སམ་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་
པའི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པ་འདི་ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ། རང་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡི་ནི་

བདག་ཉིད་དེ་འཛིན་པའི་གཟུགས་འཛིན་རྣམ་ཤེས་འདི་ཡི་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའང་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཕུང་པོ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་

ཏེ། ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ལས་རྐྱེན་གཞན་གྱིས་ནི་གོལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཁྱོད་
ལྡོག་པ་ལ་ནི་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སེམས་ལ་འབྲལ་མི་རུང་མ་ཡིན་ཏེ།
མི་བརྟན་པ་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསླད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཐག་ཁྲ་ལ་སྦྲུལ་འཛིན་གྱི་བློ་བཞིན་ནོ། །ཕུང་པོ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་

འོད་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དྲི་མ་
རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། བློ་བུར་བ་ཡིན་ཏེ། འཁྲུལ་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
སེམས་རྒྱུད་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་ལ་ཕྱིས་
གནོད་པའི་ནུས་པ་མེད་དེ། སྔར་ཐོས་བསམ་གྱིས་དཔྱོད་པའི་ཚེ་ཡང་བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་གནོད་པའི་ནུས་མེད་རྣམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱིར་འོང་ཆོས་
ཅན། ཉེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་ན་ཡང་། ཡུན་དུ་གནས་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་མིན་

ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་བདག་འཛིན་ལ་གནོད་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོ་སྐྱེད་ནུས་པའི་སྙིང་པོ་

145

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་རློན་ལ་ནི་མེ་བཞིན་ནོ། །གནས་གྱུར་མཐར་ཕྱིན་
པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་འབད་དུ་ཟིན་ཀྱང་སྤངས་པ་སླར་མི་ཟློག་
ཏེ། འཁོར་བའི་འཚེ་བ་མེད་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཤིང་དེ་
སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་བློ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་

ཤེས་རབ་དེའི་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོར་
མི་རིགས་ཏེ། འཛིན་སྟངས་འགལ་བ་ཙམ་གྱིས་གཉེན་པོ་ཡིན་ན། ཆགས་སྡང་ཡང་

ཕན་ཚུན་གཉེན་པོར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་ཆོས་ཅན། ཕན་ཚུན་དུ་འཛིན་སྟངས་ཐ་དད་ན་ཡང་གནོད་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་བདག་འཛིན་ལས་
སྐྱེས་པར་གཅིག་པ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཕན་ཚུན་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་དངོས་
པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཁོ་ན་གཉེན་པོར་མི་རིགས་ཏེ།
བྱམས་སོགས་ཀྱང་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་སོ་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་

བྱམས་སོགས་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་ཉེས་པ་ཚར་གཅོད་པ་མིན་ཏེ། རྨོངས་པ་མ་རིག་

པ་དང་འཛིན་སྟངས་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཉེས་པ་ཀུན་མ་རིག་པ་དེའི་རྩ་
བ་ཅན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཇིག་ལྟ་མ་

རིག་པར་མི་འཐད་དེ། འཇིག་ལྟ་ནི་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ལ། མ་རིག་པ་ནི་སེམས་

བྱུང་མི་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་རིག་པ་ཆོས་ཅན། རིག་པ་མེད་ཙམ་
དང་རིག་པ་ལ་གཞན་ཙམ་མ་ཡིན་ཏེ། རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འགལ་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་བྱུང་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་པ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། མ་

146

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
རིག་པ་དང་འཇིག་ལྟ་རྫས་གཞན་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལོག་པར་དམིགས་པའི་

འཇིག་ལྟ་ཉིད་མ་རིག་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་གསུངས་ན། ཟླ་བ་སྒྲོན་མའི་

མདོ་ལས། མི་ཤེས་པ་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་ཆོས་རྣམས་
ལ་སྒྲོ་འདོགས་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་མ་རིག་པ་དང་འགལ་བ་དེ་གང་ཞེ་ན། འགལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་འདིར་

བཤད་པར་བྱ་སྟེ། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་ཆོས་ཅན། མ་རིག་པ་དེའི་རང་བཞིན་

དང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཉེས་པ་ཀུན་དང་འགལ་བར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། མ་རིག་

པ་དེ་དང་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉེས་པ་ཆོས་ཅན། སྲོག་ཆགས་ལ་ཟད་པ་མིན་ཏེ། སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུམ་
པའི་གཟུགས་སོགས་བཞིན་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་

རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མི་ཟད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེའི་ཆོས་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་།
གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་དང་འབྲེལ་”བར་རྟོག1

་པ་དག་ཀྱང་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཉེས་པ་ལན་
གཅིག་འགགས་ཀྱང་སླར་ཡང་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། གནས་གྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་སེམས་ཆོས་

ཅན། ཉེས་པ་རྣམ་པར་འགགས་པ་ནི་གསེར་གྱི་སྲ་བ་བཞིན་དུ་སླར་ཡང་སྐྱེར་མེད་
དེ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཉེན་པོ་ལོག་ཀྱང་སྤང་བྱ་སླར་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེ་
ལོག་ཀྱང་ཐལ་བ་ཤིང་དུ་མི་ལྡོག་པ་བཞིན་དུའོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྟོང་ཉིད་ལྟ་དང་དེ་འགལ་ཕྱིར། །ཞེས་པའི་རྟགས་བསྒྲུབ་པ་ནི།

1 [མ་ཕྱི། ༢༩ན༡ན། བར་རྟོག སེར། ༡༥༩ན། བ་ན་ལྡོག]

147

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བདག་ལ་མངོན་པར་ཆགས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ནི་གང་ཟག་དེ་ནི་འཁོར་
བར་འགྱུར་ཏེ། གང་ཞིག་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་མཐོང་བ་དེ་ལ་ནི་ང་ཞེས་”རྟག1

་ཏུ་ཞེན་
པར་འགྱུར་ལ། ཞེན་པས་བདག་གི་བདེ་བ་ལ་སྲེད་པར་འགྱུར་ན། སྲེད་པས་སྐྱོན་
རྣམས་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ཅིང་། ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་ཡོངས་སུ་སྲིད་པ་དེ་ངའི་ཞེས་བདེ་
བ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་”ལན2

་པ་དེས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། བདག་འཛིན་དེ་ཉེས་པའི་རྩ་བ་ཡིན་

ཏེ། བདག་འཛིན་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་ཤེས་པ་འབྱུང་ལ། བདག་གཞན་དུ་འཛིན་པའི་ཆ་

ལས་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་འབྱུང་ཞིང་། ཆགས་སྡང་འདི་དག་དང་ནི་ཡོངས་སུ་
འབྲེལ་བ་ལས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་”འགྱུར་བ3

་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

༼གཞན་ལུགས་ཀྱི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ།༽
གཉིས་པ་གཞན་ལུགས་ཀྱི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ་ལ་བཞི། བྱེ་བྲག་པའི་གྲོལ་
ལམ་དགག །གྲངས་ཅན་པའི་གྲོལ་ལམ་དགག །དབང་ཕྱུག་པའི་གྲོལ་ལམ་
དགག །གཅེར་བུ་བའི་གྲོལ་ལམ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་
སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི་བྱེ་བྲག་པ་ན་རེ། བདག་ལ་ཆགས་ཀྱང་བདག་གི་བ་ལ་

ཆགས་པ་དང་བྲལ་ནས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། བདག་གི་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་མི་འབྲལ་བར་ཐལ། ངེས་པར་བདག་ལ་
ཆགས་པ་ནི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བའི་རྒྱུ་ཡང་

1 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༣ན། རྟག སེར། ༡༦༠ན། ལྷག]
2 [མ་ཕྱི། ༢༩ན༤ན། ལན སེར། ༡༦༠ན། ཡིན]
3 [མ་ཕྱི། ༢༩ན༥ན། -འགྱུར་བ སེར། ༡༦༠ན། +འགྱུར་བ]

148

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདག་ཉེས་མེད་དུ་ཞེན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ།

སྐྱོན་ཅན་སྒོམ་པ་གྲོལ་ལམ་མིན། སྡུག་བསྔལ་སྒོམ་པ་གྲོལ་ལམ་མིན། ཡོན་ཏན་
འཛིན་པ་འཆིང་བྱེད་མིན་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བདག་ཉེས་མེད་ཡིན་ཡང་། བདག་ལ་ཆགས་པ་སྐྱོན་
བཅས་སུ་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལས་ཅིར་འགྱུར་དྲིས་པས། བདག་ལ་
ཆགས་པ་དེ་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བདག་ལ་ཆགས་པ་འདིའི་

ཞེན་ཡུལ་སུན་ཕྱུང་བ་མེད་པར་ནི། བདག་ལ་ཆགས་པ་དེ་སྤོང་བར་ནུས་པ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཡོན་ཏན་དང་སྐྱོན་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་སོགས་སྤོང་བ་ནི། སྐྱོན་ཡོན་དེ་དག་ཡུལ་ལ་མཐོང་བས་ཡིན་གྱི། ཕྱི་རོལ་ཚེར་མ་
འདོན་པའི་ཚུལ་དག་གིས་སྤོང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། བདག་ལ་ཆགས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ཀྱི་སྐྱོན་མཐོང་བས་སྤོང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཆགས་པ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་གྱི། དོན་བདག་གི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་སྐྱེ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་བདག་དེ་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་དག་ལ་
ཆགས་པ་གང་གིས་ཟློག་པར་བྱེད་མི་ནུས་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། བདག་ལ་ཆགས་པ་ལ་སྐྱོན་ཡང་གང་ཞིག་མཐོང་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་
སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བདག་ལ་ཆགས་པ་འདི་ཆོས་ཅན། སྡུག་
བསྔལ་གྱི་རྟེན་ཡིན་པ་ད་ལྟ་ནའང་། ཁྱོད་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
བདག་གི་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བདག་བདེ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་ཡིན་ཡང་
ཆགས་པ་དང་མི་འབྲལ་བ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་བདག་ཆོས་ཅན། སྐྱོན་མེད་ཡིན་ཏེ།

149

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
བདག་གི་བ་དེ་མེད་པའི་ཁྱོད་རྐྱང་པ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
བདག་གི་བ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བདག་དེ་དང་འདྲ་བར་སྐྱོན་མེད་ཡིན་པར་ཐལ།

བདག་མེད་པའི་ཁྱོད་རྐྱང་པ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེ་ལྟར་
ནའང་། བདག་དང་བདག་གི་བ་གཉིས་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། དེ་གཉིས་ཀ་སྐྱོན་མེད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་
དུག་སྦྲུལ་གྱི་བཟུང་བའི་ཡན་ལག་བཞིན་དུ། བདག་གི་བ་སྡུག་བསྔལ་དུ་བསྒོམས་
པས་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དཔེ་དགག །དོན་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། དུག་སྦྲུལ་གྱིས་བཟུང་བའི་ཡན་ལག་འདི་ཆོས་ཅན། བཟློག་པ་སྡུག་
བསྔལ་དུ་བསྒོམས་པ་ཙམ་ལས་སྤོང་བ་མིན་པར་ཐལ། བདག་གི་བའི་བློ་བཅོམ་པས་
འདོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། རང་བློ་ཡོད་པས་དགག །བདག་འཛིན་
ཡོད་པས་དགག །རིགས་པ་གཞན་གྱིས་དགག །བདག་དེ་སྐྱོན་མེད་ཡིན་པས་དགག་

པའོ། །དང་པོ་ནི། དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བར་འཛིན་པའི་བློ་གང་
གིས་ཟློག་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྟེན་ཉིད་དུ་བཟུང་བའི་

ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཆགས་བྲལ་དེ་གང་ལས་འཐད་དེ་མི་འཐད་

པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། ལུས་ལས་བོག་པའི་སྒྲ་སོགས་ལ་ཡིད་འབྱུང་བའི་བློ་ནི་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་ཞིང་། གཞན་ལ་ཞེན་བཅས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་དུ་མཐོང་དུ་ཟིན་ཀྱང་
བདག་གི་བར་འཛིན་པའི་བློ་སྦྱོང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བདག་དེ་ལ་འདུ་བ་ལ་

150

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སོགས་པའི་འབྲེལ་བ་ལས་རང་གི་བློ་ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་སྔར་གྱི་དེ་
བཞིན་ཉིད་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་ལ་འདུ་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་བདག་གི་

བར་འཛིན་པའི་རྒྱུར་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བདག་ལ་འདུ་བ་ལ་སོགས་པ་མེད་ན་ཡང་ཟས་གོས་ཀུན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ཉིད་ནི་ཡོད་པར་མཐོང་བས། བདག་གི་
བར་འཛིན་པའི་བློ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རང་གི་བའི་བློ་ནི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ།
སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དུག་སྦྲུལ་གྱིས་བཟུང་བའི་སོར་མོ་བཞིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པ་མིན་ཏེ། རེས་འགའ་བདེ་བ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། རང་གི་བའི་བློ་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཕལ་ཆེར་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དུག་
བཅས་ཀྱི་ཟས་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། སོ་སྐྱེ་ཟས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པས། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་རེ་ཤིག་ཆགས་བྲལ་དུ་འགྱུར་ཡང་། དེ་ཙམ་གྱིས་ཆགས་བྲལ་དུ་
མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཟས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བདེ་བ་ལ་སྲེད་པས། བདེ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོངས་སུ་སྤོང་ཡང་། ཟས་ཁྱད་པར་ཅན་མ་རྙེད་པའི་ཚེ་བསམ་མེད་བདག་ལ་ཆགས་པ་
ཡིས། ཟས་ཇི་ལྟར་རྙེད་པ་བཞིན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུད་མེད་དག་ནི་མ་

རྙེད་པར་དུད་འགྲོ་ལ་འདོད་པ་སྤྱོད་པ་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །
བདག་གི་འདོད་པ་གང་ཡིན་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ཆོས་ཅན། གྲོལ་བ་ཐོབ་པའི་ཚེ་མྱོང་དྲན་སོགས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་བདག་དེ་ནི། ཇི་ལྟར་འཇིག་པར་འདོད་པ་མི་
རིགས་པར་ཐལ། ཚོར་བ་མྱོང་བ་དང་ནི་བླང་དོར་གྱི་ཐ་སྙད་དང་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་
རྟེན་དུ་ལོག་པ་དེ། ཇི་ལྟར་ཞེན་པའི་བདག་ཡིན་པར་འདོད་པ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཕྱི་རོལ་པས་ཞེན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་བདག་མྱོང་དྲན་གྱི་རྟེན་དུ་ལོག་པ་དེ་འདྲ་མིན་

151

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བདག་
གིར་ཞེན་པའི་ས་བོན་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་གནས་པར་ཐལ། བདག་འཛིན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བདག་འཛིན་ནི་བདག་ལ་ཆགས་པ་བརྟན་

པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་གི་བ་སྡུག་བསྔལ་དུ་སྒོམ་པ་ལ་བརྩོན་ཡང་།
བདག་གི་བ་ལ་ནི་ཆགས་བྲལ་གྱི་གེགས་བྱེད་པ་ཉིད་དང་། བདག་གི་བ་དེའི་སྐྱོན་
ཡང་སྒྲིབ་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་གི་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་དང་ལྡན་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གྲོལ་བ་ཐོབ་པའི་ཚེ་བདག་ལའང་ཆགས་བྲལ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། ད་ནི་ཆགས་བྲལ་གྱི་བདག་གང་ཡིན་པ་མེད་པར་ཐལ། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་
བྲལ་ནས་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གྲོལ་བ་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་སྡུག་བསྔལ་སྒོམ་
པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གྲོལ་བ་ཐོབ་པ་དེའི་ཚེ་ཇི་ལྟར་བདག་གི་བ་བཞིན་དུ་

བདག་ཀྱང་འདོར་བའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཅན། བདག་གི་བ་སྡུག་བསྔལ་དུ་བསྒོམས་པ་དེ་ལྟ་ནའང་ཆགས་བྲལ་མེད་པར་ཐལ། བདག་གི་བ་དེ་དག་སྡུག་བསྔལ་དུ་བསྒོམས་པས་ཀྱང་
སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་བྱེད་ལ། དེ་ནི་སྔར་ཡང་མངོན་སུམ་ཉིད་

ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་ཆགས་བྲལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཡུལ་དེའི་ཉེས་པ་
མཐོང་བས་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། གལ་ཏེ་ཡུལ་དེ་ལ་ཉེས་པ་མཐོང་བ་ཡིས་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཆགས་པ་དེའི་བློ་ལྡོག་ཀྱང་། ཡུལ་
དེ་ལ་ཆགས་བྲལ་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། བླང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་ཁྱད་པར་ལ་ཞེན་པ་ཡོད་པའི་

152

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཡུལ་གཅིག་ལས་བྱུང་བའི་ཆགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ནི། རྣམ་

གྲངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཚེ་ཆགས་པ་ཀུན་གྱི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
འདོད་ལྡན་བུད་མེད་གཅིག་ལ་ཉེས་པ་མཐོང་ཡང་། བུད་མེད་གཞན་ལ་ཆགས་པས་
སླར་ཡང་དེ་ལ་ཆགས་པ་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །
བཞི་པ་ནི། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་དབང་སོགས་ཀྱང་ནི་ཆོས་ཅན། སྐྱོན་
མེད་ཡིན་པར་ཐལ། རིམ་བཞིན་བདག་སྐྱོན་མེད་དེའི་ཡུལ་ཅན་དང་། དེའི་བདེ་བ་
སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ད་ནི་གང་ལ་ཆགས་བྲལ་དུ་

འགྱུར་བ་མེད་པར་ཐལ། བདག་དང་དེ་ལ་ཆགས་པ་དང་བདག་གི་བ་གསུམ་སྐྱོན་
མེད་གང་ཞིག །འགྲོ་བའང་གསུམ་པོ་དེ་ཙམ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་
དེར་ཆགས་པ་དེ་སྐྱོན་བཅས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
བདག་ཆོས་ཅན། སྐྱོན་བཅས་སུ་ཐལ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་དེ་ནི་ཁྱོད་ལའང་མཚུངས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐྱེས་བུ་དེ་ཆོས་ཅན། ད་ནི་གང་ལ་ཆགས་བྲལ་མེད་པར་
ཐལ། བདག་དེའི་སྐྱོན་མཐོང་ཡང་བདག་དེ་ལ་ཆགས་བྲལ་མེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་
ནི། བདག་གི་བ་ལ་ཆགས་པ་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་མཐོང་བས་སྤོང་བ་ཡིན་ཏེ། ཡོན་ཏན་
མཐོང་བས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དབང་སོགས་ལ་ཆགས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་
མཐོང་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཞེན་པ་ཉེས་པ་མཐོང་བས་འཇིག་པ་དེ་ལྟར། ཁྱེད་དབང་
སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡོན་
མི་ཤེས་པའི་བྱིས་སོགས་ལའང་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། དབང་སོགས་སྐྱོན་ལྡན་
ལའང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་གཞན་དག་གི་དབང་པོ་སོགས་ལ་མེད་

153

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཕྱིར་དང་། འདས་པ་ལ་སོགས་པ་བདག་གི་བ་ལ་ཁྱོད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །བདག་གི་བར་ཆགས་པའི་བློ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བདག་གི་བའི་ཡོན་ཏན་མིན་པ་
མཐོང་བས་སྤོང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་བྱས་པ་
མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་བསྟན་ཟིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་བདག་གི་བ་སྡུག་
བསྔལ་དུ་སྒོམ་པ་ཆོས་ཅན། བདག་གི་བར་ཆགས་པ་དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གནོད་པ་མེད་
པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུ་ལ་གནོད་པ་མེད་པ་ཅན་དུ་བསྒྲུབས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་ལ་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཆགས་པས་བདག་གི་བ་དེར་ཡང་
ཆགས་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གྲངས་ཅན་པའི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ་ལ་བཞི། ཐ་དད་ཤེས་པས་གྲོལ་
བ་དགག །ཡིད་འབྱུང་བ་ཙམ་གྱིས་གྲོལ་བ་དགག །དེ་དག་འཁོར་བ་ཡིན་པར་བསྟན།
དེས་ན་འཇིག་ལྟ་སྤང་བར་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་ན་རེ། སྡུག་བསྔལ་
སྒོམ་པ་ཙམ་གྲོལ་ལམ་མ་ཡིན་མོད། རང་བཞིན་དང་སྐྱེས་བུ་གཅིག་ཏུ་བཟུང་བས་

འཁོར་ལ། ཐ་དད་དུ་ཤེས་པས་གྲོལ་ལོ་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། དབང་སོགས་ཀྱི་
རང་བཞིན་དང་སྐྱེས་བུ་གཅིག་ཉིད་དུ་མཐོང་བས་ཀྱང་ཆགས་པ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། སྐྱེ་བོ་ཐ་མལ་པ་འདི་ཡིས་དབང་སོགས་ལས་བདག་ནི་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པར་
ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དབང་སོགས་མཆོག་གཞན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་

ཕྱིར་དང་། བདག་རྟག་པར་ཞེན་ནས་དབང་སོགས་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་
ཅན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། འོ་ན་བདག་གི་བར་ཆགས་པའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན། བདག་ལ་ཆགས་པ་
དེ་ཆོས་ཅན། བདག་གི་བར་ཆགས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་དམིགས་

154

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པའི་ནང་གི་ཡན་ལག་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རྗེས་སུ་ཆགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ལ་གསུམ། དངོས། ཆགས་བྲལ་ངོས་གཟུང་། ལུང་འགལ་སྤང་བའོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཡིད་འབྱུང་བས་ཆགས་བྲལ་དུ་འགྱུར་
རོ་ཞེ་ན། གང་ཞིག་དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་བས་ཡིད་འབྱུང་དེ་འདྲ་ཆོས་ཅན། ཞེ་སྡང་དང་
མཚུངས་ལྡན་ཡིན་གྱི། ཆགས་བྲལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྐྱེས་པ་དེའི་ཚེ་ཡང་

ཆགས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་ཚེ་བདེ་བའི་སྐབས་གཞན་ཚོལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་
སྡང་རྒྱུན་དུ་སྐྱེས་ན་ཆགས་བྲལ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཞེ་སྡང་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཞེ་སྡང་སྐྱེས་པས་ཆགས་བྲལ་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེ་སྡང་དེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཡོད་
པ་དེ་སྲིད་ཙམ་དུ་གནས་ཀྱི། ཞེ་སྡང་དེ་ལོག་ན་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆགས་ཅན་
ཉིད་ལ་སླར་རྟེན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཞེ་སྡང་དེ་སྡུག་བསྔལ་
གྱི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཡིད་འབྱུང་བ་ཆགས་བྲལ་མིན་ན་ཆགས་བྲལ་དེ་གང་ཞེ་ན། དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་ཅན། ཆགས་བྲལ་ཞེས་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཙན་དན་གྱིས་
བྱུགས་པ་དང་སྟེ་འུས་གཅོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་མཉམ་སྙོམས་པ་ཅན་དུ་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། བླང་བྱ་དང་དོར་བྱ་ལ་ཞེན་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སྡུག་
བསྔལ་སྒོམ་པ་གྲོལ་ལམ་མིན་ན། སྡུག་བསྔལ་བསྒོམ་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་
ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལ་དགོངས་ནས་སྡུག་བསྔལ་
བསྒོམ་པར་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བདག་
རྟག་པ་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་

155

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྒོམ་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གྲོལ་ལམ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་མེད་ལྟ་བའི་རྟེན་ཙམ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཆོས་ཅན། གྲོལ་ལམ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་བསྒོམས་པས་གྲོལ་བར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ལས་ཟག་
བཅས་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པ་འབྱུང་། སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པ་ལས་ནི་བདག་མེད་
རྟོགས་པ་འབྱུང་བར་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟོང་ཉིད་ལྟ་བས་གྲོལ་བར་
འགྱུར་ལ། སྒོམ་པ་ལྷག་མ་དེ་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཆགས་བྲལ་དུ་འདོད་པའི་གང་ཟག་བདག་འཛིན་ཅན་དེ་འདྲ་
ཆོས་ཅན། འཁོར་བ་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ལས་ལས་གྲོལ་བ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། ཆགས་བྲལ་མིན་པ་དང་། སྲེད་ལྡན་དང་། བླང་དོར་གྱི་རྩོམ་པ་ཀུན་ལ་བརྟེན་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་ན། ཆོས་ཅན། བདག་གི་བ་དེའི་ཟབ་

མོ་ཡང་མེད་པར་ཐལ། བདག་གི་བ་ཉིད་ནི་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན།
དེའི་ཚེ་དེའི་བདག་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། བདག་དེ་བྱ་བ་དང་འབྲས་བུ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཐོག་མ་མེད་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་རིགས་མཐུན་པའི་ས་བོན་
ལས་བྱུང་བའི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དག་རྩ་བ་ཉིད་ནས་དབྱུང་བར་བྱ་སྟེ། འཇིག་ལྟ་
འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། །གསུམ་པ་དབང་ཕྱུག་པའི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ་
ལ་གསུམ། སྒྲུབ་བྱེད་དགག །གནོད་བྱེད་བརྗོད། གྲོལ་ལམ་ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། དབང་ཕྱུག་པ་ན་རེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་དག་གྲོལ་ལམ་མ་ཡིན་

མོད། དབང་ཕྱུག་གི་བཀའ་ལུང་ཙམ་གྲོལ་ལམ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཕྱུག་གི་ལུང་ལས་

156

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བཤད་པའི་སྔགས་བཏབ་པའི་ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་རྣམས་ལ་ནི། དབང་ཕྱུག་གི་ལུང་ཙམ་གྱིས་ནི་གྲོལ་
བར་ཡང་སྨྲ་བ་ཡོངས་སུ་མགུ་བྱེད་མིན་པར་ཐལ། དབང་ཕྱུག་གི་ལུང་ནི་བསྟན་བྱའི་

དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་ཅན་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར།
སྔགས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ས་བོན་སོགས་ལས་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བར་གྲུབ་པའི་ཆོ་གས་ནི།

སྐྱེས་བུ་ཡང་སྲིད་དུ་མི་སྐྱེ་བར་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་ན་ཏིལ་མར་

བསྐུས་པ་དང་མེས་བསྲེགས་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་གྲོལ་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། སྦྱིན་
སྲེག་གིས་གྲོལ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྦྱིན་སྲེག་བྱས་ནས་སྡིག་ཅན་སྲང་ལ་བཅལ་བ་ན་
སྔར་ལྕི་བ་དག་ཕྱིས་ཡང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་ཙམ་གྱིས་སྡིག་པ་

བཅོམ་པར་བྱས་པ་མིན་པར་ཐལ། སྦྱིན་སྲེག་བྱས་པས་ལུས་འདིའི་ལྕི་བ་ཉིད་མེད་
པར་འགྱུར་གྱི། སྡིག་པ་སྲང་ཁར་འཇལ་རུང་གི་ལྕི་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྡིག་པ་
ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དབང་གིས་སྲིད་པའི་རྒྱུ་ལ་མི་

གནོད། དེའི་ལན་དགག །རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །
དང་པོ་ནི། ལོག་ཤེས་དང་ནི་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྲེད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་
སེམས་པ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཉེན་པོས་བཅད་པ་དེ་འཁོར་བར་འགྲོ་བར་མི་

འགྱར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་དམན་པའི་གནས་སུ་འགྲོ་བ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར།
ཐ་མལ་པ་འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ལོག་སྲེད་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་པ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་ཕན་པར་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་པ་དེ་ཙམ་ལས་ནི་
འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ལས་ཀྱང་རྒྱུ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། ལོག་སྲེད་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་

157

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སེམས་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་གཞན་པའི་ལས་སྲིད་པའི་རྒྱུར་མི་དགོས་ཏེ།

རང་ཉིད་ཡང་སྲིད་འཕེན་པའི་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་
ཆོས་ཅན། སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་ཉམས་པ་མེད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། སྲིད་པར་འགྲོ་བ་མེད་པར་ཐལ། འགྲོ་བ་དང་ཡུལ་
རྟོགས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་དབང་པོ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་མ་མཐོང་བའི་ལས་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུ་
ཞིང་། མ་མཐོང་བའི་ལས་དབང་གིས་ཞིག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བདག་གི་འདུ་བྱེད་ལས་
ཡིན་གྱི། སེམས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བྱེད་པ་དབང་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྐྱེད་པ་ལ་བློ་
སེམས་ཡི་ནི་ནུས་པ་མཐོང་གི །ཞན་གྱིས་སྐྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ། སེམས་པ་ཡོད་པ་
དང་མེད་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དབང་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་དག་ཆོས་
ཅན། སྲིད་པར་ཅིས་མི་འགྲོ་སྟེ་འགྲོ་བར་ཐལ། ལོག་སྲེད་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་
སེམས་པ་དེ་རྒྱུར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཅན། སྲིད་པ་མིན་ཏེ། གལ་ཏེ་སེམས་པ་དེ་དག་གི་ནུས་
པ་དབང་གིས་མེད་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་དག་ཆོས་ཅན། དབང་སོགས་བྱས་
མ་ཐག་སེམས་པའི་དབང་གིས་ཡུལ་འཛིན་པ་དང་། ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་འཇུག་པ་
དང་། ཡུལ་གཞན་ལ་གཡེང་བ་དང་། དེ་འགོག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སེམས་
པའི་ནུས་པ་དབང་གིས་བཅོམ་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པར་སྐྱེ་བར་མི་

འགྱུར་ཏེ། ཤི་བ་དེའི་ཚེ་བློ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སོན་པ་ཉིད་ནའང་བློ་སྐྱེ་
བའི་ནུས་མེད་དུ་འགྱུར་པར་ཐལ། དྲི་མ་རྣམས་ཀྱིས་བློ་མཚམས་སྦྱོར་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནུས་པ་དབང་གིས་མེད་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་རང་གི་ས་བོན་ཅན་གྱི་ཉེས་རྒྱུན་

158

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཆོས་ཅན། དབང་བསྐུར་བ་ཙམ་ལས་ལྡོག་པ་མེད་དེ། གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་
པའི་ཤེས་རབ་འཕེལ་ན་འགྲིབ་པ་དང་། རང་གི་ཕྱོགས་འཕེལ་ན་འཕེལ་བའི་ཕྱིར།
སེམས་པ་ཁོ་ན་རྒྱུར་མི་རིགས་ཏེ། བདག་རྟག་པ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བདག་རྟག་
པ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་རིམ་གྱིས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་འགལ་བར་ཐལ། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་བྱེད་པ་འགལ་བར་ཐལ། འབྲས་
བུ་བྱེད་པ་དང་མི་བྱེད་པ་དག་ནི་འདྲ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་དང་འབྲས་
བུའང་གཅིག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། བདག་རྟག་པ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་འབྲས་དེ་
དག་བདག་རྟག་པ་དེ་ལས་རྫས་ཐ་དད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ལས་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་ཟ་བ་པོ་ཡིན་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུ་འབྲས་ལས་རྫས་ཐ་དད་
པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་ཡང་ནི་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། ཁྱོད་ལོག་པས་འབྲས་བུ་ལྡོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བདག་རྟག་པ་མེད་ན། གཞན་
གྱིས་མྱོང་བ་གཞན་གྱིས་དྲན་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བདག་རྟག་པ་བཀག་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས། གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་གཞན་གྱིས་དྲན་པ་དང་། གཞན་གྱིས་བསགས་པ་གཞན་གྱིས་ལོངས་སྤྱོད་པ་སོགས་ཀྱི་ཐལ་བ་གནོད་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་རྟག་པ་འགའ་ཡང་དྲན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དྲན་པ་
གང་ལས་བྱུང་ཞེ་ན། དྲན་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ཡོད་དེ། མྱོང་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་གྲོལ་ལམ་དེ་གང་ཞེ་ན། བདེན་བཞི་དེ་ཉིད་ལ་ནི་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་དེ་དང་འགལ་བའི་དོན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་ཅན། ལེགས་པར་སྒོམ་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ཆོས་ཅན། གྲོལ་ལམ་ཡིན་ཏེ། སྲེད་པ་རྗེས་

159

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འབྲངས་དང་བཅས་པ་འཇོམས་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བདེན་པ་བཞི་ལ་བརྟན་

པ་དང་བདེ་དང་ང་དང་ངའི་ཞེས་སོགས་ཡང་དག་མིན་པ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་སྒྲོ་
བཏགས་ནས་ནི་ཡོངས་སུ་སྲེད་པ་དེ་སྲིད་པའི་རྩ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་གཅེར་
བུ་བའི་གྲོལ་ལམ་དགག་པ་ལ་བཞི། ལས་ལུས་ཡོད་པས་འཁོར་བ་དགག །ལས་
ལུས་སྤོང་བའི་གཉེན་པོ་དགག །ལས་འབྲས་བཅད་པས་ཟད་པ་དགག །རང་ལ་ཁས་
བླངས་འགལ་བས་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གཅེར་བུ་བ་ན་རེ། སྲེད་པ་སྤངས་ཀྱང་ལས་ལུས་ཡོད་ན་འཁོར་
བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དགྲ་བཅོམ་ཆོས་ཅན། ལས་དང་ལུས་དག་གནས་ན་ཡང་། སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་སྲིད་པ་མིན་ཏེ། རྒྱུ་གཅིག་སྲེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྲིད་པར་སྐྱེ་
བ་རྒྱུ་གསུམ་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་བོན་མེད་པར་མྱུ་གུ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི།

ལས་ལས་སྤངས་པས་ཀྱང་གྲོལ་བར་ཐལ། སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་གསུམ་པ་ཅན་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལས་དང་ལུས་དག་རྐྱང་པ་སྤོང་བ་མིན་ཏེ། དེ་སྤོང་བའི་གཉེན་པོ་དག་
ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་སྤོང་བའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྲེད་པ་ནི་ཡོད་ན་ལས་
ལུས་སླར་ཡང་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལས་སྲེད་གཉིས་སོ་སོར་ཟད་པའི་དོན་དུ་འབད་
རིགས་སོ་ཞེ་ན་ཡང་། ལས་རྐྱང་པ་ཟད་པའི་ཕྱིར་དུ་འབད་པ་བྱེད་པའི་དུབ་པ་དོན་
མེད་ཡིན་པར་ཐལ། སྲེད་པ་མ་སྤངས་པར་ལས་སྤོང་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

གཉེན་པོ་དག་ནི་མེད་ཕྱིར་དང་། ཞེས་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། དཀའ་ཐུབ་ཀྱིས་སྔོན་གྱི་ལས་
ཟད་ནས། ཕྱིས་ལས་མ་བསགས་པས་གྲོལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་འགས་དེ་སྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་ཙམ་ཡིན་

160

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གྱི། རིགས་མི་མཐུན་པ་ཅན་གྱི་ལས་ཟད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་
ཉོན་མོངས་པའི་དངོས་པོ་གཅིག་གིས་ལས་ཀུན་མི་འཛད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལས་རྣམས་
ནུས་པ་ཐ་དད་དུ་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་
སྣ་ཚོགས་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་ནུས་པ་ཡིས་ལས་ཀྱི་ནུས་པ་འདྲེས་
ནས་གཅིག་ཟད་པ་ན་ཀུན་ཟད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་དཀའ་ཐུབ་ཉོན་མོངས་ལས་གཞན་དུ་འདོད་དམ། ཉོན་མོངས་ཉིད་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། ཉོན་མོངས་པའི་ཆ་འགས་ལས་ཀུན་སྤོང་བའམ། ཉོན་མོངས་
མེད་པར་ལས་ཀུན་སྤོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དཀའ་ཐུབ་གཅིག་གིས་ལས་ཀུན་

སྤོང་། དེ་ཉོན་མོངས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དཀའ་ཐུབ་དེ་
ནི་ཆོས་ཅན། ལས་ཀྱི་ནུས་པ་འདྲེས་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་བ་མིན་པར་ཐལ། ལས་ངན་
གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སྲེད་པས་སྤངས་པས་ལས་ཀྱང་སྤོང་བའི་

ཕྱིར། ལས་ཀྱི་གཉེན་པོ་མེད་པར་འདོད་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། གང་ཡང་སྐྱོན་རྣམས་འགོག་པར་བྱེད་པའི་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་དེས་
བསྐྱེད་པའི་ལས་ལ་གནོད་ནུས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེ་བར་འདོད་པའི་ཉེས་པའི་རྒྱུ་
བདག་འཛིན་བཅོམ་པའི་ཕྱིར། བྱས་ཟིན་པའི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ་
མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གྲུབ་ཟིན་སྤོང་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། སྲེད་པ་ལས་ལས་འབྱུང་བ་
བཞིན་དུ། ལས་ལས་ཀྱང་སྲེད་པ་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། དགྲ་བཅོམ་ཆོས་ཅན། ལས་ལས་ཉེས་པ་སྐྱེ་བ་མིན་ཏེ། སྲེད་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྐྱོན་ལྡན་གྱི་ལས་ལས་ཉེས་

161

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་བྱེད་པར་འགྱུར་གྱི། བཟློག་པས་ཉེས་”པ1

་བྱེད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། ལས་ཀྱི་འབྲས་
བུ་བདེ་བ་ལས་སྲེད་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དགྲ་བཅོམ་ཆོས་ཅན། བདེ་བ་ལས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ལོག་པའི་རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་བདེ་གཤེགས་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་
བརྟན་པ་དང་མ་ལུས་པའི་ཁྱད་པར་མཁྱེན་པར་གྲུབ་སྟེ། སྐྱོབ་པ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པ་

དེའི་ཕྱིར། སྐབས་འདིར་བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྟོགས་པའི་དོན་ཅན་དུ་གསུངས་པ་
ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། འབྲས་བུ་སྐྱོབ་པ་ལས་རྟོགས་པ་ཕུན་ཚོགས་དཔོག་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་པ་དང་སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པའི་ཉན་ཐོས་
ལས་ལྷག་སྟེ། ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་ལ་གཉིས། སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས། བསམ་པ་ཕུན་ཚོགས་སོ། །
དང་པོ་ནི། བདེ་གཤེགས་དེ་རྒྱུ་གང་ལས་བྱུང་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་
ཅན། གཞན་དོན་དུ་མཁྱེན་པའི་སྦྱོར་བ་གོམས་པའི་སྟོན་པ་དེ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རྟོགས་
པ་ཕུན་ཚོགས་མངའ་བ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། བརྩེ་བ་ཆེན་པོ་སྔོན་དུ་
སོང་བ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་དུ་མཁྱེན་པའི་སྦྱོར་བ་གོམས་པ་དེ་ལས་ཏེ་དེའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུར་སྒྲུབ་པ་ལ། སྙིང་རྗེ་སྔོན་དུ་སོང་བར་བསྒྲུབ་དགོས་ཏེ།
རང་དོན་གྲུབ་ཀྱང་སྙིང་རྗེའི་དབང་གིས་གཞན་དོན་གྱི་ངོར། ཆོས་སྟོན་པའི་མཛད་པ་
མི་འདོར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་དོན་བསྡུ་བ་ནི། ཆོས་ཅན། ལེགས་པ་གསུང་སྟེ། བརྩེ་བ་སྙིང་རྗེ་

1 [མ་ཕྱི། ༣༦ན༡ན། -པ *པ]

162

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བདེན་པ་གསུང་བར་མཛད་དེ། མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་
མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་
སྒྲུབ་བྱེད་དང་བཅས་པ་དེ་དག་གསུང་བར་ཡང་མངོན་པར་སྦྱོར་བར་མཐར་ཕྱིན་པ་
དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །

༼ཚད་མས་བསྟོད་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་ཚད་མས་བསྟོད་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་
ཡོན་ཏན་དུ་མ་མངའ་བ་ལ། ཚད་མས་བསྟོད་པའི་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཚད་མར་
གྱུར་པ་དེ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོས་སྟོན་པ་ལ་བསྟོད་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ།
སྟོན་པ་དེའི་བསྟན་པ་ཉིད་ལས་ནི་ཚད་མའི་དེ་ཉིད་གྲུབ་བོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། མངོན་སུམ་གསུངས་མོད། རྗེས་དཔག་ཇི་ལྟར་བཞེད་ཅེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་བཞེད་དེ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་མ་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཅུང་
ཟད་སྐྱེ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་

ནོ། །ཞེས་སོགས་རྣམ་པ་དུ་མར་ནི་རྗེས་དཔག་འདི་ཡི་སྦྱོར་བའང་གསུངས་པ་མཐོང་
བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟགས་ཆོས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་རྟགས་ནི་

རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན། །རྟགས་ཆོས་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡང་
གསལ་བར་བཤད་དེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཁྱབ་པ་ནི་དངོས་སུ་
བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཚད་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལེའུ་གཉིས་
པའི་བཤད་པའོ། །དགེ་ལེགས་འཕེལ། ། ། །

163

༄༅། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་མངོན་སུམ་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་བཞུགས་སོ། །

གསུམ་པ་མངོན་གྱུར་གསལ་བྱེད་མངོན་སུམ་ལེའུ་བཤད་པ་ལ་གསུམ། ཚད་མའི་གྲངས་དང་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ། མངོན་སུམ་རང་གི་ངོ་བོའི་ལོག་རྟོག་བསལ། ཚད་མའི་འབྲས་བུའི་ལོག་རྟོག་བསལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གྲངས་

ངེས་སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རྟགས་དགོད། ཚུལ་སྒྲུབ། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི་གསར་དུ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། དེ་ལ་དབྱེ་
ན་དུ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། གཞལ་བྱ་
ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རང་མཚན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཚད་
མ་ཡིན་ན། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་དགོས། སྤྱི་མཚན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཚད་མ་
ཡིན་ན་རྗེས་དཔག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ། ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པའོ། ། དང་པོ་ལ་
གསུམ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རྟགས་དགོད། ཁྱབ་པ་སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཨུཏྤལ་སྔོན་པོ་ལྟ་བུར་སྤྱི་འདྲེས་
པའི་ཕུང་པོ་གསུམ་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཇི་ལྟར་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། གཞལ་བྱ་ལ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་

164

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མི་ནུས་པའི་ཆོས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། འདྲ་དང་མི་འདྲ་ཉིད་དེ་རང་སྣང་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློ་ངོར་ཆོས་གཞན་ལ་རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པར་སྣང་བ་དང་མི་སྣང་བའི་

ཆོས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློ་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་
ལྟར་སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་མིན་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་།
གཟུང་དོན་ལས་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ཅན་ཡོད་པ་ན་ཡོད་པའི་རྟོག་བློའི་སྣང་

ཡུལ་དང་། རྟོག་མེད་ཤེས་པའི་སྣང་ཡུལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དབང་ཤེས་
འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བའི་སྐྲ་ཤད་ཆོས་ཅན། ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་སྤྱི་གང་ཡང་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་དང་། གསལ་བར་སྣང་ཞིང་རྗེས་འགྲོ་
མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བའི་སྐྲ་ཤད་ལ་སོགས་ནི་ཆོས་
ཅན། དོན་མིན་ཏེ། དོན་དུ་མོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། བུམ་པ་གང་ཡིན་

པ་དེ་ཆོས་ཅན། བསྟན་བཅོས་འདིར་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་
དོན་བྱེད་ནུས་པའི་ཕྱིར། གཞན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་རྫོབ་
ཙམ་དུ་ཡོད་དེ། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་
དེ། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་མི་ནུས་པའི་ཆོས་དེ་དག །རང་སྤྱིའི་མཚན་
ཉིད་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་རང་མཚན་གྱི་མཚན་
ཉིད་དུ་མི་འཐད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ས་བོན་སོགས་ནི་སྨྱུ་གུ་སོགས་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་

མཐོང་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་དོ་ཞེ་ན།

165

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་ཆོས་ཅན། ཅི་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་དེ་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་
བར་ཐལ། ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ས་བོན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བར་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་མ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་

འཐད་དེ། རང་སྤྱི་ཀུན་ལ་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པ་མིན་ཏེ། རང་འཛིན་གྱི་བློ་ལ་ཕན་པ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་འཛིན་
གྱི་བློ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། མི་མཐུན་དཔེ་ནི། མིག་དང་

གཟུགས་སོགས་ཀྱིས་མིག་བློ་སྐྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་རྗེས་འགྲོ་ལྡོག །ཅེས་པའི་རིགས་པ་དེས་
ནི། རྫས་བུམ་པ་དང་ལས་འདོགས་པ་དང་། སྤྱི་དང་ནི་ཡོན་ཏན་གྲངས་སོགས་འཛིན་
པའི་བློ་ལ་ནི། གཟུང་དོན་མེད་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་བློ་དེ་བརྡ་དང་རྩོལ་
བ་སོགས་ནང་གི་ཡན་ལག་གི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དོན་བྱེད་མི་ནུས་

པས་སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན། དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བའི་སྐྲ་ཤད་ཀྱང་སྤྱི་མཚན་དུ་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྣང་བའི་སྐྲ་ཤད་སོགས་ནི་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མིན་ཏེ། དོན་དུ་ཞེན་
པ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། དངོས་མེད་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་
པོར་མེད་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དོན་དུ་ཞེན་པ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། སྤྱི་མཚན་
མིན་པའི་ཉེས་པ་དག་ཏུ་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་བྱར་འཛིན་ཅིང་ཞེན་པའི་ཕྱིར།
སྐྲ་ཤད་འཛག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་དེ་དག་གི་ཡང་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་ལ་སྐྲ་ཤད་
དེ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་མཚན་ཡིན་པ་བཀག་

166

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བའི་སྐྲ་ཤད་མ་གྲུབ་ན། དབང་ཤེས་
འཁྲུལ་པ་ལ་སྐྲ་ཤད་སྣང་བར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ལ་སྐྲ་ཤད་གསལ་བར་སྣང་བ་ཉིད་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པའི་ངོ་བོའི་དོན་

ཉིད་དམ་རྫས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་སྐྲ་སོགས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་མོས་པའི་བློ་དེ་དག་ནི་

ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྣང་བ་དེ་སྤྱི་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་སྤྱིའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། སྐྲ་ཤད་འཛག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་མེད་པ་ཅན་ཡིན་

ཏེ། ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྤྱི་འཛིན་རྟོག་པའི་གཟུང་རྣམ་ནི་ཆོས་ཅན།
རང་མཚན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་པའི་ངོ་བོའི་དོན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་
ཆོས་ཅན། རང་མཚན་དུ་ཐལ་བའི་སྒོ་ནས་སྐྱོན་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། རང་མཚན་དེ་ལྟར་
འདོད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་དེ་སྤྱི་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དོན་གྱི་ངོ་
བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ཡིན་ཏེ། བུམ་གསལ་
ཀུན་ལ་ངོ་བོ་མཚུངས་པར་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་དང་། བུམ་མིན་ལས་ལྡོག་པ་ལ་
བརྟེན་པའི་རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ། རྟོག་པའི་སྣང་བ་དངོས་མེད་དུ་སྒྲུབ།
གཟུགས་སོགས་རང་མཚན་ཡིན་པར་སྒྲུབ། སྤྱི་མཚན་དེའི་དབྱེ་བ་བསྟན་པའོ། །དང་
པོ་ལ་བརྒྱད། བརྗོད་བྱ་ཡིན་པས་སྒྲུབ། གཅིག་དང་ཐ་དད་མིན་པས་སྒྲུབ། སྣང་ཚུལ་
མཚུངས་པས་སྒྲུབ། སྤྱི་ཉིད་ཡིན་པས་སྒྲུབ། འབྲས་བུ་མིན་པས་སྒྲུབ། བརྡ་ལ་ལྟོས་
པས་སྒྲུབ། ཡན་གར་དུ་མི་སྣང་བས་སྒྲུབ། དོན་བྱེད་ནུས་སྟོང་ཡིན་པས་སྒྲུབ་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། སྒྲའི་ཡུལ་སྤྱི་མཚན་

167

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དུ་བསྟན་པ་ལ། རྟོག་པ་ལ་གཟུགས་སུ་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་སུ་ཐལ། གཟུགས་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་
པོ་མིན་ཏེ། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་བློ་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་སྒྲས་བརྗོད་བྱ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། གཟུགས་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན།
རྟགས་དེ་མིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་དབང་སོགས་འབྲས་བཅས་ཉིད་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མིང་སོགས་བརྗོད་བྱར་འདོད་པ་དགག །སྤྱི་བརྗོད་བྱར་
འདོད་པ་དགག །གཟུགས་སོགས་བརྗོད་བྱར་འདོད་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད་ལ་དྲི་བ་དགོག། དྲིས་པའི་ལན་གསུམ་སོ་སོར་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་ན་རེ། དབང་སོགས་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་
དེ། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བུམ་པའི་མིང་སོགས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་འཆད་པ་པོ་དང་ཉན་པ་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་
མིང་སོགས་བརྗོད་དམ། བརྗོད་བྱ་བུམ་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་མིང་སོགས་རྗོད་དམ། དེ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཅན་གྱི་མིང་སོགས་རྗོད་གྲང་།
གཉིས་པ་ནི། དང་པོ་ལྟར་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་སྐྱེས་
བུ་དོན་བུམ་པ་ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བུམ་པའི་མིང་སོགས་ཁོ་ན་རྗོད་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་མིང་སོགས་ཚུལ་འདྲ་བ་ལས། འཁྲུལ་ནས་
དོན་བུམ་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་དུས་ཀུན་ཏུ་བུམ་པ་
ལ་མི་འཇུག་པར། རེས་འགའ་མིང་སོགས་ལ་འཇུག་པར་ཐལ། བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་

168

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མིང་སོགས་ཚུལ་འདྲ་བ་ལས་འཁྲུལ་ནས་འཇུག་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
མཚེ་མ་བཞིན། ཆོས་ཅན། བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་མིང་སོགས་ཡུལ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་
འཁྲུལ་པ་མིན་པར་ཐལ། བུམ་པའི་མིང་སོགས་དེ་འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་བློ་ཁོ་ན་དང་
འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། ཁྱེད་རང་ལ་ཡང་ཉེས་པ་མཚུངས་ཏེ། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་རྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་
ཤེས་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་རྗོད་པས། སྐྱེས་བུ་བུམ་པ་ལ་མི་འཇུག་པར་མཚུངས་པ་
མིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་རྗོད་པས་བུམ་པའི་རྣམ་པར་ཤར་བ་དེ་འདྲའི་བློ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།
གཞན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་མེད་དེ། ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྣང་བའི་བློ་ནི་ཁས་ལེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁས་
ལེན་ནོ་ཞེ་ན་ཡང་། མིང་སོགས་འཛིན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ཐ་དད་
པའི་མིང་སོགས་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་གཟུང་དོན་དུ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཅན་མིན་པར་ཐལ། མིང་

སོགས་དང་ལྡོག་པ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་མ་གྲུབ་སྟེ། ཤེས་པ་ཀུན་གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་ཀུན་གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པ་དེ་འཐད་པ་མིན་པར་ཐལ། རྨི་ལམ་

སོགས་ཀྱི་ཤེས་པ་གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པ་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དེ་གཟུང་དོན་དུ་འདོད་དོ་ཞེ་ན། རྨི་ལམ་

གྱི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཟུང་དོན་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མིན་པར་

ཐལ། སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྨི་ལམ་ན་སྔོན་པོར་སྣང་བ་
དེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོན་པོ་ཡིན་པས་དེ་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། རྨི་ལམ་ན་སྔོན་པོར་

169

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྣང་བ་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོ་སོགས་མིན་པར་ཐལ། ཐོགས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འོ་ན་དེ་གང་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་རུང་བ་ན་གནས་
པས་མི་ཤེས་པར། རྨི་བ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་པའི་ཕྱིར།
བཤད་མ་ཐག་པ་དེས་ནི་མིང་སོགས་ཆོས་ཅན། ཤེས་པའི་རང་བཞིན་དུ་རྗོད་པ་ཡིན་

ཏེ། ཡུལ་རུང་བ་ན་གནས་པའི་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་མི་ངེས་པར། རྟོགས་པ་པོ་རང་

ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་མིག་ལ་སོགས་པའི་བློ་

འདོད་པ་དེ་ཉིད་གང་གིས་གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པར་འདོད་ཅེས་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་
གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞན་མིང་སོགས་འཛིན་
པའི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་མེད་པ་ཅན་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལས་སྐྱེ་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་མིང་སོགས་རྗོད་དོ་ཞེ་ན་ཡང་། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན་ཁྱོད་ལས་སྐྱེས་བུ་བུམ་པ་ལ་འཇུག་པར་མི་

འགྱུར་པར་ཐལ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་མིང་སོགས་རྗོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དོན་བུམ་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་མིང་སོགས་བརྗོད་བྱར་ལྡན་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འདས་པ་དང་མ་
འོངས་པའི་བུམ་པ་ད་ལྟ་བརྗོད་བྱ་མིན་པར་ཐལ། ད་ལྟ་དོན་འདས་པའི་བུམ་པ་དང་

དེའི་མིང་སོགས་དེ་ནི་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དབང་སོགས་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བར་མི་འདོད་དེ། སྒྲ་
ཡིས་སྤྱི་ཡན་གར་བ་ནི་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ཡན་གར་བ་
བརྗོད་པས་དབང་སོགས་དོན་མེད་པ་དེ་མིན་པར་ཐལ། སྤྱི་ཡན་གར་བརྗོད་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗོད་དོ་ཞེ་ན་ཡང་། སྤྱི་དེ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་ལ་མཚུངས་པར་ཡོད་

170

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་མིན་པ་དང་། གསལ་བས་གསལ་བ་མིན་པར་ཐལ། གསལ་བ་ལ་ལྟོས་མེད་ཡན་
གར་བར་སྒྲས་རྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྟག་ཏུ་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། གསལ་བ་
ལ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གལ་ཏེ་ཡང་གསལ་བས་གསལ་བ་ལས། མངོན་སུམ་ལ་གསལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྤྱི་གང་དེ་ཆོས་ཅན། རང་འཛིན་ཤེས་པ་རྟག་ཏུ་སྐྱེད་ནུས་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ།
བདག་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་ལ། ནུས་པ་དང་ལྡན་པའི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ནུས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་གྱི་ཚེ་
ནུས་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དུས་འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ནུས་མེད་གང་ཞིག །རྟག་པ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གང་གནས་པའི་སྤྱི་ཆོས་
ཅན། རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་དེའི་ནུས་པའམ། ནུས་པ་མེད་པ་དེ་ཟད་པར་བྱ་བའི་

ཕྱིར་དུ་ནུས་པ་གང་ཡང་མེད་པར་ཐལ། རྐྱེན་གྱིས་བཅོས་སུ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་སྔོན་པོ་
ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པའི་ཆ་ནི་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། སྤྱི་འཛིན་གྱི་བློ་དེ་
ལ་སྤྱི་གང་གིས་སྤྲུལ་ཅིང་སྐྱེད་དེ་མ་སྐྱེད་པར་ཐལ། སྤྱི་འཛིན་གྱི་བློས་སྤྱི་ཡན་གར་
པ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲས་གཟུགས་སོགས་བརྗོད་
ཀྱང་དབང་བོའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་མེད་མིན་ཏེ། གཟུགས་སོགས་མངོན་སུམ་
དུ་ཤེས་པའི་དོན་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་བློ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་
སོགས་ལས་གསལ་མི་གསལ་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

དངོས་པོ་གཅིག་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པར་འདྲ་བའི་ཕྱིར།

171

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཉིས་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་མིན་པས་སྒྲུབ་པ་ལ་གསུམ། དངོས། དེས་གྲུབ་
པའི་དོན། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། བུམ་སྤྱི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་

དུ་མེད་པར་སྒྲུབ་སྟེ། བུམ་གསལ་དང་རྗེས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུའང་མ་གྲུབ་པ་

དེའི་ཕྱིར། གྲངས་ཅན་ན་རེ། རྫས་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རིགས་ལྡན་གསེར་བུམ་ཆོས་
ཅན། བུམ་གསལ་གྱི་རིགས་མིན་པར་ཐལ། གང་གི་ཕྱིར་གསལ་བའི་ངོ་བོ་གཞན་རྫ་
བུམ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་བརྟེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པ་ན་རེ། གལ་ཏེ་རྫས་ཐ་དད་
དུ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། བུམ་སྤྱི་ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་ཐལ།
དེ་དང་རྫས་ཐ་དད་གང་ཞིག །དེ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་འབྲས་
མིན་པའི་སྤྱི་གསལ་ཇི་ལྟར་ཡང་དོན་དམ་པར་ཅི་ཞིག་འབྲེལ་ཏེ་འབྲེལ་བར་ཐལ། རྒྱུ་
འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་ས་སྨྱུག་ལྟ་བུ་ཡང་དོན་དམ་པར་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲས་བུ་
མྱུ་གུ་དེ་གྲུབ་རྗེས་སུ་ས་བོན་ལ་རག་ལས་པ་མེད་པར་ཡང་རྟོག་པ་ཡིས་ནི་འབྲེལ་
བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་རག་མ་ལས་ཞེ་ན། མྱུ་གུ་ཆོས་ཅན། རང་གྲུབ་རྗེས་སུ་ས་བོན་ལ་རག་ལས་པ་མེད་དེ། རང་གི་རྒྱུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། བུམ་སྤྱི་དེ་ཆོས་ཅན།
བུམ་གསལ་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་ཐལ། བུམ་གསལ་དང་རྫས་གཞན་ཉིད་ཡིན་པ་གང་
ཞིག །དེའི་འབྲས་བུ་”མིན1

་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དངོས་པོར་མེད་ཀྱང་སྤྱི་ཡིན་ན། རི་

བོང་རྭ་ལ་སྤྱིར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། མེད་པ་རི་བོང་གི་རྭ་ཆོས་ཅན། རིགས་སུ་ཐལ་བར་མི་

འགྱུར་ཏེ། གསལ་བ་དེ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་དངོས་མེད་ཡིན་ན། སྒྲས་བརྗོད་

1 [མ་ཕྱི། ༦ན༡ན། མིན སེར། ༡༣༧ན། ཡིན]

172

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། བུམ་པའི་ངོ་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་ངོ་བོ་མེད་པའི་རིགས་སུ་
བརྟགས་པའི་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་སྒྲ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་ཆོས་ཅན།
དོན་ཡོད་དེ། ཁྱད་པར་བུམ་པ་དེ་ལ་འཇུག་བའི་དོན་ཅན་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་ལ་
བུམ་པར་སྣང་བ་དེ་ལ་བུམ་པའི་ངོ་བོར་སྣང་བའམ། དོན་བུམ་པ་ལ་བུམ་སྤྱི་དེ་ཉིད་དུ་

འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་གྱི་
རང་མཚན་མཐོང་བ་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྲུལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་རྣམས་ཀྱི་
ནི་སྤྱི་གང་ཡིན་པ་གཞན་ལས་ལྡོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་སྒྲ་འདི་དག་གིས་གང་བརྗོད་
པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཅུང་ཟད་མེད་དེ། རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། བུམ་སྤྱི་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པའི་ངོ་བོར་མེད་
པ་ཅན་གྱི་སྤྱི་བུམ་ཉིད་དུ་ནི་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དོན་ལ་མེད་པའི་བུམ་སྤྱིར་འདོད་པ་དེ་
ཡང་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཅན་མིན་ཏེ། རྟོག་པས་བསླད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ཉིད་

དུ་ན་དོན་དངོས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། བུམ་གསལ་
དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་

མིན་ཡང་དངོས་པོར་འདོད་དེ། སྣམ་བུའི་སྤྱི་འགའ་ཞིག་ལས་རྫས་ཐ་དད་དུ་བརྗོད་
བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བུམ་གསལ་རྣམས་ལ་ཇི་ལྟར་ཡང་རྫས་གཅིག་

དང་ཐ་དད་གང་རུང་དུ་བརྗོད་བྱ་མིན་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། བུམ་པའི་སྤྱི་སྣམ་བུའི་སྤྱི་དང་རྫས་གཞན་དུ་བརྗོད་བྱ་མིན་པར་ཐལ། ཉེར་
ལེན་བུམ་སྣམ་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་སྣམ་བུའི་སྤྱི་དང་རྫས་ཐ་དད་དུ་ཉེ་བར་བཏགས་

173

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཕྱིར། འདས་པ་དང་ནི་མ་འོངས་པའི་དོན་ལའང་སྤྱི་དངོས་པོ་བའི་རྒྱུ་ཅན་གྱིས། མཉན་པ་དག་ན་འཇུག་པར་འགྱུར་བས་སྤྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ད་ལྟ་མེད་པ་འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པའི་ཆོས་སུ་ད་ལྟ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་
ཐལ། རྟག་པའི་དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་ལ་
ད་ལྟ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་མི་འཇུག་པར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་
ལ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ལས་འཇུག་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། བུམ་
པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་གང་ཞིག་ཆོས་ཅན། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་ལ་བཏགས་མིང་དུ་

འཇུག་ལ། སྣམ་སོགས་ལ་བཏགས་མིང་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ།
སྣམ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་མེད་ལ། ད་ལྟར་བའི་བུམ་པའི་དངོས་པོར་མེད་པའི་འདས་

མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་དང་ནི་ཉེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། སེང་གེ་ཞེས་
པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་རྟག་ཏུ་དངོས་མིང་དང་། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ལ་
སྒྲོ་འདོགས་པའི་བཏགས་མིང་དེ་ལྟར་རྗོད་པའང་འཇིག་རྟེན་ན་ཡོད་དེ། རི་དྭགས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་ལ་ཐོག་མར་བརྡ་སྦྱར་བའི་མིང་གང་ཞིག །ཁྱོད་ལས་རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་
བློ་ནི་འཁྲུལ་བ་མེད་པར་འཇུག་ཅིང་། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ལ་རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འདྲ་
བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་དོན་གཞན་ཡོད་པ་རྗོད་པ་དངོས་མིང་དང་། སྤྱི་དོན་གཞན་མེད་པ་རྗོད་པ་བཏགས་མིང་དུ་མི་རིགས་པར་ཐལ། སྤྱི་དོན་གཞན་མེད་ན་
ཡང་། འགྲོ་བ་ཡིས་གང་ལ་ཐོག་མར་གྲགས་པས་སྒྲ་བཀོད་པའི་མིང་དེ་དོན་དེ་ལ་
དངོས་མིང་དང་། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་དོན་དེ་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་འཁྲུལ་

174

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟོག་ཅན་ཏེ་རྗེས་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པའི་མིང་དེ་གཞི་དེ་ལ་ཕལ་པ་བཏགས་མིང་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན། བུའི་དངོས་པོ་ཕའི་འདོད་དོན་བསྒྲུབ་ནུས་སུ་མེད་པ་ལ་
བུ་མེད་ཅེས་པའམ། གྲངས་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་ཇི་བཞིན་དུ། ཡུལ་མིའི་འདོད་དོན་བསྒྲུབ་
ནུས་ཀྱི་མི་རྒན་ལའང་། གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་མཉན་པ་སྐྱེ་བོས་བྱས་པ་ཡིན་པ་
བཞིན་ནོ། །
གསུམ་པ་སྣང་ཚུལ་མཚུངས་པས་སྒྲུབ་པ་ནི། མ་ཞིག་པ་ད་ལྟར་གྱི་བུམ་པ་
ལའང་རྟོག་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་དངོས་པོར་མེད་དེ། སྒྲ་ལས་ཞིག་པ་ལ་རྟོག་
པའི་བློ་ལ་ཇི་འདྲར་སྣང་བ་དེ་འདྲ་བར་སྣང་ཚུལ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣ་བ་
ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཟུང་དོན་ཡོད་པ་ཅན་ལ། ཞིག་པ་ལ་རྟོག་པའི་བློ་
དང་སྣང་ཚུལ་མཚུངས་པ་དེ་དག་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། སྤྱི་ཙམ་གཟུང་དོན་དུ་
འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་གཉིས་པོ་དག་སྣང་ཚུལ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། སྤྱི་དེ་འབའ་ཞིག་ནི་འཛིན་པར་བྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་སྔར་ནི་རྣམ་པར་
བཟློག་ཟིན་པའི་ཕྱིར། །བཞི་པ་སྤྱི་ཉིད་ཡིན་པས་སྒྲུབ་པ་ནི། བུམ་གསལ་རྣམས་ནི་

ཆོས་ཅན། ཁྱད་མེད་ངོ་བོར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕན་ཚུན་རྫས་ཐ་
དད་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། རང་བཞིན་གཅིག་པ་དང་གནས་
སྐབས་རྫས་ཐ་དད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ཡང་། དེ་ཆོས་ཅན།
དངོས་པོ་གཅིག་ཏུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་གསལ་བ་དེ་དག་ལ་མཚུངས་པར་ཡོད་པའི་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་དེ། གསལ་བ་དེ་
དག་ལས་རྫས་གཞན་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྤྱི་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་དེ་དག་གི་སྤྱི་ཞེས་

175

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གསལ་བ་དང་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། བུམ་མིན་

ལས་ལྡོག་པར་སྣང་བ་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་ནས་སུན་

དབྱུང་དུ་མེད་དེ། དངོས་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། གསལ་བ་ལ་མཚུངས་པ་ཉིད་

ཀྱི་སྤྱི་འདི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་མཚན་ཡིན་པ་

དེའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་འབྲས་བུ་མིན་པས་སྒྲུབ་པ་ནི། སྤྱི་དེ་འབྲས་བུ་ཡིན་ནམ་མིན། སྤྱི་དེ་
འབྲས་བུའོ་ཞེ་ན། སྤྱི་ཆོས་ཅན། ཆ་དུ་མ་དང་འཇིག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲས་བུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་འདོད་པ་མིན་ཏེ། རྟག་པ་དང་གཅིག་པུར་འདོད་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཉིད་མིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འཇིག་པ་

དངོས་པོ་ཙམ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལྟར་ན། རིགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་ལ་དོན་དམ་པར་མ་
འབྲེལ་བ་དང་། དངོས་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲས་བུ་མིན་པའི་ཕྱིར། །དྲུག་པ་
བརྡ་ལ་ལྟོས་པས་སྒྲུབ་པ་ནི། སྤྱི་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་མེད་དེ། བརྡ་
ལ་མི་ལྟོས་པ་དེ་ལྟར་སྣང་བ་མེད་པར། རང་ཡུལ་འཛིན་པ་བརྡ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་སྟེ། གཟུང་དོན་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བརྡ་
དག་ལ་ལྟོས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བརྡ་མི་ཤེས་ཀྱང་ཁུ་ཡུ་དང་
དཀར་ཟལ་ལ་རིགས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སྤྱི་དངོས་པོ་བའི་དབང་
གིས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བ་ལང་གི་དངོས་པོ་གཉིས་མཐོང་བ་ལ་བརྡ་མེད་ན་ཡང་། རིགས་

ཐ་དད་མེད་པའི་བློ་འགའ་ཞིག་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་དངོས་
པོ་བའི་དབང་གིས་མིན་ཏེ། བཞོ་བཀལ་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ཉེ་བ་དང་འབྲེལ་བས་ཡིན་

176

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་རིགས་དངོས་པོ་མེད་ཀྱང་མིག་གི་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་དུ་མིག་

སོགས་ཉེ་བར་འདོད་པ་བཞིན། ཁུ་ཡུ་དང་དཀར་ཟལ་ཆོས་ཅན། བ་ལང་གི་རིགས་
ཀྱང་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གིས་བ་ལང་མིན་པ་ལས་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་ཡིས་སོ། །
བདུན་པ་ཡན་གར་དུ་མི་སྣང་བས་སྒྲུབ་པ་ནི། སྤྱི་ཆོས་ཅན། དངོས་མེད་ཡིན་

ཏེ། རྣམ་པ་འགས་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་མ་འཁྲུལ་པ་ལ་དངོས་པོར་སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འོ་ན། མིག་གི་དབང་པོ་ཆོས་ཅན། མེད་པར་ཐལ། མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
དབང་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། གལ་ཏེ་ལྟ་བ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་ཡོད་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་སྣང་བར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིགས་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་
མཁྱེན་གྱིས་ཀྱང་མཐོང་བ་མིན་ཏེ། ནམ་ཡང་ཡན་གར་དུ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་འཛིན་པའི་ཚེ་ནའང་རིགས་ཡན་གར་བ་མཐོང་བ་མེད་དེ། དེའི་ཚེ་ནའང་གསལ་བ་དེའི་སྒྲ་དང་ཁ་དོག་དབྱིབས་སོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལས་གཞན་
སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་དོན་བྱེད་ནུས་སྟོང་ཡིན་པས་སྒྲུབ་པ་ནི། སྤྱི་དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་དུ་མེད་དེ། དོན་བྱེད་པ་དེ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ།
རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་ཙམ་གྱིའང་དོན་བྱེད་པར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། རྩ་བར་ཁྱབ་
སྟེ། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པ་དེ་ནི་དངོས་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་

གཟུགས་སོགས་རང་མཚན་དུ་བསྟན་པ་ནི། གཟུགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན།
རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། ཇི་སྐད་བཤད་པ་ལས་བཟློག་པ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་
སོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གསུམ་པ་སྤྱི་མཚན་དེའི་དབྱེ་བ་བསྟན་པ་ལ་གཉིས། དངོས།
རྩོད་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱི་དངོས་མེད་ཡིན་ན་དེ་ལ་དབྱེ་བ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་

177

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ན། །སྤྱི་དེ་ལའང་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་དང་
གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་རིམ་བཞིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་
པ་དང་དངོས་མེད་དང་ཤེས་བྱར་སྣང་བ་ལྟ་བུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན།
བུམ་པའི་དངོས་པོ་གཟུང་དོན་དུ་ཤེས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དངོས་པོ་བུམ་པ་ལ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དམ་བཅའ་དེ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་ལན་བཏབ་ནས་
བཀག་པའི་ཕྱིར་དང་། འདས་སོགས་ལ་རྟོག་པའི་བློ་གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པ་ལས་རྣམ་
པ་གཞན་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། བུམ་
པའི་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པ་ཉམས་པར་ཐལ། བུམ་པ་ལ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། བུམ་པའི་ཆོས་མིན་པའི་ཉེས་པ་འདི་མེད་དེ། བུམ་པའི་དངོས་པོ་འཛིན་
པའི་མངོན་སུམ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་རྟོག་པས་བུམ་པ་དེའི་ཆོས་སུ་ཤེས་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དོན་བསྡུ་བ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་གཞལ་བྱ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གཅིག་པུ་ངེས་
ཏེ། བླང་དོར་གྱི་འབྲས་བུ་ཡོད་མེད་ཉིད་དུ་དཔྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་གཉེར་བྱར་རང་
མཚན་དེ་ཁོ་ན་ལས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས་གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་

སུ་བཤད་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སློབ་དཔོན་གྱིས་གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་

སུ་བཞེད་དེ། རང་མཚན་དེ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་

གཞན་སྤྱིའི་ངོ་བོ་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རང་མཚན་གཅིག་པུ་ལ་

178

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟོགས་ཚུལ་གཉིས་འབྱུང་ན། གང་འཁྲུལ་ཞེ་ན། རྟོགས་ཚུལ་གཉིས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་
རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་བ་ཡིན་པར་བཞེད་དེ། རང་ལ་སྣང་བ་སྒྲ་མི་

རྟག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མིན་པ་གང་ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་མི་ཐོབ་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་
གཞན་སྤྱི་མཚན་གྱི་ངོ་བོ་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་ནི་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཚད་མ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཡང་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ།
དེ་ཡིན་ཡང་བསམ་པ་འཇུག་ཡུལ་ལ་ནི་གསར་དུ་བསླུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོསཅན།
རང་མཚན་ཐོབ་པ་ལ་རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་མི་དགོས་པར་ཐལ། ནོར་བུ་
གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ལས་རྣམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། ནོར་བུ་རྟོགས་ཤིང་ཐོབ་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་པར་ཐལ། རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་འདི་ལ་ནི་ལན་བཏབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
འཁྲུལ་ན་འཇུག་ཡུལ་མི་ཐོབ་པར་མཚུངས་པ་མིན་ཏེ། ནོར་བུའི་འོད་དང་སྒྲོན་མེའི་

འོད་དག་ལ་ནོར་བུའི་བློ་ཡིས་མངོན་པར་རྒྱུག་པའི་བློ་གཉིས་ལོག་པའི་ཤེས་པར་
ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། ཇི་ལྟར་དོན་བྱེད་པའི་ནོར་བུ་ཐོབ་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
དཔེ་དེ་ལྟར་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དང་ནི་རྗེས་དཔག་དེར་
སྣང་བའི་བློ་དག་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་བཞིན་གྱི་དོན་མེད་པར་འདྲ་ན་ཡང་། ཁྱོད་ཚད་མ་སྟེ་
མི་བསླུ་བ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་། ཁྱོད་དོན་བྱེད་པའི་འཇུག་

ཡུལ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པ་ནི། གལ་ཏེ་གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་ངེས་པས་ཚད་མ་

179

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཉིས་སུ་ངེས་པར་ཇི་ལྟར་འགྲུབ་ཅེ་ན། སྔོན་པོ་དེ་ཆོས་ཅན། མངོན་གྱུར་ཡིན་ཏེ།
གང་ལ་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལས་རྗེས་འགྲོ་དང་ལྡོག་པ་ཅན་གྱི་བློ་མངོན་སུམ་དེ། ཁྱོད་ལ་འཛིན་པ་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོ་དབང་པོ་ལས་
འདས་ནས་མ་མཐོང་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་མེའི་ཚོགས་དོན་དེ་ཆོས་ཅན། ལྐོག་
གྱུར་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་རྟོགས་པའི་རྟེན་ནི་དོན་གཞན་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། རྟགས་དེ་གང་ཞེ་ན། དུ་བ་ཆོས་ཅན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་སྒྲུབ་པ་དེའི་ཚེ་གོ་བྱེད་

ཉིད་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟེན་ཆོས་ཅན་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་། ཁྱབ་པ་རྣལ་མར་ངེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ལ་ལ་ཙན་དན་གྱི་མེ་ལ་སོགས་
པ་ཡང་གོ་བྱེད་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེའི་ཚེ་གོ་བྱེད་དུ་བ་ཆོས་ཅན། ལ་ལ་ཙན་དན་གྱི་མེ་
ལ་སོགས་པ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་དུ་ནི་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
ལ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་སྤྱིའི་ངོ་བོ་མེ་ཙམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
ལྐོག་གྱུར་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་རྗེས་དཔག་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་དང་
བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་རྟགས་ལས་ནི། ཆོས་ཅན་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་
ཀྱི་རྟོགས་པ་གསར་དུ་སྐྱེ་བའི་བློ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྗེས་དཔག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དོན་བསྡུ་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་
ཉིད་ཀྱིས་ཚད་མ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་བ་དང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་
པ་ལས་གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཚད་མ་ལ་གསུམ་དང་
གཅིག་ཏུ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ནི་

མཐོང་བའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས། གྲངས་ཉུང་བར་འདོད་པ་

180

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དགག །མང་བར་འདོད་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྒྱང་

འཕེན་ན་རེ། སྤྱི་མཚན་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་པུར་ངེས་པས་ཚད་མ་མངོན་སུམ་གཅིག་པུ་
ཉིད་དུ་ངེས་སོ་ཞེ་ན།
གཉིས་པ་ལ་བཞི། འདོད་པ་གྲུབ་ཟིན་པར་བསྟན། རྗེས་དཔག་ཁས་བླང་
དགོས། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། རྗེས་དཔག་མེད་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། སངས་

རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ངོར་གཞལ་བྱ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་རང་མཚན་གཅིག་པུར་
བསྒྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཁོ་བོའང་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དངོས་པོར་མེད་
པའང་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱ་ནི་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་གཉིས་པ་

རྗེས་དཔག་ཉིད་གྲུབ་པར་ཐལ། དངོས་མེད་དེ་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ།
དངོས་མེད་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དངོས་སུ་རྟོགས་སོ་ཞེ་ན། དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། དངོས་མེད་ལ་དངོས་སུ་འཇལ་བྱེད་མིན་ཏེ། གཟུང་དོན་གྱི་
སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། དབང་
པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་བློ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་དང་བར་ཆོད་ལ་སོགས་ཡོད་ན་ཡང་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གང་ཞིག །གཟུང་དོན་ལ་མི་ལྟོས་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་ཉིད་འཇལ་བྱེད་དུ་ལྡོག་པ་ལས། སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ངེས་
པ་ཡིན་པས། སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་དོན། མངོན་སུམ་འཇལ་བྱེད་དུ་ལོག་ཙམ་དེས་སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ངེས་པ་ཡིན་ནམ། མངོན་སུམ་འཇལ་བྱེད་དུ་ལོག་པའི་རྟགས་

181

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལས་སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ངེས་པ་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། མངོན་སུམ་འཇལ་བྱེད་དུ་ལོག་ཙམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ངེས་པ་འགལ་བར་ཐལ། ཁྱོད་མེད་དགག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་གཉིས་ནི་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མངོན་སུམ་
འཇལ་བྱེད་དུ་ལོག་པ་དེ་ཉིད། སྤྱི་སོགས་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་། ལྡོག་
པ་དང་རྗེས་འགྲོ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་སེམས་དག་ནི་རྟོགས་
པའི་ཚད་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། རྒྱང་འཕེན་གྱི་བུ་ཆོས་ཅན། སེམས་དེའི་ངོ་བོ་ངེས་པར་གྲུབ་སྟེ། ངག་སྨྲ་བ་སོགས་ལ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དེ་ལས་
ཕ་རོལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་སེམས་ཡོད་པར་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་བློ་དེ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་

ཉིད་ཡིན་ཏེ། གསར་དུ་བསླུ་བ་མེད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྐྱུ་རུ་རས་རོ་སྐ་བ་དཔོག་པ་ལྟ་བུ། ལ་ལ་དག་ཏུ་ནི་
འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད་ཅེ་ན། རྒྱང་འཕེན་
ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་སྔ་དེ་མིན་པར་ཐལ། རྟགས་ལོག་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རྟགས་ཡང་དག་
དེ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བར་ཞེན་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲེལ་བ་འཁྲུལ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་མི་འཁྲུལ་ཞེ་ན། གང་ལས་འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ལའི་དངོས་པོ་
འགའ་ལ། མེ་དེའི་རྟོགས་པ་གྲུབ་པར་གྱུར་བའི་དུ་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་གི་རྒྱུ་མེ་
མེད་པར་དོན་ཁྱོད་ནི་སྲིད་པ་མིན་ཏེ། མེ་དེ་ལས་སྐྱེས་པར་གདོན་མི་ཟ་བའི་ཕྱིར།
བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རང་གི་ངོ་བོ་མི་རྟག་པ་མེད་པར་ཁྱོད་སྲིད་པ་མིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་
དེའི་ངོ་བོར་གདོན་མི་ཟ་བའི་ཕྱིར། དུ་བ་དང་བྱས་པ་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་འབྲས་

182

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
རང་གི་རྟགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་

མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བའི་རང་བཞིན་དུ་མཐོང་
བའི་ཕྱིར། སྒྲུབ་རྟགས་མི་འཁྲུལ་མོད། དགག་རྟགས་ཇི་ལྟར་མི་འཁྲུལ་ཞེ་ན། བུམ་
པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་དེ་དང་ལྡན་པའང་ཇི་ལྟར་ཡོད་དེ་མེད་
པར་ཐལ། བལྟར་རུང་བུམ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་མཐོང་བའི་རྒྱུ་གཞན་དག་ཡོད་པར་བུམ་
པ་སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་དེ་དང་ལྡན་པའང་མེད་དེ། བལྟར་རུང་དུ་བ་རང་གི་རྒྱུ་མ་མཐོང་བའི་རྒྱུ་གཞན་དག་ཡོད་པར་མེ་སྣང་བ་མེད་
པའི་ཕྱིར།
བཞི་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ད་ལྟ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ས་ཕྱོགས་ལ་སོགས་
པ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྤྱིའི་བློ་རྗེས་དཔག་ནི་ཚད་མ་མིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་བཞིན། གལ་ཏེ་མི་མཚུངས་ཏེ། ད་ལྟ་ལྐོག་
ཏུ་གྱུར་པའི་ས་ཕྱོགས་ལ་སོགས་པ་དབང་སྔོན་རྣམས་ཀྱིས། དུས་གཞན་དུ་ནི་རྟོགས་
པའི་ཕྱིར་ཡོད་ལ། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་དབང་མངོན་གྱིས་ནམ་ཡང་མ་མཐོང་བས་མེད་
དོ་ཞེ་ན། དབང་སྔོན་གྱིས་ནམ་ཡང་མ་མཐོང་བས། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་མེད་པ་དེ་མིན་
པར་ཐལ། མིག་དབང་དང་དེས་མིག་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་སོགས་ལ། དབང་པོའི་བློ་
ནི་འཇལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན་ནི། མིག་བློ་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། མིག་དབང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་ལྟར་
ན་མིག་དབང་གང་གིས་རྟོགས་ཞེ་ན། རྟགས་ལས་མིག་དབང་ཡོད་པར་གསར་དུ་
རྟོགས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རྣམ་རྟོག་མེད་པར་ཡུལ་འཇལ་བ་

183

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤྱི་འཛིན་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རང་གི་མཚན་

ཉིད་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ན། རྣམ་རྟོག་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གྲངས་མང་བར་རྩོད་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། གཞལ་

བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་ན། ཁ་དོག་ནི་མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་
ལྟར་ངེས་ན་ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་དེ་རྟོགས་པའི་བློ་ཚད་མ་གཞན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ།
སྤྱི་འཛིན་པས་མངོན་སུམ་མིན། རྟགས་མེད་པར་ནི་ཡོད་པས་རྗེས་དཔག་མིན་པའི་

ཕྱིར། ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཀྱི་བློ་དེ་ནི་ཚད་མ་གཞན་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་མཐོང་བས་ཚད་
མ་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་འཛིན་པས་མངོན་སུམ་མིན། རྟགས་དུ་བ་དང་ནི་སྔར་གྱི་མེ་ལ་
འབྲེལ་བ་རྟོགས་པ་མེད་པས་རྗེས་དཔག་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚད་མ་རྣམས་མང་པོ་
ཉིད་དུ་ཐལ། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་ལས་མང་བའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་གཅིག་ལའང་

ཚད་མ་དུ་མ་ཉིད་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་སྔར་ཁང་ནང་དུ་མེ་མཐོང་ནས་
ཕྱིས་དུ་བའི་རྟགས་ལས་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེ་མཐོང་བ་བཞིན། ཚད་མ་གཅིག་དང་

གསུམ་གྱི་གྲངས་ཀྱང་སེལ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། མངོན་རྗེས་གཉིས་ཡུལ་སོ་
སོར་ངེས་པ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་སྤྱི་གཉིས་ལས་གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་བློ་ཚད་མ་གཞན་ཡིན་པ་

དགག །རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་བློ་ཚད་མ་གཞན་ཡིན་པ་དགག །ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཚད་
མ་གཞན་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྡུ་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ནི།

ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ཚད་མ་གཞན་ཡིན་ན། བྱས་པའི་རྟགས་ལས་ཁ་

184

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དོག་མི་རྟག་པར་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་བློའམ། ཁ་དོག་རྒྱུན་འཆད་ཁ་མ་མཐོང་བའི་
མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ལ་ཟེར། དང་པོ་
ལྟར་ན། བྱས་རྟགས་ལས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན།
ཚད་མ་ཕུང་གསུམ་པ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་འདིར་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁ་དོག་གི་སྤྱི་ལ་
མི་རྟག་པའི་སྤྱི་སྦྱོར་བའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་ལན་མདོར་བསྟན། མི་སླུ་བའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་
བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དངོས་མེད་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱིའི་ཆོས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་དེ་དངོས་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་མིན་པར་

ཐལ། ཁ་དོག་དེ་ཉིད་མི་རྟག་པ་དེ་ལྟར་གྲུབ་པས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྔར་བཤད་པའི་
བློ་དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་གྲུབ་པ་མིན་པར་ཐལ། གཞན་ཁ་དོག་མི་
རྟག་པའི་དོན་སྤྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་གྲུབ་པ་དེ་མིན་པར་ཐལ། དེ་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་ཀྱང་ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ་བས། ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་དེ་ཉིད་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་མི་སླུ། དགག་
རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་མི་སླུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྗེས་དཔག་རྟགས་ལས་སྐྱེ་
བ་མིན་ནམ། འཇུག་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་མི་སླུ་ཞེ་ན། སྒྲའི་དངོས་པོ་གང་མི་རྟག་པ་ཇི་ལྟ་

བུར་གྱུར་པ་དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་བྱེད་བྱས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་འབྲས་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་
ལ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཅན་གྱི་བློ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འཛིན་

185

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སེམས་དེས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་
དང་རྟགས་ཅན་གྱི་བློ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་དེར་སྣང་བ་ཡིས་ནི་སྟོང་ཡང་། རང་
མཚན་ལ་སླུ་བྱེད་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ཡང་། བརྒྱུད་པ་ཡིས་ནི་དངོས་པོ་ལ་འབྲེལ་
བའི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་འཁྲུལ་བར་ཐལ། རང་མཚན་ལ་མི་སླུ་བའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་མཚན་དེའི་དངོས་པོ་ལ་སླུ་བྱེད་ཉིད་མིན་ཡང་། འཁྲུལ་
བར་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ཡང་རང་མཚན་དེའི་ངོ་བོས་སྟོང་པ་དེ་དག་
སྣང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས། རང་མཚན་དེའི་ངོ་བོར་ཞེན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་དངོས་
པོ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་མི་རྟག་པ་དེའི་ངོ་བོ་ཁྱབ་བྱ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་
པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རང་འབྲས་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ཏེ།
དེ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཅན་གྱི་བློ་དེའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་མེ་དག་
ཆོས་ཅན། དུ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། དུ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུ་བ་དེ་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོགས་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། དགག་རྟགས་ཡང་དག །དགག་རྟགས་ལྟར་སྣང་། འགལ་
དམིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། མི་སླུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ནི། འོ་ན། དགག་རྟགས་ལ་
བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཇི་ལྟར་མི་སླུ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དགག་པ་ཉིད་ནི་

ཐམས་ཅད་དུ་དགག་བྱ་མི་དམིགས་པ་ལས་འགྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མས་གྲུབ་པ་ལ་
ཡོད་པས་ཁྱབ་པར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གྱི་བཟློག་པ་ཉིད་ལས། སྣང་རུང་མ་དམིགས་

པ་ལ་མེད་པས་ཁྱབ་པར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དགག་བྱ་དམིགས་

186

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཀག་པས། དགག་པ་འགྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་

རྟགས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞི་འགའ་ཞིག་ཏུ་གྲང་རེག་དང་གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་
བྱེད་དགག་པ་ལ། གྲང་རེག་དེའམ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དེའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བར་
བརྗོད་པ་མཐོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་། གྲང་རེག་དམིགས་པ་དེའི་ཚད་མ་ཉིད་མེད་
པ་འཕེན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འཕེན་པ་ལས་གཞན་དུ་ན་མེའི་དངོས་པོ་གཅིག་ཡོད་
པར་བརྗོད་པས། གཞན་གྲང་རེག་དེ་ནི་མེད་པར་གང་ལས་རྟོགས་ཏེ་མི་རྟོགས་པའི་

ཕྱིར། རྟོགས་ཏེ། ཚ་གྲང་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགལ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཅིས་གྲུབ། ཚ་
གྲང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པ་དེ་ཡང་གང་ལས་
འདོད། གྲང་རེག་རྒྱུན་མ་གཏུགས་པར་ཡོད་པ་ན། མེ་ཉེ་བར་ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་གྲང་རེག་སྣང་བ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གྲང་རེག་སྣང་རུང་མཐོང་བ་མེད་པ་དེ་ནི།

གྲང་རེག་འགོག་པའི་ཚད་མ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དགག་བྱ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་
མ་བཀག་པ་ལས་དགག་པ་འགྲུབ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་འགལ་དམིགས་རང་སྒྲས་བརྗོད་ན་ཡང་། སྣང་
རུང་མ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འཕེན་པ་ཡིན་ཏེ། དགག་བྱ་
དམིགས་པའི་ཚད་མ་བཀག་པས། དགག་པ་འགྲུབ་དགོས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གང་
གི་ལུགས་ལ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་དེ་ནི། མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་མིན་པར་

འདོད་པ་དེས། དགག་པ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བརྗོད་བྱ་མིན་པར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། གྲང་

རེག་དེ་དང་འགལ་བའི་དོན་གྱི་འབྲས་བུ་དུ་བ་རྟགས་སུ་བརྗོད་པ་ལ་ཡང་། དགག་བྱ་
དམིགས་པའི་ཚད་མ་མེད་པ་འཕེན་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། འགལ་དམིགས་ཀུན་ལ་

187

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
དགག་བྱ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་མེད་པ་འཕེན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འགལ་དམིགས་

ཀྱི་རྟགས་ཀུན་ལ་ཆོས་ཅན། དགག་པ་འགྲུབ་པའི་དོན་ལ་ཐ་དད་མེད་དེ། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་དང་འགལ་དམིགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཐ་དད་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་དང་འགལ་བ་གྲུབ་པ་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་
དེ་ནི་ཐབས་དང་བཅས་པ་བཀག་པ་མེད་པར་ནི། དགག་པ་འགྲུབ་པ་ལ་ཚད་མར་སྨྲ་
བ་གང་ཡིན་པ་དེ་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་ཅན་མིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བ་ལ་སོགས་པས་ཀུན་
མཁྱེན་དང་འཇིག་རྟེན་གཞན་སོགས་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་བཞིན། དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཇི་

ལྟར་མིན་ཞེ་ན། ངག་སྨྲ་བ་པོ་ཆོས་ཅན། ཕ་རོལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་མིན་པར་སྒྲུབ་པའི་

རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་ཀུན་མཁྱེན་རྣམས་
དང་འགལ་བ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱང་ཡིན་ཀུན་རིག་པ་ཡང་ཡིན་

པའི་གཞི་མཐུན་ཁས་བླངས་ན། གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཡང་མེད་པའི་

ཕྱིར། རྟགས་མ་སྒྲུབ་སྟེ། ངག་སྨྲ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཀུན་མཁྱེན་མེད་དེ། ཀུན་མཁྱེན་དེ་འདྲ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་མཁྱེན་དུ་མ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ཆོས་
ཅན། ཕ་རོལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་མིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་ཐལ།
ཁྱོད་དང་ངག་སྨྲ་གང་རུང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་གང་ཞིག །ངག་སྨྲ་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། མི་དམིགས་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་
ངེས་བྱེད་མིན་པར་རབ་ཏུ་བརྗོད་ཟིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱང་འཕེན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་
མངོན་སུམ་གྱིས་ཀུན་མཁྱེན་ཡོད་མེད་ངེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་མཁྱེན་དེ་
ཁྱོད་ལ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

188

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གསུམ་པ་ནི། དགག་རྟགས་ལ་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད་ན།
འགལ་ཟླ་དམིགས་པ་ལ་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་དུ་ཞེ་ན། འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དེ་
ཆོས་ཅན། གཉིས་ཡོད་དེ། དགག་བྱའི་ཆོས་དང་རྫས་ཐ་དད་དམ། རྫས་ཐ་དད་མེད་
པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་རྟགས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་རིམ་བཞིན། གཞི་འགའ་
ཞིག་ཏུ་ཁ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དང་། མྱུ་གུ་ཆོས་ཅན། ས་བོན་གྱི་དུས་ན་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གནོད་བྱེད་དུ་བཀོད་
པ་བཞིན་ནོ། །
བཞི་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་མེའི་དངོས་བོ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ལ། དུ་བའི་

དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། མེའི་དངོས་པོ་ཉིད་རང་ལྡོག་ན།
དུ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལྡོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དུ་བ་མེ་ལ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར།
རྟགས་ཡང་དག་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པར་བསྟན་པ་དེས་ནི་བསལ་ལོ། །གང་
ན། རྟོག་པས་སྦྱར་བའི་ཆོས་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་

བ་ཉིད་སོགས་ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་བསལ་བ་

ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ཅི་ཡང་རུང་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་སྲིད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། དུ་བ་ལོག་པས་མེ་ལྡོག་པར་ཐལ། མེ་དུ་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེ་ལོག་པས་དུ་བ་ལྡོག་པ་དེ་ལའང་། ཁྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་

མེ་ལོག་པ་དེ་ཁྱབ་བྱ་དུ་བ་ལྡོག་པའི་གོ་བྱེད་དུ་འདོད་དེ། གལ་ཏེ་མེ་དུ་རང་གི་ལྡོག་
པ་འབྲེལ་བ་ནི་རྣམ་པ་འགར་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་ཚེ་ན་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
ཤིང་མེད་ཀྱིས་ཤ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལའང་སྦྱར་རོ། །དགག་རྟགས་དེ་ཙམ་དུ་ཟད་

189

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དམ་ཞེ་ན། ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི། བུམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་
གྱི་ཚད་མ་མེད་པ་རྟགས་སུ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཕྱི་རྒོལ་ཤིན་ཏུ་རྨོངས་པའི་

དོན་དུ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ལ་བུམ་མེད་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་གནག་རྫི་

མོའི་བར་ལ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། འདིར་མ་དམིགས་པ་གསུམ་ཙམ་བསྟན་པ་
ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་ནི་གསུམ་པོ་འདི་ཙམ་ཞིག །མེད་
དགག་སྒྲུབ་པས་ངེས་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དེའང་ཆོས་ཅན། དོན་
ཡོད་དེ། ཡོད་ན་སྣང་བར་འདོད་པའི་རྒྱུའམ་ཁྱབ་བྱེད་དམ་རང་བཞིན་སྣང་བ་མེད་པ་
ཉིད་གོ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་བསྡུ་བ་ནི། བྱས་

པའི་རྟགས་ལས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་སོགས་གསར་དུ་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། ཚད་
མ་ཕུང་གསུམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚུལ་འདིར་འདོད་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་

པ་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་བློ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་གསུམ། རང་ལུགས་ཀྱི་མི་
རྟག་པ་གྲུབ་ཚུལ། གཞན་ལུགས་ཀྱི་མི་རྟག་པ་རྟོགས་ཚུལ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ཚུལ། རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་ཚུལ་ལོ། །
དང་པོ་ནི། རྗེས་དཔག་གིས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ལས་གཞན་དུ། ཁ་
དོག་རྒྱུན་འཆད་ཁ་མ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་ཁ་དོག་མི་རྟག་
པར་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ཉེར་
ལེན་ཚད་མ་སྔ་མས་བཟུང་ཟིན་འཛིན་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་སྒྲུབ་པ་ནི། ཁ་དོག་རྒྱུན་འཆད་ཁ་མ་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་
ཆོས་ཅན། ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་དེ་ཡང་ཁྱོད་ལས་བཅད་ཤེས་ཀྱི་སྔར་གྲུབ་སྟེ། ཁ་དོག་གི་

190

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དངོས་པོ་ལས་མི་རྟག་པ་གཞན་དུ་མེད་པས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་མཐོང་བ་གང་ཞིག །ཁ་དོག་རྟག་པར་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁ་དོག་དང་མི་རྟག་པ་རྫས་ཐ་
དད་མིན་ན། ཁ་དོག་གི་མི་རྟག་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། ཁ་དོག་མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁ་དོག་དང་མི་རྟག་པ་རྫས་དུ་མའི་དངོས་པོ་དེ་བརྗོད་བྱ་མིན་

ཏེ། རྟོག་པས་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་ཁ་དོག་དང་མི་རྟག་པ་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་ཙམ་བརྗོད་བྱ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔ་མ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྤྱིའི་རྟེན་ཁ་དོག་ནི་གྲུབ་པ་ན་སྤྱི་མི་རྟག་པ་དེ་
ཉིད་ནི་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ཚང་ཞིང་། འགལ་

རྐྱེན་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་གྲུབ་ན། ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་
རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་

རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན་དོན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ཡང་ཁ་དོག་མི་
རྟག་པ་དེ་མ་གྲུབ་ན། ཁ་དོག་དེ་མི་རྟག་པ་དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ཡང་རྟག་པར་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཁ་དོག་རྒྱུན་
ཆགས་སུ་འབྱུང་བའི་སྐབས་ལ་ལར་ཆོས་ཅན། ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་ཡོངས་སུ་མི་
ཤེས་པའི་རྒྱུ་ཡོད་དེ། ཁ་དོག་སྔ་ཕྱི་ཐ་དད་དུ་མཐོང་བ་མེད་པར་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བའི་

ཕྱིར་ཏེ། ཁ་དོག་སྔ་ཕྱི་འདྲ་བ་གཞན་འབྱུང་ནི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒོང་གི་ཐ་དད་བཞིན་

ནོ། །འདྲ་བ་གཞན་རྟག་པར་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རྟགས་མེད་པར་བྱིས་
པའི་བར་གྱི་སྐྱེ་བོས་རང་གི་རིགས་འདྲ་ཕྱིས་འབྱུང་བ་དང་ནི་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་མར་མེ་ལ་སོགས་ཀྱི་འཇིག་པ་མཐོང་བས་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐོང་

191

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ཡང་མ་ངེས་པའི་དཔེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོའི་
རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པས་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ཡང་། ས་བོན་གྱིས་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་

ནུས་པ་ལ་རྨོངས་པར་གྱུར་པ་སྲིད་དེ། ས་བོན་གྱིས་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པ་ལ་ངེས་པ་གསལ་པོ་མེད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་དེ་མ་ཐག་འབྱུང་བ་མེད་པས། ས་བོན་
ལས་འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་དངོས་སུ་འབྱུང་བ་མཐོང་བ་མེད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྒྲ་རྟག་པར་རྨོངས་པ་དེ་
ཉིད་བཟློག་པའི་ཆེད་དུ་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་མཐོང་བ་ཉིད་ལས་

མི་རྟག་པ་སོགས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་བྱས་མི་རྟག་རྫས་ཐ་
དད་མིན་ན། སྒྲ་ཐ་དད་ཇི་ལྟར་འཇུག་ཅེ་ན། དོན་སྒྲ་དེ་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་མེད་
ཀྱང་ལྡོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་བློ་དང་། ཇི་ལྟར་བརྡ་བཏགས་པའི་སྒྲ་ཐ་དད་པའི་རྟེན་
ཅན་བཞིན་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ། མ་བྱས་རྟག་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་ལས་ནི་ལྡོག་
པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དེ་ཡིས་ནི་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་རྒྱུ་མེད་ན་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རབ་དང་ནི་རྗེས་
སུ་མཐུན་པའི་བློ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ལས་ཡང་ན། སྡེ་
པ་ཁ་ཅིག་ཁ་དོག་རྒྱུན་འཆད་ཁ་མ་འདིར་ནི་སྔར་ཡོད་མི་དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་
ཁ་དོག་འཇིག་པ་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་སྔར་བྱུང་གི་དངོས་
པོ་ཕྱིས་མེད་པར་གྱུར་པ་ལ་མི་རྟག་ཅེས་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། རྩོད། ལན། རང་ལུགས་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་

192

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ནི། རིག་པ་ཅན་པ་ན་རེ། དངོས་པོ་ཙམ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ནམ་མཁའང་མི་རྟག་
པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞིག་པའང་མི་རྟག་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་
པའི་དྲུག་སྒྲ་སྦྱར་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། རིགས་པ་ཅན་པ་གང་གི་ལུགས་ལ། མཐའ་

གཉིས་ལ་ཆོད་པའི་ཡོད་པའམ། ཡོད་པ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་

དངོས་པོ་དེ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ནི། རྒོལ་བ་དེའི་ལུགས་ལ་མཐའ་དེ་དག་གང་ལ་བརྗོད་དྲིས་པས།

གལ་ཏེ་སྔ་ཕྱིར་མེད་པ་དེ་མཐའ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྔ་ཕྱིར་མེད་པ་དེ་ཉིད་མི་རྟག་པ་ཅིས་

མ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པས། སྔ་ཕྱིར་མེད་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོའི་
མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་དྲུག་པ་སོགས་སྦྱོར་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། མཐའ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོའི་མཐའ་ཞེས་པའི་དྲུག་སྒྲ་དེ་ཇི་ལྟར་རུང་སྟེ་མི་རུང་བའི་

ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་ཁས་བླངས། ཡོད་པ་ཉིད་དང་འབྲེལ་བ་

ཆོས་ཅན། སྔ་ཕྱིར་མེད་པའི་མཐའ་ཡིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་མིན་པར་ཐལ། རྟག་

པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྔ་ཕྱིར་མེད་པ་མཐའ་མིན་གྱི། རྒྱུ་འབྲས་མཐའ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་དེ་ལ་རྒྱུ་འབྲས་དེའི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བརྗོད་པ་དེ་ཡང་
མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱད་པར་རྒྱུ་འབྲས་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔར་མེད་

གསར་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་ཁས་བླངས་ཏེ། རིགས་པ་ཅན་པ་

དེ་ཡིས་ནི་དངོས་པོ་སྔར་མེད་འདོད་པ་མིན་པས་སོ། །རྩ་བར་མ་ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུས་འབྲས་བུ་གསར་དུ་སྐྱེད་པ་མིན་གྱི། འབྲས་བུ་སྔར་ཡོད་པ་ཉིད་རང་རྒྱུ་དང་འཕྲོད་
འདུ་འབྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ན། འཕྲད་འདུ་ནི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། འབྲེལ་བ་ནི་འབྲས་བུ་

193

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཡིན་ནོ་ཞེས་གྲག་གོ །
འོ་ན་ཡོད་པ་ཉིད་དེ་དང་འབྲེལ་བ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་འདིའི་འབྲས་བུ་གང་

ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་རིལ་འདི་ཆོས་ཅན། རྟག་
པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲས་བུ་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྔར་མེད་པ་དེ་
རྒྱུས་བྱེད་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ལུགས་ལ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དངོས་པོ་སྔར་མེད་ལྡན་པ་
མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔར་མེད་གསར་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ཁས་ལེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། དུས་མཉམ་དུ་མེད་པའི་དོན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པ་བརྗོད་བྱ་རྫས་ཐ་དད་པ་ཅན་དང་། རྫས་ཐ་དད་མེད་པའི་དོན་དུ་མངོན་པར་འདོད་པ་ཅན་གྱི་བློ་དང་སྒྲ་ལའང་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་རྫས་གྲུབ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་མིན་ཏེ། ལྡོག་པ་ཐ་དད་པ་ལ་
བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གསུམ་པ་ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཚད་མ་གཞན་ཡིན་པ་དགག་
པ་ནི། ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མེ་སྐད་ཅིག་སོ་སོར་
ཐ་དད་པ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་ཕྱིར། ཁྱད་པར་གྱི་གཟུང་ཡུལ་ཅན་ཉིད་ཀྱང་མིན་པར་

ཐལ། ཕྱིས་ཀྱི་མེ་དེ་སྔར་མཐོང་བའི་མེ་དང་མཚུངས་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
ཆོས་སྔར་གྱི་མེ་དང་ཕྱིས་ཀྱི་མེའི་སྤྱི་འཛིན་པ་མིན་ཏེ། སྔར་གྱི་མེ་དེ་ཉིད་ཕྱིས་ཀྱི་
མེར་འཇལ་བའི་དཔེ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དཔེ་དང་དཔེ་ཅན་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
སྔར་གྱི་མེ་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་མེ་འཇལ་བའི་ཚེ་ན་གྲུབ་ཟིན་པར་ཐལ། ཕྱིས་མེ་འཇལ་
བའི་མཐུན་དཔེ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་འཇལ་བ་ལ་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་
ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་ཕྱིས་མེ་འཇལ་བའི་ཚེ་བརྗེད་པའི་ཕྱིར།
སྐྱོན་མེད་ཅེ་ན། ཆོས་ཅན། དེའི་དཔེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བརྗེད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར།

194

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གལ་ཏེ་སྔར་མཐོང་བའི་མེ་ལ་དེའི་དངོས་པོ་ནི་ཁ་ཅིག །ཕྱིས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པས་
སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་གྲུབ་པ་དེ་རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་
ཅན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱིས་ཀྱི་མེ་དེ་སྔར་གྱི་མེ་དང་དངོས་པོ་གཞན་ཡིན་པ་ལ།

སྔར་གྱི་མེ་དེ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ།
གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མངོན་སུམ་དང་ཅིག་ཤོས་ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་མེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཉིས་གཅིག་གྲུབ་པ་ན་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པར་ཐལ། གཅིག་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། འོ་ན། བློ་དེ་རིགས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་ངོ་ཤེས་ཆོས་ཅན། མཁས་
པས་དྲན་པར་ཤེས་ཏེ། ཕྱིས་ཀྱི་མེ་དེ་སྔར་གྱི་མེ་གཞན་དང་གཅིག་ཏུ་མཚམས་ནི་
སྦྱོར་བའི་ཞེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟགས་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་དྲན་པ་མིན་ནོ་ཞེ་
ན། རྟགས་ལ་ལྟོས་ན་དྲན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཁྱབ་པ་

འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

༼མངོན་སུམ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ་བ།༽
༈ གཉིས་པ་མངོན་སུམ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ་བ་ལ་གཉིས།

མངོན་སུམ་ཡང་དག་དང་། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ངོ་། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་

དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྟོག་བྲལ་དུ་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲུབ་པ་དང་། རྗེས་
དཔག་གིས་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ན།
མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་
པའོ། །འོ་ན། རྟོག་བྲལ་དུ་གང་གིས་འགྲུབ་ཅེ་ན། གྲུབ་མཐས་རྒྱུད་མ་བསླད་པའི་

མཁས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ངོར་མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་དུ་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་མི་

195

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དགོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བར་ནི་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་
འགྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་སྟེ། རྟོག་པ་ཡོད་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་དུ་མི་
རུང་ངོ་ཞེ་ན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐྱེས་བུ་ཀུན་གྱི་རྣམ་རྟོག་མིང་གི་རྟེན་ཅན་དེ། སོ་
སོ་རང་གི་རང་རིག་གིས་རིག་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་མོད། སྣང་རུང་རྟོག་པས་
དབེན་པའི་དབང་ཤེས་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐམས་ཅད་ལས་ནི་སེམས་

བསྡུས་ནས་ནང་གི་བདག་ཉིད་གཡོ་བ་མེད་པར་གནས་ནའང་། མིག་གི་ཤེས་པས་
གཟུགས་དག་ནི་མཐོང་བའི་བློ་དེ་སྣང་རུང་རྟོགས་པས་དབེན་པའི་དབང་སྐྱེས་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། མཉམ་པར་བཞག་དུས་ཀྱི་དབང་ཤེས་ལ་རྟོག་པ་ཡོད་ཀྱང་མ་ངེས་པ་ཡིན་

ནོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཉམ་གཞག་ལས་སླར་ཡང་ཅུང་ཟད་རྣམ་པར་རྟོག་ན།
ཁོ་བོའི་རྣམ་རྟོག་འདི་འདྲར་གྱུར་ཅེས་རིག་པའི་ཕྱིར། སྔར་བཤད་པའི་གནས་སྐབས་

ཀྱི་དབང་པོའི་རྟོགས་པ་ལ་ཆོས་ཅན། རྟོག་མེད་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་

པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དབང་ཤེས་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་པ་དགག ། དོན་སྦྱོར་
རྟོག་པ་ཡིན་པ་དགག །སླར་ཡང་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ། རང་ལུགས། མཐོང་རྟོག་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ། གཞན་ལུགས་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་དབང་ཤེས་རྟོག་པ་ཡིན་ན། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་ནམ།

དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན། དང་པོ་འགོག་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་
པའི་བློ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་རང་མཚན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་གྱི། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། བརྡའི་དུས་གཅིག་ཏུ་མཐོང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། དུས་གཞན་འགའ་ཞིག་

196

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཏུ་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཁྱད་པར་དེ་ལས་སྤྱི་གཞན་ཐ་དད་པ་ཡོད་པ་མིན་ལ།

དབང་ཤེས་ལ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྣང་བ་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་བར་འགྲུབ་སྟེ། སྤྱི་
རྫས་ཐ་དད་པ་བློ་མ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་ཉིད་འཆད་པ་ནི། ཁྱད་པར་རྣམས་ལ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ལ་སྣང་བ་ལྟར་
སྒྲ་དག་ནི་འཇུག་པ་སྲིད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ལ་སྣང་བ་ལྟར་བརྡ་འཇུག་
པ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱད་པར་ཕན་ཚུན་རྗེས་འགྲོ་མེད་པས་སོ། །སྔ་མ་ལ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ཡང་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ་བརྡ་དེ་རྣམས་ཉིད་ནི་སྦྱོར་བར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། འོ་ན། བརྡའི་ཡུལ་གང་ཞེ་ན། དོན་དེའི་མིང་ནི་འདིའོ་ཞེས་ནི་བརྡ་འབྲེལ་
བྱེད་པའི་རྟོག་པ་ལ་དོན་སྣང་བ་ནི་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉིད་ལ་ནི་བརྡ་འབྲེལ་བྱེད་པ་
ཡིན་ན། དེ་ནི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་ཏེ། བརྡ་འབྲེལ་བྱེད་པ་དེའི་

ཚེ་རྟོག་པ་ལ་གསལ་བར་སྣང་བའི་དོན་སྣང་བ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་སྟེ། ཤེས་
པའི་སྣང་བ་ཐ་དད་པ་ཡིས་ནི་དོན་རྣམས་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། མིག་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་བའི་དོན་ལ་བརྡ་བྱེད་པའི་ཚེ་རྟོག་པ་ལ་ཡུལ་གསལ་བར་
སྣང་ངོ་ཞེ་ན། མིག་ལ་དོན་སྣང་བ་ན་ཡང་འདི་ཞེས་གཞན་གྱིས་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་

དེ་ཉིད་ལ་སྒྲ་ཡིས་བརྡ་སྦྱོར་བར་བྱེད་ཀྱི། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་རྟོག་
པ་ལ་གསལ་བར་སྣང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་མིག་གི་དབང་པོའི་བྱ་བ་མེད་
པའི་ལོང་བ་ལ། གཞན་གྱི་ངག་ཙམ་གྱིས་གཟུགས་གསལ་བར་སྣང་དགོས་པ་ལས། དེ་ལྟར་སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། བརྡ་འབྲེལ་མ་བྱས་པར་དབང་ཤེས་ཀྱིས་མིང་དོན་
བསྲེས་ནས་འཛིན་ནོ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། བརྡའི་འབྲེལ་བ་མ་བྱས་པ་ཅན་

197

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
དུ་མིང་དོན་བསྲེས་ནས་འཛིན་པ་མིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་ལྟོ་ལྡིར་བ་ལ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་

བརྡ་མ་སྦྱར་བར། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལས་ལྟོ་ལྡིར་བ་རང་ཉིད་ཤེས་པར་ཐལ་བའི་

ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། དབང་ཤེས་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ན། དེ་རྟོག་པར་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཅི་ཞེ་
ན། རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད་དང་དབང་ཤེས་དེ་དག་ལ་ནི་ཆོས་ཅན།
བླུན་པོ་དག་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡུལ་གཅིག་ལ་གཅིག་ཅར་དུ་ནི་

འཇུག་པའི་འཇུག་པ་མྱུར་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཐག་ཁྲ་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་
ཅན། རང་ཡུལ་མཐོང་བ་རྒྱུན་ཆད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་ཡུལ་མཐོང་བའི་བར་

དུ་རྣམ་རྟོག་གིས་བཅད་པས་སོ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་རྟོག་པར་འདོད་པ་གཞན་གྱི་
ལུགས་ལའང་། བ་ལང་ལས་རིགས་ནི་ཐ་དད་པའི་བུམ་པ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཚེ་

བ་ལང་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་མཐོང་བ་བར་ཆད་པ་ཇི་ལྟར་མིན་

ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་མཐོང་བའི་བར་དུ་རྣམ་རྟོག་གིས་བཅད་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་ཆོས་ཅན། འདས་པ་ལ་རྟོག་པའི་རྣམ་རྟོག་གིས་བར་གཅོད་མི་ནུས་

ཏེ། དེ་ལས་ཆེས་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་འཇུག་
པ་མྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མགལ་མེ་མཐོང་བ་བཞིན་ཞེ་ན།
གཞན་ཐག་ཁྲ་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་མཐོང་བའི་བར་དུ་རྣམ་
རྟོག་གིས་གཅོད་མི་ནུས་པར་ཐལ། དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་འཇུག་པ་མྱུར་བའི་

ཚུལ་གྱིས་འཛིན་པ་དེ་ནི་ཁྱོད་ལའང་མཚུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་ས་ར་དང་ར་
སའང་ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་ཐོས་པ་འཁྲུལ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འཇུག་པ་མྱུར་བར་

198

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བློ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་འདིར་དོན་ཀུན་དང་ཅིག་ཅར་

དུ་འདུས་པ་ཅན་གྱི་དབང་པོ་རྣམས་ཡོད་པ་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་བར་མ་ཆད་དུ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་འཛིན་པའི་བར་

དུ་འཇུག་ཤེས་ལྔ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ཆོད་ནའང་ཆོད་པ་མེད་པ་
བཞིན་དུ་སྣང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་བུའི་བློ་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་། མིང་གི་

མཐར་ཐུག་པའི་ས་ར་དང་ར་ས་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་འདྲེས་
པ་སྟེ་བར་མ་ཆོད་ཀྱང་བར་ཆོད་པར་སྣང་བར་ཁས་ལེན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ངོ་མཚར་བ་སྟེ་མི་རིགས་ཏེ། ནང་འགལ་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་དུ་མ་ནི་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། བློ་དུ་མ་
ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བ་ལ་རིགས་པས་གནོད་པ་དེའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། བར་བཅས་དང་བར་མེད་གཉིས་ཡོད་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་བར་

མ་ཆད་དུ་སྣང་བ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡིད་ཀྱི་རྟོག་པ་འབའ་ཞིག་ལའང་

ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་རིམ་ཅན་དུ་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་ཡུལ་འཇུག་པ་

མྱུར་བར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་ན། སྒྲ་ཉེ་བའི་སྐྱེས་བུ་ལ་རེས་
འགའ་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་མི་སྐྱེ་བ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། སྐབས་ལ་ལར་ཡིད་གཟུགས་

མཛེས་ལ་ཀུན་དུ་ཆགས་པའི་སེམས་ཅན་དོན་སྒྲ་ཉེ་བ་ལའང་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་
བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་
ཆགས་པས་གཞན་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཉམས་པས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
སྒྲ་ཉེ་བའི་སྐྱེས་བུ་ལ་རེས་འགའ་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་མི་སྐྱེ་བ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེས་པའི་

199

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྩོད་པ་སེལ་དགོས་པ་འདི་ཆོས་ཅན། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ཁོ་ན་ལ་
ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་འདོད་མི་འདོད་གཉིས་ཀ་ལའང་

ཡོད་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མགལ་མེ་དེ་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་མགལ་མེའི་མེ་སྟག་
སྔ་ཕྱི་གཅིག་ཏུ་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འགལ་མེ་ལ་སོགས་
མྱུར་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བས། གནོད་པ་ཅན་གྱི་མིག་ལས་འཁོར་ལོར་འཁྲུལ་
བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། པཎ་ཌི་ཏ་སྲིད་པའི་བདག་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་ལ་ན་རེ། རྒན་
པོའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྟོག་མེད་ཡིན་ཏེ། དབང་སྐྱེས་དང་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་

རྣམ་པས་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བྱིས་པའི་དབང་བློ་བཞིན་

དང་། བྱིས་པའི་དབང་བློ་རྟོག་མེད་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན། བརྡ་ཉམས་པ་ཉིད་ཡིན་

པར་སྨྲའོ། །རྒོལ་བ་དེ་དག་གི་ནི་ལུགས་ལ། བྱིས་པའི་བློ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན།
མངོན་སུམ་སྟེ་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། བྱིས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་ཀྱང་བརྡ་འཛིན་
པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བརྡའི་རྒྱུ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བརྡ་ལ་མ་བྱང་
བའི་རྒྱུད་ལ་ཡིད་ཡོད་པ་དེས་ན། ཕྱིས་བརྡ་འཛིན་པ་དེ་འདོད་ན། བྱིས་པའི་དབང་

སྐྱེས་ཆོས་ཅན། བྱིས་པའི་ཡིད་དེ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་ལ་ཡང་ཕྱིས་བརྡ་འཛིན་པར་འགྱུར་
བར་ཐལ། བྱིས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ཕྱིས་བརྡ་འཛིན་པ་གང་ཞིག །དེ་དང་རྟོག་མེད་དུ་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དབང་སྐྱེས་འདི་འདྲ་འདི་ཡང་ཆོས་ཅན། རྒན་པོའི་དབང་ཤེས་

200

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟོག་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་གྱི་
རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱིས་པའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྲལ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་
དང་བྲལ་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱིས་པའི་དབང་ཤེས་རྟོག་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་
པ་གང་ཡིན་པ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་རུང་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། རྒན་པོའི་དབང་ཤེས་རྟོག་
བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པ་འདིར་ཡང་རྟགས་སུ་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱིས་པའི་དབང་ཤེས་
རྟོག་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་གང་ཞིག །བྱིས་པ་དང་རྒན་པོའི་བློ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་རྟོག་
བྲལ་དུ་སྒྲུབ་དཀའ་སླ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་འདྲ་འདི་ཡང་ལྷག་ལྡན་ཡིན་ཞེས་པའི་

རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། མྱོང་བས་འཇུག་པ་སོགས་རྟགས་
ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་བཤད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་པ་

དགག་པ་ལ་གསུམ། ཁྱབ་པར་བསྒྲུབས་ནས་རྟགས་དགོད། ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ། དོན་བསྡུ་བའོ། །
དང་པོ་ནི། དབང་ཤེས་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་མ་ཡིན་མོད། རིགས་སོགས་རྫས་
ལ་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཁྱད་པར་དང་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་
གཞི་དང་། དེ་གཉིས་འབྲེལ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ནི། སྔར་

སོ་སོར་བཟུང་ནས་ཕྱིས་དེ་དག་བསྡོམ་པར་བྱས་ཏེ་ཁྱད་གཞི་ལ་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ་
དེ་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི། གཞན་སྔར་སོ་སོར་བཟུང་བ་ལས་གཞན་དུ། ཁྱད་གཞི་ལ་ཁྱད་

ཆོས་ལྡན་པར་རྟོགས་པ་མིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་དབྱུག་པ་ཅན་བཞིན། སྐྱེས་བུ་
དབྱུག་པ་ཅན་དུ་འཛིན་པའི་བློ་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་གཞི་ལ་

ཁྱད་ཆོས་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་འདི་ལ་ཆོས་ཅན།

201

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
རིགས་སོགས་རྫས་ལ་སྦྱོར་བའི་རྟོག་པའང་མེད་དེ། རིགས་དང་རིགས་དེ་ལྡན་སྦྱོར་
བ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་སོགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་རིགས་རྫས་གཞན་འཛིན་པ་
དགག །འཕྲོད་འདུ་འཛིན་པ་དགག །རིགས་རྫས་གཞན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་སྤྱི་འཛིན་རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་དེའང་ཆོས་
ཅན་སྤྱི་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པ་མིན་ཏེ། གསལ་བའི་སྒྲ་དང་ཁ་དོག་དབྱིབས་སོགས་ཀྱི་
རྣམ་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཏེ། ཁ་དོག་དབྱིབས་ཡི་གེའི་རྣམ་པ་
ཡིས་སྟོང་པ་བ་ལང་གི་སྤྱི་ཉིད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་ལ་ཁ་དོག་དབྱིབས་
སོགས་སུ་སྣང་བ་དེ་ཉིད་གསལ་བ་མཚུངས་པའི་སྤྱི་ཉིད་ཡིན་པས། དབང་ཤེས་ལ་
སྣང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཡང་། རྟོག་པ་ལ་ཁ་དོག་དབྱིབས་སོགས་སུ་སྣང་བ་དེ་མིག་གི་

ཤེས་པའི་ཡུལ་ལ་མཐོང་བ་མེད་དེ། དབང་ཤེས་དེ་ཡུལ་གསལ་མི་གསལ་གྱི་བློ་ཐ་
དད་པའང་རྙེད་པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་གསལ་མི་གསལ་གྱི་སྣང་བ་གཉིས་ནི་

མེད་པར། གསལ་བ་འབའ་ཞིག་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། དབང་

པོའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། འཕྲོད་འདུའི་འབྲེལ་བ་མཐོང་བ་མེད་པར་གནས་ཏེ། འཕྲོད་
འདུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྣལ་མ་འདི་ལ་སྣམ་བུའོ་སྙམ་པའི་བློ་

ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་བཅས་ཏེ། བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་དེ་ཡང་འཕྲོད་འདུའོ་ཞེ་ན། སྣལ་
མ་འདི་ལ་སྣམ་བུ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འདི་དག་ཀྱང་རིགས་པ་ཅན་པ་རང་གིས་བྱས་ཀྱི།
འཇིག་རྟེན་དང་མི་མཐུན་ཏེ། བ་ལང་ལ་རྭ་ཡོད་དོ་ཞེས་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་ཀྱི། རྭ་

202

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ་བ་ལང་ཡོད་ཅེས་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། བ་ལང་ལ་རྭ་ཡོད་དོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་ཡང་། འཕྲོད་འདུ་རང་མཚན་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མ་
ཡིན་པར་ཐལ། རཱ་མ་གཏོགས་པའི་བ་ལང་ཞེས་བྱ་བའི་ཡན་ལག་ནི་ལྷག་མ་བར་རྣམ་
པར་བཅད་པ་མེད་པར། དམིགས་པ་བ་ལང་ལ་རྭ་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། སྣལ་
སྣམ་འཕྲོད་འདུ་རང་མཚན་པ་མེད་ན། སྣལ་མ་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྣམ་བུ་འདིའོ་ཞེས་པའི་

ཐ་སྙད་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། སྣལ་མ་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྣམ་བུ་འདིའོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན།
ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་དུས་གཅིག་ཏུ་སྣལ་སྣམ་འཕྲོད་པར་འདུ་བས་མིན་པར་ཐལ། སྣལ་མ་

རྐྱེན་གྱི་འདུས་བྱས་པ་ལས། ཕྱིས་འབྱུང་གི་གྲང་བ་སྐྱོབ་ནུས་ཀྱི་ལིང་པོ་དེ་འབྲས་བུ་སྣམ་བུར་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྣལ་སྣམ་འཕྲོད་འདུ་རང་མཚན་པ་མེད་ན། སྔར་གྱི་སྣལ་མ་དེ་གང་ཞེས་པའི་

ལན་དུ། སྣམ་བུ་འདིའོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། དེ་འཐད་པར་ཐལ། སྔར་
གྱི་རྣལ་མ་དེ་སྣམ་བུ་འདིའོ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་རྟེན་ནི་སྟོན་པ་ན། སྐྱེས་བུ་འགའ་ཡིས་སྣམ་

བུ་ལ་རྒྱུ་རྣལ་མར་སྒྲོ་བཏགས་པའམ། སྣལ་མ་གཅིག་ནི་བཀར་བར་བྱས་ལ་འབྲས་

དུས་ཀྱི་སྣལ་མ་ལ་སྣལ་མ་ཞེས་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། འཕྲོད་འདུ་རང་མཚན་མེད་ན་བ་ལང་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བ་ལང་གི་ཡན་

ལག་ཕན་ཚུན་ཕན་གདགས་བྱ་དང་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཉིད་དམ། བར་རྣམ་པར་ཆད་

པ་མེད་པར་སྣང་བ་ཉིད་ལ་བ་ལང་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། འཕྲོད་འདུ་རང་
མཚན་པ་མེད་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། ནོག་སོགས་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་
ཆོས་ཅན། བ་ལང་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་མིང་ཡིན་ཏེ། བ་ལང་གི་སྒྲ་ལས་ཁྱོད་

203

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འཁྲུལ་མེད་ཅན་དུ་ཤེས་ཤིང་། དང་པོར་བ་ལང་ཞེས་པའི་བརྡ་སྦྱོར་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རིགས་དོན་གཞན་མེད་ཀྱང་དུ་མ་ལ་སྒྲ་
གཅིག་འཇུག་པའོ། །དང་པོ་ནི། བ་ལང་གི་གསལ་བ་ཆོས་ཅན། རིགས་དོན་གཞན་
ཡོད་དེ། སྤྱི་སྒྲ་དང་སྤྱི་བློ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཁྱད་ཆོས་དབྱུག་པ་དོན་གཞན་
པའི་དབང་གིས། སྐྱེས་བུ་དབྱུག་པ་ཅན་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པ་བཞིན་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དངོས་པོ་ལས་ནི་རྫས་ཐ་དད་པ་ཅན་གྱི་
རིགས་སོགས་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་རྗེས་དཔག་མེད་པར་ཐལ། དབྱུག་པ་ཅན་སོགས་ཐམས་
ཅད་ལའང་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྟོག་པ་ལས་དབྱུག་པ་ཅན་དུ་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་འདྲ། དངོས་པོ་ཚིག་གི་དོན་དྲུག་དང་། ཁང་བཟང་དང་ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་ཡང་། རིགས་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཁང་པ་
རྡུལ་རིགས་མི་མཐུན་ཕྲད་པའི་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཁང་བཟང་དེའི་ཕྲེང་བ་དེ་ནི་ཅི་

ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁང་བཟང་གི་རིགས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཁང་བཟང་གཅིག་ཀྱང་ཆོས་
ཅན། ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བརྗོད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་ཕྲེང་བ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་
རིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཙན་དན་གཅིག་ལ་ཤིང་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་བ་མང་པོ་ལ་ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་བ་དེའི་སྒྲ་ཇི་

ལྟར་འཇུག་སྟེ་མི་འཇུག་པར་ཐལ། ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་བ་རིགས་ཡིན་པ་གང་
ཞིག །རིགས་ལ་རིགས་གཉིས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁང་བཟང་དང་ཁང་བཟང་གི་ཕྲེང་
བ་སོགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ནི་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་མི་འཇུག་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལས་

204

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དོན་གཞན་པའི་ཆེན་པོ་སོགས་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་ལ་ཆེན་པོའི་སྒྲ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ལས་འཇུག་པར་འདོད་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཆེན་པོའི་སྒྲ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་མིན་པར་ཐལ། ཆེན་པོ་དངོས་དང་
ཁྱད་མེད་དུ་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱད་ཆོས་དོན་གཞན་ཡོད་
པ་རྗོད་པ་དངོས་མིང་དང་། མེད་པ་རྗོད་པ་བཏགས་མིང་དུ་མི་འཐད་པར་ཐལ། མིང་

དངོས་སུ་འཇུག་པར་མངོན་པར་འདོད་པ་ལའང་། རྒྱུ་ཁྱད་ཆོས་དོན་གཞན་ཡོད་པ་
མིན་པ་ཉིད་དེ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་འདྲ། ཚིག་གི་དོན་དྲུག་རྣམས་ལ་ནི་ཚིག་གི་དོན་དྲུག་ཅེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པ་རྒྱུ་གཞན་གང་ལ་ལྟོས་པར་མཐོང་སྟེ་མ་མཐོང་བའི་
ཕྱིར། ཆོས་འདྲ།། ཇི་ལྟར་གྲགས་པ་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་གང་ཡིན་པ་དེ་དངོས་མིང་

དང་། དོན་དེ་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་གང་ལ་དངོས་མིང་དེ་སྐད་བརྗོད་པའི་རྗེས་སུ།
རྗེས་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པ་དེ་ལ་ཕལ་པ་བཏགས་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བུ་གླེན་པའི་

དངོས་པོ་ལ་བུའི་དངོས་མིང་དུ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་ཁྱབ་སྟེ། གྲགས་པ་དེ་
དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲགས་པ་དེའི་རྗེས་
སུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་ལ། བརྡ་དེ་ཡང་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། རིགས་དོན་གཞན་མེད་ན་སྒྲ་སྦྱོར་བ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ།
ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་སུ་དོན་གོ་བའི་དོན་དུ་སྒྲ་བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་མིང་

ལ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་འཛིན་དང་། སྒྲའི་ཆ་ཤས་ལ་རང་བཞིན་དང་རྐྱེན་ཞེས་མིང་བཏགས་
པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བསྟན་བཤད་དོ། །
དང་པོ་ནི། རིགས་དོན་གཞན་མེད་ན་དུ་མ་ལ་སྤྱི་སྒྲ་གཅིག་ཇི་ལྟར་འཇུག་ཅེ་

205

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ན། ཤིང་གསལ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་ཤེས་པ་དེས་རིགས་གཅིག་པ་དེ་
ལྟར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། གང་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་ཏུ་

འཛིན་པ་དེ་འདྲའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡི་ནི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་གསལ་འཛིན་པའི་
དབང་པོའི་ཤེས་པ་དུ་མའང་ཆོས་ཅན། ཤིང་གསལ་དེ་བཞིན་དུ་རིགས་གཅིག་ཡིན་

ཏེ། རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་རིགས་ཐ་དད་མིན་པར་ནི་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་

གསལ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་རྟག་དངོས་གཅིག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤིང་དེའི་འབྲས་བུ་མེད་
ཙམ་དང་བྲལ་བ་རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཤིང་གི་དངོས་པོ་ལ་ཤིང་ཞེས་པའི་མཉན་

པ་ཆོས་ཅན། ཤིང་དེའི་མཐར་ཐུག་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཤིང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཡོད་
པའི་གཞན་སེལ་གོ་བྱེད་དུ་བརྡ་སྦྱར་བ་དེའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་སྤང་
བ། བརྡའི་ཡུལ་ངོས་བཟུང་བའོ། །
དང་པོ་ནི། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་ཤིང་གི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་བརྗོད་པར་ཐལ། དེས་
ཤིང་གི་མཐར་ཐུག་པ་ཅན་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲ་དོན་བརྗོད་བྱར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཕྱི་རོལ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཤིང་མིན་རྣམ་པར་གཅོད་པ་
ལ་དོན་དམ་པར་རེག་པ་མེད་ཀྱང་ཤིང་སྒྲ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་གྱི་
མཐར་ཐུག་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིང་འཛིན་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་

གཟུགས་བརྙན་ནི། ཤིང་དེའི་མཐར་ཐུག་པ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བ་དེས་ནའོ། །ཤིང་

ཞེས་པའི་མཉན་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་སེལ་གོ་བར་བྱེད་པར་བརྗོད་དེ། ཤིང་གི་གཞན་

སེལ་གོ་བྱེད་དུ་བརྡ་སྦྱར་བའི་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞན་

ལུགས་དགག །རང་ལུགས་གཞག་པའོ། །

206

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་པོ་ནི། ཤིང་མིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ་ཉིད་ཤིང་ཡིན་པས། ཤིང་སྒྲས་

ཤིང་གི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་བརྗོད་དོ་ཞེ་ན། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་དག་ལས་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་
ལ་ཤིང་མིན་ལས་ལྡོག་པ་བཞིན་དུ་གཞན་ཤིང་གི་གཟུགས་བརྙན་སྣང་བ་གང་ཡིན་

པ་དེའང་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཤིང་མ་ཡིན་ཏེ། འཁྲུལ་བའི་བག་ཆགས་ལས་
བྱུང་བའི་སྣང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་སྡེ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པའི་གཟུང་

རྣམ་དེ་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དོ་ཞེ་ན། ཤིང་ཞེས་པའི་མཉན་པ་ཆོས་ཅན། དོན་
གྱི་ཆ་ཤིང་གང་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པའི་གཟུང་

རྣམ་དེ་ནི་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཤིང་དེ་མི་རྟོགས་སོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཤིང་རྟོགས་པ་དེའི་

དོན་ཅན་དུ་བརྡ་བྱེད་པ་ནི་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །འོ་ན་ཤིང་སྒྲས་དོན་གྱི་
ཆ་ནི་ཅི་བརྗོད་ཅེས་འདྲི་བ་དེ་ལ་གཞན་སེལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་
གོ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་མཉན་པས་ཞེས་པའི་ཁྱབ་སྒྲུབ་ནི། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པའི་

གཟུང་རྣམ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་བརྗོད་པས་ཇི་ལྟར་དོན་ཤིང་རྟོགས་པའི་རྟེན་ཡིན་

ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཤིང་གི་དོན་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཤིང་

གསལ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་ཤིང་སྒྲས་བརྗོད་པའི་དོན་གྱི་འབྲས་བུ་ཤིང་འཛིན་
རྟོག་པའི་གཟུང་རྣམ་དེ། ཤིང་གསལ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤིང་

མཐོང་བ་གོམས་པས་སྤྲུལ་པའི་ཤིང་འཛིན་རྟོག་པའི་གཟུང་རྣམ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན།
ཤིང་གསལ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་བློ་ལས་གྲུབ་པ་
དེ་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འོ་ན་ཤིང་སྒྲའི་དོན་གང་ཡིན་ཞེས་འདྲི་ན། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་དེ་ཉིད་ཡིན་

207

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཞེས་བརྗོད་པ་ལ་ནི་འགལ་བ་མེད་དེ། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལས་ཤིང་དེའི་དངོས་པོར་
སྒྲོ་བཏགས་པ་ཤིང་མིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་རྟོགས་པ་ཡིས། གཞན་ཤིང་མིན་

ལས་ལྡོག་པ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཡིས་ངེས་པར་”སྤྲུལ1

་པའི་ཤེས་པ་
དེ་དག་ལ་ཤིང་མིན་ལས་ལོག་པར་སྣང་བ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཤིང་གསལ་གྱི་སྤྱི་ཡིན་

ཏེ། ཤིང་གསལ་གྱི་དོན་གྱི་ཆ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤིང་ཞེས་པའི་ཉན་

པ་ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་རྗོད་བྱེད་ཡིན་ཏེ། ཤིང་གིས་གཞན་སེལ་གོ་བྱེད་
དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་གཞན་སེལ་དང་འབྲེལ་
བར་འགྱུར་ཏེ། བརྡའི་ཡུལ་ལ་ཡང་ཤིང་རང་ཉིད་མཐོང་བའི་འབྲས་བུ་ཅན་སྔར་
བསྟན་པའི་དོན་གྱི་གཞན་སེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། གཞན་སེལ་དང་འབྲེལ་བར་འགྱུར་གྱི། སྤྱི་རྟག་དངོས་ལ་འཇུག་པ་མི་རུང་སྟེ།
ཤིང་ལས་གཞན་དུ་འཇུག་པ་མ་མཐོང་བ་ལ་ལྟོས་པ་དང་། ཤིང་ལ་ལར་འཇུག་པ་དེ་
མཐོང་བ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་དོན་བསྡུ་བ་ནི། རིགས་སོགས་ལ་རྟག་དངོས་
དེ་དང་ལྡན་པའི་དོན་ནི་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། རིགས་རྟག་དངོས་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། རིགས་

རྟག་དངོས་དང་ལྡན་པའི་དོན་དང་། རིགས་རྟག་དངོས་དེ་དག་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་
མཉན་པ་བརྡ་འབྲེལ་བྱེད་པ་མིན་ཏེ། གཞན་ལས་ནི་ལྡོག་པ་ཉིད་ལ་རྟོག་པས་སྒྲ་སྦྱོར་
བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་སླར་ཡང་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་ལྔ། སྔ་ཕྱི་འཛིན་

1 [མ་ཕྱི། ༢༣ན༣ན། སྤྲུལ སེར། ༢༢༦ན། སྒྲུབ]

208

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པས་སྟོང་པས་དགག །གཞན་ལ་རྟོག་ཀྱང་མཐོང་བས་དགག ། མྱོང་བྱེད་མེད་པར་ཐལ་བས་དགག །རང་མཚན་རྟོག་པ་མེད་པར་ཐལ་བས་དགག །མཐོང་རྟོག་རྒྱུ་
གཞན་ཡིན་པས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི་མིག་ཤེས་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། བརྡ་དྲན་པའི་རྒྱུ་
ཅན་གྱིས་ཕྱིས་མཐོང་བའི་དོན་དང་། སྔར་གྱི་མིང་གཉིས་གཅིག་ཏུ་སྲེ་བར་བྱེད་པའི་

བདག་ཉིད་ཅན་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔ་ཕྱི་འཛིན་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དོན་གཞན་ལ་སེམས་འཇུག་པ་ཅན་གྱི་ཡང་མིག་གིས་གཟུགས་དག་

མཐོང་བར་གྱུར་པ་དེར་ནི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། བརྡ་དེས་བསྐྱེད་པའི་རྟོག་པའང་
མེད་དེ། ཡུལ་གསལ་བར་དེའི་བརྡ་མི་འཛིན་པ་སྣང་བའི་ཕྱིར། དབང་སྐྱེས་ཆོས་ཅན།
སྒྲ་དོན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་ཐལ། མིང་སྦྱོར་”རྟོག1

་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་
ལ་སྒྲ་ནི་ངེས་པར་འགོད་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་དམིགས་ནས། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་སྐྱེ་བར་
འགྱུར་བ་དེས་ནའོ། །འདོད་ན། ཆོས་ཅན། “ཡུལ2

་ལ་”འདོད3

་པ་ཡིས་འཇུག་པར་
འགྱུར་ཞིང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུང་དོན་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །
གསུམ་པ་ནི། དབང་ཤེས་རྟོག་པར་ཁས་ལེན་ཅིང་། རྟོག་གཉིས་གཅིག་ཅར་སྐྱེ་
བར་ཁས་མི་ལེན་ན། གཟུགས་ལ་གཟུགས་ཞེས་མཐོང་བ་ན་གཟུགས་དེ་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། འདིའོ་ཞེས་ནི་དྲན་པ་ཇི་ལྟར་མཐོང་སྟེ་མ་མཐོང་བར་ཐལ། མྱོང་བྱེད་
མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། ཐལ་བ་ལས། ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་
དེ་ཡིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཡང་ཡོད་དེ། དེའི་དྲན་པ་ཡོད་པ་ཕྱིར། མྱོང་བྱེད་ཡོད་པར་

1 [མ་ཕྱི། ༢༣བ༤ན། རྟག *རྟོག]
2 [མ་ཕྱི། ༢༣བ༤ན། ཡུལ སེར། ༢༢༨ན། གསུམ]
3 [མ་ཕྱི། འདོད སེར། རྗོད]

209

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འདོད་ན། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་མྱོང་བྱེད་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟོག་མེད་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་དེ་གང་
གིས་མྱོང་། བློ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ནི། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་མྱོང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་གཉིས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་ཁས་བླངས། དུས་མཉམ་པའི་ཤེས་པས་མྱོང་ངོ་ཞེ་ན། དེས་མྱོང་བ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་གཉིས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བ་མེད་ཅེས་པའི་རིགས་པ་དེས་ནི།

དུས་མཚུངས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་ལའང་གནོད་བྱེད་བསྟན་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱིས་བྱུང་གི་ཤེས་པས་མྱོང་ངོ་ཞེ་ན། ཕྱིས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་མྱོང་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་དེ་ལ་
འདས་པ་ལ་ནི་དམིགས་པའི་དྲན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྔ་མ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
དྲན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། མྱོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྷས་བྱིན་གྱི་བློ་ཆོས་
ཅན། རང་བློའི་འཇལ་ཚུལ་དང་གཞན་གྱི་བློ་ཡོངས་སུ་གཅོད་ཚུལ་ངོ་བོ་གཅིག་པར་

འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་གཉིས་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཇལ་བའི་ཕྱིར། འདས་པའི་
དོན་རིག་དེ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཅིས་གྲུབ་སྟེ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། གང་གི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་
ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་མིན་ཞིང་། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ་མིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་སྒྲུབ་པ་ལ་མཐུན་དཔེ་དག་དང་བྲལ་ཞིང་། རྟགས་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ནི་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། རང་རིག་མ་གྲུབ་པར་འགལ་ལོ། །གལ་ཏེ་གཟུགས་དེའི་ངོ་བོར་ནི་སྣང་བ་ཅན་གྱི་དེ་མ་ཐག་པའི་”བློ་ལ1

་གཟུགས་སོགས་

1 [མ་ཕྱི། ༢༤ན༦ན། བློ་ལ སེར། ༢༢༩ན། བློས]

210

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འཛིན་པ་བཞིན་དུ། གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་དེས་དེ་མ་ཐག་པའི་བློས་འཛིན་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དོན་དུ་མ་འཛིན་པའི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། སྔ་བློ་དེ་ནི་

འཛིན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་དང་དེའི་བར་དུ་དུས་གཞན་གྱིས་ཆོད་པའི་ཕྱིར།
ཇི་ལྟར་གཟུགས་རང་གི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་བློ་དེ་ཆོས་ཅན།
རྟོག་མེད་ཡིན་ཏེ། རང་ཡུལ་ལ་བརྡ་བྱ་བར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་དུ་

དབང་ཤེས་གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་བརྡ་བྱ་བར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར།
བཞི་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས།
གང་གིས་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟོག་པ་མེད་པའི་ཤེས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟོག་པའང་སྤྱི་རྗོད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་སྒྲ་དེ་དང་། ཡུལ་ལ་
འཇུག་ཚུལ་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟོག་པ་མེད་པའི་དབང་ཤེས་འགའ་ཞིག་

ཀྱང་ཡོད་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེ་ན། དབང་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་སྔ་མ་དེ་བཞིན་དུ་རྟོག་མེད་དུ་ཐལ། དེ་དང་རྐྱེན་གསུམ་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འབྲས་བུའི་བདག་ཉིད་ཐ་དད་རྒྱུ་ཐ་དག་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་
པ་ནི། མིག་བློ་ཆོས་ཅན། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་
པར། བརྡ་དྲན་པ་ལས་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བརྡ་ལ་ལྟོས་པ་
མེད་པར། གཟུང་དོན་གྱི་དངོས་པོའི་ནུས་པ་ཉིད་ལས་ཁྱོད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་གཟུགས་ནི་བརྡ་”དྲན1

་པ་ལ་ལྟོས་ནས། དབང་པོའི་བློ་

1 [མ་ཕ་ཕྱི། ༢༤བ༥ན། དྲན། སེར། ༢༣༠ན། བྲལ]

211

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དག་ལ་ཕན་ནུས་པར་འགྱུར་གྱི། ལྟོས་མེད་དུ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། གཟུགས་དེ་ནི་ཆོས་
ཅན། དྲན་པ་ཉིད་ལ་དངོས་སུ་ཕན་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། བརྡ་དྲན་དེ་ལ་འབྲེལ་བ་དེ་
ལྟོས་ནས་ཁྱོད་ལས་དབང་བློ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྟགས་ལས་རྟགས་འཛིན་
སེམས་དང་། དེ་ལས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་བཞིན། འདོད་ན། དབང་བློ་ཆོས་
ཅན། དྲན་པ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་པའམ། གཟུགས་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེ་བ་
མིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ལས་བརྡ་དྲན་སྐྱེ། བརྡ་དྲན་ལས་ཁྱོད་དངོས་སུ་སྐྱེ་བའི་

ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། རང་གི་རྐྱེན་གསུམ་ཚང་བ་དེ་ལས་དུས་གཞན་དུའང་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་”ཚེ་དང1

་བརྡ་དྲན་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རང་གི་རྐྱེན་གསུམ་
ཚང་བའི་སྐབས་སུ་མི་སྐྱེ་བ་སྲིད་པར་ཐལ། “དེ་རིག་པས2

་ལ་ལར་ཡིད་རྣམ་པར་

གཡེང་བ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དྲན་ལས་དབང་བློ་འགྱུར་བའམ་མིན། ཞེས་པའི་ཁྱད་པ་མ་ངེས་ཏེ། གལ་ཏེ་
གཟུགས་དེ་རིམ་གྱིས་དྲན་པ་དང་དབང་བློ་གཉིས་ཀའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དྲན་
པ་དང་དབང་བློའི་རྒྱུའི་གཟུགས་གཉིས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། དང་པོ་ལྟར་ན། གཟུགས་
གཉིས་ཆོས་ཅན། སྔར་ཉིད་དབང་ཤེས་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་སྐྱེད་པ་གང་
ཞིག །སྔ་ཕྱི་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དབང་བློའི་རྒྱུ་གཟུགས་ནི་གཞན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
དབང་ཤེས་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དྲན་པ་རྒྱུར་དོན་ཅི་ཡོད་དེ་དྲན་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། བརྡ་དྲན་གྱིས་ཇི་ལྟར་བརྡ་བཏགས་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་
བརྡ་དྲན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུར་འདོད་པ་གང་ཞིག །བརྡ་བཏགས་པ་མེད་པའི་ཁྱད་པར་འཛིན་

1 [མ་ཕྱི། ༢༥ན༡ན། ཚེ་དང སེར། ༢༣༠ན། ཚེའང]
2 [མ་ཕྱི། ༢༥ན༢ན། དེ་རིག་པས སེར། ༢༣༠ན། དེའི་སྐབས]

212

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྤྱི་ཙམ་འཛིན་པ་ཡིན་ན་ནི། ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་གྱི་
གཟུང་དོན་ལ་ལྟོག་པ་མི་རུང་བར་ཐལ་ལོ། །”ཡིད1

་བློ་ཆོས་ཅན། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་
མིན་ཏེ། མིག་དང་གཟུགས་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར།

༼མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།༽
༈ གཉིས་པ་མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བ་ལ་བཞི། དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རང་
རིག་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དབང་ཤེས་ཀྱི་མིང་དོན་ལ་རྩོད་པ་སྤང་། རྟོག་བྲལ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་གྱི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་ལ་དབང་པོ་བཞིན་དུ།
ཡུལ་ཡང་ནུས་ལྡན་ཡིན་པ་འོ་ན་ཅིའི་ཕྱིར། ཡུལ་དབང་གཉིས་པ་”ལ2

་རག་ལས་

ནས་སྐྱེ་བ་དེ་ནི། ཡུལ་ཤེས་ཞེས་པ་དེ་ཡིས་མི་རྗོད་པར་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྒྲས་རྗོད་ཅེ་
ན། དབང་པོའི་ཤེས་པའི་ཐ་སྙད་ཆོས་ཅན། སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་ལ་བརྡ་སྦྱར་བར་བྱ་
བའང་འོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གོ་ནུས་དེར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
གོ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་མཐོང་ནས་ཐ་སྙད་ངེས་པར་སྦྱར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པར་གོ་ནུས་ཆོས་ཅན། སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་འདི་ལ་ནི། དབང་ཤེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་
སྦྱར་བར་བྱ་འོས་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
སྒྲུབ་རྟགས་གང་ཞིག་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཡུལ་ཤེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཆོས་ཅན། སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་ལ་བརྡ་སྦྱར་བར་འོས་པ་ལྡོག་

1 [མ་ཕྱི། ༢༥ན༥ན། མིག *ཡིད]
2 [མ་ཕྱི། ༢༥བ༡ན། -ལ *ལ]

213

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱབ་པར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་དེ་གོ་ནུས་ནི་ལོག་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལུང་འགལ་སྤང་བ། ལྡོག་པ་དང་སྤྱི་གཞན་འཛིན་པའི་
རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། དབང་པོའི་བློ་ཆོས་ཅན།
རྟོག་པར་ཐལ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་ནི་བསགས་པ་ལ་དམིགས་པ་ཅན་

ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས་བསགས་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བསགས་པ་
དག་ནི་ཚོགས་པ་ཡིན་ལ། ཚོགས་པ་དེ་སྤྱི་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་དེ་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱི་བློ་
ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །
དང་པོ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་ལུང་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་ཀྱི་བསགས་པ་དོན་གཞན་
ལ་དམིགས་པར་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་གཞན་རྡུལ་ཕྲན་སྔ་མ་དང་ནི་མངོན་
པར་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲན་གཞན་གང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་བསགས་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་དག་ནི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་
གྱི་”དོན1

་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར། རྡུལ་ཚོགས་པས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་པ། རེ་
རེ་བས་མི་སྐྱེད་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་དེ་ཆོས་ཅན། ཚོགས་སྤྱིའི་སྤྱོད་
ཡུལ་ཅན་དུ་བཤད་དེ། རྡུལ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ་བར་ངེས་པ་མིན་པར་དུ་མ་

ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་མཐུན་གྱི་རྡུལ་ཕྲན་གཞན་དག་མེད་པར་ནི། ཁྱོད་སྐྱེད་
ནུས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲན་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་
ལན་ནོ། །

1 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༡ན། དོན སེར། ༢༣༢ན། དངོས]

214

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བསགས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་མེད་ན། གཟུགས་རྡུལ་དུ་མ་དེ་དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་གཅིག་ཡིན་ཡང་། བློས་ཅིག་ཅར་

འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་མེད་པའི་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། གཉིས་པ་ལ་ལྔ། “ཏིལ1
་སོགས་འཛིན་པ་མེད་པར་ཐལ། ཁྲ་བོ་འཛིན་པ་མེད་པར་
ཐལ། ནོག་སོགས་འཛིན་པ་མེད་པར་ཐལ། “རྫས2

་གཞན་འཛིན་པ་མེད་པར་ཐལ།
ཅིག་ཅར་དུ་མ་འཛིན་པ་གཞན་ལའང་གྲུབ་པའོ། །
དང་པོ་ནི། ཏིལ་སོགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ཅིག་ཅར་འཛིན་པར་
སྣང་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་མེད་པའི་ཐ་དད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། འཇུག་པ་མྱུར་བས་ཅིག་ཅར་འཛིན་པ་ལ་སྣང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འཇུག་པ་མགྱོགས་པས་ཅིག་ཅར་སྣང་བར་འདོད་པ་འདི་ཆོས་ཅན། མི་འཐད་པར་ཐལ། གནོད་
བྱེད་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཏིལ་རིམ་བཞིན་འབབ་པ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་བློ་ཆོས་
ཅན། ཏིལ་ཇི་ལྟར་རིམ་མིན་དུ་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཏིལ་མྱུར་བ་

འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་དེ་དག་ལ་འགའ་ཞིག་རིམ་མིན་སྣང་བ་དང་།
གཞན་ནི་རིམ་ལྡན་སྣང་བར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བློ་རྣམས་དག་ནི་

ཐམས་ཅད་ཀྱང་། དུས་མྱུར་བར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དོན་ཀུན་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་དོན་འདི་ནི་རིམ་མིན་དུ་སྣང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་ཀུན་མྱུར་བར་
འཛིན་པ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཐལ་བ་དགོད། སྣ་ཚོགས་གཅིག་མིན་པར་

སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱེ་མ་ལེབ་དང་རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་ལ་སོགས་ཀྱི་

1 [མ་ཕྱི། ༡༦ན༣ན། ཏིལ སེར། ༢༣༣ན། ཉི་མ] 2 [མ་ཕྱི། ༢༦ན༤ན། ལྔ་པ *རྫས]

215

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གཟུགས་ཆོས་ཅན། བློ་ལ་ཅིག་ཅར་ཇི་ལྟར་སྣང་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།

ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་མེད་པའི་དུ་མའང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་ཡན་ལག་ཅན་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན། རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་ཅིག་ཅར་མི་སྣང་བ་དེ་བས་ཀྱང་། སྣ་ཚོགས་ཆ་མེད་གཅིག་

ཡིན་པ་འདི་ཆེས་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་སྟེ་མི་རིགས་པར་ཐལ། སྣ་ཚོགས་ཡིན་ན། ཆ་མེད་
གཅིག་པའི་རང་བཞིན་མིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ནོར་བུའི་གཟུགས་དུ་མ་དེ་བཞིན་

ནོ། །མི་མཚུངས་ཏེ། ནོར་བུའི་གཟུགས་བློས་དབྱེ་ནུས་ལ། རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་དབྱེ་
མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་ཆོས་ཅན། བློས་དབྱེ་ནུས་པར་ཐལ། སྔོ་
སེར་སོགས་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ནི་སྣམ་ཁྲ་ལ་སོགས་དག་དང་ཁྱོད་ལའང་མཚུངས་པའི་
ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་དེ་ཡན་ལག་གི་གཟུགས་འབའ་ཞིག་དབྱེ་ནུས་དེ་
ལྟར་མཐོང་གི །ཡན་ལག་ཅན་གྱི་མིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཡན་
ལག་གི་སྔོ་སོགས་སྤངས་པ་ཡི། ཁྲ་བོ་གཞན་མཐོང་བ་ངོ་མཚར་བ་སྟེ་མ་མཐོང་བའི་
ཕྱིར། སྟན་དང་རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་ཆོས་ཅན། བློ་དག་ལས་ཁྱེད་གཉིས་གཅིག་ནི་རིམ་

ལྡན་དོན་མང་དང་། གཅིག་ནི་རིམ་མིན་དོན་གཅིག་གིས་དམིགས་པ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། དུས་མྱུར་བ་དང་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ནི་སྣ་ཚོགས་སུ་མཚུངས་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།
རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་དེ་སྣ་ཚོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དོན་རྨ་བྱའི་མདོངས་ཁྲ་རྣམས་
ཆོས་ཅན། སྣ་ཚོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བློ་མ་འཁྲུལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྣ་ཚོགས་
པའི་ངོ་བོར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་མ་ཁྱབ་སྟེ། བློ་མ་འཁྲུལ་བས་སྣ་ཚོགས་སུ་
དམིགས་པ་དེ། རྫས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྫས་

216

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་གང་གིས་ཀྱང་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་དེ་
ལ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་གཅིག་ཡོད་པས་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་ཡིན་གྱི། སྣ་ཚོགས་
ཡིན་པས་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། རི་མོ་ཁྲ་བོ་སོགས་ཆོས་ཅན། བློ་ལ་སྣ་
ཚོགས་སུ་སྣང་བ་མིན་པར་ཐལ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་
བླངས་ཏེ། རྡུལ་རིགས་མི་མཐུན་རྣམས་རྫས་རྩོམ་པ་མེད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རི་མོ་ཁྲ་བོའི་ལྡན་པ་དེ་བློ་ལ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེའི་ལྡན་པ་ཆོས་
ཅན། མིག་ཤེས་ལ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་མིན་པར་ཐལ། གཟུགས་མེད་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་ཁས་བླངས། རྫས་དང་འཕྲོད་པ་འདུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྣ་ཚོགས་སུ་
བཏགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རྫས་དང་འཕྲོད་པར་འདུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས།
སྣ་ཚོགས་སུ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ལ་བརྟེན་པའང་མིན་པར་ཐལ། རྫས་འདུ་བའི་སྔོ་
སེར་རེ་རེ་བར་སྣ་ཚོགས་ཁྱོད་འདུ་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རི་མོའི་ཁྲ་བོ་དབང་ཤེས་
ཀྱིས་རིམ་བཞིན་དུ་ནི་བཟུང་བ་ལའང་། སྣ་ཚོགས་པར་རྟོག་བློ་ཡིས་བསྲེས་པ་མིན་

ཏེ། བློ་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། བློ་གཅིག་གིས་

དོན་དུ་མ་འཛིན་པ་ཅན་དུ་གྲུབ་སྟེ། ཁྲ་འཛིན་དབང་ཤེས་གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། ཁྲ་འཛིན་
དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་མེད་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་དོན་སྔོན་པོ་
གཅིག་རྟོགས་པ་ནའང་། གཞན་སེར་པོ་དག་གསལ་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་
ཅན་གྱི་དོན་རྣམས་ལ་ཆ་མེད་གཅིག་ཉིད་མི་རིགས་ན། རེ་ཤིག་བློ་ལ་སྣང་བའི་ཁྲ་
བོའི་རྣམ་པ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། སྣ་ཚོགས་སུ་ནི་ཇི་ལྟར་སྣང་སྟེ་མི་སྣང་བར་ཐལ།

217

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཅིག་པུར་བདེན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་སྙམ་ན། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་

པ་བདེན་མེད་དུ་འདོད་པའི་ལན། རྣམ་པ་བདེན་པར་འདོད་པའི་ལན་ནོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། བདེན་མེད་དུ་སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། གཅིག་དང་དུ་བྲལ་

གྱིས་སྒྲུབ། དོན་དང་ཤེས་པར་མ་གྲུབ་པས་སྒྲུབ། དོན་བསྡུས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་
ཚུལ་བསྟན་པའོ། །
དང་པོ་ནི། དོན་ཁྲ་བོའི་རྣམ་པ་ཆོས་ཅན། སྣང་བ་ལྟར་བདེན་པར་མེད་དེ། ཇི་ལྟ་
ཇི་ལྟར་བདེན་ཞེས་བསམས་པ་ན། སྣང་བ་ལྟར་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་དེ་ལྟ་དེ་
ལྟར་རྣམ་པར་བྲལ་ཞེས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པ་དེ་ནི། དངོས་པོའི་
སྟོབས་ལས་འོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་གཅིག་ལ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དེ་
སྣང་བ་ལྟར་བདེན་ན་སྐྱོན་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེ་ལ་ཡང་བློ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་དུ་མི་

འགྱུར་བའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །གལ་ཏེ་དོན་ཁྲ་བོའི་རྣམ་པ་རྣམས་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་པའི་

བདག་ཉིད་འདིར་འདོད་དེ། བདེན་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྣང་བ་ལྟར་བདེན་ན་དེ་ལ་
ངས་འགོག་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་མོད། ཆོས་ཅན། བདེན་པར་སྣང་བས་བདེན་
པར་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་བདེན་པར་སྣང་བའི་བློ་དེ་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དབང་ཤེས་ལ་རགས་པར་སྣང་བ་དེའི་བདག་ཉིད་ཆོས་ཅན།
སྣང་བ་ལྟར་བདེན་པར་མེད་དེ། སྣང་བ་ལྟར་དོན་དང་ཤེས་པ་ལ་ཡོད་པ་མིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། དོན་རགས་པ་གཅིག་ལ་བཀག་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཕྱི་རྡུལ་མང་པོ་
ལ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། དོན་ལ་མེད་མོད། ཤེས་པ་ལ་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་
ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ནང་ཤེས་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་ནི་འཛིན་རྣམ་ཡིན་

218

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ། དེ་ལས་ཆ་གཞན་ཕྱི་རོལ་ལྟར་གནས་པ་འདི་ནི་འཁྲུལ་སྣང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་

རྒྱུ་མཚན་ནི། དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་གཟུང་འཛིན་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་བསླད་པ་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་མེད་པ་ཅན་ལ། རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བའི་

ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུང་བ་རྫས་གཞན་མེད་མོད། འཛིན་པ་རྫས་གཞན་ཡོད་
དོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། གཟུང་འཛིན་དེ་ལ་གཅིག་གཟུང་བ་རྫས་གཞན་ནི་

མེད་པས་ཀྱང་། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཀའང་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཉིས་སྟོང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཛིན་པ་
དེའི་ཡང་དེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་པས་སྟོང་པ་དེའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་བསླད་པ་
ཉིད་ཡིན་ན། གཟུང་འཛིན་དེ་དག་གི་ཐ་དད་ཀྱང་བསླད་པར་འགྱུར་ཏེ། དངོས་པོ་
རྣམས་ཐ་དད་དུ་གནས་པ་འདི་བློ་དེ་ལ་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་པར་རབ་ཏུ་བཤད་དེ། མཚན་

ཉིད་བདེན་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ལས་མཚན་ཉིད་གཞན་ནི་

ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་དེས་ནའོ། །ཕུང་པོ་དེ་
དག་མཚན་ཉིད་བདེན་པ་དང་བྲལ་ཏེ། ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་མཚན་
ཉིད་ཐམས་ཅད་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པ་དེ་ཡང་དེ་ཁོ་ན་

ཉིད་མིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། ཕྱི་དོན་མེད་ན་དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་
སྐྱེ་བ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། མ་རིག་གིས་བསླད་པའི་བདག་ཉིད་ལ་བག་
ཆགས་སད་པ་ཇི་ལྟའི་རང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ནས། དེ་བཞིན་ཉིད་མིན་པར་དོན་གྱི་རྣམ་པ་

219

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
སྣང་བའི་རྣམ་རིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རབ་རིབ་ལ་སོགས་པས་སྐྲ་
ཤད་སྣང་བ་བཞིན། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་ན། རྫས་ཐ་དད་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་མི་རྟོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཕ་རོལ་མཐོང་བ་མིན་པའི་སོ་སྐྱེ་དེ་ཐམས་
ཅད་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་གཉིས་སྟོང་གི་དེ་ཉིད་དེ་ནི་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པ་མ་

ཡིན་ཏེ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་བསླད་པ་མེད་ན་ཁྱོད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱི་རོལ་
མེད་ན་དེའི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། གཉིས་སྟོང་གི་དེ་ཁོ་ན་

ཉིད་ཀྱི་དོན་སྟོན་པ་ལ་བཏང་སྙོམས་མཛད་པ་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་དེས། གླང་ཆེན་གྱི་
གཟིགས་སྟངས་ཉིད་ལྟར་མཛད་ནས་འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པའི་ཐུགས་ནི་འབའ་

ཞིག་གིས། ཕྱི་རོལ་དཔྱོད་པ་ལ་འཇུག་པར་མཛད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རིལ་

པོའི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་བཟློག་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་རྣམ་པ་བདེན་པར་འདོད་པའི་ལན་ནི། ཤེས་པ་ལ་སྔོ་སོགས་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པའི་ཁྱད་པར་ལས་རྫས་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་མེད་དེ། ཤེས་པ་ལས་སོ་སོར་མཐོང་ནུས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ།
རྣམ་པ་དེ་ལ་འདི་སྔོན་པོའོ་འདི་སེར་པོའོ་ཞེས་འབྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་
པར་ཐལ། འདི་སྔོན་པོའོ་སེར་པོའོ་ཞེས་འབྱེད་པ་དེའི་ཚེ་རྣམ་དབྱེ་ཕྱི་དོན་ལ་འཇུག་
པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་དེ་བློ་གཅིག་
གི་ངོ་བོར་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་པ་གང་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དེ་དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་མྱོང་བ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཁྲ་བོའི་རྣམ་པ་གཅིག་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། རས་ཁྲ་སོགས་ཀྱི་
གཟུགས་ནི་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རས་ཁྲ་བོ་ཆོས་ཅན། ཁྲ་བོའི་རྣམ་པ་དེ་

220

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
བཞིན་དུ་རྣམ་དབྱེ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་
དེ། དབྱེ་བ་ནི་ཡན་ལག་ལ་ཡོད་ཀྱི། ཡན་ལག་ཅན་ལ་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་
ཐལ། ཡན་ལག་གི་ཐ་དད་པ་ཅན་ནི་རྣམ་པར་གསལ་བའི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ཐ་དད་པ་
མེད་པ་གཞན་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། ཡན་ལག་ཅན་

གྱི་རྫས་མེད་ན་རྡུལ་དུ་མས་དབང་ཤེས་གཅིག་སྐྱེད་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ།
ཁྱད་པར་ཅན་དུ་སྐྱེས་པར་གྱུར་པའི་རྡུལ་མང་པོ་དག་ཅིག་ཅར་དབང་བློའི་རྒྱུར་
འགྱུར་ཡང་འགལ་བ་དག་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབང་པོ་ལ་
སོགས་པས་དབང་ཤེས་གཅིག་སྐྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་རྒྱུ་ཡིན་མོད་ཡུལ་ཇི་ལྟར་

ཡིན་ཞེ་ན། དོན་དེ་ལ་བློ་ནི་གང་གི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྣང་བའི་དོན་དེ་ནི་བློ་དེ་ཡི་གཟུང་

བར་བརྗོད་དེ། རང་འཛིན་ཤེས་པ་རང་འདྲའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ཡི་དངོས་པོ་
མ་གཏོགས་པ་གཟུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནོག་སོགས་འཛིན་པ་མེད་པར་ཐལ་བ་ནི། ཇི་ལྟར་རང་གི་ཡན་
ལག་དང་བཅས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་བ་ལང་བློ་གཅིག་གིས་ཅིག་ཅར་གཟུང་བ་ཡིན་

ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་
མི་ནུས་ཏེ། ལྐོག་ཤལ་སོགས་མཐོང་བ་མེད་པར་ནི། བ་ལང་ཤེས་པ་མཐོང་བ་མེད་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མ་གྱུར་པའི་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་

འཛིན་པ་ཡིན་གྱི། རྣ་བ་ལ་སོགས་ཡོན་ཏན་དང་བ་ལང་གཙོ་བོ་དག་ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པས་བློ་གཅིག་གིས་ཅིག་ཅར་རྟོགས་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཅིག་
ཅར་བ་ལང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་རྫོགས་པར་འཛིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་རྣམས་ཁྱད་

221

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མ་གྱུར་པའི་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣ་བ་དེ་ཡོན་ཏན་སྔོན་པོ་
ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པའང་། བློ་གཅིག་གིས་ཅིག་ཅར་འཛིན་པ་མིན་པར་ཐལ།
རྟགས་འདྲ། ཁྱད་པར་དང་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་ཆོས་ཅན། དངོས་དབང་གིས་མ་གྲུབ་པར་

ཐལ། བརྗོད་པར་འདོད་པའི་གཞན་དབང་གིས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཅིག་ཅར་ཡན་ལག་

རྫོགས་འཛིན་མིན་ལ་འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་བཟུང་
བའི་”རྒྱུ1

་ལྟ་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི། བ་ལང་དེ་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་
པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ཡན་ལག་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་དགོས། ཡན་
ལག་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར།
བཞི་པ་རྫས་གཞན་འཛིན་པ་མེད་པར་ཐལ་བ་ནི། ཆོས་ཅན། བུམ་སྣམ་གཞན་
དང་གཞན་མཐོང་ཡང་། བློ་རྣམ་པ་གཅིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་པར་ཐལ། བུམ་སྣམ་རང་གི་དངོས་པོ་གཞན་དག་ལས་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཐ་དད་དུ་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་
ལ་སོགས་པའང་བློ་གཅིག་གིས་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། སྔར་རྫས་བཟུང་ནས་ཕྱིས་ཡོན་
ཏན་ལ་སོགས་ཁྱད་པར་ནི་བཟུང་བའི་ཕྱིར། དུ་མ་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འགྱུར་
མོད། དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཡང་། རྫས་དང་ཡོན་ཏན་དེ་དག་གིས་འབྲེལ་བ་འཆོལ་པར་འགྱུར་
བར་ཐལ། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འཛིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།
ལྔ་པ་ཅིག་ཅར་དུ་མ་”ཡིན་པར2

་གཞན་ལའང་འགྲུབ་པ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱི་
ལུགས་ལའང་ཅིག་ཅར་དུ་མ་འཛིན་པར་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་སོགས་རྣམ་བདེ་སྡུག་དུ་མས་
བཀོད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བཀོད་པ་ཅན་ནི་མ་བཟུང་བར་བཀོད་པ་

1 [མ་ཕྱི། ༢༩བ༣ན། རྒྱུ སེར། ༢༤༡ན། རྭ]
2 [མ་ཕྱི། ༢༩བ༦ན། ཡིན་པར སེར། ༢༤༡ན། འཛིན་པ]

222

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འཛིན་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྡོག་པ་དང་སྤྱི་གཞན་འཛིན་པའི་རྩོད་སྤང་ནི།

དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྟོག་པར་ཐལ། ལྡོག་པ་དུ་མ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་བྱས་རྟག་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་ལས་ལྡོག་པའི་ལོག་པ་གང་དང་གང་ལས་ལོག་པ་དེ་ལས་
ཐ་དད་དུ་བརྟགས་པའི་ཐ་དད་པ་ཅན་ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་ནི་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་བརྟགས་

པའི་རང་བཞིན་ཐ་དད་པ་སྣ་ཚོགས་སྣང་བ་དེ་དག་ནི་ཆོས་ཅན། རེས་འགའ་བའི་

དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་ཏེ། རྟོག་པ་མེད་པའི་སེམས་ལ་སྣ་ཚོགས་
ཁྱོད་སྣང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ཀྱིས་དཀར་པོ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་འཛིན་
ནོ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་དཀར་པོ་ཉིད་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཡོད་པར་གྱུར་ཀྱང་། དབང་པོའི་སྤྱོད་
ཡུལ་ཅི་འདྲ་བ་དེ་ནི་སྒྲ་ཡིས་བརྗོད་པ་མིན་ཏེ། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་པའི་རང་བཞིན་

སྣང་ཚུལ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་བློ་རྣམས་བཟུང་དོན་གཅིག་ཉིད་

ཡིན་ཡང་། རྟེན་སྣ་ཚོགས་པས་གསལ་མི་གསལ་དེར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་རྣ་བ་ལ་
སོགས་པའི་སེམས་རྣམས་ཐ་དད་པའི་གཟུང་དོན་ཅན་དེ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ་ལོ། །
སེམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་གཞན་དང་གཞན་སྐྱེས་སུ་ཆུག་ཀྱང་། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་
པ་ཆོས་ཅན། གསལ་མི་གསལ་གྱི་རང་བཞིན་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་དེ་ནི་གང་ལས་

ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་གཟུང་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
སྣང་ཚུལ་ཐ་དད་ཀྱང་གཟུང་དོན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བ་ལ་རྟོག་
པས་འདིའོ་ཞེས་ངོ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བ་ལས་བ་ལང་ལ་སོགས་པའི་ངོ་ཤེས་པའི་བློ་ནི་གཟུང་དོན་ཅན་ཡིན་པ་བཟློག་པ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་

223

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཀྱིས་མཐོང་བ་རྟོགས་པ་མེད་པར་ནི་རྗོད་པ་དང་རྣམ་རྟོག་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། བ་ལང་ལ་སོགས་མཐོང་བ་ལ་བརྗོད་པ་དང་རྣམ་རྟོག་དག་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་
ལས། རིགས་རྟག་དངོས་སོགས་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་། རིགས་པ་
འདི་ཡིས་སུན་ཕྱུང་སྟེ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བ་རྣམས་རྫས་ཐ་དད་ཉིད་ཡིན་ཡང་།

རིགས་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་རྟོག་གཅིག་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱེད་པ་
ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །

༼ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་ཡིད་མངོན་ལ། ཡིད་ཀྱང་དོན་དང་། ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ།
རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། མུ་སྟེགས་རྣ་བ་མ་ཕུག་པ་ན་རེ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་སྔར་
མྱོང་བ་ནི་འཛིན་པ་ཡིན་ན། ཡིད་མངོན་ནི་ཚད་མ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །མ་
མཐོང་བ་འཛིན་ན། ལོང་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིས་ཀྱང་དོན་མཐོང་བར་གྱུར་རོ་ཞེ་
ན། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། གཞན་ལུགས་དགག །རང་ལུགས་གཞག །རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། འགྲེལ་བྱེད་ཁ་ཅིག་ན་རེ། དབང་སྔོན་གྱིས་བཟུང་ཟིན་འཛིན་ནོ་
ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་གི་དངོས་རྒྱུའི་དུས་ན་འདས་པའི་གཟུགས་

དེ། གཟུང་དོན་དུ་མཐོང་བ་ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་གཟུང་དོན་དེ་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། །རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་ཚད་མ་སྔ་མས་
བཟུང་ཟིན་འཛིན་པ་ཞེས་པའི་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པ་བརྗོད་བྱར་འགྱུར་པར་ཐལ།
སྐད་ཅིག་མ་མིན་པ་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་ཕྱི་
མའམ། གཞན་ཡིད་མངོན་དག་ནི་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཚད་མར་ཇི་ལྟར་

224

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འདོད་དེ་འདོད་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཚད་མ་སྔ་མས་བྱ་བ་བསྒྲུབས་པ་ཅན་གྱི་ལས་
ལ་ནི་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡིད་མངོན་དང་དབང་བློའང་ཐམས་ཅད་
ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟག་པའི་དངོས་པོ་དེ་ལས་སྐྱེས་
པའི་ཕྱིར། རྟག་ཀྱང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ནས་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་གཟུང་དོན་
ཆོས་ཅན། རྐྱེན་དེ་ལ་ལྟོས་པ་”ཡིན1

་པར་ཐལ། རྐྱེན་གཞན་གྱིས་ཁྱད་པར་བྱར་ཡོད་
པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་ལས་གཞན་ཉིད་

འཛིན་བྱེད་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་འཛིན་པ་གང་ཞིག །དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་མི་འཛིན་པ་དེའི་

ཕྱིར། དེ་ལྟ་ནའང་ལོང་བས་གཟུགས་མཐོང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། དབང་པོའི་
རྣམ་པར་ཤེས་པས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་པ་ཅན་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། དབང་
མངོན་གྱི་ཡུལ་ལས་གཞན་འཛིན་”དུ2

། ཡུལ་”ངེས3

་པ་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་
ན། འདི་ཆོས་ཅན། དེའི་ཡུལ་ལས་གཞན་འཛིན་ན་ཡང་ཡུལ་”ངེས་པ4

་འཛིན་པར་
འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་གཟུང་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་དོན་ལ་ལྟོས་པ་ཅན་གྱི་
དབང་ཤེས་བློ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཡིད་མངོན་གྱི་གཟུང་
དོན་དག་ནི་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དབང་པོའི་ཤེས་པས་ཡིད་མངོན་རྐྱེད་པའི་ལྷན་ཅིག་

བྱེད་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་དེ་དང་ཡིད་མངོན་”དུ5

་བྱེད་

1 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༡ན། ཡིན སེར། ༢༤༤ན། འགག]
2 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༣ན། དུ *ཏེ]
3 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༣ན། སེར། ༢༤༤ན། རིག]
4 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༣ན། ངེས་པ སེར། ༢༤༤ན། སེམས]
5 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༤ན། དུ སེར། ༢༤༥ན། བྱ]

225

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དུས་མཚུངས་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ལ་”མ་ངེས1

་པའི་ཡིད་མངོན་
དང་དུས་གཅིག་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིད་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་དེ་རང་བློ་
བཅས་ཏེ་ཡིད་མངོན་དང་དུས་མཉམ་མིན་ཏེ། རྒྱུ་རྣམས་ཐམས་ཅད་རང་འབྲས་ཀྱི་
སྔར་ཡོད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲས་བུའི་སྔར་མེད་པས་འབྲས་བུ་ལ་ཕན་པའི་ནུས་
པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཕྱིས་ཀྱང་ཕན་པ་ཉེ་བར་”མི་སྦྱོད2

་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཡིད་

མངོན་”གྱིས3

་ཇི་ལྟར་འཛིན་ཏེ་མི་འཛིན་པར་ཐལ། དེ་དང་དུས་ཐ་དད་པས་སོ་ཞེ་ན།
འབྲས་བུ་ཡིད་མངོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དུ་མ་ཉིད་ཡོད་ན་ཡང་གཟུགས་
དེའི་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་དེ་བཞག་པ་དང་”དེ

4

་གཟུང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་
ཀྱི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པར་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རིགས་པ་ཤེས་པ་ཡིས་

ཤེས་པའི་རྣམ་པ་འཇོག་ནུས་པའི་རྒྱུ་ཉིད་ལ་ནི་གཟུང་”བར5

་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་རང་རིག་ལ། ཆགས་ལ་སོགས། རང་རིག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ།
ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གཉིས། མྱོང་བྱེད་རྟོག་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པ་དང་། མྱོང་བྱ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་པའོ། །དང་པོ་ནི། བདེ་སོགས་དེ་དག་མྱོང་བའི་རང་རིག་ནི་ཆོས་ཅན།
བདེ་སོགས་ལ་རྗོད་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་

1 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༤ན། མ་ངེས སེར། ༢༤༥ན། སེམས]
2 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༦ན། མི་སྦྱོད སེར། ༢༤༥ན། སྦྱོར]
3 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༦ན། གྱིས སེར། ༢༤༥ན། ཕྱི་མ]
4 [མ་ཕྱི། ༣༡ན༦ན། དེ སེར། ༢༤༥ན། ནི]
5 [མ་ཕྱི། ༣༡བ༡ན། བར སེར། ༢༤༥ན། བ་མ]

226

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བདེ་སོགས་ལ་བརྡ་བྱེད་པར་ནི་ནུས་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོར་བདེ་
སོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་གཞན་ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་སུ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་མི་སྟེན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བྱེ་བྲག་པའི་རྩོད་པ་སྤང་། གྲངས་ཅན་པའི་རྩོད་པ་སྤང་
བའོ། །དང་པོ་ལ་རྩོད་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། བདེ་སོགས་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་གི་
ངོ་བོ་ཇི་ལྟར་རིག་སྟེ་མི་རིག་པར་ཐལ། གཞན་ཡང་རིག་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་
བདག་དང་དོན་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རིག་བྱ་ཡིན་ཞེས་བྱེ་བྲག་པ་འགའ་
ཞིག་ཟེར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཤེས་པར་སྒྲུབ། རང་རིག་སྒྲུབ། གཞན་རིག་སྒྲུབ་
པའོ། །
དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་དེ་ཅིས་ཤེས་པ་མིན་ཏེ་ཡིན་པར་

ཐལ། དེ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་གཞན་མིན་པའི་རྐྱེན་གསུམ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
དོན་བཅས་དབང་པོ་རུང་བ་དང་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་བའི་སེམས་ཡོད་ན། བདེ་བ་ལ་
སོགས་སྐྱེ་བར་མཐོང་ལ། ཡིད་ཀྱང་དབང་ཤེས་དེ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
སྔ་མ་ཁྱབ་སྟེ། རིགས་འདྲ་བ་དེ་དང་དེ་མིན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་འབྲས་བུ་རྣམས།
རིགས་འདྲ་དེ་དང་དེ་”མིན1

་པའི་དངོས་རྒྱུས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་མ་ཁྱབ་སྟེ། རྐྱེན་
གསུམ་ལས་སྐྱེས་ཀྱང་བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུ་བྱེད་ལས་དབང་ཤེས་ཤེས་པ་དང་
བདེ་སོགས་བེམ་པོར་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་དབང་བློ་དེ་ཆོས་ཅན། རྐྱེན་གསུམ་དེ་ལས་སྐྱེའི། གཞན་བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུ་བྱེད་ལས་སྐྱེ་བ་མིན་པར་

ཐལ། རྐྱེན་གསུམ་དེ་དག་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ན། རྒྱུད་འགའ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་མི་སྐྱེ་བར་

1 [མ་ཕྱི། ༣༡བ༦ན། མིན སེར། ༢༤༦ན། ཡིན]

227

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མཐོང་གི།བདག་གི་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་ལས་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་བ་དེའི་

ཕྱིར། འོ་ན་རྐྱེན་གསུམ་ལས་སྐྱེས་པར་མཚུངས་པས། བདེ་སྡུག་ཀྱང་ཁྱད་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། རྐྱེན་གསུམ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས། བདེ་བ་དང་
སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་ཐ་དད་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བློ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནི་ཁྱད་
པར་གསལ་བ་དང་མི་གསལ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཟུང་དོན་དེ་བོར་ནས་བདེ་སོགས་ཉིད་དབང་ཤེས་དེས་”ན1

་

ཇི་ལྟར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གཟུང་དོན་གང་ཉེ་བས་དབང་བློ་
དང་ནི་བདེ་སོགས་དེ་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་
འཛིན་ལ། ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་བདེ་སོགས་རིམ་གྱིས་འཛིན་ནོ་ཞེ་ན། བདེ་སོགས་དེ་མྱོང་བའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་རྣམ་པར་ཆད་པ་མེད་པར་སྣང་བར་མི་འགྱུར་བར་
ཐལ། ཡུལ་མྱོང་བའི་བར་དུ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཆོད་པའི་ཕྱིར། འཇུག་པ་མགྱོགས་
པའི་ཕྱིར་བར་མ་ཆད་དུ་སྣང་ངོ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་མྱོང་བ་མེད་པར་ཁྱོད་ལ་གཟུགས་སྣང་བ་ཅིས་མ་ཡིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་འཛིན་པ་
མྱུར་བ་དེ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་གཅིག་གིས་གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་གཉིས་ཀ་གཟུང་དོན་འཛིན་ནོ་ཞེ་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་སེམས་ནི་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་གཅིག་གིས་གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་གཉིས་ཀ་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་ཤེས་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་ཡུལ་ཅན་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། བདེ་
སོགས་དེས་ཕན་པའི་ནུས་པ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདེ་སོགས་མེད་ཀྱང་དོན་

1 [མ་ཕྱི། ༣༢ན༤ན། *ནི]

228

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དག་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་གཉིས་ཀྱིས་སོ་སོ་
སོ་སོར་ཡང་དབང་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། རྡོ་སོགས་རེ་རེས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་པ་
བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་འབའ་ཞིག་འཛིན་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་
འབའ་ཞིག་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་སྲིད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། བདེ་སོགས་དེའི་

རྒྱུའི་དོན་ནི་མ་བཟུང་བར། བདེ་སོགས་དེ་མྱོང་བར་ནི་མི་རིགས་སོ། །
བདེ་སོགས་དོན་དང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་འཛིན་ན། ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་ཀྱིས་
ནི་ཕན་པའི་ནུས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཐལ། གང་གི་ཕྱིར་བདེ་སོགས་དེས་བསྐྱེད་པའི་

བློར་ཁྱོད་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། དོན་མེད་པར་ནི་བདེ་བ་ལ་སོགས་མིག་སོགས་རྣམས་
ཀྱིས་མྱོང་ན་ནི་གཟུགས་སོགས་དང་བུད་མེད་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནམ་ཡང་མིག་
གིས་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ནང་གི་ཡན་ལག་ཕན་ནུས་པའི་གཟུང་དོན་དུ་ཡོད་ན་
ཕྱི་རོལ་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ཀྱིས་དོན་རྐྱང་པ་འཛིན་ན་ནི།

དོན་དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་བདེ་བ་ལ་སོགས་མྱོང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བློ་གཉིས་
ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བ་གང་ཞིག །ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། ཡུལ་དེ་དང་ནི་དེ་ཡོད་པ་ལས་བློ་
ནི་ཅིག་ཅར་སྐྱེའོ་ཞེ་ན་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་གི་དོན་
ནི་ཡོད་པ་ན། བདེ་སྡུག་དག་ནི་ཅིག་ཅར་རིག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ནང་གི་ཉེར་
ལེན་ཤེས་པ་ཡང་ཡོད་ན། སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་འབྱུང་བས་ཤེས་པ་གཅིག་པོ་དེ་
ནི་ཅིག་ཅར་བདེ་སྡུག་འགལ་བའི་ཉེར་ལེན་མིན་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། བདེ་སོགས་
ཆོས་ཅན། གང་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་

ཤེས་པའི་བེམ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་ཤེས་དེ་བདག་པོའི་རྐྱེན་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་

229

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པས། བདེ་སྡུག་འགལ་བ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ།

རྐྱེན་དེ་ནི་འབྲས་བུ་འགལ་བ་ཅིག་ཅར་སྐྱེད་པ་དག་ལའང་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
སྣང་བ་ཉི་འོད་གཅིག་གིས་མཚན་མོ་རྒྱུ་བ་འུག་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་

པོ་དག་གིས་གཟུགས་མཐོང་བ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་མཐུན་པ་ཅིག་ཅར་བྱེད་པ་
བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན། དོན་མྱོང་ཞེས་འཇིག་རྟེན་ན་
འདོགས་སུ་རུང་སྟེ། རང་ཉིད་ལ་འཕོས་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ནི་སྣང་བ་དང་། རྣམ་པ་

དེ་འཛིན་རྣམ་གྱིས་མྱོང་བའི་ཕྱིར། རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་པར་བྱེད་པའི་བདེ་སོགས་
འདི་དག་ནི་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་དངོས་སུ་མྱོང་བ་མིན་ཏེ། དོན་ལས་སྐྱེ་བ་ཙམ་
དུ་”ཟད1

་པའི་ཕྱིར། དོན་མྱོང་བར་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། དོན་གྱི་བདག་ཉིད་དེ་དག་ལ་
རྣམ་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་བའི་འཛིན་རྣམ་དེས་མྱོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་
དམིགས་པ་ཉིད་ནི་ཡིན་ཏེ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་དེར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ། རྩོད་
ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་འགའ་ཞིག་བདེ་སོགས་ཕྱི་རོལ་ན་གནས་པ་ཉིད་

དང་སེམས་མེད་དང་གཟུང་བར་སྨྲ་སྟེ།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཕྱི་རོལ་ཡིན་པ་དགག །སེམས་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་
པའོ། །དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་དེའི་ལུགས་ལ་ཡང་། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན།
ཅིག་ཅར་སྔོ་སོགས་དང་བདེ་སོགས་གཉིས་འཛིན་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གཟུགས་

ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུང་དོན་ཅན་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། སྔོ་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་བདེ་
སོགས་དང་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅིག་ཅར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྔོ་སོགས་དང་

1 [མ་ཕྱི། ༣༣ན༤ན། ཟད སེར། ༢༤༩ན། ཐ་དད]

230

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བདེ་སོགས་དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ཐ་མི་དད་དེ་ཐ་དད་དུ་ཐལ། ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་ཅན་
གྱི་མ་འཁྲུལ་བའི་སེམས་ཀྱིས་ནི་ཐ་དད་དུ་གཟུང་བའི་ཕྱིར། བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན།
གོམས་པ་ཡི་ནི་ཁྱད་པར་ལས། བློ་ལ་དགའ་བ་དང་ཡོངས་སུ་གདུང་བའི་ཁྱད་པར་
དུ་ནི་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་དེར་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་བློ་ཡང་བདེ་སོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས། གོམས་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་མི་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་ནི་ཕྱི་རོལ་དེ་བདེ་སོགས་
ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཞེས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཏེ་མི་རྟོགས་པར་ཐལ། བློའི་བདེ་སོགས་
གོམས་པས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་ཆོས་
ཅན། གཟུང་འཛིན་མིན་པར་ཐལ། རིགས་ནི་ཐ་དད་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་
བུ་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་གྱི་འཛིན་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ཏེ། བདེ་སོགས་དང་
རིགས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེས་ན་ཟབ་པོ་ཉིད་ཉམས་སོ། །འདིས་ནི་

བསལ་ལོ། །གང་ན། གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའང་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། རིགས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །ཇི་ལྟར་བསལ་ན། སྐྱེས་བུ་དང་
བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། གསུམ་ཁས་བླངས། རྩ་བའི་ཐལ་འགྱུར་
ལ་བསལ་བ་དགོད་པ་ནི། གཟུགས་དང་བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ཉིད་ཡིན་པས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་མི་འགྲུབ། སྒྲུབ་
བྱེད་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། གཟུང་འཛིན་ཡིན་པས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། སྐྱེས་
བུ་དང་གཟུགས་གཞན་ལའང་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་འབྲས་སུ་འགྱུར་པར་ཐལ། གཟུང་འཛིན་དེ་ནི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

231

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། དེའི་ལན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། བདེ་
སོགས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ནང་ཉིད་དང་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་མིན་ཏེ། འཛིན་རྣམ་གྱིས་
མྱོང་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མྱོང་བ་ཤེས་རིག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་དེ་ཡི་

མྱོང་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། བདེ་སོགས་གང་གི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

གལ་ཏེ་བདེ་སོགས་དེའི་རང་བཞིན་མིན་པའི་མྱོང་བས། བློ་ལ་གནས་པའི་རྣམ་པ་དེ་
རིག་གོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་དང་དྲན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་མྱོང་བ་མ་གཏོགས་པ་ཡུལ་དབང་བར་འདིར་བློའམ་ཆེན་པོ་གང་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། དོན་དེ་
དང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་སོགས་མྱོང་བ་གཅིག་ཉིད་འབྱུང་བར་

འགྱུར་བ་མཐོང་གི།ཡུལ་དབང་བར་དུ་བློའམ་ཆེན་པོ་གཞན་ནི་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར།
བློ་མྱོང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཡང་། ལྕགས་གོང་དང་ནི་མེ་བཞིན་དུ་འདྲེས་པས་རྣམ་པར་
དབྱེར་མེད་པར་སྣང་ངོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཀུན་ལ་རྫས་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མིན་པའི་རྣམ་གཞག་ཉམས་པར་ཐལ། བློ་མྱོང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཡང་། བློ་མ་
འཁྲུལ་བ་ལ་དབྱེར་མེད་དུ་སྣང་བ་དེ་ལྟ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཐ་དད་མེད་པར་མྱོང་
བ་དེ་གཅིག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ན། དེ་ལྟར་གང་མིན་པར་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་དེ་ཐ་དད་པ་
ཅན་དུ་འགྲུབ་ལ། གཅིག་ཏུ་སྣང་བ་འདི་གཅིག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་ན། ཐ་དད་ཀྱི་སྒྲུབ་
བྱེད་ཀྱང་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མེད་པའི་རྟེན་ཅི་ཡང་མེད་པར་
ཐལ། སྡུག་བསྔལ་དང་དཀར་སོགས་ཐ་དད་དུ་སྣང་ཡང་ཐ་དད་མིན། བློ་མྱོང་ནི་ཐ་

དད་མེད་པར་སྣང་ཡང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ཐ་དད་དུ་མ་མཐོང་

232

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ཡང་ཐ་དད་ཡིན་པ་ལྟར་བློ་མྱོང་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་ཏེ།
དུས་གཅིག་གི་ཚེ་ཚོར་བ་གསལ་བས། གཞན་རྣམས་བསྒྲིབས་ན་ཡང་། སེམས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་གྱི་རྒྱུན་དག་ལ། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ཐ་དད་པར་ནི་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཐ་དད་པའི་རྣམ་
གཞག་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། བློ་མྱོང་ནམ་ཡང་ཐ་དད་དུ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །

༼རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ།༽
བཞི་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ། རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་བླ་མས་བསྟན། མ་འདྲེས་པ་ཡི་དོན་ཙམ་མཐོང་། །ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གསུམ། མདོར་བསྟན།
རྒྱས་པར་བཤད། ཞར་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྔར་བཤད་པ་བདེན་བཞི་དེ་
དག་གི་མི་རྟག་ལ་སོགས་བཅུ་དྲུག་པོ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་བའི་

ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པའི་དོན་བསྒོམས་པ་
ལས་བྱུང་བའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་དྲ་བ་རྣམ་པར་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ། གོམས་པའི་སྟོབས་
ཀྱིས་རང་ཡུལ་གསལ་བ་ཉིད་དུ་སྣང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འདོད་ཆགས་དང་
འཇིགས་པ་དང་མྱ་ངན་གྱིས་བརླམས་པ་དང་རྐུན་པོ་རྨི་སོགས་ཀྱིས་བསླད་པས། མདུན་ན་གནས་པ་བཞིན་དུ་ནི་ཡང་དག་པ་མིན་པ་མཐོང་བར་འགྱུར་བ་བཞིན། ཁྱབ་

སྟེ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ནི་དོན་གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྨི་ལམ་ན་ཡང་དྲན་པ་དེ་གསལ་བ་དེ་འདྲའི་དོན་ལྡན་མིན་པར་དྲན་པའི་

ཕྱིར། གོམས་པས་གསལ་བར་སྣང་བ་སྒྲུབ་པ་ནི། ཡང་དག་དང་ཡང་དག་མིན་པ་གང་

དང་གང་ཤིན་ཏུ་བསྒོམས་པར་གྱུར་པ་སྒོམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ན། དེའི་འབྲས་བུ་

233

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གསལ་ལ་མི་རྟོག་པའི་བློ་འབྱུང་བ་ཅན་ཡིན་ཏེ། མི་གཙང་བ་དང་ཟད་པར་ས་ལ་
སོགས་པ་ཡང་དག་པ་མིན་པའང་། བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྲུལ་པ་རྟོག་མེད་དང་།
གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་དུ་མཐོང་བ་དེའི་ཕྱིར།
འོ་ན། གོམས་པས་གསལ་བར་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།
དེ་ལ་སྔར་བཤད་པ་བཞིན་དུ། བདེན་བཞིའི་དངོས་པོ་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་མངོན་
སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཚད་མར་འདོད་
དེ། ཡང་དག་པའི་དོན་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་གསར་དུ་བསླུ་བ་
མེད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མ་ཟད་པར་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཅན།
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉེ་བར་བསླད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་མངོན་
སུམ་ཡིན་ན། གསལ་བར་སྣང་བ་ཡིན་ན། རྟོག་པའང་ཆོས་ཅན། གསལ་བར་སྣང་བར་ཐལ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མི་གསལ་བར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བུམ་
པ་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་གང་ལ་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་བློ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤེས་པ་ཀུན་གྱི་སྟེང་གི་འཛིན་རྣམ་ཆོས་ཅན། རང་གི་ངོ་བོ་དེ་ལ་མངོན་སུམ་
ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པ་མིན་པར་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་
པ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། །

༼མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ལ། འཁྲུལ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་དང་། །རྗེས་
དཔག་རྗེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་། །དྲན་དང་མངོན་འདོད་ཅེས་བྱའོ། །མངོན་སུམ་ལྟར་

234

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
སྣང་རབ་རིབ་བཅས། །ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྡུ་གསུམ་
མོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་རྣམ་པ་བཞིར་ཡོད་དེ། རྟོག་
པའི་ཤེས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་དང་། རྟེན་བསླད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་མེད་པ་
གཅིག་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་། རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་
ལྟར་སྣང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་གསུམ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དུ་བཤད་པ་ལ་དགོས་
པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། འཁྲུལ་པ་དང་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཤེས་པ་གཉིས་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་
ལྟར་སྣང་དུ་བཤད་པ་ལ་དོན་ཡོད་དེ། དབང་ཤེས་སུ་འཁྲུལ་བ་མཐོང་བས། དབང་སྐྱེས་མིན་པར་བསྒྲུབ་པའི་དོན་དུ་དེར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་དཔག་”གིས1

་

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དུ་གྲུབ་ཀྱང་བརྗོད་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྔ་མ་གཉིས་

ཉིད་དབང་ཤེས་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་དཔེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྔ་མ་གཉིས་མངོན་
སུམ་དུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན། བརྡ་རྟེན་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཤེས་པ་དང་། དོན་
གཞན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དག་ཆོས་ཅན། འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་མངོན་
སུམ་དུ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་ཡུལ་ལ་ཉེ་བར་འཇུག་པ་ཅན་

ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་ནི་ཆོས་

ཅན། མངོན་སུམ་ལས་ནི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཉམས་སུ་མྱོང་བ་དྲན་པ་མེད་པར་ཁྱོད་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མིན་པས་སོ། །ཇི་ལྟར་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་བའི་དོན་ཅན་གྱི་དྲན་
པ་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་འདི། བརྡ་ལ་ལྟོས་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ཡིན་པས། མངོན་

1 [མ་ཕྱི། ༣༥བ༢ན། གིས སེར། ༢༥༥ན། སོགས]

235

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སུམ་གྱི་གཟུང་དོན་ལ་འཛིན་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རང་ལུགས་གཞག །གཞན་ལུགས་དགག་པའོ། །དང་པོ་
ནི། གལ་ཏེ་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ་ལ་དོན་མེད་དེ། མིང་དང་རིགས་

སོགས་སྦྱོར་བ་ཡི། །རྟོག་པ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་རྟོག་མེད་ཤེས་པ་ཡིན་

ན། མངོན་སུམ་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཕྱོགས་གླང་ཆོས་ཅན། འདིར་ནི་བཞི་པར་

བསྟན་པའི་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཞེད་དེ། རྟོག་པ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ནས། རབ་རིབ་བཅས་ཞེས་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་ཏེ་གསུངས་
པའི་ཕྱིར། འོ་ན། རབ་རིབ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཁོ་ན་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ཡིན་

ནམ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རབ་རིབ་བཅས་ཞེས་པ་དེས་ནི་དབང་པོ་ལ་ཉེ་བར་
གནད་པ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། རབ་རིབ་

བཅས་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ལ་རབ་རིབ་འབའ་ཞིག་བསྟན་པ་ནི། དབང་པོ་ལ་ཉེ་བར་
གནོད་པར་ཐམས་ཅད་མཚོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལུང་གིས་དགག །རིགས་པས་དགག་པའོ། ། དང་པོ་ནི།
ཟླ་གཉིས་གསལ་བར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་ཡིད་ཀྱི་རྟོག་པ་ཡིན་པས། རབ་རིབ་

བཅས་ཞེས་པ་དམིགས་བསལ་མིན་ནོ་ཞེས་འགྲེལ་བྱེད་ཁ་ཅིག་ཟེར་རོ། །མིག་གི་

དབང་པོའང་སྔོན་པོ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་སྣང་བའི་བློའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་
བའི་གཞུང་འདི་དང་ནི། དེ་རྟོག་པར་འདོད་པ་དེ་དག་འགལ་ལོ། །ཟླ་གཉིས་གསལ་
བར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། མིག་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཞུང་དེས་མིག་དབང་བརྒྱུད་པས་རྟོག་པའི་

236

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྒྱུར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེའང་མི་འཐད་དེ། དབང་པོའི་ཤེས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དག་
ལ་དཔྱད་ནས་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་རྒྱུ་ཡིན་པས། དམིགས་རྐྱེན་དུ་འདོད་པ་འདི་ལ་
མིག་དབང་བརྒྱུད་རྒྱུ་ཡིན་པས། ཡིད་ཀྱི་ནི་དམིགས་རྐྱེན་དུ་ཐལ་བ་འཕེན་པ་སྐབས་
སུ་བབ་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གཞན་ཡང་ཟླ་གཉིས་གསལ་བར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་དབང་ཤེས་
མིན་ན། དབང་པོ་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པའི་འཇོག་བྱེད་གང་ཡིན། གལ་ཏེ་
གང་དབང་པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཅན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་སུ་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབང་པོའི་རྗེས་སུ་འགྱུར་བ་ལྡན་པའོ་
ཞེ་ན། འདི་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་ཡིན་པ་ཅིའི་ཕྱིར་འགོག་སྟེ། དབང་པོའི་
རྗེས་སུ་འགྱུར་བ་དང་ལྡན་པ་དེའི་ཕྱིར། འདིར་ཡང་ཆོས་ཅན། ཐག་ཁྲ་ལ་སྦྲུལ་ལ་
སོགས་པར་འཁྲུལ་བ་བཞིན་དུ། དབང་པོའི་འགྱུར་བ་ཡོད་ན་ཡང་ལྡོག་པར་འགྱུར་བ་དང་། དབང་པོའི་བསླད་པ་ནི་ལོག་ཀྱང་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་

གྱི་རྒྱུད་ལ་ནི་བརྗོད་པ་དག་གིས། འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་འཇོག་པ་དང་། ཡུལ་མཐོང་བ་
དྲན་པ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཡོངས་སུ་གསལ་བར་སྣང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།
རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་ཁྱབ་སྟེ། གཉིད་ལོག་པའམ་སད་པ་ན། གསལ་བར་སྣང་
བ་ཅན་གྱི་བློ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྟོག་མེད་ཡིན་ལ། སད་ལོག་གཉིས་ཀར་ཡང་དེ་ལྟ་མིན་

པར་མི་གསལ་བར་སྣང་བའི་བློ་ཡིན་ན་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་
ཅན། རྟོག་མེད་ཡིན་ཡང་ཚད་མ་ཉིད་ནི་བཀག་པ་ཡིན་ཏེ། སླུ་བའི་ཕྱིར་རོ། །མངོན་
སུམ་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རྟོག་བྲལ་ཡིན་ཡང་འཁྲུལ་

237

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ན། མངོན་སུམ་མིན་པར་བསྟན་པ་དེའི་དོན་དུའང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼ཚད་འབྲས་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ་བ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་།
རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་འཐད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། འབྲས་རྟོག་དང་པོ།
གཉིས་པ། གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག །ཕྱི་རོལ་མེད་ཀྱང་རྣམ་གཞག་འཐད་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མ་འདིའི་

འབྲས་བུ་གང་ཞེ་ན། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའོ། །འོ་ན། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའི་འཇོག་བྱེད་
ཚད་མ་གང་ཞེ་ན། དོན་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དོན་རྟོགས་སྐྱེད་བྱེད་དབང་པོ་སོགས་ཚད་མ་མིན་ནམ། ཇི་ལྟར་ན་དོན་འདྲ་བ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཞེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བྱ་བ་དོན་རྟོགས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅེས་པ་ཙམ་གྱིས། ལས་སུ་བྱ་བ་དོན་རྟོགས་ཀུན་གྱི་ནི་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་སྒྲུབ་བྱེད་དག་ཐམས་ཅད་མ་ཡིན་ཏེ། གང་
ལས་འབྲས་བུ་དོན་རྟོགས་བར་མ་ཆད་དུ་འཇོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། དོན་རྟོགས་དེ་
སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཡུལ་དེ་ལ་ཉམས་སུ་མྱོང་ཙམ་དུ་ནི་འདྲ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། གང་གི་ལས་ནི་སོ་སོ་

ལ་དོན་རྟོགས་ཐ་དད་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།
ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་རྟོགས་པར་འཇོག་བྱེད་ཅིག་ཡོད། ཁྱོད་ལས་རྫས་ཐ་དད་པས་དོན་
རྟོགས་པར་འཇོག་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་དབང་པོ་དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་གསལ་མི་

གསལ་ཐ་དད་ཡོད་ཀྱང་། ཐ་དད་ཀྱི་ལས་ལ་མྱོང་ཙམ་དུ་ཐ་དད་མེད་པ་འདི། དོན་

238

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟོགས་ཐ་དད་པར་ནི་ངེས་བྱེད་མིན་ཏེ། དོན་སྣང་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་
མིན་པའི་ཕྱིར། དོན་འདིའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་ཤར་བའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་

པ་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་ཐ་དད་པ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅན་དུ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ལས་དོན་
སྣང་གི་ཤེས་པ་འདི་དོན་འདིའི་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱེད་པ་ཡི་ནི་ལས་ངེས་པ་སྟེ་དོན་
རྟོགས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གསལ་མི་གསལ་གྱི་རྣམ་པ་འགས་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ཐ་དད་པར་ནི་བྱེད་ན་ཡང་།
དོན་སྣང་ཤེས་པ་འདི་ནི་དོན་དང་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དུ་འབྲེལ་བར་བྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ།

དོན་གྱི་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་ལས་གཞན་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་ལུགས་གཞག །གཞན་ལུགས་དགག །རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གཞལ་བྱའི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་གསར་དུ་མི་བསླུ་
བའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཚད་མའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེའི་འཇོག་
བྱེད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། དོན་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་གཞན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེ་ལས་ཡུལ་
དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། རྣམ་པ་ཤར་བ་ལས་གཞན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དོན་འདྲ་བ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་དོན་རྟོགས་ལས་དོན་གཞན་མིན་པར་

ཐལ། དོན་རྟོགས་དེའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་དང་བྱ་
བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་
ཆོས་ཅན། རང་གི་ལས་སྔོན་པོ་ལ་ནི་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་དང་བཅས་
པ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོ་དེའི་རྣམ་པའི་བདག་ཉིད་རང་རིག་གིས་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས། དོན་

239

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྔོན་པོ་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་པས་སོ། །ལྟ་བུར་སྣང་ཞེས་པས། དོན་
འདྲ་བ་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་མིན་ཏེ། དེ་དང་རྫས་གཅིག་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་བདག་ཉིད་

དོན་རྟོགས་འཇོག་པར་བྱེད་པ་པོ་མིན་ན་ཡང་། ཁྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་རྟོགས་པ་
དེར་བཞག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འབྲས་བུ་བུ་དེ་རྒྱུ་ཕ་རྣམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་འདྲ་བར་
འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཕའི་གཟུགས་དངོས་སུ་འཛིན་པའི་རྩ་བ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་མིན་ཡང་།
འཇིག་རྟེན་ན་བུས་རྒྱུ་ཕའི་གཟུགས་འཛིན་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། དོན་འདྲ་བ་ལས་གཞན་གྱིས་དོན་
རྟོགས་འཇོག་མི་ནུས་པ་དེའི་ཕྱིར། དང་པོར་མཐོང་བ་ཙམ་དང་དབང་དོན་འབྲེལ་བ་
དང་། ཁྱད་པར་ནི་བློ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མི་

འདོད་དེ། ཁྱོད་དང་བྱ་བ་དོན་རྟོགས་ལ་ནི་བྱེད་པ་དོན་འདྲ་བས་ཆོད་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་
དོན་རྟོགས་ལ་ནི་བྱེད་པ་དབང་སོགས་རྣམས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་དུ་ཕན་པ་ཉེ་བར་སྦྱོར་
ན་ཡང་། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་ཤར་པའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་
རྟོགས་ཐ་དད་པ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དམ་པར་འདོད་དེ། ཐ་མའི་དོན་རྟོགས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དབང་སོགས་ཚད་མ་ཡིན་པ་དགག །ཁྱད་པར་གྱི་བློ་
ཚད་མ་ཡིན་པ་དགག །དབང་དོན་འབྲེལ་བ་ཚད་མ་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི།

དབང་པོ་ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་སོ་སོར་འཇོག་ནུས་འདི་འདྲ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ།
དབང་ཤེས་ཀུན་གྱི་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གསལ་མི་

240

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གསལ་གྱིས་དབང་ཤེས་གསལ་མི་གསལ་དེ་ཐ་དད་ཀྱང་། དོན་སྣང་ཤེས་པས་དོན་
འདི་དང་འདི་རྟོགས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་འཇོག་བྱེད་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་ཤར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཐ་དད་ཀྱང་ཐ་དད་མེད་ཅེས་སོགས་
ཀྱི་རིགས་པ་འདིས་ནི། ལྷག་མ་དོན་ལ་ལྟ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མ་མིན་པར་བཤད་པ་
ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་ཤར་བ་མེད་ན་དོན་ལ་ལྟ་བ་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཁྱད་པར་གྱི་བློ་ཡང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བློ་དང་ཐ་དད་མེད་པར་
འགྱུར་ཞིང་། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བློ་གཞན་དག་ཀྱང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་པར་གྱི་བློ་དང་
ཐ་དད་མེད་པར་ཐལ། དོན་དེའི་རྣམ་པའི་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱད་པར་དང་
ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བློ་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཐ་དད་པའང་མི་འདོད་དེ། ཚད་འབྲས་ཀྱི་
བྱ་བ་དང་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་དེ། གཟུང་དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་
ཡང་། ཁྱད་པར་གྱི་བློའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། གཉིས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བློ་དེ་ཁྱོད་འཇལ་
བྱེད་དུ་དོན་མེད་པར་ཐལ། ཁྱད་པར་གྱི་བློས་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། སྔ་མ་དེ་ཆོས་ཅན།
རིམ་བཞིན་འབྱུང་བ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། གཟུང་དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདོད་དེ། བློ་དེ་གཉིས་ནི་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན། དོན་འདྲ་བ་དང་དོན་རྟོགས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། དོན་འདྲ་བ་དང་དོན་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་དག་
ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཞག་སྟེ། ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་དེའི་རྣམ་གཞག་ལ་
བརྟེན་ནས་ནི། དེ་ལྟར་དུ་བཞག་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། བུམ་གཟུགས་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ནི་

241

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འབྲེལ་བ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་རྐྱེན་མིག་གི་དབང་པོ་དེ། བུམ་པའི་

གཟུགས་དྲི་སོགས་དང་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱིས་འབྲེལ་ན་ཡང་། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་གཟུགས་རྟོགས་ལ། དྲི་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བུམ་གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་འགའ་
ཞིག་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་དེར་ནི་མི་འགྱུར་བར་བུམ་པའི་དྲི་རོ་སོགས་
ཀྱང་རྟོགས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་བདག་རྐྱེན་མིག་གི་དབང་པོ་དེ་བུམ་པའི་གཟུགས་དྲི་
སོགས་དང་འབྲེལ་བར་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། མིག་དབང་དེ་བུམ་པའི་གཟུགས་

དྲི་སོགས་དང་འབྲེལ་བར་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་ཤར་བའི་ཤེས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་ཐ་དད་པ་འདིའི་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གང་ལས་དོན་
རྟོགས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་ནུས་པ་དེའི་ཕྱིར། བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུས་བྱས་ལས་ནི།

དོན་རྟོགས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་ནུས་པ་མིན་པར་ཐལ། དོན་དེའི་དངོས་པོའི་རྣམ་པར་

ཤར་བ་མེད་ན། བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུས་བྱས་དེ་ཡང་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་དོན་འདྲ་བ་དང་དོན་རྟོགས་ཆོས་ཅན། བྱ་བྱེད་
ཡིན་པར་འགལ་ཏེ། གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གཅིག་ཡིན་པ་མི་བདེན་
ཏེ། ལྡོག་ཆོས་ཐ་དད་པ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དངོས་སུ་རྫས་ཐ་དད་མེད་པར་འདོད་
དེ། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཐ་སྙད་དག་

ཐམས་ཅད་སྒྲོ་བཏགས་པ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་གནས་ཏེ། རྫས་ཐ་དད་འདོད་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་བྱ་བྱེད་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པས་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼འབྲས་རྟོག་གཉིས་པའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།༽
༈ གཉིས་པ་འབྲས་རྟོག་གཉིས་པའི་རྣམ་གཞག་ལ། ཡང་ན་རང་རིག་འབྲས་

242

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བུ་སྟེ། ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གསུམ། ཕྱི་རོལ་རིག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དགག །ཕྱི་
རོལ་རིག་པའི་གནོད་བྱེད་བསྟན། དེས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས།

དངོས་དང་། སྣང་བ་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། དོན་རིག་པའི་དོན་རིག་གང་

ཡིན་དྲིས་པས། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་སོ་སོར་རིག་པའི་མངོན་སུམ་གང་ཡིན་པ་འདི་

ཉིད་དོ་ཞེ་ན། མངོན་སུམ་དེ་ནི་གང་གིས་དོན་རིག་ཏུ་འཇོག་པ་ཡིན་དྲིས་པས། དོན་
དེ་དང་འདྲ་བ་ལས་དོན་རྟོགས་པར་འཇོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དོན་དང་འདྲ་བ་ཆོས་ཅན། དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་
དོན་སྣང་ཤེས་པས་ཕྱི་དོན་མ་རིག་ན། དོན་སྣང་ཤེས་པས་དོན་འདི་མྱོང་བར་སྣང་བ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་གང་ལས་ཡིན་ཞེ་ན། དོན་སྣང་ཤེས་པས་དོན་མྱོང་བར་སྣང་བའི་སྒྲུབ་
བྱེད་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། སེམས་ཙམ་པ་ལ་དྲི་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མདོ་སྡེ་པ་
དེ་ཉིད་ལ་དྲིས་ནས་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་གྱིས་རྣམ་པ་དངོས་སུ་གཏད་པ་མིན་
པར་ཐལ། རགས་པའི་རྣམ་པར་སྣང་བ་གང་ཞིག །རགས་པ་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་ཅིང་།

རྡུལ་ཕྲན་དེ་དག་གང་གིས་ན། རགས་པར་སྣང་བ་དེ་འདྲར་བྱེད་དེ་བྱེད་མི་ནུས་པ་
དེའི་ཕྱིར། དོན་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཡང་དོན་དང་འདྲ་བ་ཆོས་ཅན། དོན་དེ་མྱོང་བའི་ངོ་

བོ་ཉིད་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཡིན་པས་སོ། །དོན་
དེ་དང་འདྲ་བ་དང་དོན་དེ་ལས་བྱུང་བ་དེ། གལ་ཏེ་དོན་མྱོང་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ་
ཞེ་ན། སྔོ་འཛིན་རྣམ་ཤེས་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་སྔོ་སྣང་དབང་
ཤེས་སྔ་མ་དེས་མྱོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལས་སྐྱེས་པ་གང་ཞིག །དེ་དང་དོན་

243

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སྔོན་པོའི་རྣམ་པར་མཚུངས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འདི་མཐོང་འདི་ཐོས་ཞེས་
བྱ་བར་གང་ལས་བློ་ནི་ངེས་པ་འདྲེན་པ་དེ། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེས་དོན་མྱོང་བའི་སྒྲུབ་
བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གང་གིས་དོན་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པ་དེ། དོན་རྟོགས་པ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པར་འདོད་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། སྣང་བ་ཡུལ་དང་དེ་མཐོང་བ་དེ་དག་གི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཉེ་བ་དེ་ཉིད་དཔྱད་པར་བྱས་ན་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། ལྟ་བ་པོའི་ངེས་

ཤེས་དེ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་
དགག །སྣང་བ་ཙམ་ལ་གཟུང་འཛིན་གཞག །དེས་ན་རང་རིག་འབྲས་བུར་གྲུབ་པའོ། །
དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེ་ཡང་རང་ལས་རྫས་གཞན་
འགའ་ཞིག་གི་མྱོང་བྱེད་མིན་ཏེ། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེའི་མྱོང་བྱ་དེ་དོན་སྣང་ཤེས་པའི་

བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་མངོན་སུམ་གྱིས་སོ་སོར་རིག་བྱ་དེ་
ཡང་ནི་ཆོས་ཅན། ཉམས་སུ་མྱོང་བྱ་རྫས་གཞན་དུ་མེད་དེ། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེའི་

བདག་ཉིད་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལའང་མྱོང་བ་རྫས་གཞན་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། མྱོང་བྱེད་རྫས་གཞན་འདོད་པ་དེར་ཡང་བརྩད་པ་
མཚུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ལས་
རིག་པར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། རང་གི་ངོ་བོ་མྱོང་ན། སྔོ་སོགས་སྣང་བ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་
ན། རང་གི་རང་བཞིན་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་སྔོ་སྣང་ཤེས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་ངོ་བོ་མྱོང་བར་གྱུར་ཀྱང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོ་སོགས་མྱོང་བར་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། སྔོ་སོགས་དེའི་

དངོས་པོའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཕྱིར། རང་གིས་རང་མྱོང་བ་མི་འཐད་དེ། རང་ཉིད་རང་

244

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ་བྱ་བྱེད་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་གསལ་བྱེད་སྒྲོན་འོད་ཆོས་ཅན། དོན་
གསལ་བ་ན་རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་བྱེད་དུ་འདོད་དེ། རང་རྒྱུ་ལས་གསལ་བ་དེའི་བདག་
ཉིད་དུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དཔེ་དེ་ལྟར་དོན་སྣང་གི་བློ་ཆོས་ཅན། བདག་རིག་པ་ཅན་ཡིན་

ཏེ། རང་རྒྱུ་ལས་རིག་པར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེའི་རིག་བྱ་དོན་གཞན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
སྔོན་པོ་དང་སྔོ་སྣང་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ཚོར་བྱ་ཚོར་བྱེད་འཐད་པར་དཀའ་བར་ཐལ།
རྫས་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རིག་བྱ་རིག་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་རྗེས་གཞན་མེད་དེ། གཟུང་འཛིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་ན། གཟུང་འཛིན་གྱི་རྣམ་གཞག་
མེད་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། གང་གི་ཚེ་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་དེའི་ཚེ།
གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་ནི་མེད་དོ་ཞེས་པ་བརྩད་བྱ་མིན་ཏེ། གཟུང་
འཛིན་རྣམ་པར་ཕྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་བསླད་པ་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་པས་ཇི་ལྟར་

མཐོང་བར་གྱུར་པ་དེ་ལྟར། གཟུང་འཛིན་འདིའི་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། སྐྲ་ཤད་ལ་སོགས་པ་སྣང་བའི་ཤེས་པའི་གཟུང་འཛིན་ཐ་དད་བཞིན་

ནོ། །གསུམ་པ་ནི། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་པ་འབྲས་
བུ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། ཡུལ་རིག་པ་གང་ཞིག །རྫས་གཞན་རིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཕྱི་དོན་མེད་པ་དེས་ནའོ། །གཉིས་པ་ཕྱི་རོལ་རིག་པའི་གནོད་བྱེད་བསྟན་པ་ནི། གལ་

ཏེ་དོན་སྣང་ཤེས་པས་ཕྱི་རོལ་མྱོང་བར་གྱུར་ན། ཉེས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེན། ཅི་ཡང་མེད་
མོད། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་མྱོང་བར་གྱུར་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ནི། རྒྱུ་མཚན་ཅི་བརྗོད་པར་
འགྱུར་ཞེས་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་དོན་སྣང་གི་བློ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་རིག་སྟེ། དོན་དེའི་

245

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་རྣམ་པ་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་ཅན་དེ་
ཡོད་མོད། དེ་ཙམ་གྱིས་ཕྱི་རོལ་རིག་པར་འཇོག་མི་ནུས་པར་ཐལ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་

དེ་ནི་ཕྱི་འམ་གཞན་ལས་ཡིན་ཞེས་འདི་ནི་དཔྱད་པར་རིགས་པ་ཡིན་ལ། དཔྱད་ན་ཕྱི་
རོལ་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་མི་འགྲུབ་ཅེ་ན། སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཆོས་ཅན། སྔོན་
པོ་མཐོང་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་གྱི། ཕྱི་རོལ་ཡན་གར་པའི་དོན་དུ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། སྔོ་
འཛིན་ཤེས་པ་མཐོང་བའི་ཁྱད་པར་དང་བྲལ་བ་ན་ཁྱོད་མི་འཛིན། སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་
དེ་འཛིན་ན་ཁྱོད་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་རོལ་མེད་ན་དོན་སྣང་ཤེས་པ་རེས་འགའ་སྐྱེ་བར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། དོན་སྣང་ཤེས་པ་རེས་འགའ་སྐྱེ་བ་འདིར། ཤེས་
པ་སྔ་མ་འགའ་ཞིག་ནི་ཕྱི་མ་འགའ་ཞིག་གི་བག་ཆགས་རབ་ཏུ་སད་བྱེད་ཡིན་པས།

དོན་སྣང་གི་བློ་ནི་རེས་འགའ་སྐྱེ་བར་རྣམ་པར་ངེས་ཀྱི། ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་སྟོས་པ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དེས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྟན་པ་ནི། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་གཅིག་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ཚུལ་གཉིས་པ་དེ་ལྟར་འཛིན་རྣམ་
གྱིས་མྱོང་བ་དང་། རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས་དྲན་པས་སོ། །གཟུང་འཛིན་འདིའི་རྣམ་པ་
གཉིས་ལས། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། མྱོང་བ་རང་རིག་ཉིད་ནི་

འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །དོན་དུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་རྣམ་པ་སྣང་བ་
དེ་ལྟར་རང་མྱོང་བ་ཡིན་ཏེ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་སྣང་བ་གང་ཞིག །གང་གི་ཚེ་རྒྱུའི་ཡུལ་

གཞན་འདོད་པའམ་མི་འདོད་པ་དེའི་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་ཆོས་ཅན།
ཡུལ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཚེ་ཤེས་པའི་ཆ་དོན་ནམ་ཡུལ་དུ་ནི་བཞག་པའི་

246

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་ཉིད་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ། རྗེས་
ཀྱི་ཤེས་པས་དོན་དུ་རྣམ་པར་ངེས་ཏེ། གལ་ཏེ་ཤེས་པ་འདིའི་བདག་ཉིད་འདོད་པའི་
རྣམ་པ་དང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པ་གཞན་དུ་མྱོང་བར་གྱུར་ན། འདོད་པའམ་མི་འདོད་
པའི་རྣམ་པ་ངེས་ཀྱང་དོན་རིག་པར་ནི་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

༼འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་གསུམ། འབྲས་བུའི་རང་

བཞིན་གཏན་ལ་དབབ། ཚད་མའི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ། གཞལ་བྱའི་རང་

བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཇི་ལྟར་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་
ཉིད་དེའི་སྒོ་ནས། དོན་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་འཇོག་གི །དོན་རང་གི་ངོ་བོས་རྣམ་པ་
གཏད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་གཟུགས་གཅིག་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དུ་མའི་
བདག་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དུ་མར་ཁས་བླངས་
ན་ཡང་སྐྱོན་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། དགྲ་གཉེན་གྱི་མིག་ཤེས་གཉིས་པོ་དག་ཆོས་ཅན། ལྷས་
བྱིན་གྱི་གཟུགས་དེ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་ཐ་དད་པར་ནི་མྱོང་བར་མི་འགྱུར་བར། ཡིད་

དུ་འོང་མི་འོང་གཉིས་གཉིས་སུ་སྣང་བར་ཐལ། དེ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དུ་མ་ཡིན་པ་
གང་ཞིག །དེ་སྣང་བའི་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་མཐོང་བའི་ལས་

ཀྱིས་བསྒྲིབས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་ཀ་མཐོང་བ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་གཟུང་དོན་
གྱི་དབང་གིས་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དུ་མ་ཡིན་པ་
གང་ཞིག །དེ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་རེ་རེ་ཁོ་ན་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །མ་མཐོང་བའི་ལས་

247

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དོན་མཐོང་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་མའི་

བདག་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོ་དེ་ལ་གཅིག་གི་བདག་ཏུ་མཐོང་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པར་སྣང་བ་རྟོག་པ་ཡིན་གྱི། དོན་བློ་དབང་ཤེས་མིན་ནོ་ཞེ་ན།
དེ་མི་འཐད་དེ། དབང་ཤེས་དེ་ལའང་སྔར་ཡིད་དུ་འོང་བར་སྣང་བ་འཆི་ལྟས་ལ་
སོགས་པས་ཟིན་པའི་ཚེ། ཡིད་དུ་འོང་བར་མཚམས་སྦྱོར་བ་མེད་པའི་སེམས་མཐོང་

བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་སྣང་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལའང་། རང་གི་
བདག་ཉིད་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་རིགས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་དོན་
འདིའི་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པ་སྣང་བ་དེ་ལྟར་དོན་ནི་རྣམ་པར་ངེས་ཀྱི། ཕྱི་རོལ་ཇི་ལྟ་བ་
བཞིན་རྣམ་པ་མི་རིག་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་ན། འཛིན་རྣམ་
ཚད་མར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དོན་དུ་སྣང་བ་གཞལ་བྱ་ལ། ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་

རིག་པ་འབྲས་བུར་བྱས་པ་དེའི་ཚེ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ་མིན་ཏེ། དེའི་ཚེ་དོན་དུ་སྣང་
བའི་རྣམ་པ་འདི་ཉིད་ནི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཛིན་རྣམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཆོས་ཅན།
ཕྱི་རོལ་ལ་ལྟོས་པར་བྱ་བའི་ཚད་མ་མིན་ཏེ། རང་ལས་དོན་གཞན་མིན་པ་གཉིས་སྣང་
ནུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རིག་པའི་ཕྱིར། དོན་སྣང་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་ཉིད་

རིག་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་དོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་ཤེས་པ་ལ་
གནས་པ་དེ་ལྟ་བུར། དོན་འདི་ནི་དེ་ལྟར་གནས་སོ་ཞེས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་

ཉིད་ཆོས་ཅན། །རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་དོན་རིག་ཏུ་འདོད་དེ། འདི་ལྟར་དོན་གྱི་
བདག་ཉིད་སྣང་བ་མ་ཡིན་པར་རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་རིག་པར་ཞེན་པའི་

248

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། དོན་དེའི་བྱ་བ་དོན་རྟོགས་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་བློ་ལ་ནི་གནས་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་ཏེ།
གང་གི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་དོན་གྱི་རྣམ་པ་དེ་ནི་བློ་ལ་གནས་པ་དེ་ལྟར། དོན་དེ་རབ་ཏུ་
གསལ་བའི་ཕྱིར། གཟུང་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །
འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་ཡུལ་རྫས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་རྣམ་པ་དེའི་

བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། “ཇི

1

་ལྟར་ཡིན་ཡང་རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་
ནས་དོན་རིག་ཏུ་འདོད་དེ། རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་རིག་པར་ཞེན་པའི་ཕྱིར།
སྔོན་པོ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་ཚད་འབྲས་ཆོས་ཅན། ཡུལ་
རྫས་ཐ་དད་པའང་མིན་ཏེ། ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྔོན་པོ་གཅིག་རྟོགས་
པར་འདྲ་བ་དེའི་ཕྱིར། རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་དོན་རིག་ཏུ་བཞག་པ་ཡིན་ན།

རང་རིག་འབྲས་བུར་བཤད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དཔྱོད་པ་
ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དེན་སྔོན་པོ་དེ་རང་རིག་པ་དེའི་བདག་ཉིད་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དོན་སྣང་ཤེས་པས་ཕྱི་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མི་རིག་ན།
ཇི་ལྟར་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ཡིན་ཞེ་ན། དོན་དེ་དང་འདྲ་བ་འམ་གཞན་མི་འདྲའང་རུང་།

དོན་སྣང་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་དེ་ལྟར་སྣང་བའི་རྒྱུ་ནི་དོན་ཡང་ཡིན་པས་ན།

དོན་ནི་གཞལ་བྱ་ཉིད་དུ་འདོད་རིགས་པར་ཐལ། དོན་དང་སྐྱེས་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས། དོན་
གཞལ་བྱར་འཇོག་པ་གང་ཞིག །ཕྱི་རོལ་དང་འདྲ་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་གཟུང་དོན་འཛིན་ཏེ་མི་འཛིན་པར་ཐལ། ཇི་ལྟར་སྐྲ་ཤད་ཀྱི་རྣམ་པ་འགའ་ཞིག་

1 [མ་ཕྱི། ༤༢ན༣ན། ཇི སེར། ༢༧༠ན། དེ]

249

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལྟར། དོན་དངོས་མེད་པར་སྣང་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་
མི་འཛིན་པ་བདེན་ཏེ། གཟུང་དོན་འཛིན་པ་དེ་འདྲ་”བས1

་ཀྱང་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
བཞི་པ་ཕྱི་རོལ་མེད་ཀྱང་རྣམ་གཞག་འཐད་པ་ལ་གསུམ། སྣང་བ་ཙམ་ལ་རྣམ་
གཞག་བསྟན། སྣང་བ་བཞིན་དུ་བདེན་པ་དགག །ཕྱི་རོལ་མེད་ཀྱང་ཚད་འབྲས་འཐད་
པའོ། །དང་པོ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་ན། ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བློ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་། མཐོང་བ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་ཀྱིས། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་མྱོང་བ་དག །རྫས་ཐ་དད་དང་ལྡན་
པ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དབང་པོ་སྔགས་སོགས་ཀྱིས་
བསླད་པ་རྣམས་ལ། འཇིམ་དུམ་སོགས་རྟ་གླང་དེའི་གཟུགས་དང་བྲལ་བ་ཡང་། རྣམ་
པ་གཞན་རྟ་གླང་དུ་སྣང་བ་བཞིན་ཏེ། དེ་དག་མ་བསླད་པའི་མིག་ཅན་གྱིས་རྟ་གླང་དེ་
ལྟར་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དཔེར་ན། ཐག་རིང་མྱ་ངམ་གྱི་ཐང་ན་ཆུང་ངུ་ཆེན་
པོར་སྣང་བ་བཞིན་ནོ། །གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་ན་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་
མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། འཐད་དེ། གཟུང་བ་འཛིན་པ་རིག་པ་དག་རྫས་ཐ་དད་ཡོད་པ་མིན་

ཡང་། གཞལ་བྱ་དང་འཇལ་བྱེད་དང་འབྲས་བུར་གནས་པ་འདི། བློ་ལ་ཇི་ལྟར་རྫས་
སུ་སྣང་བ་བཞིན་བྱས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་ན། བློའི་དངོས་པོ་གཅིག་

ལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་བོར་སྣང་བ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ཆོས་ཅན། སྣང་བ་ལྟར་ཇི་ལྟར་བདེན་
པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལྟར་བདེན་ན་ཁྱོད་གཅིག་པ་ཉིད་དེ་ཉམས་

1 [མ་ཕྱི། ༢༢བ༢ན། བས སེར། ༢༧༡ན། ངེས]

250

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་བདེན་ཡང་གཅིག་ཡིན་ན། བདེ་སྡུག་རྫས་གཞན་ལ་རྫས་
གཞན་ཉིད་ཉམས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན། གཅིག་ཏུ་བདེན་པ་མིན་ཏེ། བློ་མ་འཁྲུལ་
བས་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཐ་དད་མེད་པར་ངེས་
པར་འགྱུར་བ་ལ། བློས་དངོས་པོ་ཐ་དད་མེད་པར་མཐོང་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཟུང་འཛིན་གྱི་དངོས་པོ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རིགས་པ་གང་གིས་རྣམ་པར་དཔྱད་ན། དེ་ཉིད་

དུ་ན་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་པ་དེའི་དངོས་པོར་མེད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་ཁྱོད་ལ་སྣང་བ་
ལྟར། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མའི་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མཐུན་པ་ཉིད་

མཐོང་བ་ལས་དེའི་བདག་ཉིད་མིན་པ་ལ། དེའི་བདག་ཉིད་དུ་ཞེན་པས། འཇིག་རྟེན་
པ་དག་གི་འཁྲུལ་པ་སྐྱེ་ལ། སེམས་ཙམ་འདི་ལ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་འཁྲུལ་
པའི་རྒྱུ་དེ་མེད་དེ། འགྲོ་བ་འདི་ལ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དེའི་བདག་ཉིད་གཅིག་

ཀྱང་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ནང་གི་བསླད་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཟུང་འཛིན་
རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བདེན་རྫུན་ཆོས་མཐུན་
པ་མཐོང་བ་སོགས་ཅན་ཉིད་ལ་ལྟོས་པ་མེད་དེ། ཉེས་པ་ལས་བྱུང་བས་རང་བཞིན་

གྱིས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྣང་བ་ཅན་འདིའང་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རབ་རིབ་

ལ་སོགས་པས་སྐྲ་ཤད་སྣང་བ་བཞིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། སེམས་ཙམ་ཡིན་ན་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་མི་རུང་ངོ་ཞེ་ན།
སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་དེ་ལ་བློ་ནི་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་འདོད་
པ་དེ་ཆོས་ཅན། བདག་རིག་སྟེ། རང་རིག་པ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། རང་རིག་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེའི་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།

251

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འདོད་ཆགས་སོགས་མྱོང་བ་བཞིན་ནོ། །ཕྱི་རོལ་མེད་ཀྱང་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་
རུང་མོད་གཞན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཇི་ལྟར་རུང་ཞེ་ན། ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་

ཡུལ་དུ་བཞག་པ་ན། གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་འབྲས་བུར་གནས་པ་འདི་ནི། སྔོ་སོགས་
གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀུན་ལ་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། སྔོན་པོ་གཞལ་བྱར་བྱས་
པ་དེ་ལའང་། སྔོན་པོ་མྱོང་རུང་གི་རྣམ་པ་ཉིད་དེ་ཚད་མ། ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་
གྱུར་པའི་སྔོན་པོ་གཞལ་བྱ། ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྔོན་པོ་རིག་པ་
འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྔོན་པོ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་
ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པས་མྱོང་བར་རུང་སྟེ། རང་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཤེས་པའི་

བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཛིན་རྣམ་ཚད་མ་ཡིན་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས།
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རང་རིག་པ་ཚད་མ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བདག་ལ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཞེས། ཤེས་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་
བདག་ཉིད་ཀྱི་ཚད་མ་དང་ཤེས་པ་མྱོང་རུང་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་ཚད་མ་ལ་དགོངས་
ནས། སློབ་དཔོན་གྱིས་རང་རིག་པ་ཚད་མ་ཞེས་ནི་རབ་ཏུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་

པ་རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་འཐད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས། ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ། རང་རིག་སྒྲུབ་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མདོ་མཛད་པའི་རིགས་པས་སྒྲུབ། བསྟན་བཅོས་མཛད་
པའི་རིགས་པས་སྒྲུབ། སླར་ཡང་མདོ་མཛད་པའི་རིགས་པས་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེས་པས་ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ། དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་པས་ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། གཟུང་དོན་ཅན་གྱི་བློ་ཚུལ་གཉིས་སུ་སྒྲུབ། གཟུང་དོན་

252

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མེད་པའི་བློ་ཚུལ་གཉིས་སུ་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཤེས་པ་
དེ། དོན་རྟོགས་འཇོག་བྱེད་དུ་མི་འཐད་དེ། ཤེས་པ་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་མ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། ཤེས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་དོན་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་ན་ནི། དབང་པོའི་རྣམ་པའང་

འཆར་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཡུལ་རྣམས་ལས་ནི་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་
ཅད་དག །ཡུལ་དེ་ལས་གཞན་དབང་པོ་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཡང་། རྣམ་པ་འགས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། “རྫས1

་དང་དུས་ལ་སོགས་པ་བུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཡང་། བུ་

དེ་ནི་ཕ་མ་གང་རུང་གཅིག་གི་གཟུགས་འཛིན་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་ཟས་སོགས་
འགའི་གཟུགས་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །ཡུལ་དེ་ལས་གཞན་དང་ཡུལ་དག་ནི་

དབང་ཤེས་དེའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་མཚུངས་ན་ཡང་། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན།
གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དེའི་ཆ་ནས། གཟུགས་ཡུལ་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་དེ།
གཟུགས་གཟུང་དོན་གང་ཞིག །གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དེ་མེད་པར་ནི་གཟུགས་

ཡུལ་དེར་མི་འགྱུར་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ལ་ནི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་
མེད་པར་དོགས་ན་ཡང་། འདས་པའི་དོན་སྔོན་པོ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ལ་ཚུལ་གཉིས་དང་རང་རིག་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་དོན་གྱིས་སྟོང་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྔོན་པོའི་རིགས་གཟུང་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། །ཆོས་ཅན། དབྱིབས་སོགས་དེ་དང་ལྡན་པ་མིན་པའི་རིགས་གཟུང་དོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔོ་
སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ་ཅན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་དང་། རིགས་དེའང་མི་རྟག་ན་ཆ་

1 [མ་ཕྱི། ༤༤ན༢ན། རྫས སེར། ༢༧༥ན། ཟས]

253

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མེད་པའི་རིགས་སུ་མི་འགྱུར་ཞིང་། རྟག་ནའང་ཁྱོད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། སྔོན་པོའི་མིང་སོགས་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པའང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མིང་

སོགས་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པའང་སྔར་ནི་བཀག་ཟིན་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་རང་མཚན་གཟུང་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྔོན་པོ་དྲན་པའི་ཚུལ་འདི་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདོད་པ་ཙམ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། སྔོན་པོ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་ཡིན་མོད། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་མིན་ནོ་ཞེ་ན། སྔོན་པོ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། སྔོ་
སྣང་དབང་ཤེས་དེ་ཡང་དོན་གྱི་རྣམ་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་
མི་གསལ་བ་འདི་འདྲའི་ཤེས་པ་ནི་དྲན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མྱོང་བ་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་
ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྔོན་པོ་ལས་དངོས་སུ་བྱུང་ངོ་ཞེ་ན། སྔོན་པོ་
དྲན་པའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་སྔོན་པོ་ལས་དངོས་སུ་བྱུང་བ་མིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་
དངོས་རྒྱུའི་དུས་དེའི་ཚེ་སྔོན་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་
ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་མྱོང་བ་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ལའང་ཆོས་ཅན། སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དེར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། སྔ་མ་དེ་ཆོས་ཅན།
སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་དེ་ནི་དོན་གྱིས་གཏད་པ་མིན་ཏེ། གསལ་བའི་རྣམ་པས་དབེན་པའི་

ཕྱིར་རོ། །མ་ཁྱབ་སྟེ། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་མི་གསལ་བ་དེ་ནི་ཤེས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་

དོན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ལྷས་བྱིན་གྱི་རྟོག་པ་ལ་ཤར་བའི་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཆོས་ཅན། ལྷས་
བྱིན་དེ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱིས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

254

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལྷས་བྱིན་བདག་ལ་རྟག་ཏུ་འབྲེལ་བ་ཡིན་པས། གཞན་གྱིས་མི་རྟོགས་སོ་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། སྒྲས་བརྗོད་ཀྱང་རྟོགས་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ལྷས་བྱིན་བདག་ལ་རྟག་ཏུ་
འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་ཡུལ་རེ་རེ་ཁོ་ན་དག་དང་འབྲེལ་བས་གོ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་
ནི། འཆད་པོ་ཉན་པོའི་སེམས་དག་གིས་དོན་གཅིག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་བདག་
ཉིད་ཅན་དུ་མཚམས་སྦྱོར་བར་ནི་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱོགས་”སུ1

་དེའི་ཕྱིར། གལ་
ཏེ་འདྲ་བ་ལས་ཐ་དད་པ་དེར་སྣང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་དེ་གཉིས་གཅིག་པར་ཐ་

སྙད་བྱེད་པ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་ཚེ་འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་མེད་
པ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཐ་དད་པའི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་གཅིག་ཏུ་གཟུང་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་པས་ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་
དང་། དེའི་ལན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྔོན་པོ་ཉམས་མྱོང་གི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཡང་ནི་

ཆོས་ཅན། གཟུང་འཛིན་གྱི་ཆ་གཉིས་ལ་ནི་བརྟེན་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་དུ་
གཟུང་བའི་རྣམ་པ་གཅིག་གིས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡིས་དམིགས་
པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་ཤར་བ་ལས་གཞན་དུ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྔོན་པོའི་རྣམ་
ལྡན་དུ་ཇི་ལྟར་དྲན་ཤེས་ལ་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། སྔོན་པོའི་རྣམ་
པ་ཤར་བ་ཅན་མིན་པའི་ཕྱིར། སྔ་མའི་རྟགས་སྒྲུབ་པ་ནི། འདི་ལྟར་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་
དང་། སྔོན་པོ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་དང་། དེ་དྲན་པའི་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་ཤེས་པ་གཟུང་རྣམ་

1 [མ་ཕྱི། ༤༥ན༢ན། སུ སེར། ༢༧༧ན། སྔ]

255

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གཅིག་གིས་ལྷག་པ་ཉིད་དེ། དོན་གྱི་ངོ་བོས་རྣམ་པ་གཉིས་དང་བདག་གི་འཛིན་པའི་
རྣམ་པ་འགའ་ཞིག་ཏུ། བློ་གཉིས་པ་དྲན་ཤེས་དེ་ནི། བློ་གསུམ་པ་དྲན་ཤེས་གཉིས་པ་
ཡིས་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དོན་གྱི་འབྲས་བུ་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་པ་དྲན་ན། དོན་དྲན་
པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ན། འཁྲུལ་པ་ཡིས་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྲེའོ་ཞེ་ན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དྲན་ན་སྣང་བ་དང་ཡིད་བྱེད་ལའང་དྲན་པ་དེར་འགྱུར་བར་ཐལ།
དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྫ་མཁན་ལ་སོགས་པ་དྲན་པ་མེད་པར་
བུམ་པ་དྲན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་

འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས།
དོན་སྣང་ཤེས་པ་ལ་དོན་གྱིས་བྱས་པའི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས།
དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་ནོ་ཞེ་ན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་ལ་དོན་གྱིས་བྱས་པའི་ཕུལ་དུ་
བྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ཆོས་ཅན། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དོན་དང་འདྲ་བ་ལས་གཞན་ཅིར་

འགྱུར་ཏེ་དོན་དང་འདྲ་བའི་ཆ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གང་ལས་ཤེས་པ་ནི་དོན་དང་འདྲ་
བ་སྟེན་པ་སྟེ་དོན་སྣང་ཤེས་པ་དོན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། མཚེ་མ་སོགས་ལ་འདྲ་བས་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། བློ་གཉིས་པ་དྲན་པའི་རང་བཞིན་འཛིན་རྣམ་གཅིག་པུ་ལ་ནི། རྣམ་པར་གནས་པར་ཐལ།

དང་པོ་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཚུལ་གཉིས་མིན་པར་འཛིན་རྣམ་རྐྱང་པ་
ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་དང་སྔོན་པོ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་
གཉིས་ཆོས་ཅན། ངེས་པར་འཛིན་པའི་སེམས་ཀྱིས་གཟུང་རྣམ་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པར་

256

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འཛིན་རྣམ་རྐྱང་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔོ་སྣང་དབང་
ཤེས་ཆོས་ཅན། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྔོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་རུ་མདུན་
ན་གནས་པར་འགྱུར་བའི་བློ། དོན་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྲེ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་
བློ་གཉིས་པ་དྲན་ཤེས་ཀྱིས་དམིགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དུ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པར་

ཤར་བ་ལས་གཞན་དུ། སྔོན་པོའི་དངོས་འབྲས་ཡིན་པས། སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་

ན། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་དང་པོ་གཅིག་པུ་དོན་སྔོན་པོ་ལས་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་འབྲེལ་བར་འགྱུར་གྱི། དྲན་པའི་ཤེས་པ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་པ་མིན་པར་ཐལ། སྔ་མའི་དོན་སྔོན་པོ་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་
བ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་བསྟན་བཅོས་མཛད་པའི་རིགས་པས་སྒྲུབ་པ་ལ་ལྔ། ལྷན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུབ། དོན་གཅིག་དུ་མར་སྣང་བས་སྒྲུབ། མེད་པ་
གསལ་བར་སྣང་བས་སྒྲུབ། ཉེ་རིང་བར་མའི་ཁྱད་ལས་སྒྲུབ། དོན་ཤེས་དུས་མཉམ་
མིན་པས་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་པ་སྤང་པའོ། །དང་པོ་ནི།

སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་སྔོན་པོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་དྲན་པའང་མི་

འཐད་དེ། སྔོན་པོ་དང་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་རྫས་ཐ་དད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་པ་
ནི། ཡུལ་སྔོན་པོ་ནི་ཆོས་ཅན། སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་དེ་ལས་རྫས་གཞན་ཉིད་དུ་རྣམ་པ་
གང་གིས་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ངེས་པར་སྔོ་འཛིན་གྱི་བློ་དང་ལྷན་
ཅིག་ཏུ་ཅིག་ཅར་དུ་ནི་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྔོན་པོ་དང་སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་
གཉིས་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་

257

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་འཁྲུལ་པས་ཐ་དད་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཟླ་བ་གཉིས་

མེད་པར་མཐོང་བ་བཞིན། རྩ་བར་ཁྱབ་སྟེ། སྔོ་སེར་ལྟ་བུ་རྫས་ཐ་དད་དག་ལ་ནི། ལྷན་
ཅིག་མྱོང་བའི་ངེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔོ་འཛིན་ཤེས་པའི་དུས་ན་སྣང་བའི་

དོན་སྔོན་པོ་ནི། སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་ལས་རྫས་གཞན་མིན་པ་བཟློག་པར་རབ་ཏུ་དཀའ་
བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོ་དང་སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་དེ་དག་རྫས་ཐ་དད་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ།
སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་མྱོང་བ་མེད་པར། དོན་སྔོན་པོ་འགའ་དམིགས་པའམ། དོན་སྔོན་པོ་དམིགས་པ་མེད་པའི་མྱོང་བ་སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་ཡང་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་མ་མཐོང་བ་
དེས་ནའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དབང་པོའི་བློ་རྣམས་ཆོས་ཅན། དབང་ཡིད་ལས་ཐ་དད་པའི་རྒྱུ་
ནི་རྗེས་སུ་དཔོག་པར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་གཞན་དབང་ཡིད་དག་ནི་ཡོད་ན་ཡང་རེས་
འགའ་སྐྱེ་བ་མེད་”ལ1

། རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྒྱུ་གཞན་དེ་ཡང་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོན་
པོའོ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལས་སྐྱེ་བར་ངེས་པར་མི་སྨྲ་ན་བདེན་ཡང་། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས། དམིགས་རྐྱེན་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོན་པོ་ཡོད་མི་དགོས་པར་ཐལ། དེ་མ་ཐག་
རྐྱེན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལས་སྐྱེ་བར་ངེས་པའི་ཕྱིར། ས་བོན་ལས་ནི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་
དང་། དུ་བ་ལས་མེ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འདྲ་ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་བརྟེན་པ་ཅན་ཡིན་པས།

ཕྱི་རོལ་མེད་པར་མི་འགྲུབ་བོ་ཞེ་ན། ས་བོན་མྱུ་གུའི་བྱེད་པ་པོ་དང་། དུ་བ་མེའི་ཤེས་
བྱེད་དུ་གནས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཕྱི་དོན་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་

1 [མ་ཕྱི། ༤༦བ༢ན། ལ སེར། ༢༨༠ན། པ]

258

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པར་ཐལ། གལ་ཏེ་རྒྱུ་འབྲས་དེའི་ངོ་བོར་སྣང་བ་དེ་ལྟར་ངེས་པར་འབྲེལ་བའི་བློའི་

རྫས་ལ་བརྟེན་ནས། རྟོག་པར་བྱེད་ན་འགལ་བ་དག་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར།
འབྲས་བུ་དུ་བ་ལས་རྒྱུ་མེ་རྟོགས་པ་མིན་པར་ཐལ། དུ་བ་མེས་སྐྱེད་པར་
འགྱུར་བ་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་བག་ཆགས་ཙམ་པར་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། མེ་དེ་
དུ་བའི་རྒྱུ་དག་ནི་ཡིན་ན་ཡང་། དུ་བ་གང་ལས་མ་ངེས་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་འབྲས་བུ་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དུ་བས་མེ་དཔོག་པ་དེ་ལའང་།
ཕྱི་རོལ་གྱི་མེ་ཉིད་དཔོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དུ་བར་སྣང་བའི་བློས་བག་ཆགས་གསལ་
བར་སད་པ་ཅན་གྱི་བློ་ཉིད་ལས། མེར་སྣང་བའི་བློ་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་དུ་བར་སྣང་བ་དེ་དུ་བར་སྣང་བའི་བག་ཆགས་ལས་སྐྱེའི། མེར་སྣང་
ལས་མ་སྐྱེས་པས། མེར་སྣང་གོ་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་མེ་ལས་དུ་བ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
སེམས་རྒྱུད་ལ་མེ་དེར་སྣང་དུ་རུང་བའི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྙིང་པོ་ཅན་མེར་སྣང་བ་དེ་བློ་
དག་ལ་དུ་བར་ནི་སྣང་བ་གསལ་བྱེད་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །མཁས་པ་སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ལས་དུ་བ་སྐྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་འདི་བརྗོད་དུ་ཡོད་དེ། དེ་ཚད་
མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཕྱི་རོལ་མེད་ན་ཕྱི་རོལ་ལ་བརྟེན་ནས་བློ་ཚུལ་གཉིས་སུ་
གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཕྱི་རོལ་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སུ་ཚུལ་གཉིས་བརྗོད་པ་
ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། དོན་སྨྲ་བ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་དྲང་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
བློ་ཚུལ་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་ནི་ཆོས་ཅན། མི་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ཅིག་མྱོང་བའི་

ངེས་པས་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དོན་སྣང་ཤེས་པ་དེ་དོན་ལ་རྣམ་ལྡན་དེར་སྣང་བ་མིན་ནོ། བུམ་

259

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གཟུགས་དེའི་དོན་ཅན་གྱི་ཡིད་དབང་ཤེས་ཀུན་ནི་ཆོས་ཅན། སྣང་ཚུལ་གྱི་རང་བཞིན་
གཅིག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གཟུང་དོན་གྱི་རང་བཞིན་གཅིག་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དབང་པོའི་ཁྱད་པར་གྱིས་གསལ་བ་དང་མི་གསལ་བ་

དང་། འདྲེན་མ་ལ་སོགས་པ་སྣང་བ་ཐ་དད་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་དོན་གཅིག་ལ་དམིགས་

པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བུམ་གཟུགས་གསལ་མི་གསལ་དུ་སྣང་བ་མི་འཐད་པར་ཐལ།
བུམ་གཟུགས་གཅིག་གི་རྣམ་པ་ཤར་བར་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཟུང་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། བུམ་གཟུགས་དེའི་རྣམ་པའི་ངོ་བོའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་
ཡང་། བུམ་གཟུགས་གསལ་མི་གསལ་གྱི་ཁྱད་པར་འཐད་དེ། བག་ཆགས་གཞན་འགའ་ཞིག་ལས་ཀྱང་། དབྱིབས་སོགས་ཆ་འགའ་ཡིས་ནི། བུམ་གཟུགས་གསལ་མི་

གསལ་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེ་འདི་ལྟར་ཕ་ལ་བརྟེན་ནས་བུ་ཕ་དེའི་ནི་

གཟུགས་འཛིན་ཡང་། རྐྱེན་འགའ་ཞིག་ལས་ནི་དབྱིབས་སོགས་ཀྱི་ཆ་འགའ་ཡིས།

ཕའི་གཟུགས་ལས་ཐ་དད་པར་ནི་དམིགས་པ་ཡིན་པ་བཞིན།

གསུམ་པ་མེད་པ་གསལ་བར་སྣང་བས་སྒྲུབ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་
ཚུལ་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། མར་མེ་ལ་སོགས་དཀྱིལ་འཁོར་ནི་རྨ་བྱའི་མདོངས་ཀྱི་རྣམ་
པ་ཅན་སྔོ་དང་དམར་དང་མདངས་གསལ་བར། མིག་མི་གསལ་བས་མཐོང་བར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མར་མེའི་རྩེ་མོའི་ཁྲ་སྒོར་བ་དེ་ནི་ཕྱི་རོལ་དངོས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མར་
མེའི་རྩེ་མོའི་ཁྲ་སྒོར་བ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་གསལ་བའི་ཤེས་པ་ལ་མཐོང་བའི་ནུས་
པ་ཅིས་མེད་དེ་ཡོད་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་རུང་གི་ཕྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁྲ་སྒོར་བ་དེ་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ཉམས་པའང་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་

260

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡང་དག་པའི་དོན་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་གཞན་གྱིས་མཐོང་བའི་དོན་དེ་ཡང་། ཇི་ལྟ་བུར་ན་གསལ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། རབ་

རིབ་ཀྱིས་སྦྱངས་ནས་གསལ་བའི་མིག་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། མར་མེའི་རྩེ་མོའི་ཁྲ་སྒོར་བ་གཞན་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་

ཏེ། སྣང་བ་དང་དབང་པོ་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་གཞན་མེད་པར་ནི། གཅིག་གི་ནུས་

པ་ལས་སྐྱེ་བར་རྟོགས་པ་དེས་ནའོ། །འདོད་ན། དེ་ཕྱིའི་གཟུང་ཡུལ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཡིན་

ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་ཁྲ་སྒོར་བ་དེ་ཉིད་བློ་དེའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན།
ཇི་ལྟར་མར་མེ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །མར་མེ་དང་ཁྲ་སྒོར་བ་
གཉིས་ཀ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་གཉིས་ཀ་དག་ཀྱང་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

མར་མེ་ཙམ་གྱི་དམིགས་རྐྱེན་གྱིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
བཞི་པ་ཉེ་རིང་བར་མའི་ཁྱད་པར་ལས་སྒྲུབ་པ་ལ་གསུམ། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་
སྤོང་དགག །མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། གཟུང་དོན་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཚུལ་གཉིས་
པ་ཡིན་མོད། གཟུང་དོན་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཚུལ་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཉེ་རིང་ལ་

སོགས་ཁྱད་པར་གྱིས་ལྟ་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། བུམ་གཟུགས་གསལ་བ་དང་མི་གསལ་བར་སྣང་བ་མི་རུང་བར་ཐལ། བུམ་གཟུགས་རྣམ་མེད་དུ་རིག་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྣང་བའི་ཁྱད་པར་ལས་གསལ་མི་གསལ་དེར་འགྱུར་རོ་ཞེ་
ན། ཆོས་ཅན། བུམ་གཟུགས་གསལ་བར་མཐོང་ངམ་མི་མཐོང་མཚུངས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྣང་བ་དེ་ནི་བར་ཆོད་པ་དང་མ་ཆོད་པ་དག་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
རིང་བ་ནས་ལྟ་བའི་ཚེ་སྣང་བ་མི་གསལ་བས། བུམ་གཟུགས་དེའི་ཆ་ཕྲ་མོ་འགའ་ཞིག་

261

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ནི་མ་མཐོང་བ་དེའི་ཕྱིར། གསལ་མི་གསལ་ཐ་དད་དོ་ཞེ་ན། བུམ་གཟུགས་དེ་རགས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་ནམ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དུ་མ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། བུམ་གཟུགས་ཆོས་ཅན། གསལ་བར་མཐོང་བ་དང་མི་མཐོང་བའི་ཐ་དད་པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རགས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་ཅན། གསལ་བར་མཐོང་མི་མཐོང་ཐ་དད་གང་ལས་
ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྫས་ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
སྣང་བ་གསལ་མི་གསལ་གྱི་ཁྱད་པར་གྱིས། བློ་ལ་གསལ་མི་གསལ་ཐ་དད་དུ་སྣང་

ངོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་སྣང་བ་གསལ་མི་གསལ་ཐ་དད་པ་གང་ལས།
གསལ་མི་གསལ་ཐ་དད་པར་སྣང་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཆ་ཐ་དད་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཐག་རིང་བ་ནས་ལྟ་བའི་ཚེ་སྣང་བ་དེ་ཡང་ཅིས་མ་གསལ་ཞེས་དྲིས་པས།
རྡུལ་གྱིས་བསྒྲིབས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྡུལ་དེ་ཉེ་བ་ནས་ལྟ་བ་འདིར་སྒྲིབ་བྱེད་ཅིས་མ་
ཡིན་ཞེས་དྲིས་པས། སྲབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉེ་བ་ནས་ལྟ་བའི་ཚེ་སྣང་བའང་སྲབ་པ་དེ་
ལྟ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲིབ་རྡུལ་སྲབ་པ་གང་ཞིག །རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཉེ་
བ་ལས་གཞན་དུ་རིང་བ་ནས་ལྟ་བའི་ཚེ། སྣང་རྡུལ་སྲབ་མིན་འཐུག་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་

ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲིབ་རྡུལ་འཐུག་པ་གང་ཞིག །རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་
ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བ་ནས་ལྟ་བའི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྣང་བ་ནི་ཆེར་གསལ་བར་
ཐལ། བུམ་གཟུགས་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་གཟུགས་དེ་ཡང་ཆེས་
གསལ་བར་སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་བུམ་གཟུགས་ལ་ཉེ་རིང་ནས་ལྟ་བ་དེར་ཡང་། མཐོང་བ་མེད་པའི་

262

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལས་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་གཟུགས་གསལ་མི་གསལ་གཞན་འབྱུང་བས། བུམ་
གཟུགས་གསལ་མི་གསལ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ལས་གཟུགས་གསལ་མི་གསལ་དེ་
དག་རྣམས་ནི་ཕན་ཚུན་དུ་སྒྲིབ་པར་འགྱུར་རམ་མི་འགྱུར། སྒྲིབ་ན། ལས་གཟུགས་
གསལ་མི་གསལ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། མིག་ཤེས་དེ་ལ་གཅིག་ཁོ་ནར་སྣང་བར་འགྱུར་
བར་ཐལ། མིག་ཤེས་ལ་སྣང་རུང་གང་ཞིག །མིག་ཤེས་ལ་སྣང་བ་ནི་ཕན་ཚུན་སྒྲིབ་

བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། དེ་མ་བསྒྲིབས་སོ་ཞེ་ན། བུམ་གཟུགས་ལ་ཉེ་རིང་ནས་ལྟ་བའི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཅིག་ཅར་ནི་ལས་གཟུགས་གསལ་བ་དང་

མི་གསལ་བའི་རང་བཞིན་དག་མཐོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་
མཐོང་རུང་གང་ཞིག །ཕན་ཚུན་མི་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། མཐོང་མེད་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་གཅིག་
བསྒྲིབས་ནས་གཉིས་ཀ་མི་མཐོང་ངོ་ཞེ་ན། བུམ་གཟུགས་ལ་ཉེ་རིང་ནས་ལྟ་བའི་

སྐྱེས་བུ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མ་མཐོང་བའི་ལས་ཀྱིས་ཅི་བྱེད་དེ་མི་བྱེད་པར་ཐལ།
མ་མཐོང་བའི་ལས་གང་གིས་དོན་ཕན་པ་དང་དོན་མིན་པ་མི་ཕན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པར་གྱུར་པའི་མྱོང་
བ་དབང་ཤེས་དེ་བག་ཆགས་སད་པ་ཇི་ལྟ་བའི་རྒྱུ་བཞིན་དུ་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ་འཛིན་
བྱེད་ཡིན་ཏེ། ལྷག་མ་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་པར་འདོད་པ་བློ་ངན་ལུགས་ངན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ལྔ་པ་དོན་ཤེས་དུས་མཉམ་མིན་པས་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས། མི་རྟག་པ་རྣམ་མེད་དུ་
འཛིན་པ་དགག །རྟག་པ་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་དང་སྒྲ་དང་མར་མེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། གང་གིས་དབང་ཤེས་ལ་རྣམ་མེད་དུ་གསལ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་དུས་ན་ཞིག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་སྔ་མར་བྱུང་བའི་སྐད་

263

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་དང་ནི་ཅིག་ཤོས་དྲན་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེད་
བྱེད་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དེ་དུས་མཉམ་པའི་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་དོ་
ཞེ་ན། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན། དོན་ཀུན་གསལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕན་འདོགས་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་སྒྲ་གཞན་གཟུང་དོན་དུ་གསལ་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྒྲ་དེ་
དང་རྒྱུ་ཚོགས་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པས་གཟུང་དོན་དུ་ངེས་སོ་ཞེ་ན་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་
ཆོས་ཅན། སྒྲ་དང་རྒྱུ་ཚོགས་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པས་གཟུང་དོན་དུ་རྟོག་པ་འདི་ཡང་

འཐད་པ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་ན་དུས་མཉམ་པའི་རྣ་བའི་དབང་པོ་ཡང་གཟུང་དོན་
དུ་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲ་དེས་བྱས་པའི་ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན། རང་དུས་ན་སྒྲ་དེ་མེད་ཀྱང་། སྒྲ་དེ་གསལ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་སྒྲའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྣང་བ་ཉིད་ཀྱིས་
ཕྱིར། ཉན་ཤེས་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་དོན་གཞན་སྒྲ་ནི་ཆོས་ཅན། ཉན་ཤེས་ལ་རྣམ་
པ་གཏོད་པར་མི་བྱེད་དེ། ཉན་ཤེས་ལ་ཕན་འདོགས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
ཆོས་ཅན། ཉན་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དོན་དུ་ཇི་ལྟར་གསལ་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་

ཐལ། ཉན་ཤེས་ལ་རང་གི་རྣམ་པ་ཡིས་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། མི་རྟག་པ་རྣམ་མེད་དུ་མི་འཛིན་མོད། རྡོ་རྗེ་ལ་སོགས་པའི་རྟག་པ་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་ནོ་ཞེ་ན། བརྟན་པར་འདོད་པའི་རྡོ་རྗེ་དང་རྡོ་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡང་
ཆོས་ཅན། འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་ཤེས་པ་ནི་ཅིག་ཅར་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བར་
ཐལ། རྐྱེན་གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། ལྷན་ཅིག་བྱེད་
པས་ཕན་འདོགས་པའི་ཕྱིར། རྡོ་རྗེ་སོགས་འདིའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དག་རིམ་བཞིན་དུ་

འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྐད་ཅིག་སྔ་ཕྱི་སོ་སོར་གཞན་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ།

264

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རང་འཛིན་ཤེས་པ་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འདིར་ཡང་ཆོས་ཅན། རང་
འཛིན་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་མེད་དུ་མི་སྣང་བར་ཐལ། དེའི་དུས་ན་ཞིག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་

སྐྱོན་ནི་སྔར་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་སླར་ཡང་མདོ་མཛད་པའི་རིགས་པས་སྒྲུབ་པ་ནི།

དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བའི་ངོར་རིག་བྱ་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་
གཉིས་ཡོད་པར་བསྒྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། དོན་དེ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་བ་ལ་རྩོད་པ་
འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་རྣམ་པའི་རང་བཞིན་ཉིད་

མ་གྲུབ་པ་དེ་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། ཡང་དག་པར་དྲན་པ་ལས་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར། འདི་ནི་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འདི་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ལྟར་ནི་རྟོགས་པ་མིན་

ཞེས་ཐ་དད་པ་འདི་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་ཐ་དད་པར་མྱོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། རང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་ཤར་བས་ཕྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཙམ་གྱིས་ནི། དོན་རྟོགས་ཐ་དད་འགའ་ཞིག་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་མིན་

པར་ཐལ། ཐ་དད་དུ་འབྱེད་བྱེད་གསལ་བ་མེད་པ་ལ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བློ་མེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། མཚེ་མ་ལ་སོགས་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་རང་རིག་སྒྲུབ་པ་ལ། རང་རིག་པ་ཡང་ངོ་། །ཅིའི་ཕྱིར་ན་མ་མྱོང་
བར་འདི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་བཞི། ཚུལ་གཉིས་གྲུབ་པས་

རང་རིག་གྲུབ། གསལ་བ་ཤེས་རྫས་ཡིན་པས་སྒྲུབ། གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་བཀག་པས་
སྒྲུབ། དྲན་པ་ལས་ཀྱང་རང་རིག་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། དེའི་ལན་

དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་རང་རིག་

ཕལ་ཆེར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་སྣང་བ་དེའི་ཚེ། རྣམ་པ་དེ་

265

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འཛིན་རྣམ་གྱིས་མྱོང་བར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཤེས་པ་ཕྱི་མས་མྱོང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་ཕྱི་མ་ཡིས་ནི་ཇི་ལྟར་མྱོང་བ་
ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་དུས་”ནི

1

་འགགས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་དེ་ཆོས་
ཅན། ཤེས་པ་སྔ་མ་ཉམས་མྱོང་མ་ལུས་པ་ལྡོག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་གི་ངོ་

བོའང་མྱོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་གང་གི་ནི་རྣམ་པ་སྣང་བའི་

ཤེས་པ་ཕྱི་མ་གང་ཡིན་པ་དེས། ཤེས་པ་སྔ་མ་དེ་མྱོང་བ་མིན་ཞེས་པའང་འཐོབ་པར་
ཐལ། དོན་དུ་སྣང་བ་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་ཁ་ཕྱི་རོལ་དུ་མངོན་པར་ཕྱོགས་པར་
སྣང་ལ། བློ་ལ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་བློ་ཡིན་ན་རྟག་ཏུ་བདག་ལ་ཁ་ནང་དུ་མངོན་པར་ཕྱོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དེ་དང་འདྲ་བ་ལས་དེ་མྱོང་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཞན་ཅི་ཡོད་
ཅེས་འདོད་ན། འདྲ་བ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། ཕན་ཚུན་དུ་མྱོང་བ་ཉིད་ནི་ཐོབ་པར་

འགྱུར་བར་ཐལ། ཕན་ཚུན་འདྲ་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བློའི་འདྲ་བ་དེ་མྱོང་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདྲ་བ་ལས་མྱོང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། ཤེས་
པ་དེའི་མྱོང་བ་རང་རིག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་དང་འདྲ་བའི་རྒྱུ་ཅན་མིན་པར་ཐལ།
རང་ཉིད་མྱོང་བར་བྱེད་རུང་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དོན་འདྲ་བའི་གཞལ་

བྱ་གང་ཞེ་ན། དོན་དང་འདྲ་བ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་གཞལ་བྱ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
འཇིག་རྟེན་ན་ལས་བྱ་བ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་རྒྱུར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྔོ་སྣང་
དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་མྱོང་བ་ལས་སྔོ་སོགས་མྱོང་བར་གྲགས་

1 [མ་ཕྱི། ༥༠ན༥ན། ནི *ན]

266

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་མིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོའི་རང་བཞིན་དེའི་རྣམ་པ་མྱོང་བ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་འཁྲུལ་པ་
ལས། སྔོ་སོགས་མྱོང་བར་གྲགས་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔོ་སྣང་དབང་བློ་ནི་ཆོས་

ཅན། ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་ཚད་མ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔོ་སོགས་དངོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྔོ་སྣང་དབང་བློ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དོན་མྱོང་བ་
ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་སྔོ་སོགས་དངོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་མིན་པའི་

ཕྱིར། གང་གི་ཚེ་མྱོང་བའི་བདག་ཉིད་ནི་འདྲ་བའི་རྒྱུ་ཅན་མ་ཡིན་པས་ན། ཤེས་པ་
མྱོང་བའི་རང་རིག་འདི་ཆོས་ཅན། དོན་འདྲ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ཉེ་བར་”བསྒྲུབ1

་མི་

དགོས་པར་ཐལ། རང་ཉིད་མྱོང་རུང་གིས་གྲུབ་པས་ནའོ། །
ཤེས་པ་དོན་དང་འདྲ་ན། དོན་དང་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱིས་འདྲ་ན་ནི། ཤེས་པ་ཤེས་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། དོན་དང་ཆ་འགའ་
ཞིག་གིས་མཚུངས་པས། དོན་མྱོང་བར་འཇོག་ན་ནི། དོན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མྱོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ཇི་ལྟར་སྔོ་སོགས་དང་སྐྱེས་འདྲ་བའི་ངོ་བོ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྔོ་སོགས་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། སྔོ་སྣང་དབང་
ཤེས་ཕྱི་མ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་སྔ་མ་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཉམས་མྱོང་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་སྔ་མ་དང་སྐྱེས་འདྲ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་རོ། །ཉམས་མྱོང་ཉམས་སུ་མྱོང་ངོ་ཞེས་དོན་བཞིན་དུ་ནི་ངེས་པ་མིན་པ་དེའི་

ཕྱིར། ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སྔོན་པོ་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། དོན་སྔོན་པོ་ལའང་ངེས་པ་དེ་ནི་རྟག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ངེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་སྐྱེས་འདྲ་བ་ཡོད་

1 [མ་ཕྱི། ༥༠བ༦ན། བསྒྲུབ སེར། ༢༩༠ན། བསླུ]

267

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། མྱོང་བ་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་སྔ་མ་ལའང་། ཅིའི་ཕྱིར་ངེས་པ་མེད་
དེ་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་དང་སྐྱེས་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གསལ་བ་ཤེས་རྫས་ཡིན་པས་སྒྲུབ་པ་ལ་བཞི། གསལ་བ་ཤེས་
རྫས་ཡིན་མིན་བརྟག །ཤེས་རྫས་མིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ། ཤེས་རྫས་ཡིན་ན་རང་རིག་

གྲུབ། རང་བློ་ལྐོག་གྱུར་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་ཡང་དཀར་སོགས་མཐོང་བ་ན་དཀར་སོགས་མངོན་པར་གསལ་བའི་རང་བཞིན་རིག་པ་གསལ་བར་ནི་སྐྱེས་པའི་

སྣང་བ་འདི་གང་ཡིན་པ་དེ་ཅི། དཀར་སོགས་མངོན་པར་གསལ་བ་ལས་གཞན་པའི་
དངོས་པོའམ། འོན་ཏེ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་ཡིན།
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དཀར་པོ་གསལ་
བའི་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དཀར་པོ་གསལ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
རང་གསལ་བ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དོན་གསལ་ན་ཤེས་པ་གསལ་བ་ཡིན་ལ།

ཤེས་པ་དེ་གསལ་བ་མིན་ན་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ་གསལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་
ཕྱི་མས་གསལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དཀར་པོ་གསལ་བའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། གསལ་བྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། གསལ་བྱེད་གཞན་གྱིས་གསལ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དཀར་པོ་དེ་ཡིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་དྲན་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། མཐོང་བ་དཀར་པོ་དང་འབྲེལ་བ་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་
བླངས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཁྱེད་གཉིས་ལས་གཅིག་རྟོགས་པའི་ཚེ། གཉིས་པ་མཐོང་བ་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་ཁྱབ་སྟེ། ཡུལ་མཐོང་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པར་འགྱུར་
བ་ལ། ཡུལ་ཤེས་གཉིས་དག་འབྲེལ་བར་མཐོང་བ་དགོས་པའི་ཕྱིར། གང་གིས་དཀར་

268

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པོ་མཐོང་བའི་ཤེས་པ་དཀར་པོ་དང་འདྲ་བ་ནི། སེམས་ཕྱི་མ་གཞན་གྱིས་མཐོང་བར་
གྱུར་པ་དེ་ལ། དཀར་པོ་མཐོང་ཞེས་བརྗོད་ཅེ་ན། འདི་ཆོས་ཅན། རང་རིག་གྲུབ་སྟེ།
དོན་དང་འདྲ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་རང་གི་དངོས་པོ་འཛིན་རྣམ་གྱིས་མི་
རིག་ན། ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་རིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཆོས་ཅན།
དོན་དང་འདྲ་བ་ལས་ནི་མྱོང་ཞེས་པའང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་སྔར་ཉིད་རྣམ་པར་
བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་དོན་དེ་ནི་མཐོང་བ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་པར་དྲན་ཤེས་
དེས་ངེས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་ནི་སྔར་མཐོང་བ་ཡོད་པ་མིན་པས་

སོ། །ཁྱབ་སྟེ། དོན་ཤེས་གཉིས་མཐོང་བ་དག་ནི་འདྲ་བར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་
ཏུ་སྨྲ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དོན་ཤེས་གཉིས་མཐོང་བ་མེད་པར་ཐལ།
ཤེས་པ་དོན་དང་འདྲ་བ་ཉིད་ཀྱང་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེའི་ཚེ། དོན་དང་ཤེས་
པ་ཞེས་དོན་ཤེས་དེ་དག་སྨོས་སུ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཅི་སྟེ་དཀར་པོ་གསལ་བར་སྣང་བ་དེ་དཀར་འཛིན་ཤེས་པ་རང་
གི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན་དཀར་འཛིན་ཤེས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་རབ་ཏུ་

གསལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱེད་ལ་དཀར་པོ་གསལ་བར་སྣང་བ་དེ་རང་གི་རྫས་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་མི་གསལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གང་གི་ཕྱིར་

རང་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ་གཉིས། རང་བློ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་བསྟན།

ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་པའོ། །
དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་བདག་ཉིད་རིག་པ་མིན་པའི་ཕྱོགས་དག་ལ། དོན་ཀུན་མཐོང་བ་མེད་པར་བསྟན་

269

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
པ་འདིས་ནི། བློ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་མིན་པར་སྨྲ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལའང་ལན་
བཏབ་སྟེ། རང་བློ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན། དོན་ཤེས་སོ་སོར་སྨོས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར། བདེ་
སྡུག་འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་དེ་དག་ནི་ཆོས་ཅན།
བློ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རྟེན་དང་དམིགས་པ་དང་གོམས་པའི་ཁྱད་པར་ལས་སིམ་གདུང་ཐ་
དད་པར་ནི་འཇུག་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རང་རིག་གྲུབ་སྟེ། མྱོང་བྱེད་
ཡོད། ཁྱོད་མྱོང་བའི་ཤེས་པ་དེ་ཁྱོད་ལས་གཞན་རྫས་ཐ་དད་གང་ཡིན་པ་ཅུང་ཟད་

ཀྱང་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བདེ་བ་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་བྱུང་གི་ཤེས་པས་
མྱོང་བ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་
ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་བློས་ཀྱང་ནི་སྤྱོད་ཅིང་མྱོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེས་རིག་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་བདེ་བ་དེས་བསྐྱེད་པ་དང་དེར་སྣང་བའི་བློས་རིག་གི །གཞན་གྱི་བློས་
རིག་པ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་དམིགས་པར་བྱེད་པ་གཞན་གྱི་བློ་ནི་

ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་རིག་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་ཡང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ལས་
སྐྱེས་སྣང་གཉིས་པོ་འདི་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཅི་སྟེ་
རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་དེ་ལས་སྐྱེས་པ་མིན་ཞིང་། དེར་སྣང་བ་ཅན་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་དམིགས་པའི་གཞན་གྱི་བློ་དེ་ཡུལ་མེད་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་
ཐལ། དེས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། བདེ་བའི་སྤྱི་གཟུང་དོན་དུ་འཛིན་
ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདེ་བའི་སྤྱི་དག་ཀྱང་གཟུང་དོན་དུ་མི་འཛིན་པར་ཐལ། སྤྱི་དེ་
ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་དངོས་པོ་མིན་ཞེས་ཀྱང་སྔར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་བློ་དེ་ཆོས་

270

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཅན། མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། བདག་རིག་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ལ་དོན་སྣང་བ་དེ་ནི་

རང་ལས་གཞན་མིན་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཞན་གྱི་བློས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་
བ་དེ་ལ་འཛིན་པར་བྱེད་ཀྱང་། མངོན་སུམ་ཉིད་ནི་མིན་པས་མྱོང་བྱེད་མིན་ནོ་ཞེ་ན།
རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་དམིགས་པའི་རང་གཞན་གྱི་བློ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་
བ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་མིན་ཐ་དད་པ་དེ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གཟུང་
དོན་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བློས་མྱོང་བར་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ།
དེས་མྱོང་བའི་མ་མཐོང་བའི་ལས་དང་ལྡན་པ་དང་། བདག་དང་དོན་གཅིག་ལ་འཕྲོད་
པ་འདུ་བ་དང་། སོགས་ཀྱིས་དེ་ལ་དབང་ཕྱུག་དགའ་བའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་བློས་མ་
མྱོང་སྟེ། རྟགས་བཟློག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞན་གྱི་བློས་ནི་རྣམ་པ་ཀུན་དུ་འཛིན་པར་
མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེས་འཛིན་པ་ལ་མ་མཐོང་བའི་ལས་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། རང་གཞན་གྱི་བློས་མྱོང་མི་མྱོང་གི་དབྱེ་བའང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་བསལ་
ཟིན་པའི་ཕྱིར། གང་དག་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས། གཞན་གྱི་བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་མྱོང་བར་འདོད་པའི་ལུགས་ལ། འཕགས་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་ཅན་དེ་
བཞིན་དུ། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གདུངས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་དང་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བར་མཚུངས་པས་ནའོ། །གལ་ཏེ་ཡུལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་དབང་པོ་འདུས་པ་མེད་
པས། དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། འཕགས་པ་དེ་དག་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་མིན་ནོ་ཞེ་ན།
སྡུག་བསྔལ་སྐྱེས་པར་གྱུར་བ་ཉིད་ནི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བ་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་ཆོས་
ཅན། སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བར་ཐལ། སྡུག་བསྔལ་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེས་པ་ཡིན་

271

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་རང་གི་ལུགས་ལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་སྡུག་
བསྔལ་གྱིས་གདུང་བ་དང་། བདེ་བ་ཕན་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྱི་སྡུག་
བསྔལ་སོགས་མྱོང་བ་”མིན1

་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་
གདུང་བ་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེས་པ་ཙམ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གདུང་བ་ཡིན་ན་གང་གི་ཚེ་རང་ཉིད་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་རང་གི་ངོ་བོར་སྣང་བ་ནི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དམིགས་ན་མྱོང་བས་མ་ཁྱབ་པ་
དེས་ན། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམིགས་མྱོང་དག་ནི་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། །དོན་དང་འདུ་
བས་དོན་དམིགས་པར་འཇོག་ལ། དེའི་བདག་ཉིད་མྱོང་བ་ལ་རང་ཉིད་གསལ་བར་

དེའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རང་བློ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བ་
ལ་གཉིས། རྟགས་ལས་རྟོགས་དགོས་པར་ཐལ། རྟགས་མི་སྲིད་པར་བསྟན་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གཞན་ཡང་རང་བློ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟགས་ལས་རྟོགས་པར་འགྱུར་
བར་ཐལ། ཚད་མས་གྲུབ། མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པ་དེས་ནའོ། །འདོད་ན། ཆོས་ཅན། རྟགས་དེ་ཡང་དབང་པོ་དང་། དོན་ནམ་དབང་བློ་འམ་ཡང་ན་ཡིད་བྱེད་སྔ་
མར་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་ལས་རྟོགས་དགོས་ཤིང་། རྟགས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། བདག་ཡིད་ཕྲད་པའང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འབྲས་བུ་དབང་ཤེས་
ཆོས་ཅན། རྒྱུ་རྐྱེན་གསུམ་ཚོགས་པ་འདི་དག་ལས་གཞན་བདག་ཡིད་འབྲེལ་བ་ཅན་
རྒྱུར་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། དེས་ཕན་པའི་ནུས་པ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དབང་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མི་སྲིད། ཡིད་བློ་སྒྲུབ་པའི་

1 [མ་ཕྱི། ༥༣ན༣ན། མིན སེར། ༢༩༥ན། ཡིན]

272

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
རྟགས་མི་སྲིད་པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྔ། དབང་སོགས་རྟགས་མིན། དོན་གསལ་རྟགས་
མིན། དོན་ཆོས་རྟགས་མིན། བློའི་ཆོས་རྟགས་མིན། འབྲས་རྟགས་མི་སྲིད་པའོ། །དང་
པོ་ནི། རྟགས་བཞི་ཡོད་པ་དེ་ལ་དབང་པོ་དང་དེ་བཞིན་དུ་དོན་ཡང་ཆོས་ཅན། རང་
རྒྱུད་ལ་དབང་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར།
བློ་ཡིད་བྱེད་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་བློ་སྒྲུབ་པའི་སྔར་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན་

པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རང་རྒྱུད་ལ་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཉིད་

མིན་པར་ཐལ། དེའི་སྔར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དོན་གསལ་རྟགས་ཡིན་པར་འདོད་ན། དོན་གསལ་བའི་བློ་
དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ། ཤེས་པ་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་རྟགས་མིན་པའི་

རིགས་པ་འདིས་ནི། བློས་གསལ་བར་གྱུར་པའི་དོན་རྟགས་ཡིན་པ་བསལ་ཏེ། གསལ་
བ་བློ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་མིན་ན། བློ་དེ་ཡིས་གསལ་བར་འགྱུར་བ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། འོན་ཏེ་གསལ་བ་སྟེ་དོན་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ཡིན་པར་

འདོད་ན། ཕྱི་དོན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྔར་མི་གསལ་བ་ཕྱིས་གསལ་བའི་ཁྱད་པར་འགའ་ཡང་མེད་པར་ཐལ། སྐྱེ་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། སྐྱེ་འཇིག་དེ་འདོད་
ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་འབྲས་ཤེས་པ་
སོ་སོར་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་དེ་ཡང་བློས་ཤེས་པའམ་ཤེས་པར་མ་གྱུར་བ་”རྟགས1

་ཡིན། གལ་ཏེ་བློས་ཤེས་པ་རྟགས་ཡིན་ན། བློ་
དེས་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཚད་མ་གང་ལས་ཀྱང་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཤེས་པར་ཚད་

1 [མ་ཕྱི། ༥༣བ༦ན། རྟགས སེར། ༢༩༧ན། རྟག་པ]

273

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མས་ཡོངས་སུ་བཅད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བློས་ཤེས་པར་གྱུར་པ་ཉིད་དུ་
གྱུར་པའི་དོན་གསལ་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་ཇི་ལྟར་བློ་གོ་བྱེད་ཡིན་ཏེ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཚད་མས་བཅད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བློས་མཐོང་བར་གྱུར་པ་མིན་པའི་

མཐོང་བ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་དེ་རྟགས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གཞན་སྒྲ་མཐོང་བའི་ལོང་བ་ལའང་
ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་མིག་བློ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་འགར་
ཡང་མཐོང་བར་གྱུར་པ་མེད་པར། གཞན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བར་གྱུར་པའི་ཁྱད་པར་དོན་གསལ་བ་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་རང་གི་ཆོས་ལ་ལྟོས་པ་
མེད་པ་ཅན་གྱི་དོན་ཆོས་ཡན་གར་བ་ལས་ནི་བློ་ནི་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། བློས་ཤེས་པའི་དོན་ཆོས་ཡན་གར་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན། ཕྱོགས་ཆོས་མ་
གྲུབ། བློས་མ་ཤེས་པའི་དོན་ཆོས་ཡན་གར་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན། ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་བ་
དེའི་ཕྱིར།
བཞི་པ་ནི། བློ་རང་གི་ཆོས་བདེ་བ་ལྟ་བུ་དེ་རྟགས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བློ་རང་གི་

ཆོས་བདེ་བ་ལྟ་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པར་ཐལ། རང་རྒྱུད་ལ་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་པར་ཐལ། རང་གི་བློ་ལས་
གཞན་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རང་
བློ་ལས་རྫས་ཐ་དད་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་རྒྱུ་མཚུངས་པ་ལས་
སྐྱེས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱུ་ཚོགས་གཞན་ལས་སྐྱེས་སོ་ཞེ་ན།
དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བློ་དང་འབྲེལ་བ་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་བློ་ལྐོག་གྱུར་
གང་ཞིག །བློ་དང་རྒྱུ་ཚོགས་གཞན་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།

274

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ལྔ་པ་ནི། རང་རྒྱུད་ལ་དབང་བློ་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ནི་ལྔ་པོ་དང་། དབང་པོ་དང་ནི་དམིགས་

པ་དག་མ་གཏོགས་པ་དབང་བློ་དེའི་འབྲས་བུ་གཞན་ཉེ་བར་མཚོན་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
ཞིང་། དེ་དག་གང་ཡང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་དབང་པོ་
དང་བློ་གཉིས་ནི་དབང་པོ་སྟེ་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་ཤིང་། དོན་”ལྡ1

་དག་

ལ་གཟུགས་མཐོང་དབང་ཤེས་ཕན་བྱེད་དུ་ཡོད་པ་ལས་གཞན་དུ་སྐྱེས་པ་སྲིད་པ་
དང་བྲལ་བ་གང་ཡིན་པ་གཅིག་ཀྱང་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དབང་སོགས་
གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་དབང་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་བབ་
ཆོལ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མས་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ངག་སྨྲ་བརྗོད་ལ་སོགས་པའི་རྟགས་
ཡོད་ན་ཡང་། དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དབང་བློ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།

དབང་བློ་དེ་དང་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྲེལ་བ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟགས་དག་
ནི་འབྲེལ་བ་མ་མཐོང་བའི་གསལ་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་དེ་ཉིད་ལས་སྔར་གཞན་རྒྱུད་ལ་བློ་དེ་ནི་གྲུབ་པ་ཉིད་དུ་བྱས་ནས་

མཐུན་དཔེར་བརྗོད་ན་ནི། རང་རྒྱུད་ལ་བློ་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེ་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གཞན་གྱི་བློ་དེ་བསྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་གང་ཞིག །གཞན་རྒྱུད་ལ་བློ་སྒྲུབ་པ་དེ་ལ་ཡང་ནི། དཔེ་གཞན་ཞིག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་
ལས་དོན་གྲུབ་ཀྱི། ཇི་ལྟར་ཡང་དོན་ལས་བློ་དེ་གྲུབ་པ་མིན་པར་ཐལ། བློ་དེ་མ་གྲུབ་
པར་དོན་རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ངག་སྨྲ་བརྗོད་དང་གཡོ་འགུལ་

1 [མ་ཕྱི། ༥༤བ༢ན། ལྡ སེར། ༢༩༨ན། ལྡན]

275

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

སོགས་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་གྱིས་བློ་གྲུབ་པ་དང་དེ་ལས་ནི་ཁྱོད་སྐྱེ་བར་མཐོང་
ནས། གཞན་རྒྱུད་ལ་སེམས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། བདག་རྒྱུད་ལ་བློ་དང་
འབྲེལ་བ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཡིད་བློ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མི་སྲིད་པ་ནི། ཡིད་ཀྱི་བློ་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་གཟུང་དོན་གྱི་རྟགས་ལས་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་གཟུང་
དོན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །
གསུམ་པ་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་བློ་སྔ་མ་ནི་བློ་ཕྱི་མ་གཞན་གྱིས་ཇི་ལྟར་རབ་ཏུ་གསལ་

བར་འགྱུར་དྲིས་པས། བློ་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། བློ་སྔ་མ་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་སྐྱེས་
འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བློ་སྔ་མ་དང་གསལ་བྱ་གསལ་བྱེད་གང་ལས་
ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་གསལ་བ་མིན་པའི་བདག་ཉིད་དུ་མཚུངས་པའི་
ཕྱིར། ཡུལ་སྔོན་པོ་ནི་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་མི་

གསལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། གསལ་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། གསལ་བ་དབང་ཤེས་ལ་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་འཕོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གསལ་བ་དབང་ཤེས་དེའང་ཆོས་ཅན།

རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། །དེ་ལྟར་བློ་ཕྱི་མ་ལ་བློ་སྔ་མའི་རྣམ་པ་ཤར་བར་འདོད་ན། བློ་ཕྱི་མ་ནི་ཆོས་ཅན།
རང་ཉིད་རིག་པར་གྲུབ་སྟེ། བློ་སྔ་མའི་རྣམ་པ་སྣང་བའི་ཕྱིར། རང་གསལ་བ་དེ་ལྟ་མིན་

ན། བློ་དེ་ཆོས་ཅན། བློ་སྔ་མ་གསལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡང་ནི་ཁྱོད་དང་ལྷན་
ཅིག་མི་གསལ་བར་ཆོས་མཚུངས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངེད་ཀྱི་ལུགས་ལ་བློ་དེ་
ཆོས་ཅན། བློ་གཞན་གྱིས་གསལ་མི་དགོས་ཏེ། རང་ཉིད་གསལ་བའི་ངོ་བོས་རབ་ཏུ་

276

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གསལ་ཞིང་། ཡུལ་གཞན་དེར་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་འཕོ་བ་ཡིས་གསལ་བ་ན་ནི་རབ་ཏུ་
གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་སྔ་ཕྱི་འདྲ་བ་ཡིན་ཡང་། བློ་སྔ་མ་གཞན་ཆོས་ཅན།
བློ་ཕྱི་མ་དེ་ཡིས་ནི་རབ་ཏུ་གསལ་བར་མི་འདོད་དེ། རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྒྲོན་མེ་གཉིས་བཞིན་ནོ། །དོན་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། དོན་དེའི་རྣམ་
པའི་ངོ་བོ་ཤར་བས་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཆོས་ཅན། གང་རུང་གཅིག་མི་གསལ་བར་ཐལ། གསལ་བྱ་གསལ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
མར་མེ་གསལ་བྱེད་དང་བུམ་པ་དག་ཀྱང་གསལ་བྱ་ཡིན་པ་དེར་བརྟེན་ནས། གསལ་
བྱ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཐ་སྙད་རབ་ཏུ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་བཞིན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
གང་ལས་དྲན་པ་སྐྱེ་བ་འདིར་འགྱུར་བ་ཡུལ་མཐོང་བའི་དུས་ན། གཞན་དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་མཐོང་བ་ཡོད་པར་གདོན་མི་ཟ་སྟེ། ཡུལ་དང་དབང་པོ་ཙམ་གྱིས་ནི་
དོན་མཐོང་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།

༼དྲན་པ་ལས་རང་རིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ།༽
བཞི་པ་དྲན་པ་ལས་ཀྱང་རང་རིག་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་པ་
སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། དྲན་པ་ལས་ཚུལ་གཉིས་གྲུབ་པར་མ་ཟད། བདག་རིག་ཀྱང་

གྲུབ་བོ། །ཇི་ལྟར་ན། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། མྱོང་བྱེད་ཡོད་དེ། དྲན་པ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། གཟུགས་བཞིན་ཞེས་པའི་རྟགས་ལས་གྲུབ་པོ། །གཉིས་པ་ལ། རྩོད་ལན་
གཉིས། དང་པོ་ནི། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་དེ་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་རིག་པ ས་མྱོང་བྱེད་
ཡོད་པར་གྲུབ་ཟིན་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ནི། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རིང་སོགས་འཛིན་
པ་མེད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཕོ་བ་མེད་པར་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས།

277

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བསྟན་བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། ཡི་གེ་རིང་པོ་སོགས་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཉན་ཤེས་རེ་རེས་མི་འཛིན་པ་གང་ཞིག །དུ་མས་ཀྱང་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར།
དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཉན་ཤེས་རེ་རེ་བ་ཡུན་རིང་པོར་གནས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཉན་ཤེས་གཅིག་གིས་འཛིན་པ་དགག །དུ་མས་འཛིན་
པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། གནས་སོ་ཞེ་ན། ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་

དང་པོ་ཐོས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་ཅིག་ཅར་སྣང་བར་ཐལ། དེ་
སྣང་བ་གང་ཞིག །གོ་རིམ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཡི་གེ་རིང་པོ་འཛིན་པར་མི་
འགྱུར་བར་ཐལ། གོ་རིམ་མེད་པའི་ཕྱིར། རིམ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་

ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་ན་གོ་རིམ་མེད་པའི་ཉན་ཤེས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ་མི་བྱེད་པར་ཐལ།
སྔ་ཕྱི་ཕན་ཚུན་འདྲེ་བ་མེད་པའི་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆ་སྔ་མ་མཐའི་བར་དུ་གནས་

ནས་ཉན་ཤེས་སྐྱེད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འོག་ཏུ་སྒྲ་ནི་འཕེལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ་
ལོ། །ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་ཐ་མར་ནི་ཐོས་པའི་བློ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཡི་གེའི་ཆ་རིམ་ལྡན་

དུ་འཛིན་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཡི་གེའི་ཆ་རྣམས་རིམ་མིན་ཅིག་ཅར་དུ་འཛིན་
པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་དང་པོ་ཐོས་པའི་བློ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡི་གེའི་ཆ་དང་པོ་
ཐོས་པ་དེའི་འོག་ཏུ་རང་ཉིད་གནས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་འོག་ཏུ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་ནི་
གནས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། གལ་ཏེ་རང་ཉིད་གནས་ན། དེ་ཆོས་
ཅན། ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཇིག་པར་ཐལ། སྔར་མི་འཇིག་པ་གང་ཞིག །སྔ་ཕྱི་ཁྱད་པར་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་རིམ་མེད་ཅིག་ཅར་སྐྱེས་ནས་ཡུན་རིང་པོར་གནས་པ་ལ་ཡང་། ཡི་
གེ་རིང་པོ་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཇིག་པར་ཐལ། སྔར་མི་འཇིག་པ་གང་ཞིག །སྔ་

278

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱི་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྐྱོན་འདི་ཡོད་དོ། །ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྐྱེས་པའི་

རྩོལ་བ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའང་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ལན་ཅིག་བརྩལ་བས་རྫོགས་
པར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་རྣམས་ནི་གྲུབ་ཟིན་རྐྱེན་གྱིས་གསལ་བར་འདོད་པ་ལའང་།
ཆོས་ཅན། གསལ་བྱེད་ཕྱི་མ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རྩོལ་བ་དང་པོས་གསལ་ཟིན་པའི་

ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྐྱོན་འདི་རྗེས་སུ་གནས་པ་ཉིད་དོ། །
གཉིས་པ་དུ་མས་འཛིན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་སྤོང་
དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉན་ཤེས་དུ་མ་ཡིས་ནི་ཡི་གེ་རིང་པོ་དེ་འཛིན་ལ། ཉན་ཤེས་
དེ་རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས་མྱོང་ངོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡི་གེ་རིང་པོ་འཛིན་པའི་བློ་
མྱོང་བྱེད་མེད་པར་ཐལ། རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས་ཡི་གེ་རིང་པོའི་ཆ་ཐ་མ་ཐོས་པའི་བློ་གང་
ཡིན་པ་དེ་ཁོ་ན་མྱོང་ལ། དེ་ཡང་ཡི་གེ་རིང་པོ་འཛིན་པ་མིན་པ་དེས་ནའོ། །འདོད་
ན། །དེ་དྲན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བློ་མྱོང་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་བ་དགག །བློ་མྱོང་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བ་
དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བློ་མྱོང་སྤེལ་ནས་སྐྱེ་བ་དགག །བརྟགས་ལ་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ནི། ཡི་གེ་རིང་པོ་འཛིན་པའི་བློ་རྣམས། སོ་སོ་ཐ་དད་དུ་སེལ་ནས་མྱོང་
བས་སྐྱོན་མེད་ན། ཡི་གེ་རིང་པོ་དེའི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་ནི་ཆོས་ཅན། ཡུལ་བར་
ཆོད་པ་མེད་པར་སྣང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་སྔ་ཕྱིའི་བར་དུ་མྱོང་བྱེད་རྫས་
གཞན་གྱིས་བར་ཆོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འཇུག་པ་མྱུར་བས་བར་མ་ཆད་དུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྔར་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བར་ཆད་
པ་མཐོང་ན་ཡང་བར་རྣམ་པར་ཆད་པ་མེད་པར་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཡི་གེ་

279

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ཐུང་ངུ་གཉིས་ནི་རྗོད་ན་ཡང་བར་རྣམ་པར་ཆད་པ་མེད་པར་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བར་
ཐལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དབང་ཤེས་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་དགག །རྟོག་པས་སྦྱོར་བ་
དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བར་མ་ཆད་དུ་སྦྱོར་ན། དབང་ཤེས་ཀྱིས་སྦྱོར་རམ།
རྟོག་པས་སྦྱོར། དང་པོ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབང་པོའི་ཤེས་པས་བར་རྣམ་པར་བཅད་པར་མཐོང་ན་ཡང་། དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལས་བར་ཆད་པ་མེད་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་ལྟ་ན་དབང་པོའི་བློ་རྣམས་ཀུན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཐལ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡི་གེ་རིང་པོ་རིམ་གྱིས་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡི་གེ་དང་དེ་ཐོས་པའི་
བློ་ཡང་སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡི་གེའི་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱི་ཐུང་མཐའ་
ཡང་། མིག་འཛུམ་པའི་ཡུན་ཚད་དུ་གནས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་གྱིས་རྡུལ་ཕྲན་
ནི་དུ་མ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུན་གྱིས་རྫོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྡུལ་
གཅིག་གོ་ས་བསྒྲེས་པའི་དུས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་འདོད་དེ།
དུས་ཀྱི་ཆུང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡི་གེ་དང་གཟུགས་སོགས་ལ་
དམིགས་པའི་དབང་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། ལོག་པའི་དོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་
ཐལ། བློ་གཞན་གྱིས་ནི་ཆོད་ན་ཡང་ཆོད་པ་མེད་པར་སྣང་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དབང་པོའི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པ་ལས་སྔ་ཕྱི་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་
གཅིག་ཏུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ན། དབང་ཤེས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྗོད་པ་དང་རྗེས་སུ་
འབྲེལ་བའི་རྣམ་རྟོག་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། སྔ་ཕྱི་ཐ་དད་དུ་མཚོན་པ་མེད་པར་གཅིག་

ཏུ་འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་དྲན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ནི་ཡུལ་

280

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གསལ་བར་སྣང་བ་ཉིད་ག་ལ་ཞིག་སྟེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། དབང་པོས་
གཟུང་བ་ལ་དོན་དམ་པར་སྒྲ་སྦྱོར་བ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་པ་སྤང་། ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་

ཁེགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་དབང་པོས་ཆོད་པར་མཐོང་ན་ཡང་། རྟོག་པས་
གཅིག་ཏུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་ན། དོན་དང་དོན་སྣང་བའི་ཤེས་པ་དེའི་མྱོང་བ་ནི་ཆོས་ཅན།
བར་ཆོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྣང་
བ་དག་ལ་རིགས་པ་དམ་པས་གནོད་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི།

གལ་ཏེ་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བློ་སྔ་མ་རེ་རེས་ཕྱི་
མ་རེ་རེ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བ་དེ་ནི་གང་

ལས་འདོད་དྲིས་པས། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཉིད་འདི་

ལྟར་དཔྱད་བྱ་ཡིན་ཏེ། བློ་མྱོང་ཆོས་ཅན། བར་མ་ཆོད་པར་ཐལ། བར་ཆོད་པ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། མདོ་ལས། སེམས་གཉིས་ལྷན་ཅིག་
ཏུ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཏེ། གོ་སྐབས་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟའི་ལུང་ཆོས་ཅན། བློ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བར་བསྟན་པ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། བློ་དེ་རྣམས་རིགས་མཐུན་ཕྱི་མ་རེ་རེ་བ་ཉིད་ལ་ཕན་པའི་ནུས་པ་ངེས་
པར་གྱུར་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་རིགས་མཐུན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་
པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བར་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། དབང་ཤེས་རིགས་མཐུན་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བར་བསྟན་པ་
འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། རྒྱལ་དཔོག་པ་གང་ཞིག་དབང་

281

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་དོན་ལ། ངོ་ཤེས་བྱེད་པའི་རྟོགས་པ་དག་གསལ་བར་སྣང་བས།
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་དེ་ཡང་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྲ་དང་སྒོང་དང་མར་མེ་
སོགས་སྔ་ཕྱི་ཐ་དད་དུ་རྟོགས་པ་དག་ལ་ཡང་། གཅིག་ཏུ་ངོ་ཤེས་པ་དེ་འདྲའི་བློ་ཆོས་
ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། གསལ་སྣང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཅི་ལྟར་མངོན་
སུམ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། །སྔ་ཕྱི་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བ་དེའི་ཕྱིར། ངོ་
ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་ནི་ཡི་གེ་སོགས་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་པར་ཐལ།
རྟགས་འདྲ། སྔར་གྱི་དེ་ཉིད་འདི་ཞེས་བྱ་བར་ཤེས་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་དབང་

སྐྱེས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔོན་པོ་མྱོང་བ་དྲན་པ་ལས་དེའི་ཆོས་སུ་སྒྲོ་འདོགས་
པ་མེད་པར་ཁྱོད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་བློ་མྱོང་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བ་དགག་པ་ནི།

དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་དེ་དུས་མཉམ་པའི་ཤེས་པ་རྫས་གཞན་གྱིས་མྱོང་ངོ་ཞེ་ན། དེ་མི་

འཐད་པར་ཐལ། དོན་དང་ཤེས་པའི་མྱོང་བ་དག་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འདོད་པ་མིན་
ཞིང་། དོན་དང་ཤེས་པའི་སྣང་བ་དག་སོ་སོར་རྟོགས་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། མ་ཁྱབ་སྟེ། རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་བློ་རྣམ་པ་གཅིག་པ་ཅན་གྱིས་བཟུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན། དོན་དུ་སྣང་བའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་ནི་དོན་འབའ་ཞིག་ཆོས་ཅན། བློ་རྣམ་
པ་གཅིག་གིས་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་པ་མིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཐ་དད་མེད་པར་ཐལ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །
དོན་དང་དོན་ཤེས་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཕྱི་ནས་ཇི་ལྟར་སོ་སོར་
དྲན་ཏེ་མི་དྲན་པར་ཐལ། ལེགས་པར་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་མྱོང་བ་ལེགས་པར་
རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་དང་དོན་གྱི་ཡིད་དག་གི་མྱོང་བ་

282

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བ་ལའང་། སྣང་བ་སྣ་ཚོགས་པར་ཐལ་བ་ཉིད་ཀྱི་བརྩད་པའི་སྐྱོན་འདི་

གདོན་པར་དཀའ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་གཅིག་ཉིད་དམ། མྱོང་
བ་གཅིག་ཉིད་རྟོགས་ཀྱི། སྔོན་པོར་སྣང་བ་ནི་མྱོང་བ་ལ་མྱོང་བ་རྫས་གཞན་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཕོ་བ་མེད་པར་ཐལ་བ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་

དོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་སྔ་མ་དེ་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་རྗེས་སུ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལའང་དྲན་པ་མཐོང་བར། དེ་ནི་གང་གིས་མྱོང་བ་ཡིན་དྲིས་པས། གལ་ཏེ་ཤེས་པ་ཕྱི་
མ་དེ་ཡང་། ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་མྱོང་ངོ་ཞེ་ན། ཤེས་པ་ཕྱི་མས་སྔ་མ་རིག་པའི་ཕྲེང་

བ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཕྱི་མ་འདི་སྐྱོན་བྱེད་དེ་ནི་གང་ཞིག་ཡིན་དྲིས་པ་
ལ། གལ་ཏེ་སྔ་བློ་དེ་ཉིད་ཡིན་ན། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་གཞན་ལ་ནི་འཕོ་
བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་གི་ཉེར་ལེན་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་མྱོང་བའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཤེས་པ་ཕྱི་མས་དོན་རྐྱང་པ་འཛིན་པ་དགག །དོན་ཤེས་
གཉིས་ཀ་འཛིན་པ་དགག །མྱོང་བྱེད་མེད་ཀྱང་ཡུལ་ལ་འཕོ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད། སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་བློ་དེ་དག་མི་འཛིན་པར་ནི། ཇི་ལྟར་ཡུལ་གཞན་ནི་འཛིན་པར་འགྱུར་ཏེ་
མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བློ་སྔ་མ་དེ་གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྱུར་བའི་སྒོ་ནས་ཉེ་བ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་ཉེ་བས་བློ་སྔ་མ་འཛིན་པ་ལ་གེགས་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདག་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རང་བཞིན་དུ་ངེས་པའི་ནང་གི་ཡན་ལག་
ནི། དེ་དག་ལས་གཞན་ཕྱི་ཡི་ནི་ཡན་ལག་གང་གིས་གེགས་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་

283

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཉེ་བས་ཀྱང་བློ་ཕྱི་མས་སྔ་མ་འཛིན་པ་དེ་ལ། གེགས་
བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་དུ་ནུས་ན། ཕུང་པོ་ལྔ་པ་ཅན་གྱི་སྐྱེས་
བུ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ནི་ཉེ་བ་ན་འགས་ཀྱང་བློ་མྱོང་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་དེ་ཉེ་
བ་མིན་པའི་གནས་སྐབས་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེས་ན། བློའི་

དྲན་པ་ཡང་མེད་པར་ཐལ། རྩ་བ་མྱོང་བ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། རྒྱུ་མེད་པར་
འབྲས་བུ་འདོད་པ་ཨ་རེ་མཛེས་སོ། །འདས་སོགས་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གང་དག་
ཆོས་ཅན། དོན་ལ་སྦྱོད་པ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་ལ་འཕོ་བའི་རྒྱུ་ནི་མེད་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུང་དོན་ཉེ་བ་ནི་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཤེས་པའི་ནུས་པ་ཟད་པས་འཕོ་བ་དགག །སྐྱེད་བྱེད་
ཡིན་ཡང་གཟུང་དོན་མིན་པས་འཕོ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ཤེས་པ་སྔ་མས་བདག་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་
པའི་ནུས་པ་རིམ་གྱིས་ཟད་པ་ན། ཡུལ་གཞན་ལ་ནི་འཕོ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དོན་ལ་
འཕོ་བའི་བློ་དེ་ཉིད་ལ་རྒྱུ་གང་ལས་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔར་གྱི་བློ་ནི་

ནུས་པ་ཟད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དོན་ལ་འཕོ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །རྩ་བར་
”ཕྱིར1

་སྟེ། བློ་སྔོན་མ་མེད་པར་བློ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་གཞན་
གཟུགས་ལ་ཆགས་པས་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ནུས་པ་ཉམས་པ་ན། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་བ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཀུན་གཞི་འཇུག་ཤེས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་
ན། ཡིད་གཟུགས་ལ་ཆགས་པའི་ཚེ་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཀུན་

1 [མ་ཕྱི། ༥༩ན༡ན། ཕྱིར སེར། ༣༠༩ན། ཁྱབ]

284

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གཞི་ལས་རྣམ་ཤེས་རིགས་མི་མཐུན་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་ཡང་། ཡིད་གཟུགས་ལ་ལྷག་པར་
ཆགས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཀུན་གཞི་ལས་གཞན་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་འབྱུང་བ་
མིན་པར་ཐལ། ཡིད་གཟུགས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་སེམས་

གཅིག་གིས། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ནུས་པ་ཉམས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཡིད་
ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ནི་མཚུངས་པ་ལ། ཡིད་གཞན་ཕྱི་མ་ལྟོས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།

བློ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བ་དེ་ལྟ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་ཕྱི་མ་སྔ་མ་ལ་
ལྟོས་པར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ཤེས་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡིད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཞན་གཟུགས་ལ་ནི་ཆགས་པས།
གཞན་རྣ་བའི་དབང་པོ་ལ་མི་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་གཞན་མི་སྐྱེའོ་ཞེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡིད་གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གཟུགས་འཛིན་པའི་ཚེ། སྒྲ་
འཛིན་ཉན་ཤེས་མི་སྐྱེ་བ་མིན་པར་ཐལ། ལ་ལར་འཇུག་ཤེས་དྲུག་པོ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་

བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡིད་ཡུལ་ལ་ཆ་མཉམ་དུ་འཇུག་པ་མཚུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ཆོས་ཅན། གཞན་སྒྲ་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཡིད་གཟུགས་ལ་འཇུག་པར་

མཚུངས་པའི་ཕྱིར། བློ་དེ་བདག་ཡིད་ལྡན་པ་ཙམ་ལས་ནི་སྐྱེ་ན་ཡང་། བློ་ཆོས་ཅན།
ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་རྒྱུ་གཅིག་ལས་བྱ་བ་གཅིག་ཁོ་ན་
སྐྱེའོ་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་མར་མེ་གཅིག་སྐྱེས་བུ་དུ་མས་མཐོང་བ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་
ལོ། །ཡིད་ཆོས་ཅན། རྣམ་ཤེས་དུ་མ་རིམ་གྱིས་ཀྱང་སྐྱེད་པའི་ནུས་མེད་དུ་འགྱུར་ཏེ།
ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེད་པ་གང་ཞིག །ཕྱིས་ཀྱང་སྔ་ཕྱི་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཤད་མ་
ཐག་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱང་འཕེན་གྱིས་ལུས་

285

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དང་བྱེ་བྲག་པས་སྐྱེས་བུ་རྟག་པ་རྒྱུར་འདོད་པ་ལའང་གནོད་བྱེད་བཤད་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུ་བྱེད་ལས་བློ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བར་ངེས་སོ་ཞེ་ན།
བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུ་བྱེད་དེ་ཕྱིས་གང་ལས་སྐྱེ་དྲིས་པས། བློ་སྔ་མ་ཉིད་ལས་སྐྱེའོ་
ཞེ་ན་དེ་ལྟ་ཡིན་མོད། བློ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བའི་འདོད་པ་ཉིད་གྲུབ་པར་ཐལ། བློ་སྔ་
མ་ལས་བདག་གི་ཡོན་ཏན་འདུ་བྱེད་དང་། དེ་ལས་བློ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ཡང་གཟུང་དོན་མིན་པས་འཕོ་བ་དགག་པ་པ་ལ་གསུམ། དགག་པ་
དངོས། གཞན་ལན་དགག །ནུས་པ་རྫས་གཞན་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། བློ་སྔ་མ་དེ་ཕྱི་མའི་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ཡང་གཟུང་དོན་མིན་པས། བློ་
ཕྱི་མ་ཡུལ་ལ་འཕོའོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་ལ་གཟུང་དོན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས། སྐྱེད་བྱེད་ལས་གཞན་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཤེས་པ་རང་འདྲའི་རྣམ་ལྡན་དུ་

སྐྱེད་བྱེད་ཉིད་གཟུང་དོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྣང་བ་ལ་གཟུང་
དོན་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེད་བྱེད་གཞན་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །སྣང་བ་ཆ་ཕྲ་བར་སོང་བའི་སྒོ་
ནས་གཟུང་དོན་མི་བྱེད་པ་བཞིན་དུ། བློ་སྔ་མའང་ཕྱི་མའི་གཟུང་དོན་མི་བྱེད་པ་སྲིད་
དོ་ཞེ་ན། བློ་སྔ་མའང་ཆོས་ཅན། ཆ་ཕྲ་བ་སོགས་སུ་སོང་བ་མེད་པར་ཐལ། ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། བློ་སྔ་མས་ཕྱི་མའི་གཟུང་བའི་ནུས་པ་

ཉམས་པར་འགྱུར་གྱི། སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་བདག་ཉིད་གཞན་ཉམས་པ་མིན་པས། བློ་ཕྱི་མ་
ཡུལ་ལ་འཕོའོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ལ་ནི། གཟུང་

དོན་ལས་སྐྱེད་བྱེད་གཞན་མེད་དེ། གཟུགས་སོགས་གཟུང་དོན་དེ་ལྟ་མིན་པར་ནི།

དབང་བློ་ལ་དངོས་སུ་ཕན་འདོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་དེ་ལ་གཟུང་བའི་

286

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མཚན་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་དབང་ཤེས་འདིའི་རྒྱུའི་དངོས་པོར་ངེས་པ་ཅི་ཡོད་དེ་
མེད་པའི་ཕྱིར། བློ་སྔ་མ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བློ་ཕྱི་མའི་གཟུང་དོན་དེ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་
གནས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལའང་བློ་ཕྱི་མ་རང་འདྲའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་པ་དེ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ། བློ་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་དང་མྱོང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
རང་འཛིན་པ་ཡི་ནི་ཉེར་ལེན་དང་མྱོང་བ་དེ་སེམས་ཀྱི་གཟུང་དོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། “དོན1

་གཞན་སེམས་ཆོས་ཅན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་གཟུང་དོན་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཟུགས་སོགས་ཆ་ཕྲ་བས་
གཟུང་དོན་མ་ཡིན་པ་དང་ནི། གཞན་གྱི་སེམས་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་པས། གཟུང་དོན་
མིན་ཞེས་དེ་ལྟར་གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་དཔྱོད་པ་འདི་ཆོས་ཅན། མ་དག་བློ་ཅན་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སོ་སྐྱེའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། རྣལ་འབྱོར་པ་འཕགས་
པས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སོ་སྐྱེས་བསམ་གྱིས་
མི་ཁྱབ་སྟེ། ཁྱོད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོག་གེའི་བློས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། བློ་
ཕྱི་མས་རང་གི་བློ་སྔ་མ་འཛིན་པར་འགྱུར་ན། བློ་ཕྱི་མ་ཆོས་ཅན། དོན་གཞན་རྟོགས་
པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་གཟུང་དོན་
དུ་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དེས་ནའོ། །ཁྱབ་སྟེ། གཟུགས་དེ་ལ་ཆ་ཕྲ་བ་ལ་སོགས་པའི་
ངོ་བོ་ཡིས། སྔར་བཟུང་བ་ཕྱིས་གཟུང་དོན་མིན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན། གཟུགས་
སོགས་འཛིན་པའི་བློ་ལ་སྔར་མེད་པའི་ཆ་ཕྲ་བ་གང་། ཕྱིས་སྐྱེས་པ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད་
དེ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། །

1 [མ་ཕྱི། ༦༠ན༣ན། དོན སེར། ༣༡༢ན། འོ་ན]

287

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གསུམ་པ་ནི། བློ་སྔ་མ་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་ཡིན་ཡང་གཟུང་དོན་ཡིན་མི་དགོས་
ཏེ། ཉེར་ལེན་དང་གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། ནུས་པ་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལས་འབྲས་བུ་གཅིག་དང་དུ་མ་སྐྱེ་དགོས་པ་
མིན་ཏེ། ནུས་པ་རྫས་གཅིག་དང་དུ་མ་མེད་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་
འབྲས་བུ་གཅིག་དང་དུ་མ་བྱེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྒྱུ་གཅིག་ལས་འབྲས་
བུ་དུ་མ་འབྱུང་བ་མིན་གྱི། འབྲས་བུ་གཅིག་ཁོ་ན་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
འགའ་ཞིག་ཏུ་རྒྱུ་གཅིག་ལས་འབྲས་བུ་གཅིག་ཁོ་ན་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

འབྲས་བུ་རྣམས་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པ་དག་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། རྒྱུ་གཅིག་ལ་ནུས་པ་

རྫས་ཐ་དད་དུ་མ་མེད་ན། དེ་བཞིན་གཅིག་ཀྱང་དུ་མ་བྱེད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་
འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། རྒྱུ་གཅིག་ཀྱང་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་
ཆུད་པར་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འབྲས་བུ་དུ་མ་བྱེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། གཟུགས་ཀྱིས་རང་གི་རིགས་འདྲ་དང་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་གཉིས་

ཀ་སྐྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །

༼མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་དོན་ཤེས་གཉིས། འཛིན་པ་དགག་པ་ནི། གལ་ཏེ་བློ་གཞན་ཕྱི་མས་
དོན་དང་རྣམ་ཤེས་སྔ་མ་གཉིས་ཀ་འཛིན་པར་འགྱུར་བས། བློ་ཕྱི་མ་ཡུལ་ལ་འཕོའོ་
ཞེ་ན། རྟག་ཏུ་རིམ་གྱིས་མཐོང་བའི་ཨ་ཨི་གཉིས་ལས་ཨིའི་དོན་གཅིག་ལ་དཔྱོད་པའི་

བློ་ཆོས་ཅན། རྗོད་པ་ཨ་ཨི་གཉིས་རིམ་མིན་ཅིག་ཅར་ཉིད་དུ་འཛིན་པར་འགྱུར་བར་
ཐལ། སྔ་མ་ཨ་འཛིན་པའི་ཉན་ཤེས་དང་ཕྱི་མ་ཨི་གཉིས་ཀ་གཟུང་དོན་དུ་སྣང་བ་ཅན་

288

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཨ་གཅིག་ཀྱང་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ལ་གཉིས་གཉིས་སྣང་བར་
འགྱུར་བར་ཐལ། བདག་རིག་པ་དང་རྣམ་ཤེས་དེ་རིག་པའི་མངོན་སུམ་གཉིས་ཀ་ལ་

གཟུང་དོན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་མྱོང་བྱེད་མེད་ཀྱང་ཡུལ་ལ་འཕོ་བ་དགག་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཡུལ་
གཞན་ལ་འཕོ་བ་ན། བློ་ཐ་མ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་མིན་པས། ཐུག་མེད་དང་ཡུལ་ལ་མི་

འཕོ་བའི་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་དོ་ཞེ་ན། ལྷས་བྱིན་ཆོས་ཅན། བློ་ཐམས་ཅད་མྱོང་བྱེད་
མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། བློ་ཐ་མ་མྱོང་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གཞན་གྱིས་
ཉམས་སུ་མྱོང་བ་རང་གིས་མ་མྱོང་བ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་ཏེ།
བདག་གིས་མྱོང་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གཞན་གྱིས་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གང་གིས་མྱོང་བའི་དབྱེ་བ་དེ་སྐད་རྗོད་
པར་འགྱུར་བ་མི་རིགས་པར་ཐལ། བདག་གིས་མྱོང་བ་དེ་ཚད་མ་གང་ལས་གྲུབ་སྟེ་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་མིག་གི་དབང་པོ་གསལ་ཞེས་རྗོད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། མིག་

དབང་ཆོས་ཅན། རང་གསལ་བར་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་གྱི། གསལ་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། གསལ་བ་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསལ་བར་འདོད་པའི་དབང་ཤེས་
ཆོས་ཅན། རང་མི་གསལ་བཞིན་དུ་གསལ་བ་མིན་ཏེ། གལ་ཏེ་རང་གསལ་བར་མ་
གྲུབ་ཀྱང་། གསལ་ན་འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་གསལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་སྟེ་གསུམ་པའི་བཤད་པའོ། །
མངྒལཾ། ། ། །

289

༄༅། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་

བཞུགས་སོ། །

གཉིས་པ་དེ་གཞན་ལ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་ངག་གི་རང་བཞིན་བཤད་པ་ལ། རྗོད་
བྱེད་ངག །བརྗོད་བྱའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི།
རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། ཅེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གསུམ། རང་གིས་

མཐོང་བ་སྨོས་པའི་དགོས་པ། དོན་སྨོས་པའི་དགོས་པ། རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པའི་

དགོས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ། །
དང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་སྟོན་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ་ཞེས་
སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་རང་གིས་མཐོང་བ་ཞེས་སྨོས་ཞེ་ན། སྔ་རྒོལ་བདག་
གིས་མཐོང་བ་མིན་ཡང་། ཕྱི་རྒོལ་གཞན་དག་གི་ལུང་ཙམ་ལས་མཐོང་བའི་རྟགས་དེ་
སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་གྱི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་ནི་གཞན་ལ་བསྟན་
པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་གྱིས་སངས་རྒྱས་པའི་
ངོར། བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། གཟུགས་ཅན་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གྲངས་ཅན་ཁ་ཅིག་སྨྲའོ། །གཞན་དོན་
རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་དུ་བདག་གིས་མཐོང་བའི་ཚིག་སྨྲས་

290

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། །སྔ་རྒོལ་རང་གིས་ཚད་མས་མ་མཐོང་བར། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་
ལུང་ཙམ་ལས་བཤད་པའི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་རྗོད་པ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་
དག་ཡིན་པ་དེ་སྤང་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཁས་བླངས་ཙམ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་རུང་། རང་ལ་མཚུངས་
པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་བྱེད་དགག །བསྒྲུབ་བྱ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ། སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ཙམ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན། རང་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པར་
གདམས། ཁས་བླངས་ཙམ་སྒྲུབ་བྱེད་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བའོ། །
དང་པོ་ནི། ལུང་ལས་བཤད་པ་ཙམ་ཇི་ལྟར་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཞེ་ན།

སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ཚིག་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་
པའི་ཡུལ་ལ། སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞལ་བྱའི་གནས་དང་

པོ་གཉིས་ལ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ཟིན་ནས། ཤིན་ལྐོག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཡོངས་སུ་ལེན་
པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་བདེ་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དེར་ནི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་སྟོབས་
ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ལུང་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་མིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་དོན་
ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་དུ། བློ་བདེ་སེམས་མེད་གཞན་ལ་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བརྗོད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེའི་ཚེ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བློ་བདེ་སེམས་མེད་ཀྱི་
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མ་ལུས་པ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །གལ་ཏེ་ལུང་དེ་ཁས་བླངས་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་ཚད་མར་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པ་གང་གི་ལུང་

ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་པས་བློ་བདེ་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་བླངས་པའི་

291

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྒྱུ་མཚན་གྱིས། ལུང་ཚད་མ་གང་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་པས་དེའི་

སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་མ་བླངས་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་

ཚད་མར་གྲུབ་སྟེ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཚད་མས་གནོད་པར་གྱུར་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། སངས་རྒྱས་པས་ལུང་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པས། ཚད་མར་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ཁས་བླངས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི། བློ་
བདེ་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དུ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་སྟེ། འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། སངས་རྒྱས་
པའི་ལུང་དེ་དང་འགལ་བ་ཁས་ལེན་རིགས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ལུང་དེ་ལས་གཞན་
པ་ཁས་ལེན་ན། ལུང་དེ་དོར་བྱའི་ཡན་ལག་ཡིན་གྱི། ཚད་མ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་ཆོས་ཅན། རང་གིས་བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་རྟོགས་
པ་གང་ལས་བྱུང་བར་གྱུར་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དེ་ནི། སངས་རྒྱས་པ་ལ་ཅིས་མ་བརྗོད་དེ་
བརྗོད་རིགས་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་པའི་ངོར་བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་སྔ་
རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངེད་ཀྱིས་གྲངས་ཅན་གྱི་ལུང་ལས་བློ་བདེ་སེམས་
མེད་དུ་རྟོགས་ལ། ཁྱོད་གྲངས་ཅན་གྱི་ལུང་ཁས་མི་ལེན་པས། རྟགས་གང་ཡང་རུང་
བ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་སྟོན་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རིགས་པ་
གང་གིས་ཁྱེད་ཚད་མར་འཛིན་པའི་རིགས་པ་དེ་ནི། སངས་རྒྱས་པ་འདིས་ཀྱང་ཅིས་
མི་འཛིན་ཏེ་འཛིན་རིགས་པར་ཐལ། ལུང་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངེད་ཀྱིས་བློ་བདེ་
སེམས་མེད་དུ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ལ། ཁྱོད་ལ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མེད་པས། རྟགས་གང་ཡང་རུང་བ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གྲངས་ཅན་ཆོས་ཅན།
སྔར་ནི་ཐ་མལ་པར་གྱུར་པ་ལས་སྒྲུབ་བྱེད་གང་དག་གིས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་

292

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

རྟོགས་པ་དང་། དབང་པོ་སྟེ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་དེ་དག་
སངས་རྒྱས་པ་ལ་སྟོན་རིགས་པར་ཐལ། བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
སུམ་ཁོ་ནས་རྟོགས་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སངས་རྒྱས་པས་ཀྱང་རྣལ་
འབྱོར་མངོན་སུམ་དེའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ཤེས་ལ། ཤེས་པ་ལྟར་བསྒྲུབ་ནུས་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་གང་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་རྣམ་པར་
ཆད་པ་ཅན་ཡིན་པས་མ་བསྟན་ཏོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བློ་བདེ་སེམས་མེད་ཀྱི་
དོན་དེ་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་དཔྱོད་པ་ཅུང་ཟད་མེད་པར་ཐལ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་བློ་བདེ་སེམས་མེད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཞིག །རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་དེ་དོན་སྤྱིས་ཀྱང་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས།
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་ནི་གཏན་

ཚིགས་ཡང་དག་དེ་ཉིད་དང་། དེ་ཉིད་མིན་པར་འཇོག་ནུས་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་
ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཏན་
ཚིགས་ཡང་དག་དང་དེར་སྣང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཁྱབ་སྟེ། འདོད་པ་དེ་ནི་དངོས་པོ་ལ་རྟེན་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་
གསུམ་དོན་ལ་མེད་པར་རྟོག་པའི་ཤེས་པས་བཏགས་པ་ཙམ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་
མིན་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་ཡོད་པ་ཚད་མས་ཤེས་པ་ལ་
ལྟོས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དགག་པ་ནི། སྒྲུབ་བྱེད་མེད་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་བློ་བདེ་སེམས་
མེད་ནི་ཡོད་དོ་ཞེ་ན་བློ་བདེ་སེམས་མེད་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོད་ཀྱང་ཁྱོད་རྟོགས་པ་དེ་

293

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྟོགས་པ་མེད་པ་དང་མཚུངས་པར་ཐལ། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་
པའི་ཕྱིར། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཆོས་ཅན། བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དང་
ནི་འབྲས་བུའམ། སྣང་བ་མཐོང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་གང་རུང་དུ་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དང་སེམས་མེད་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་དེ་ཆོས་ཅན། སྔ་རྒོལ་རང་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་མ་གྲུབ་སྟེ་གྲུབ་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ལ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། དེ་མ་གྲུབ་ན། གཞན་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་པ་གཞན་
”ཕྱིར1

་ཀྱང་ཁྱོད་ལས་བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་རྟོགས་པར་མི་རིགས་པར་ཐལ།

སེམས་མེད་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་རང་ལ་མཚུངས་པ་སྤང་བ་ནི། གཞན་གྱི་ཁས་བླངས་རྟགས་སུ་མི་

རུང་ན། ཁྱོད་དང་སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་ཁས་བླངས་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཐལ་བ་སྒྲུབ་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། བྱེ་བྲག་པ་གཞན་གྱིས་བཏགས་པའི་བ་

ལང་གི་སྤྱི་རྟག་དངོས་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་དུ་མར་ཐལ། གསལ་བ་དུ་མ་ལ་དོན་དམ་པར་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་མི་འདོད་པ་ཐལ་བར་སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ།
གཅིག་རང་བཞིན་དུ་མ་མེད་ན། གཞན་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་དོན་དམ་པར་འབྲེལ་བ་
འགག་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་བཞིན་དུ་མར་མེད་པ་དེ་གསལ་བ་དུ་མ་དོན་
དམ་པར་མ་འབྲེལ་བ་ལ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར།

༼དོན་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་དོན་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ནི། རང་གིས་མཐོང་བའི་རྟགས་སྟོན་པ་
1 [མ་ཕྱི། ༣བ༤ན། ཕྱིར སེར། ༣༡༩ན། གྱིས]

294

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་དོན་སྨོས་ཞེ་ན།
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་དུ་དོན་སྨོས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་
ཡོད་དེ། དོན་”ལས1

་གྲུབ་པར་སྒྲ་དག་དང་རྟོགས་པས་སྒྲོ་བཏགས་པའི་བདག་ཉིད་

ཅན་གྱི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཉིད་མིན་པར་བསྒྲུབ་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་ཡོད་པ་ལས་བསྒྲུབ་བྱ་དོན་ལ་ཡོད་པ་ནི་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་
པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཇི་ལྟར་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཞེ་ན། རྟོག་པ་དང་ལུང་དག་
གིས་བཏགས་པའི་རྟགས་དག་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་པོའི་
འདོད་པ་ཙམ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལས་གཞན་དུ་འཇུག་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ལ་གསུམ། ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་
ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་པ་དགག །རང་ལ་མཚུངས་པ་སྤང་། གཞན་གྱི་རྩོད་ལན་
འབྲེལ་མེད་དུ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གནོད་བྱེད་བསྟན། སྒྲུབ་བྱེད་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པ་ལ་དོན་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་
རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་

ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་གཅོད་དགོས་ཞེ་ན། ཕྱོགས་དང་
གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པའི་ཚིག་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་ལས་དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་མེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་གནས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལ་མེའི་ཚོགས་དོན་ལ་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བའི་

1 [མ་ཕྱི། ༤ན༢ན། ལས སེར། ༣༢༠ན། ལ་མ]

295

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཚུལ་གསུམ་པའི་དོན་གྱིས་
བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་རྟོགས་པ་དགོས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སྒྲ་བྱུང་གི་ཚད་མ་བཤད་པ་ཅི་
ཡིན་ཞེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིག་དེ་ཆོས་ཅན། རང་སྨྲ་བ་པོའི་རྒྱུད་ལ་

བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་ཏེ། ཁྱོད་ལས་སྒྲ་མི་

རྟག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་དག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། འོ་ན། བརྒྱུད་ནས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། བརྒྱུད་པ་ཡིས་ཀྱང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་དེ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་
བ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཙམ་དངོས་སུ་རྗོད་པ་ཡིས་སོ། །འོ་ན། རྟགས་ཚིག་ཀྱང་བརྒྱུད་ནས་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གང་བྱས་ན་མི་རྟག །དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་

བྱས་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྗོད་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་
དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་ཀྱང་། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་དུ་
རུང་སྟེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ངག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། འོ་ན། ཕྱོགས་ཚིག་དངོས་དང་བརྒྱུད་པས་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པར་སློབ་དཔོན་
བཞེད་དམ་ཞེ་ན། བཞེད་དེ། དེ་ལས་ཐེ་ཚོམ་དག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་།
དེ་ལ་དཔག་བྱ་བསྟན་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་དུ་འདོད། ཅེས་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས། ཕྱོགས་ཚིག་གིས་ཕྱོགས་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱོགས་
དེ་ནི་རྗོད་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཚིག་དེ་ལའང་ཆོས་
ཅན། ཕྱོགས་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཚིག་ནི་
འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་དེ་ནི་རྟག་མི་རྟག་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཤེས་པར་

296

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འདོད་པས། སྔ་རྒོལ་ལ་འདྲི་བའི་སྐབས་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་པར་

ཐལ། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རྟགས་ཚིག་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚིག་གང་ཞིག་སྣོན་
ནོ་ཞེ་ན། གཉེན་པོ་འདྲེན་ནུས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཚིག་
ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རྟགས་ཚིག་འཇུག་པའི་ཚིག་ཡིན་པ་དེ་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་

ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲ་རྟག་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཡང་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་ཚིག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་དེ། ནང་གི་ཡན་ལག་

བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པས་ནི། ཚུལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་
ལ། ཚུལ་གསུམ་དེ་ལ་དྲན་པ་སྐྱེད་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་དེ་ཉིད་རྗོད་པའི་ཚིག་ལ་ཡང་
དག་པར་གནས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཡུལ་ཕྱོགས་བསྟན་པ་མེད་པར་ནི་གཏན་ཚིགས་
འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་ཕྱོགས་བསྟན་པ་དག་ཉིད་ལས་ནི་ཕྱོགས་སྒྲུབ་པའི་

ནུས་པ་གྲུབ་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། གང་བྱས་པ་འདི་འདྲ་བ་ཀུན་མི་རྟག །དཔེར་ན།
བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་དངོས་སུ་བསྟན་པ་དེ་མེད་ཀྱང་དོན་གྱིས་སྒྲ་དེ་ནི་འཇིག་པར་

རྟོགས་པའི་བློ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱོགས་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ནི་མེད་ན་ཡང་། སྒྲ་མི་

རྟག་པར་འགྲུབ་པ་ལ་ནི་གེགས་མེད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འོ་ན། སྒྲུབ་ངག་མ་ཚང་བ་དེ་གང་ཞེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་ངག་མ་ཚང་བ་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ།
ཚུལ་གསུམ་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཁྱབ་པ་ཉིད་དངོས་སུ་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་

297

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
པ་རང་ལ་མཚུངས་པ་སྤང་བ་ནི། ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་པ་ལ།

རིགས་པས་གནོད་པར་མ་ཟད་ཁས་བླངས་འགལ་བས་ཀྱང་གནོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན།
ཕྱོགས་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཕྱོགས་ཆོས་རྗོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་

པས། ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་པ་བཞིན། འདོད་ན། ཕྱོགས་ཆོས་
ཅན། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་གང་ཞིག །ཕྱི་
རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བཞིན། འདོད་ན།
འགྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་
ཡང་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་མི་འགྲུབ་བསྒྲུབ་
བྱ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་ཁྱོད་རྗོད་པ་དམ་བཅའ་ཡིན་

པར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་རྗོད་པ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དུ་
ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འོ་ན། ཁྱོད་རང་ལའང་། ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། བསྒྲུབ་བྱའི་ངོ་བོ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། ཁྱོད་རྗོད་པ་དམ་བཅར་ཐལ། ཁྱབ་སྟེ། བསྒྲུབ་བྱ་རྗོད་པ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་རྗོད་པ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དུ་སྨྲ་ནའང་། སངས་

རྒྱས་པ་ཆོས་ཅན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་པ་དམ་བཅར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་འཐད་པ་
མིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་དང་དཔེ་ལྟར་སྣང་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པ་མིན་པའི་

298

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར་ཏེ། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱི་མ་གྲུབ་པ་
ཡིན་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་དབང་དུ་མ་བྱས་པའི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་པ་དམ་བཅའ་ཡིན་པ་གཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་ངེས་གཟུང་སྨོས་
དགོས་ཞེ་ན། དེ་མི་དགོས་པར་ཐལ། ངེས་གཟུང་གི་ཁྱད་པར་མེད་པར་བསྒྲུབ་བྱ་
རྗོད་པ་དམ་བཅའོ་ཞེས་རྗོད་ན་ཡང་། །རིགས་གཅིག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་གྱི།
དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་རིགས་མི་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་
གཞན་དུ་རིགས་མི་གཅིག་པ་ལའང་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་ན། རྫ་བུམ་བྱའོ་ཞེས་སོགས་བསྒྲུབ་
བྱ་རྗོད་པ་ཀུན་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་རྟགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་བར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར་

བར་ཐལ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་དང་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་པ་ཙམ་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རིགས་པ་ཅན་པ་གཞན་དག་ལ་ཡང་། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ན། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་
གྲུབ་པ་ཞིག་བརྗོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་བསྟན་པ་དག་ཆོས་ཅན།
ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་
པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་གཞན་གྱི་རྩོད་ལན་འབྲེལ་མེད་དུ་བསྟན་པ་ནི། རིགས་སྒོའི་འགྲེལ་
བྱེད་ཁ་ཅིག་གིས། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། ཕྱོགས་ཚིག་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་
ལག་ཡིན་ཏེ། ལྟར་སྣང་དང་བཅས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དུས་སུ་རྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད་པ་དང་། དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་ངེས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་
ལན་ནི་ཆོས་ཅན། མཁས་པའི་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་ཡིན་ཏེ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་དོགས་

299

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་བསུས་ནས་ལན་འབྲེལ་མེད་བཏབ་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། ཇི་ལྟར་ལན་འདེབས་ཞེ་ན།
ལྟར་སྣང་བ་དང་བཅས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དུས་སུ་རྗོད་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཚིག་
སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འདི་ལྟར་ལྡོག་ཁྱབ་མི་གྲུབ་པ་དེ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་
རིགས་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་བརྗོད་བྱའི་དོན་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ཤུགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་བྱ།
དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཏན་ཚིགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་ལུགས་བཞག །གཞན་

ལུགས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་
གི་དཔེའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ། །
དང་པོ་ནི། འོ་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། སྒྲུབ་
བྱེད་བརྗོད་པའི་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པའི་དོན་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་
ཡིན་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བསྒྲུབ་བྱའི་

མཚན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་
མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། ངོ་བོ་ཁོ་ན་བསྟན་བྱ་བ། །རང་ཉིད་འདོད་དང་མ་བསལ་
བ། །ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། །འོ་ན། ངོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་བཞི་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་
ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་དེའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་དུ་ངོ་བོ་དང་
ཚིག་ཕྲད་དང་བདག་ཉིད་དང་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་བཞི་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་
ཡོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་
དང། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་མིན་པ་དང་། རྒོལ་བས་དོན་གྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ་འདོད་པ་

300

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་། རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་གཟུང་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། འདོད་པ། རང་ཉིད། མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། འདོད་ཡུལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་བསྟན། བསྒྲུབ་བྱ་མིན་ན་

ཧ་ཅང་ཐལ། ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་ཁེགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་
བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན།
དོན་ཡོད་དེ། རྒོལ་བས་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ན་ཡང་ཞེ་བས་འདོད་པས་ཁྱབ་པར་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་ཡོད་ཅེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མིག་

སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། འདུས་པ་སོགས་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་
ན། མིག་སོགས་བདག་གི་དོན་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །འོ་ན། རང་ཉིད་སྨོས་པ་དོན་མེད་
པར་ཐལ། འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་རྒོལ་བས་མི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་རྒོལ་བ་ལས་གཞན་གྱི་
འདོད་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབ་བྱ་”མིན1

་པ་བཟློག་ན་ཡང་། ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་འགྲེལ་
བར་བདག་ཉིད་ཅེས་པའི་སྒྲ་བཤད་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རྒོལ་བས་ཁས་
བླངས་པའི་ལུང་དོན་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པའི་གནས་ནི་

བཟློག་པ་དེའི་དོན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། འདོད་ན། འདི་ན་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་

1 [མ་ཕྱི། ༧ན༣ན། མིན སེར། ༣༢༧ན། ཡིན]

301

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
ནི་སྒྲས་བརྗོད་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ནས་ཆོས་དག་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་པར་

བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་གང་ལས་རྟོགས་ཞེ་ན། འདུས་བསགས་ཆོས་ཅན། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་ངག་ཏུ་མ་བརྗོད་ན་ཡང་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་རྟོགས་ནུས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་ནི་ཁྱོད་
འགོད་པའི་སྐབས་ལས་རྟོགས་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བསྒྲུབ་བྱར་བྱས་ན་
སྐྱོན་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་སྐྱོན་ཡང་
ཡོད་པར་ཐལ། བདག་དོན་བྱེད་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེ་དཔེ་ལ་
རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཇི་སྐད་དུ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། གཞན་དེ་བདག་
ལ་འདོད་ན། དེ་དཔེ་ལ་མ་གྲུབ་ཅེས་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །ཆོས་ཅན། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པ་དེར་ནི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་
གང་ཞིག །འདོད་ཡུལ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་གནོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

ནི། གལ་ཏེ་བདག་ཡོད་མེད་གང་ལ་རྩོད་པའི་སྐབས་སུ་བདག་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་
བཀོད་པ་དེའི་ཚེ་མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་ན། དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་
ཅི་མིན་བྲིས་པས། དེ་ལས་གཞན་དུ་མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་

ནོ་ཞེ་ན། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཁྱོད་སྔ་རྒོལ་གྱིས་བསྒྲུབ་པར་མི་འདོད་པའམ། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར་སྒྲུབ་པ་ལ་འབྲས་བུ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་སྤང་། འདོད་ཡུལ་མིན་པ་བཀག་པས་

302

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
འགལ་བ་མིན་པའོ། །དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་”འགོད1

་པའི་རིགས་པ་
འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རྒྱང་འཕེན་གྱི་གཉིས་བཅས་སྦྱོར་བ་ལ། ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་དང་། རྟགས་འགལ་བ་དག་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་བཅས་སྦྱོར་བ་ནི། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་
བུའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་གི་ཟླ་བཅས་ཡིན་ཏེ། ཨུཏྤལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩིག་
པ་བཞིན། ཞེས་པའོ། །ཅི་སྟེ་ཡང་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་
རུང་གི་ཟླ་བཅས་ཀྱི་སྤྱིར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་དེ་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་བུམ་གང་རུང་གི་ཟླ་བཅས་སུ་
གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་པ་དེ་ཉིད་བུམ་པ་ལས་དོན་གཞན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་
དང་། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་ཀྱང་གྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
བུམ་པ་འདི་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་གི་ཟླ་

བཅས་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་ཆོས་ཅན། མི་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པ་
ཡིན་ཏེ། བརྗོད་བྱས་སྟོང་པ་རྗོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྒྲ་དང་བུམ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་རྟོག་ན། བྱས་པའི་

རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་འཇིག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། སྒྲའི་བྱས་པ་བུམ་པ་ལ་མ་
གྲུབ། བུམ་པའི་བྱས་པ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲའི་བྱས་
པ་བུམ་པ་ལ་མ་གྲུབ། བུམ་པའི་བྱས་པ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

རྟགས་ལྟར་སྣང་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་པ་ཙམ་གྲུབ་པ་ཡིས་སྒྲ་ནི་མི་རྟག་པ་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་

1 [མ་ཕྱི། ༧བ༤ན། འགོད སེར། ༣༢༩ན། འགོག]

303

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་དོན་གཞན་ཡོད་པར་གྱུར་ན།
བུམ་པའང་སྤྱི་དོན་གཞན་དེ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ནའང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་དོན་
གཞན་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱི་དོན་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་ཆོས་
ཅན། བུམ་པ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲ་ཡིས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། ཆོས་ཅན། སྒྲས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་ན། བུམ་པ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པས་ཁྱབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་ལ་མ་འབྲེལ་བ་བཟློག་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཡིས་

ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པས་གཞན་བུམ་པ་དང་ནི་རྗེས་འགྲོ་མེད་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། མི་ལྡན་དང་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གཉིས་ལས་སྒྲས་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་
ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་གྲུབ་ཟིན་སྒྲུབ་པར་
ཐལ། མི་རྟག་པ་དེ་གློག་ལ་སོགས་པའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་

རྟག་པ་གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབ་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་སྤྱི་མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་
བའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་ཆོས་ཅན་སྒྲས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པས།
བུམ་པ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་སྐྱོན་ལྡན་པ་མིན་ཏེ། སྒྲས་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱིས་ཁྱད་
པར་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འདོད་ཡུལ་བསྒྲུབ་བྱར་བསྟན་པ་འདིས་ནི།
སྒྲའི་སྟེང་དུ་ཆོས་ཅན་གྱིས་ཆོས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་དང་། ཆོས་དག་གིས་ཆོས་ཅན་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པ་འགོག་པ་དག་ནི། རྟགས་འགལ་བ་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་
ཅན་སྒྲ་ལ་ཚོགས་པ་དེ་ལྟར་མི་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལ་ནི་

ཚོགས་པ་དོན་གཞན་དག་བསལ་བས་རྟགས་འགལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་སྒྲ་

304

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལ་ཚོགས་པ་དོན་གཞན་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པར་འདོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་འདིར་ཆོས་

མི་རྟག་པ་འབའ་ཞིག་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་རང་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་
པ་ལ་གསུམ། བསྟན། བཤད། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་
ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་དུ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ནི་སྒྲ་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ།
ཆོས་ཅན་གཅིག་ལ་བསྟན་བཅོས་ལས་ཆོས་རྣམས་དུ་མ་རྣམ་པར་བཞག་ཀྱང་། རྒོལ་
བ་བདག་ཉིད་ཀྱི་འདོད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞན་སྡེ་ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དགག །ཐུན་མོང་ལུང་
དོན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རྒོལ་
བས་བསྟན་བཅོས་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར། ལུང་དོན་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་
བས། ལུང་དོན་དེ་གཅིག་ལ་རབ་ཏུ་གནོད་ནའང་། གཏན་ཚིགས་དང་དམ་བཅའ་བ་
དག་འགལ་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ། །དང་
པོ་ནི། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ན་དྲི་རྟག་པ་སའི་ཡོན་ཏན་བཟློག་
པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་། གཏན་ཚིགས་འགལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་ལུང་
དོན་གཅིག་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར། དྲི་རྟག་པ་སའི་ཡོན་ཏན་བཀག་པས་རྟགས་འགལ་
བ་མིན་ཏེ། དེ་སྐབས་སུ་བབས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་པ་བཀག་
པས་ཀྱང་རྟགས་འགལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐབས་སུ་མ་བབ་པ་དེ་ནི་གཞན་སྒྲ་རྟག་

པ་ལའང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་འདིར་སྒྲ་རྟག་པ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་
ཅན་སྒྲ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར། དྲི་རྟག་པ་ས་ཡོན་སྐབས་སུ་མ་བབ་སྟེ། ཆོས་ཅན་

305

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དྲི་སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དྲི་རྟག་པ་ས་ཡོན་བཀག་པས་ཀྱང་
རྟགས་འགལ་བར་ཐལ། དྲི་རྟག་པ་ས་ཡོན་བཀག་པ་དེ་ལའང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་
གཅིག་ལ་གནོད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་ཆོས་ཅན་སྒྲའི་ཆོས་སོགས་ཡིན་པའི་

སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱིས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ལ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་
དཔག་འདོད་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རྗོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་སྒྲ་རྟག་
མི་རྟག་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་འགའ་ཡིས། སྔ་རྒོལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་
ལ་དཔག་འདོད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཞིང་། དཔག་འདོད་དེ་རྟོགས་པ་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་འགོག་
པའི་སྐབས་དེ་དག་གིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ནན་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་
ཁྱོད་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་འདི་འདོད་ཅེས་པ་ཆོས་ཅན། མི་འཐད་དོ། གསལ་བར་དབང་ཕྱུག་ངན་པའི་སྤྱོད་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན་སྒྲའི་ཆོས་ཡིན་པ་

ཆོས་ཅན། སྔ་རྒོལ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་དཔག་འདོད་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་
འབྲས་བུའི་རྟགས་ཅན་མིན་པར་བརྗོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པ་ཡིས། རྟགས་
ཡང་དག་ཡིན་པ་ལ་གནོད་པར་གྱུར་བའི་ཕྱིར། གཞན་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་
ནམ་ཡོན་གྱི་དོན་ལ་གནོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་གནོད་དེ་མི་གནོད་པར་ཐལ། རྟག་
པ་ནམ་ཡོན་མེད་ན་ཁྱོད་མི་འབྱུང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་ལུང་གིས་མི་གནོད། ལུང་གིས་

གནོད་པའི་ཡུལ་ངོས་གཟུང་། རྩོད་པ་སྤོང་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་
རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལུང་གིས་མི་གནོད་དེ། ལུང་ལ་ལྟོས་པ་
མེད་པར་རང་ཡུལ་གྲུབ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཇལ་བ་

306

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དེའི་ཚེ་བསྟན་བཅོས་ཁས་ལེན་པ་ལ་ལྟོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་མི་

རྟག་པ་དེ་ནི་དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པ་དེའི་ཚེ་ལུང་ཁས་མ་བླངས་ན། རྒོལ་བའི་རྩོད་པ་དོར་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་
ན། དེའི་ཚེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཆོས་ཅན། ལུང་དང་འགལ་བ་ཁས་
བླངས་ན་རྩོད་པ་དོར་བ་མིན་པར་ཐལ། ལུང་ཁས་བླངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དངོས་
སྟོབས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པ་དེའི་ཚེ་ལུང་ཁས་བླངས་པ་ཡོད་ཀྱང་། གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཡན་
ལག་མིན་ཏེ། དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པ་འདི་ནི་ལུང་ཁས་ལེན་པའི་ཐབས་ཙམ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ཁས་ལེན་པའི་དུས་གང་ཞེ་ན། ཤིན་ལྐོག་ལ་དཔྱོད་པ་དེའི་

ཚེ་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་ནི་གནོད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡུལ་དང་པོ་གཉིས་ལ་དཔྱད་

པ་རྣམ་པར་དག་པ་ན། ཤིན་ལྐོག་ལ་དཔྱོད་པ་དེ་ནི་བསྟན་བཅོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་
པར་འདོད་པའི་དུས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་དེས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ལུང་དེ་དང་ནི་

འགལ་བར་སེམས་ན་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱའི་གནས་
གསུམ་པར་ནི་འཕོ་བ་ན། བསྟན་བཅོས་ཁས་ལེན་པར་རིགས་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ།
ལུང་མ་གཏོགས་པ་ཤིན་ལྐོག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ལུང་ཁས་ལེན་
པ་དེར་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་ནི་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ལ་གནོད་པ་ཉིད་རྟགས་ཡང་
དག་ཡིན་པ་སྤང་བར་བྱའི། འབྲེལ་མེད་གཞན་ལ་གནོད་པས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་
པ་སྤང་བར་བྱ་བ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་དོན་ལ་
དཔྱོད་པ་ཀུན་ལ་བསྟན་བཅོས་དག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་གཟུང་དགོས་ཞེས་པའི་ལུགས་འདི།

307

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
རིགས་པ་གང་གིས་བྱས་ཏེ་མ་བྱས་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་ན་དེ་ནི་གྲུབ་མཐའ་ཁས་ལེན་པ་
མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས། དུ་བས་མེ་ནི་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེས་ལུང་ཁས་ལེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེ་བོ་དེ་འབྲེལ་མེད་རེང་བུར་སྐྱེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། ལུང་ཁས་བླངས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ཁས་མ་བླངས་པའི་ཉེས་པ་མ་
མཐོང་བའི་ཕྱིར། ལུང་དོན་ལ་དཔྱོད་པ་ཀུན་ལ་ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ཞེས་པའི་གྲུབ་མཐའ་མི་བཟོད་པའི་གདོན་དང་འདྲ་བ་འདི་ནི། ཀྱེ་མ་སུ་ཡིས་བགོས་
པ་ཡིན་ཞེས་དཔྱས་པར་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། ལུང་དོན་བཀག་པ་རྟགས་ཀྱི་ཉེས་པ་མིན། ལུང་དོན་
བཀག་པ་རྒོལ་བའི་ཉེས་པ་མིན། ལུང་དོན་བཀག་པ་པས་འགལ་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་
བའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་མཐུན་དཔེ་ལ་བསྟན་བཅོས་ཀུན་གྱིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་
གཅིག་ཉིད་ལ་ཁྱབ་པར་བསྟན་པ། སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རྟགས་ཡང་
དག་ཡིན་ན། ལུང་དོན་ཀུན་གྱིས་མཐུན་དཔེའི་སྟེང་དུ་ཁྱབ་པ་བསྟན་དགོས་སོ་ཞེས་
པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། མི་འཐད་དེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལས་འདས་པའི་ལུགས་ངན་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ནི་མ་གྲུབ་
པས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་མ་གྲུབ་པར་ནི་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟག་པ་
ནམ་ཡོད་མ་གྲུབ་ཀྱང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་ཀྱང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་
སྐྱོན་ལྡན་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་གནོད་ཀྱང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་
དག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཆོས་ཅན་གྱི་ཆོས་མ་ལུས་པས།

308

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མཐུན་དཔེའི་སྟེང་དུ་ཁྱབ་པ་བསྟན་པ་དགོས་སོ་ཞེ་ན། དེ་མི་དགོས་པར་ཐལ། ཆོས་
ཅན་གྱི་ཆོས་ནི་མ་ལུས་པས་མཐུན་དཔེའི་སྟེང་དུ། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་པ་མེད་པ་ཁོ་
ནར་ནི་སྐྱེ་བོས་ཚིག་དང་དུད་སོགས་ལས། སེམས་ལྡན་དང་མེ་སོགས་རྗེས་སུ་དཔོག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་དཔོག་ན། རང་བཞིན་མི་རྟག་པ་དག་སྒྲུབ་པར་
བྱེད་པའི་དོན་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་འགའ་ཡི་སྨྲ་བ་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་
པས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ལྡོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
ཆོས་གང་ཞིག །མི་རྟག་པ་དང་འབྲེལ་བ་མི་འཁྲུལ་བས་སོ། །དུ་བ་ཆོས་ཅན། དུ་ལྡན་
གྱི་ལ་ལ་མེ་མེད་པ་ལ་གནོད་པས། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་རྒྱུ་མེད་དག་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ལྡོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །མེ་ལ་མི་འཁྲུལ་

བའི་ཕྱིར། བྱས་པ་དེ་ལུང་དོན་ལ་གནོད་བྱེད་ཡིན་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མོད། དེ་
ལས་བསྒྲུབ་བྱ་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཞེ་ན། གཏན་ཚིགས་བྱས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རྒོལ་
གཞན་དག་ཁྱོད་ལས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཇི་ལྟར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡིན་

པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །འདོད་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་མི་
རྟག་པ་དང་མེད་ན་མི་འབྱུང་བར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། བྱས་པ་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་མིན་ནའང་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་བྱས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་པས། རྒོལ་བ་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་རྒོལ་བ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་དེ་གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཉེས་པས་བསྟན་བཅོས་ལ་
གནོད་བྱེད་དུ་ནི་བྱས་པ་དེ་གསར་དུ་སྐྱེས་པ་མིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་
བརྗོད་པ་འདིར་ཉེས་པ་ཅི་བྱས་ཏེ་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཏན་ཚིགས་བྱས་པ་དེ་

309

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་དམ་མ་བརྗོད་ཀྱང་། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། མ་བརྟགས་པར་གནོད་བྱེད་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། མ་
བརྟགས་པར་བྱས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་པས་ཅེས་ན་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་

ཐལ། བྱས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་པས་མི་རིགས་པ་བྱེད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་
གནོད་བྱེད་དུ་མ་བརྗོད་ན་བྱས་པ་དེ་ཅི་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་པ་མིན་ནམ་སྟེ་
གནོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མིག་གིས་གཟུང་བྱ་རྟགས་

སུ་འགོད་པའི་རྒོལ་བ་སྐྱོན་ཅན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་སུ་བཀོད་དམ་མ་བཀོད་ཀྱང་རུང་། མིག་གིས་གཟུང་བྱ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པར་ཁས་བླངས་ན་དོན་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་
བརྗོད་པས་རྒོལ་བ་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་གཞན་དག་ལ་རང་
གི་འདོད་ཡུལ་ཉིད་ནི་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་
རྒོལ་ཆོས་ཅན། བྱས་པས་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་པ་འདིར་རྒོལ་བ་སྐྱོན་ཅན་མ་
ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ལ་ལར་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལྟ་བུ་འགའ་
རིགས་པ་མིན་པ་བཀག་པས་ན། རིགས་པར་སྨྲ་བ་གཞན་པ་དག་ཀྱང་འགོག་པར་
བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆོས་ཅན། མི་འཐད་དེ། རྒྱལ་རིགས་ངན་པའི་ཆོས་ལུགས་དང་
མཚུངས་པ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཀུན་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་འདི་ཉམས་པར་འགྱུར་པར་ཐལ། ལུང་དོན་ཀུན་དང་བསྒྲུབ་བྱར་མཚུངས་
པར་བྱས་ནས་ནི། སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བརྗོད་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །མཉན་

310

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པ་གཉིས་མི་འགལ་བར་ཐལ། བྱས་པས་སྒྲ་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་པ་དང་། སྒྲ་མི་

རྟག་པར་འགྲུབ་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་གཅིག་ཆོས་ཅན། དངོས་སུ་འགལ་
བའི་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་ངེས་པ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོད་ལ་རྟག་མི་

རྟག་འགལ་བ་དག་གཞི་མཐུན་དུ་འདུ་བ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།
རྟག་པ་ནམ་ཡོན་བཀག་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འགྲུབ་པ་མི་འགལ་ཏེ། རྟག་པ་
ནམ་ཡོན་མིན་པ་དང་མི་རྟག་པ་འདིར་ནི། རྟག་མི་རྟག་དེ་འདྲ་བའི་འགལ་བ་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟག་མི་རྟག་འབྲེལ་བ་མེད་ཀྱང་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་བཀག་ན། སྒྲ་མི་

རྟག་པ་ལ་གནོད་དེ། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་མིན་པ་དང་མི་རྟག་པ་དེ་དག་གནོད་བྱ་གནོད་
བྱེད་མིན་ཡང་། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་བཀག་ན་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་བསླད་པར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ལུང་དོན་ལ་གནོད་པས། སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་དེ་སྒྲ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་དེས་ན་དེ་ཉིད་ལ་གནོད་ན་
རྟགས་འགལ་བར་འགྱུར་གྱི། གཞན་ལ་གནོད་པས་རྟགས་འགལ་བ་མིན་ནོ་ཞེ་ན།
བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
འགལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་གནོད་ཀྱང་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་འགྲུབ་པ་ལ་
མི་གནོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྟགས་ཀུན་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ལྟོས་ནས་སྐྱོན་ཅན་དང་
ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་དཔྱད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟག་པ་ནམ་ཡོན་མེད་ན་བསྒྲུབ་
བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་འདིར་རྟོགས་པ་མེད་ཀྱི། རྟག་པ་

311

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ནམ་ཡོན་ལ་གནོད་བྱས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་གནོད་པ་འདིར་ནི། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལ་
གནོད་པ་འབའ་ཞིག་སྐྱོན་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་ན་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་གིས་དྲི་རྟག་པ་ས་
ཡོན་ལ་གནོད་པས་ཀྱང་རྟགས་འགལ་བར་ཐལ། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལ་གནོད་པ་དེ་ནི། གཞན་རྩོལ་བྱུང་གིས་དྲི་རྟག་པ་ས་ཡོན་ལ་གནོད་པ་བྱས་པ་ལའང་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཐུན་མོང་ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས།

འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རང་གཞན་གྱི་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྒོལ་བས་བསྟན་བཅོས་
ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར། བསྟན་བཅོས་ལས་མཐོང་བ་མ་ལུས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བརྗོད་པ་དམ་བཅར་ཐལ་བ། རང་སྒྲ་
སྨོས་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་ལས་བཤད་པའི་དཔེ་དང་
གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་པ་སྨྲ་བ་ཆོས་ཅན། དམ་བཅའ་བར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར་བར་

ཐལ། བསྒྲུབ་བྱ་རྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཉིད་དུ་བརྗོད་པའི་དཔེ་
རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅད་པའི་ཕྱིར་
དུ། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་ཁོ་ན་དང་རིགས་སྒོར་འདོད་པ་སྨོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ། ཁོ་ན་དང་འདོད་པའི་ཚིག་ལས་ལྡོག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
བསྒྲུབ་བྱར་རིགས་པས་ཐོབ་པ་ནི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མིན་ཏེ། རྒོལ་
བས་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་གཞན་རྟག་པ་ནམ་ཡོན་ཡང་ཆོས་
ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་
དེའི་ཚེ། ཆོས་ཅན། བྱས་པ་དེས་ཁྱོད་ལ་གནོད་པས་རྟགས་ཅི་ཞིག་འགལ་ཏེ་མི་

312

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

འགལ་བར་ཐལ། ཁྱོད་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཐལ་བ་དགོད།
སྐྱོན་སྤོང་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་སྒྲ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལས་

ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅད་པའི་

ཕྱིར་དུ་སྨོས་པ་གང་ཞིག །ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཕྱོགས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་དུ་སྨོས་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། བསྟན་བཅོས་ལ་འདོད་པས་འཇུག་པའི་དོན་དུ་སྨོས་པ་
དགག །གྲགས་པ་ཆོས་ཅན་དུ་གཟུང་བའི་དོན་དུ་སྨོས་པ་དགག །ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་
བྱ་མིན་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་སྨོས་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། དོན་མེད་དུ་མི་

འགྱུར་ཏེ། བསྟན་བཅོས་ལ་འདོད་པས་འཇུག་པའི་དོན་དུ་རང་སྒྲ་སྨོས་སོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་དབང་རྣོན་བསྟན་བཅོས་ལ་འདོད་པས་མི་འཇུག་གམ་
སྙམ་པའི་དོགས་པ་འདི་སེལ་དགོས་པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བ་
དབང་རྣོན་དེ་ནི་ལུང་དོན་ཚད་མས་བཀག་པ་མེད་ན་ལུང་འཛིན་པ་གང་གིས་ཀྱང་

བཟློག་པར་མི་ནུས་ལ། གལ་ཏེ་ལུང་དོན་ཚད་མས་བཀག་ན་ཡང་། རང་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་
ལས་གང་གིས་ལུང་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་
དབང་རྟུལ་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་དོན་དུ་རང་སྒྲ་སྨོས་མི་དགོས་པར་ཐལ།
རྒོལ་བ་དབང་རྟུལ་དེ་དག་སྔར་ཡང་གྲུབ་མཐའ་ནི་རང་གི་འདོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཛིན་
ཅིང་། དེ་ནི་ཕྱིས་ཀྱང་ཇི་ཞིག་ལྟར་བསྟན་བཅོས་གཞན་འཛིན་པ་ནི་ཅིས་མི་ཐོབ་སྟེ་
ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་རང་ལའང་རང་སྒྲ་སྨོས་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་

313

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ནི། རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་མཛད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་
དེ། ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར། སེལ་
ནུས་ཏེ། ལུང་དོན་ལ་གནོད་པས་འདོད་ཡུལ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། ལུང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པ་དང་། ལུང་དོན་ལ་གནོད་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་བསྟན་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། རང་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་དག་ཆོས་
ཅན་དུ་ཡོངས་སུ་སྤངས་ནས། རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་ཆོས་ཅན་དག་ནི་གཟུང་བའི་དོན་
དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བརྗོད་ཅེས་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་ནི་ཟེར་

རོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་ལ་དཔྱད་པ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱིས་ནི། རྒོལ་
ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་རྟེན་ཆོས་ཅན་ནི་གྲུབ་པར་གྱུར་ཏེ། རང་རང་
གི་འདོད་པས་བརྟགས་པའི་ཆོས་ཅན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་དངོས་པོ་
རྣམས་ལ་རྩོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། གྲུབ་ཟིན་ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པར་རྟོགས་པའི་དོན་
དུ་སྨོས་པ་དགག །མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་སྨོས་པ་
དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཅི་སྟེ། ཆོས་ཅན་གྲུབ་པར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་

པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་རང་སྒྲ་བརྗོད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་བསྟན་པ་
ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད་ཀྱིས། གྲུབ་ཟིན་པའི་ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པ་དེ་རྟོགས་ཏེ།
གྲུབ་ཟིན་པ་དང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་ནི་བསྟན་པ་དག་ནི་བསྒྲུབ་བྱར་དོགས་པ་
ཡོད་པ་ཡིན་ན། དེ་གཅད་ཕྱིར་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འབྲས་

314

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
བུ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཕྱོགས་སྐྱོན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཚུལ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་
ནོ། །དང་པོ་ནི། མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཡན་གར་བ་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་

དོན་དུ་རང་སྒྲ་སྨོས་སོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། སློབ་དཔོན་གྱིས་རྗེས་སུ་དཔག་
པ་ཚོགས་སྤྱིའི་ནི་ཡུལ་ཅན་ཉིད་དུ་བཤད་པས་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཉིད་ཡན་གར་
བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པར་རྟོགས་ནུས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་འདྲ། བསྒྲུབ་བྱའི་
མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ནི། མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཡན་གར་བ་བསྒྲུབ་བྱ་
མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ། རང་ཉིད་ཅེས་དེ་སྐད་མ་བསྟན་ཀྱང་། ཕྱོགས་ཡང་
དག་གི་མཚན་ཉིད་འགྲུབ་པ་ལ་འགལ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་མ་
གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཡན་གར་བ་བསྒྲུབ་བྱར་བྱས་ན། དེ་ལས་སྐྱོན་ཅིར་འགྱུར་དྲིས་
པས། དེ་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་བྱས་པས། རྟགས་
ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་
ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་འདི་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་
སྐྱོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་དཔེ་དེ་དག་གི་སྐྱོན་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་
སྟེ། ཡན་ལག་ཕྱི་མ་རྟགས་དཔེ་ལ་ལྟོས་པའི་སྐྱོན་ཕྱོགས་སྐྱོན་དུ་འདོད་པ་མིན་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་འགྲུབ་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་
ལྟ་ནའང་གཏན་ཚིགས་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཀྱི་
སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱོགས་འགྲུབ་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འོ་ན། ཕྱོགས་སྐྱོན་གང་ཞེ་ན། སྒྲ་མཉན་བྱར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཟུང་ནས།

315

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འདོད་ཀྱི། གཞན་རྟགས་སྐྱོན་
མིན་ཏེ། དམ་བཅའ་དེ་ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མངོན་
སུམ་དང་འགལ་བ་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པར་དམ་བཅས་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། རྟགས་དཔེའི་སྐྱོན་དེ་
ཕྱོགས་སྐྱོན་མིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་དཔེའི་སྐྱོན་དེ་
ཕྱོགས་སྐྱོན་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། རྟགས་དཔེའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་
བྱ་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འཆད་དགོས་པ་གང་ཞིག །རྒྱུ་རྟགས་དཔེ་
སོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་སེལ་བ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར། མ་ཁྱབ་པ་དང་ལྡོག་པ་ཁྱབ་ཆེས་པ་དག་ནི་སྤང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཚིག་གང་གིས་མ་ཁྱབ་པ་དང་ཁྱབ་ཆེས་པ་སེལ་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་རང་ཉིད་ཚིག་ཕྲད་ངོ་བོའི་སྒྲ་མ་བསལ་བ་དང་བཅས་པ་དག་
ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་ལྡོག་པ་ཁྱབ་ཆེས་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
རྒོལ་བས་མི་འདོད་པའི་ལུང་དོན་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་དང་། ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པ་དང་། ཚད་མས་བསལ་བ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་སེལ་བའི་

ཕྱིར། དེའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་འདོད་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མ་ཁྱབ་པ་

སེལ་བར་བྱེད་དེ། ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་། ཞེ་བས་འདོད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་

པ་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ལོག་རྟོག་རྒྱས་པར་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེ་
ལྟར་བསྟན་གྱི། མདོར་བསྡུ་ན། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་། རྒོལ་བ་རྟོག་ལྡན་གྱིས་
བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་

316

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཡིན་ཏེ། དེའི་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་། རྒོལ་བ་
རྟོག་ལྡན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་དེ་ལ། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་ངམ་ཞེ་ན། ཚང་སྟེ། ཚད་མས་བསལ་བ་སོགས་དེ་རྣམས་ལ་ནི། ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་

ཉིད་དེ་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མས་བསལ་བ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་ཕྱིར་
དང་། ལྷག་མ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་སོགས་བཞི་ལ། ཕྱོགས་གྱི་མཚན་ཉིད་རྒོལ་བ་
རྟོག་ལྡན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་ངེས་གཟུང་སྨོས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ།
རང་ཉིད་དང་འདོད་པའི་ཚིག་གིས་ངེས་གཟུང་གི་དོན་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་
ལས་བཏུས་སུ། བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་རང་ཉིད་དང་འདོད་
པ་བརྗོད་པ་ཆོས་ཅན། བསྟན་བྱ་བ་དང་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་སུ་མ་འབྲེལ་ན་ཡང་།
ངེས་གཟུང་གི་དོན་རྟོགས་ནུས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་རང་ཉིད་འདོད་པར་གྱུར་པ་ཕྱོགས་
ཡིན་ཞེས་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། ངེས་གཟུང་གི་དོན་མི་
རྟོགས་ཏེ། བྱེད་པའི་མཐའ་བསྟན་བྱ་བ་དང་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་སུ་འབྲེལ་བའི་རང་

ཉིད་འདོད་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་བཤད་པ་ཆོས་
ཅན། དོན་ཡོད་དེ། དུས་གཞན་མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་རུང་གི་དཔེ་རྟགས་
མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅད་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཚིག་ཟུར་གྱིས་རང་ཉིད་དང་འདོད་
ཚིག་ཆོས་ཅན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་པར་ཐལ། རང་
ཉིད་འདོད་པར་གྱུར་པ་ཕྱོགས་ཡིན་ཞེས་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་ལས་
བཏུས་སུ་འདོད་པའི་སྐད་ཀྱི་བྱིངས་ལ་རྐྱེན་བྱིན་པས། འདོད་པར་གྱུར་པ་ཞེས་པའི་

317

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཚིག་འདིར་ནི་ཆོས་ཅན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་པའི་
ཡན་ལག་མིན་ཏེ། བསྟན་བྱ་བ་དང་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་སུ་འབྲེལ་བའི་འདོད་ཚིག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། རིགས་སྒོར་ཡང་ངེས་གཟུང་སྨོས་དགོས་སོ་ཞེ་ན། རིགས་

སྒོའི་འདོད་པར་གྱུར་པའི་ཚིག་དེ་ཡིས་ནི་ཆོས་ཅན། གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་འགོག་སྟེ། དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་ཀྱི་ཡན་ལག་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་བསྡུ་བ་ནི། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། བསྟན་བཅོས་ལ་འདོད་
པས་འཇུག་པ་སོགས་སྟོན་བྱེད་དུ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་དག་རྗོད་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན། ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱི་འདོད་པ་བསྒྲུབ་བྱར་སྟོན་ཏེ། བསྟན་བཅོས་ཀུན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རྒོལ་བ་དེ་འདོད་པ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བས་མི་འདོད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་
མཁན་པོའི་འདོད་པ་ལ་ཡང་གནོད་པ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་དང་གཏན་
ཚིགས་སྐྱོན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་གནོད་ཀྱང་ཇི་ལྟར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་
གནོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༼མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།༽
༈ གསུམ་པ་མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ། །དང་
པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པ་དེ་ཡང་། མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མ་ནི་དག་གིས་བཀག་པ་མེད་པ་ཞིག་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། ཚད་མས་བསལ་བ་
གཏན་ཚིགས་འཇུག་པའི་རྟེན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དོན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་

318

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
དག་ཡིན་ན། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་། ཕྱི་རྒོལ་ཐེ་ཚོམ་དང་ལྡན་པའི་ཚོགས་དོན་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གནོད་བྱེད་ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་ངེས་ན། གནོད་བྱེད་
ཚད་མ་བཞིར་བཤད་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་
གནོད་པའི་ཚད་མ་དེ་ནི་རྣམ་པ་བཞིར་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། གནོད་བྱེད་ཚད་མ་ལ་མངོན་
སུམ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ཡིས་སོ། །ཡིད་ཆེས་དང་གྲགས་
པའི་ཚད་མ་དེ་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན། དེའི་རྟེན་འབྲེལ་རང་མ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
རྗེས་དཔག་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པའི་ཡིད་ཆེས་པའི་ཚིག་ཆོས་
ཅན། རང་གི་བརྗོད་བྱའི་འབྲས་བུར་ཁས་ལེན་པའི་ངོར། རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་
འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། དེའི་ངོར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་བུའི་

ཚུལ་གསུམ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་བའི་ཕྱིར། འགྲོ་བ་ལ་གྲགས་པ་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་
པ་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་
ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་
ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སེལ་བྱེད་གང་གིས་མ་བསལ་བ། ཆོས་ཅན་གང་ལ་མ་
བསལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཡིད་ཆེས། གྲགས་པ། མངོན་སུམ་གྱི་མ་བསལ་བ་
རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུང་གནོད་གེགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ།
ཚད་མར་གྱུར་བའི་ལུང་ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ། ལུང་གིས་གནོད་པའི་ཡུལ་ངོས་
གཟུང་བའོ། །

319

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དང་པོ་ནི། ཡིད་ཆེས་པ་དང་དེའི་ཚིག་དེ་གང་ཞེ་ན། རྒོལ་བ་བདག་དང་
གཞན་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོ་ཆོས་ཅན། ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་ཡང་དག་པར་
ངེས་པ་དང་ལྡན་པ་བརྗོད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། རང་གི་ཚིག་དང་བསྟན་བཅོས་ཆོས་ཅན། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་ཡིད་ཆེས་ཞེས་སེལ་བྱེད་གཅིག་ཏུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། ཡིད་ཆེས་པའི་ཚིག་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་སེལ་བྱེད་གཅིག་ཏུ་

བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཇི་ལྟར་རྒོལ་བ་བདག་གི་ཚིག་ནི་ཚད་མ་མིན་

ན་གཞན་ལ་དོན་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་ཚིག་ནི་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ།

བསྟན་བཅོས་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པ་ལ་མི་རྟེན་ན། བསྟན་བཅོས་དེར་གྲགས་པའི་དོན་
ཤིན་ལྐོག་ལ་དཔྱོད་པ་ཡང་མི་རུང་ངོ་ཞེས་མཚུངས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བསྟན་
བཅོས་འདི་རང་གི་ཚིག་དང་ལྷན་ཅིག་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྐབས་ཀྱི་
རྟེན་ཤིན་ལྐོག་ཉིད་ལ་བསྟན་བཅོས་དེ་ལས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་གནོད་བྱེད་དང་སྒྲུབ་
བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་འདི་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་ཚིག་དང་
བསྟན་བཅོས་འདི་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་ཁྱོད་ལ་རང་འགལ་གྱི་དཔེ་དག་ཀྱང་མཚུངས་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་པ་
ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་རང་འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་གནོད་བྱེད་ཡིན་

པ་དེས་ནའོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ། །ཞེས་
པའི་ཚིག་དེ་རང་ཚིག་དང་བསྟན་བཅོས་དང་འགལ་བ་གཉིས་ཀའི་དཔེར་རུང་སྟེ།
ཚད་མ་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་མིན་ན། བསྟན་བཅོས་དང་རང་ཚིག་ཚད་མར་མི་རུང་བའི་

ཕྱིར་རོ། །

320

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན། ལུང་དང་
འགལ་བའི་དཔེར་མི་རུང་བར་ཐལ། བརྗོད་བྱའི་ལྡོག་ཕྱོགས་འགྲུབ་པ་ལུང་ལ་མི་

ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་གི་ཚིག་དང་འགལ་བ་ལ་རྣམ་པ་གསལ་བའི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ངག་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་གང་ཞིག །བརྗོད་བྱའི་ལྡོག་
ཕྱོགས་འགྲུབ་པ་ལུང་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ལུང་དང་འགལ་བའི་རྣམ་པ་
གསལ་བའི་དཔེ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་དང་འགལ་བ་ལ་ཕྱོགས་ཙམ་མཚོན་ནས་བསྟན་
པའི་དཔེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུང་དང་འགལ་བའི་རྣམ་པ་གསལ་བའི་དཔེ་གང་ཞེ་ན།
དཀར་པོའི་ཆོས་ནི་མ་འོངས་པ་ན་བདེ་བ་མི་འགྲུབ་ཅེས་བྱ་བ་ཆོས་ཅན། ལུང་དང་
འགལ་བ་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསལ་བའི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ལུང་ཁོ་ནས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་
སྟེང་དུ་ལུང་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཆོས་ཅན་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ལ་ལུང་གི་མི་

གནོད། ཆོས་ཅན་ལུང་གིས་གྲུབ་པ་ལ་ལུང་གིས་གནོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན་
དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ལ་ཡང་ལུང་གིས་གནོད་པར་ཐལ། ལུང་དེ་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་གནོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལུང་དེ་ལ་བརྟེན་པ་
མིན་པའི་དངོས་པོ་སྒྲ་ལ། སྤྱོད་པ་པས་སྔར་སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ནས་ཕྱིས་ཚད་
མས་མ་གྲུབ་བཞིན་དུ། བསྟན་བཅོས་དང་འགལ་བ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བརྗོད་ན་ཡང་
གནོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ཕན་ཚུན་གེགས་བྱེད་ཙམ་དུ་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་དམ་བཅའ་འགལ་བ་ནུས་པ་མཚུངས་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། ངའི་མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པའི་རང་གི་ཚིག་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་སྤྱོད་

321

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་བས་སྔར་སྒྲ་རྟག་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མར་ཁས་བླངས་ནས། ཕྱིས་ཚད་མས་
མ་གྲུབ་བཞིན་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཁས་བླངས་པ་དེའི་ཚེ་སྒྲ་རྟག་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་
དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ལ་གནོད་བྱེད་མིན་ཏེ། སྤྱོད་པ་བའི་

རང་ཚིག་འགལ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚུངས་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་དམ་བཅས་པས། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་དེ་དག་ལས། ཚད་མས་གྲུབ་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་
བཅས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གཞན་སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་
ཏེ། སྒྲ་རྟག་པའི་ལྡོག་ཕྱོགས་དངོས་སུ་དམ་བཅས་པ་གང་ཞིག །རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་
ཡོད་པའི་དམ་བཅའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་པར་སྒྲ་རྟག་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་
ཀྱིས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ལ་གནོད་ན། སྒྲ་རྟག་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཆོས་
ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ལ་མི་གནོད་པར་ཐལ། རྒྱབ་རྟེན་རིགས་པ་དང་
བྲལ་བའི་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་དམ་བཅའ་དང་ནུས་པ་མཚུངས་པའི་དམ་བཅའ་གང་
ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་དོན་ཅན་གྱི་རྗེས་དཔག་ལ་ནི་ཇི་ལྟར་གནོད་དེ་
མི་གནོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་ནི་སྔར་ཉིད་རྣམ་པར་བཟློག་ཟིན་

པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། གང་ལ་ལུང་གིས་གནོད་ཅེ་ན། ལུང་ཁས་བླངས་ནས་
དཔྱོད་པའི་དཀར་པོའི་ཆོས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བདེ་བ་མི་སྟེར་བར་དམ་བཅས་པ་
ལ། ལུང་གིས་གནོད་པའི་སྐྱོན་འདི་འདོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱིས་བདེ་བ་སྟེར་བར་ལུང་གིས་

གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཁས་བླངས་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རྗེས་

322

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དཔག་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་མིན་ཏེ། རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་

དོན་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་། ཡིད་ཆེས་རྗེས་
དཔག་རྗེས་དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཡིད་ཆེས་རྗེས་
དཔག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་པར་

རྗེས་དཔག་གི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ། རྗེས་དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་
བྱས་པ་ཡིན་ན། སེལ་བྱེད་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ཆོས་ཅན། འབྲས་
རང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཀྱང་། བསྟན་དགོས་པ་ཧ་ཅང་ཐལ་ཆེས་པ་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་རྗེས་
དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།
འབྲས་རང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་ལས་
ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་ལ་དོན་མེད་དེ། རྗེས་དཔག་གི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིད་

ཆེས་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་ལས་ལོགས་ཤིག་ཏུ་བྱས་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། འོ་ན། རིགས་སྒོར། རང་ཚིག་བསྟན་བཅོས་ལས་ཐ་
དད་དུ་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རིགས་སྒོར་རང་གི་ཚིག་ཀྱང་བསྟན་
བཅོས་ལས་ཐ་དད་པར་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཚིག་ཙམ་རྗོད་པར་རང་འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་གེགས་བྱེད་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒོལ་
བ་དེ་ཡིས་བསྟན་བཅོས་ཚད་མར་ནི་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་ན། དངོས་པོ་ཀུན་ལ་ལུང་
གནོད་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་ལུང་དེ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བས་མི་འདོད་ནའང་གནོད་
བྱེད་ཡིན་ནམ་ཅི་སྟེ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་བྱེད་ཡིན་པའི་

323

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། བསྟན་བཅོས་དང་འགལ་ན་རྒོལ་བའི་རང་ཚིག་འགལ་བ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རང་ཚིག་དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་རང་འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་དུ་ཐ་དད་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེའི་

ཕྱིར། ལུང་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་བུའི་འདོད་པས་ཚད་མར་བྱས་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། རང་གི་ཚིག་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པས་ཚད་མར་བྱས་
པ་འདི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་དོན་དག་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་བསྟན་བཅོས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་དོར་ནའང་ཉེས་པ་མེད་དེ། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དེས་ནའོ། །ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་དག་ཆོས་ཅན། བསྟན་བཅོས་ནི་ཚད་མར་
མི་འདོད་ན་ཁྱོད་ལ་དཔྱོད་པ་ཉིད་མི་འཇུག་སྟེ། ཁྱོད་ལུང་ཁོ་ནས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་ལུང་ངོས་གཟུང་བ་ནི། འོ་ན། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་
གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ལུང་གང་ཡང་རུང་བ་ཁས་བླང་བར་བྱ་འམ་ཞེ་ན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
ལུང་འདི་ལ་བརྟག་པ་བྱས་ན་ཕལ་ཆེར་ནི་ནང་འགལ་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
འདི་ལྟ་སྟེ། ཆགས་སོགས་ཆོས་མིན་པའི་རྩ་བ་དང་། ཁྲུས་ཀྱིས་ཆོས་མིན་སྡིག་པ་རྩ་

བ་ནས་དག་པར་འགྱུར་བ་རྗོད་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འོ་ན། ལུང་ཇི་ལྟ་བུ་ཤིན་ལྐོག་
གི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཞེ་ན། མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར་དག་ལ་རིགས་པས་གྲུབ་

པ་དང་། མ་མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་རང་ཚིག་གིས་གནོད་པ་མེད་པའི་བསྟན་
བཅོས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིན་ལྐོག་ལ་དཔྱོད་པ་འཇུག་
པར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོད་ཤིན་ལྐོག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གྲགས་པས་མ་བསལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་ལྔ། བརྗོད་རུང་

324

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གྲགས་པ་ཡིན་པར་བསྟན། བརྗོད་རུང་གནོད་བྱེད་ཡིན་པར་བསྟན། བརྗོད་རུང་
གྲགས་པར་སློབ་དཔོན་བཞེད། མདོའི་ཚིག་གི་དགོངས་པ་བཤད། གྲགས་པ་ལོགས་སུ་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་གྲགས་པས་མ་

བསལ་བ་དགོས་ན། གྲགས་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུའི་འདོད་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་
བའི་འདོད་རྒྱལ་བའི་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཁྱོད་ཀྱིས་བརྗོད་དུ་
རུང་བར་སྐྱེ་བོ་རྣམས་འདོད་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་ཐམས་ཅད་
བརྗོད་དུ་རུང་བ་ལ་གནོད་པ་མེད་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་

རུང་བ་ཉིད་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་བཀག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ལས་
ནི་སྐྱེས་པའི་ཆོས་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་ཆོས་ཅན། གྲགས་པའི་སྒྲ་
ཡིས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
བརྗོད་རུང་གིས་བརྗོད་མི་རུང་ལ་གནོད་མོད། སྒྲ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་མཉན་
བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཇི་ལྟར་གནོད་ཅེ་ན། སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
འཇལ་བྱེད་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་སྒྲ་
འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པས་སྒྲ་
མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་དངོས་སུ་གནོད་པ་ལ། སྒྲ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་མཉན་བྱ་
མ་ཡིན་པ་ལ་དངོས་སུ་གནོད་ཅེས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། འདོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ཅན་གྱི་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་
ཆོས་ཅན། དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་དགག་ཏུ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པས་
འཇུག་པའི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྣ་ཚོགས་པའི་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། སྔར་བརྡ་བྱས་

325

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་ཟླ་བ་ཞེས་པ་དང་། སྔར་བརྡ་མ་བྱས་པ་བུམ་པ་ཞེས་སོགས་རྣམས་ཀྱིས་བརྗོད་
རུང་ཡིན་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྔར་
བརྡ་བྱུང་བ་ཟླ་བ་ཞེས་པའམ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་བུམ་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་དེ་
ཡིས། དེ་དང་མི་མཐུན་པ་བརྗོད་མི་རུང་དག་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་
ཡོད་པའི་དོན་ཙམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱིས་གྲགས་པས་གནོད་པར་བཤད་ཀྱི། བརྗོད་
རུང་གིས་གནོད་པར་མ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། བུམ་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཆོས་ཅན། ཟླ་བར་
གྲགས་པ་མེད་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་ནི་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་མེད་ཀྱང་
རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེའི་སྟོབས་ཉིད་ལས་ཁྱོད་ལ་སྒྲ་ཀུན་བརྗོད་རུང་ཉིད་དུ་འབྲེལ་བ་
དེས་ནའོ། །བརྗོད་རུང་གྲགས་པར་བྱེད་པ་ལས་གཞན་དུ་གྲགས་ཟིན་ཁོ་ན་ལ་གྲགས་
པར་རྗོད་ན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་འདིར་ནི། གནོད་བྱེད་དུ་བརྗོད་པའི་

གཏན་ཚིགས་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་མི་

རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མིན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཟླ་བར་གྲགས་མ་ཟིན་

པ་དུ་མ་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ། ཚད་མ་མདོར། གང་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་མེད་ལ། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་
ན། བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ།
ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གཉིས། བརྗོད་མི་རུང་ལ་སྦྱར་ཏེ་བཤད་
པ་དང། བརྗོད་རུང་ལ་སྦྱར་ཏེ་བཤད་པའོ། །
དང་པོ་ནི། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་

326

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ལས་འགོག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚད་མས་འགོག་པ་གང་ཞིག །མངོན་སུམ་གྱིས་མི་འགོག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དོན་ལ་དབང་པོ་སྟེ་མངོན་སུམ་གནོད་སྒྲུབ་ཏུ་འཇུག་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཡོད་པ་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་དུ་སྒྲུབ་
པའི་རྟགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་མོད།
རྟགས་གཞན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དཔེར་བརྗོད་པ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་དང་ནི་ལྡན་པར་

འདོད་དེ། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་དུ་སྒྲུབ་པ་གང་ལ། ཡོད་པ་དེ་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་དེ་ལྟར། རྟགས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཐུན་མོང་མིན་པ་ཉིད་

དོ་ཞེས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་
ལ་གནོད་བྱེད་མེད་མོད། སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཞེ་ན། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་ཞེས་
གསུངས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཟླ་བའི་སྒྲ་ཡིས་བརྗོད་རུང་དུ་གྲུབ་པ་དེ་དོན་
ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་མིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ནི་བརྡ་ལ་བརྟེན་པ་ཅན་ཡིན་ལ། བརྡ་དེ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་ལ་
བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པས་
བསྒྲུབས་པ་རྣམས་ལ། འགལ་བ་ལ་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་ཅན་མེད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ།
རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པའི་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལ་
འགྲན་ཟླ་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་ལུགས་བཞག །གཞན་ལུགས་དགག །དོན་བསྡུ་
བའོ། །དང་པོ་ནི། ལུང་དང་པོས་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལ་གནོད་པ་མེད་

327

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པར་བསྟན་པ་ལས་ཡང་ན། ལུང་དང་པོ་ཆོས་ཅན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ལས་
གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཡུལ་ཐ་དད་པ་ཅན་ཉིད་དུ་སྟོན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་རི་བོང་ཅན་
ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་པ་དངོས་པོ་བ་ལ་རྗེས་དཔག་མེད་པར་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ལས་གྲགས་
པའི་རྗེས་དཔག་སྤྱོད་ཡུལ་ཐ་དད་པར་བསྟན་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཅན་གྱི་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ལས་
ཐ་དད་པར། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་དེ་དངོས་པོའི་དབང་གིས་མི་འཇུག་པར་འདོད་
པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་རྗེས་དཔག་མེད་
ཅེ་ན། ཡོད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དངོས་པོ་པར་སྒྲུབ་
པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་འདོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
ཆོས་གང་ཞིག །དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་དེ་ལ་མཐུན་དཔེ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཟླ་
བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དངོས་པོ་བ་གང་ཞིག་འདོད་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
ཏེ། ཟླ་བར་ཆེས་གྲགས་པའི་རི་བོང་ཅན་ཡང་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དངོས་པོ་བར་
མི་འདོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དཔེ་གཞན་ལ་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ་བ་དང་། སྐབས་ཀྱི་དཔེ་
ལ་མཐུན་དཔེ་ཡོད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལུང་དང་པོས་འཇིག་

རྟེན་ན་ཟླ་བ་གཅིག་ལས་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། ཡོད་པ་དེ་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་
སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཐུན་མོང་མིན་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་
བྱ་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་དཔེ་གཅིག་

328

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ནི། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་ཞེས་དེ་སྐད་དུ་
བཤད་པར་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ལུང་གཉིས་པས་དེ་སྐད་དུ་བཤད་
པ་མིན་པར་ཐལ། གྲགས་པས་གནོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚན་གཞི་ལ་ཁྱབ་པར་
བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་ལ་གྲགས་པས་གནོད་པ་
དེ་བཞིན་དུ། ད་ཏྲིག །ཤིང་སྒྲས་བརྗོད་རུང་མིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལའང་གྲགས་པས་
གནོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་
པའི་མཐུན་དཔེ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་འདིར་ཡང་ག་བུར་དང་དངུལ་ཆུ་

སོགས་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རི་
བོང་ཅན་ལ་ཐུན་མོང་མིན་པར་འཇུག་རུང་ཉིད་ཀྱང་ཅི་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བརྡ་
ལས་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རི་བོང་ཅན་ལ་ཁོ་ནར་ཟླ་བ་ཞེས་
པའི་སྒྲ་དེ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ལ་དངོས་སྟོབས་ལས་གྲུབ་པ་
ཡིན་པར་ཐལ། རི་བོང་ཅན་ཁོ་ན་ལ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རི་བོང་ཅན་ལ་གྲགས་པས་གྲུབ་
པར་ཁས་ལེན་ནོ་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་མིན་པར་དངུལ་ཆུ་སོགས་ལའང་གྲགས་པས་
འཇུག་པ་བཟློག་ཏུ་མེད་པར་ཐལ། རི་བོང་ཅན་ལ་གྲགས་པས་གྲུབ་པ་གང་ཞིག །རྒྱུ་
མཚན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དངུལ་ཆུ་སོགས་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་
གྱི་དབང་གིས་འཇུག་སྟེ། དཀར་བ་དང་བསིལ་བ་སོགས་དངོས་པོ་ལ་ནི་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་ལའང་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་དབང་གིས་

འཇུག་པ་བཟློག་པ་མེད་པར་ཐལ། རྟགས་འདྲ། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དཀར་བ་དང་

329

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བསིལ་བའི་དངོས་པོ་དེ་མེད་དོ་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་ལ་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་
བཟློག་ཀྱང་གྲགས་པས་གནོད་པའི་ཉེས་པ་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་
དེ་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་
མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་མེད་པར་མི་འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ལ་འཇུག་པའི་ངེས་པ་མེད་པར། བརྡ་ལ་ལྟོས་པ་ཅན་གྱི་
ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་དོན་རྣམས་ཉིད་

ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འདོད་པས་འཇུག་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གལ་ཏེ་ག་བུར་སོགས་ལ་ལ་ཁོ་ནར་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་དབང་
གིས་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ག་བུར་སོགས་ལ་དངོས་
སྟོབས་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་གྲགས་པས་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་ནོ་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་ལའང་ཆོས་ཅན། ཟླ་བའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱི་དབང་གིས་འཇུག་ཀྱང་། གྲགས་པས་གྲུབ་པ་བཟློག་ཏུ་མེད་པར་ཐལ། ག་
བུར་སོགས་ལ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་དབང་གིས་འཇུག་ཀྱང་གྲགས་པས་གྲུབ་པ་གང་
ཞིག །རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་དུ་དམ་

འཆའ་བ་མི་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་ཉིད་དེ་འགོག་པ་ལ། ཟླ་བ་
ཞེས་པའི་བརྡ་འགོག་པ་མེད་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་གྲགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྗེས་སུ་དཔག་
པ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱིས་གནོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཤད་
མ་ཐག་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་སོགས་དེ་དག་རྣམས་ཟླ་བའི་

སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེར་འགོག་པ་ནི་འགལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། བརྡའི་རྗེས་སུ་འཇུག་

330

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པའི་སྒྲ་རྣམས་ལ་ནི་དོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་དོན་བསྡུ་བ་ནི། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། འཚེད་བྱེད་ཅེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་
གྱི་སྒྲའི་དོན་ཡིན་པ་འགོག་པ་ལ་གྲགས་པས་གནོད་པ་མེད་དེ། ཁྱོད་འཚེད་བྱེད་མིན་

པ་དེས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་ནི་དོན། དོན་དམ་པ་ཉིད་འགོག་
པ་ལ་གྲགས་པས་གནོད་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་ཟླ་བའི་སྒྲས་
བརྗོད་རུང་མིན་པའི་ཕྱིར།
ལྔ་པ་གྲགས་པ་ལོགས་སུ་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་
ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་དམ་
བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །དེ་ལྟར་ནའང་།
གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་རྗེས་དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ།
གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་བསྟན་པའི་ཕྱིར་
དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྔ་མ་ཡིད་ཆེས་བཞིན་ནོ། །འོ་ན། ཡིད་ཆེས་དང་གྲགས་
པའི་རྗེས་དཔག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ། དེ་
གཉིས་རྗེས་དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་བསྟན་པར་གང་ལས་ཤེས་ཞེ་ན། ཡིད་ཆེས་དང་
གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་འདི་གཉིས་ནི་ཆོས་ཅན། རྗེས་དཔག་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཡང་རྗེས་
དཔག་ལས་ཐ་དད་དུ་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རིམ་པ་བཞིན་དུ་རང་འགལ་གྱི་
དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་དང་གྲགས་པས་གནོད་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ།
རང་འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་རབ་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་དང་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རང་

331

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་མིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། རང་འགལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་པའི་ཕྱིར།

༼མངོན་སུམ་གྱིས་མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། དོན་
སྨོས་པའི་དགོས་པ། མཉན་བྱ་སྨོས་པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་
གནོད་པ་རྟོགས་སླ་བས་སློབ་དཔོན་གྱིས་རྒྱས་པར་མ་གསུངས་མོད། འདི་ལ་ཡང་

བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། དོན་ཞེས་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྒྲ་དེ་ཉན་ཤེས་ལ་སྤྱི་གསལ་གཉིས་མེད་པར་གསལ་བར་སྣང་བར་གྱུར་པ་
དེ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དེ་ཉན་ཤེས་ལ་སྤྱི་གསལ་
གཉིས་སུ་སྣང་བ་མེད་དེ། སྒྲ་ནི་ལྡོག་པ་དུ་མའི་དངོས་པོ་ཉིད་དུ་གྲགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་
གང་ཞིག །སྤྱི་གསལ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བའི་བློ་ཉན་ཤེས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་
མཉན་བྱ་ཡིན་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྤོང་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པར་འགྱུར་
ཏེ། ཁྱོད་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། སྒྲའི་ངོ་བོ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དོན་
ཞེས་བཤད་དེ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མ་ལྡོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་
སྤྱི་ནི་ཆོས་ཅན། དབང་མངོན་གྱི་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་ཏེ། དངོས་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་
ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་ལ་མཉན་བྱའི་མིང་གིས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ།
སྤྱིའི་ཆོས་རྣམས་ནི་སྤོང་ཡང་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤྱིའི་ཆོས་རྣམས་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་མིན་པར་གྲུབ་པའི་

332

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཕྱིར། སྒྲ་རང་མཚན་མིན་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་སྒྲ་མཉན་བྱ་མིན་ཞེས་
སྨོས་ཞེ་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་རང་མིང་གིས་བརྗོད་མི་ནུས་ཏེ། དོན་དམ་
པར་རྣམ་པ་ཀུན་དུ་སྒྲས་བཅོད་བྱའི་དངོས་པོ་མིན་པའི་ཕྱིར། མཉན་བྱའི་མིང་གིས་

སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ལྷག་པོ་ཡོད་དེ། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་སྒྲ་ལ་
མཉན་བྱའི་མིང་གིས་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྒྲ་མཉན་བྱར་གྲུབ་པ་ཉན་
ཤེས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉན་ཤེས་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲ་མཉན་བྱ་མིན་པ་ལ་

གནོད་པར་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ཆོས་ཅན་གང་ལ་མ་བསལ་
བ་ལ་གསུམ། དངོས། རྩོད་སྤང་། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་མི་གནོད་པའོ། །
དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་དཔག་དང་། །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་མ་
གསལ་བའོ། །ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་སྨོས་ཞེ་ན། རང་
རྟེན་ལ་ཞེས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཀུན་དུ་རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་
བྱར་འདོད་པའི་ཆོས་གང་ཡིན་པའི་ཆོས་དེ་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ན་བསྒྲུབ་
བྱ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་གྱི། ཆོས་གཞན་གྱི་ནི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ནམ་
ཡོད་ལ་གནོད་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགལ་བ་མིན་ཏེ། སྐབས་སུ་བབ་
པ་ལས་གཞན་དུ་ཆོས་ཅན་གཞན་ལ་ནི་གནོད་ཀྱང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་འགྲུབ་པ་འདི་ལ་ཅི་

ཞིག་བཀག་པ་མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་རྟེན་ལ་སྨོས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། འབྲེལ་

333

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

མེད་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་མི་གནོད་པའི་དོན་འདི། རང་ཉིད་དང་

འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ལས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་བུའི་དོན་འདི་བསྒྲུབ་བྱའི་

མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་རང་ཉིད་དང་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་རྟོགས་
ཀྱང་། རང་གི་ཆོས་ཅན་སྨོས་པས་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་
ནི་གནོད་པས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ནི་གྲུབ་པའི་དོན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། རྟེན་ནི་འགལ་བར་གྱུར་བ་ཡིས་དེ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། རང་རྟེན་ལ་སྨོས་པ་ལས་གཞན་དུ་ཚོགས་དོན་དེ་ལ་གནོད་པ་ཉིད་བསྒྲུབ་
བྱ་ལ་གནོད་པ་ཡིན་པར་སེམས་པ་སྲིད་དེ། རྒོལ་བས་འདོད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་

གྱི་ཆོས། ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། རང་གི་ཆོས་ཅན་
སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཚོགས་དོན་ལ་གནོད་པ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་
ཡིན་ནམ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་བཟློག་པའི་ཆེད་ཡིན་པ་དེས་ནའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་འདི་ཡང་རང་ཉིད་

དང་འདོད་པའི་ཚིག་གི་དོན་གྱིས་གྲུབ་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། བདེན་ཏེ། འོན་ཀྱང་རྒོལ་བ་
འགའ་ཞིག་ཆོས་ཅན་ན་འབའ་ཞིག་པ་བཞག་པ་ལ་ཡང་ནི་རྟགས་སྐྱོན་དང་ལྡན་པར་
ཁས་ལེན་ཏེ། དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་པས་མཁའ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྐྱེན་གཞན་དག་གིས་སྔོན་མེད་པའི་རང་བཞིན་བསྐྱེད་དུ་མེད་པའི་རྟག་རྫས་མིན་ཏེ། ཅིག་ཅར་སྒྲ་

སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་པ་ལ། བྱེ་བྲག་པས་སུན་འབྱིན་པ། ཅིག་ཅར་

སྒྲ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མིན་པ་ཆོས་ཅན། ནམ་མཁའ་རྟག་རྫས་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
འགལ་བར་ཐལ། རྟག་རྫས་བཀག་པ་དེ་བཞིན་དུ། མཁའ་སོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་

334

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བོའང་དངོས་མེད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་ལན་ཇི་ལྟར་

འདེབས་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་བཀག་པས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་
འགལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་བཀག་པས་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་འདོད་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་
གནོད་པ་འགའ་ཡང་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རང་རྟེན་ལ་ཞེས་
པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པ་གང་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་འགོག་པས།
བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ལ་གནོད་ཅེས་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀའི་ཚོགས་
དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་

ལ་གནོད་པས། བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་ཏེ། རྒོལ་བས་ཞེ་བས་འདོད་པ་དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་

ཆོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་ཡང་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས། བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་
པ་དེ་ལྟ་ན། སངས་རྒྱས་པས་གྲངས་ཅན་ལ་གནོད་བྱེད་བརྗོད་པ་འདིར་གནོད་བྱེད་
ཡོད་དེ། བདེ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྐྱེན་གཞན་གྱིས་སྐྱེད་ནུས་མིན་པའི་རྟག་རྫས་མ་
ཡིན་ཏེ། ཅིག་ཅར་སྒྲ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྔ་མ་བྱེ་བྲག་པ་བཞིན་དུ་རྒོལ་ལོ། །གལ་ཏེ་སྦྱོར་བ་འདི་ལ་མེད་དགག་གཏན་ཚིགས་སུ་ནི་ངེས་ན།
རྟགས་འགལ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡིན་ཡང་། རིམ་བཞིན་དོན་བྱེད་པ་རྟགས་ཡིན་ལ།

རིམ་བཞིན་དོན་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། བདེ་སོགས་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགལ་
བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་དང་མི་རྟག་པ་ཉིད་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། བཀོད་ཚོད་ཀྱི་
རྟགས་དེ་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཅིག་ཅར་སྒྲ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མིན་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་འདོད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བས་

335

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ནའོ། གསུམ་པ་ནི། རང་རྟེན་ཞེས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། སྐབས་ཀྱི་ཆོས་དེའི་རྟེན་ལ་ནི་

གནོད་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་ཡིན་གྱི། ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་ཉིད་དམ། ཆོས་
གཞན་གྱི་རྟེན་ལ་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། གང་གི་

ཕྱིར། རྒོལ་བ་རང་ཉིད་འདོད་པའི་ཆོས་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་དེའི་

ཕྱིར། རང་གི་ཆོས་ཅན་ཞེས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཆོས་ཅན་གཞན་ལ་གནོད་ན་ཡང་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིས་ཆོས་གཞན་ལ་གནོད་པས། སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་
མིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་ལ་གཉིས། ཁྱད་པར་མ་གྲུབ་པ་ལ་

སོགས་པ་ཕྱོགས་སྐྱོན་མིན་པའི་ཚུལ། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་གྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནོད་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱད་པར་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་མ་སྒྲུབ་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་སྐྱོན་དུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན། ཁྱད་
པར་མ་གྲུབ་པ་ནི་གྲངས་ཅན་གྱི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ཁྱད་པར་ཅན་མ་གྲུབ་
པ་ནི། བདག་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི། བདག་
ནི་འཕྲོད་པ་འདུ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱུའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་དག་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་
འགྲུབ་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་ནི་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན།
ཕྱོགས་སྐྱོན་དུ་ཐལ། ཕྱོགས་འགྲུབ་པ་ཉིད་ལ་ནི་གནོད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། འདོད་
པ་དེ་ལྟར་ནའང་། རྟེན་ཆོས་ཅན་སོགས་མ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་སྐྱོན་མིན་པར་ཐལ། དམ་

བཅའ་བ་ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉེས་པ་དེ་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན་གྱི། ཡན་ལག་ཕྱི་མ་རྟགས་

336

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དཔེ་ལ་ལྟོས་པའི་སྐྱོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། རྟགས་དཔེ་དེ་ཉིད་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་
སྐྱོན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་པ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་བསལ་
བས་མཚོན་ཏེ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད། དེས་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ཚུལ་གཉིས་ཀྱང་རྟོགས་པར་བྱ་བའོ། །
དང་པོ་ནི། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་

སྣང་ལ་མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བསྟན་ལ། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ། མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་

བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན།
བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
དང་། ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་དག་ནི། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་
དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་ཡུལ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ཐམས་ཅད་
དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དམ་བཅའ་ངོས་བཟུང་།
གནོད་བྱེད་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་
བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་ལ་གནོད་པའི་ཚུལ་ནི་ཕྱོགས་ཙམ་བརྗོད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་
ཡོད་དེ། བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་
པའི་དམ་བཅའ་དེ་ལ། གནོད་ཚུལ་གྱི་དོན་ནི་བསྟན་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འོ་ན། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་དེ་གང་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་

337

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཅན། བྱེ་བྲག་པས་རྡུལ་ཕན་ཚུན་ལྡན་པས་བརྩམས་པའི་དོན་རྫས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་

གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཅན། མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡན་

ལག་ཅན་ཡན་ལག་ལས་རྫས་གཞན་དུ་ཡོད་པར་དམ་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་
གྱིས་མ་མཐོང་ཞིང་ཆོས་གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཅན་མིན་པའི་ཡན་ལག་

ཅན། ཡན་ལག་ལས་རྫས་གཞན་དུ་དམ་བཅས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མ་
མཐོང་བ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་སྒྲིབ་ཐོགས་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་པར་མཐོང་ནས། སྒྲིབ་

ཐོགས་སོགས་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ། ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་བསྒྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོས་གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པ་མིན་པའི་ཡན་ལག་ཅན་ཡན་

ལག་ལས་གཞན་དུ་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུབ་ན། གྲུབ་ཟིན་སྒྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས། དེའི་ལན་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། འོ་ན། དམ་བཅའ་དེ་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལྕིད་

མཉམ་གྱི་འཇིམ་རིལ་བཅུ་ཚན་གཉིས་ལ། སྡོམ་ཐེབས་དགུ་བྱས་པའི་འཇིམ་རིལ་

འདི་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྕིད་དང་། དེས་དྲངས་པའི་བྱ་བ་མེད་
པར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྕིད་དང་། དེས་དྲངས་པའི་འོག་ཏུ་
འགྲོ་བའི་བྱ་བ་ཡོད་པར་གྱུར་ན། མ་བསྡོམས་པའི་འཇིམ་རིལ་བཅུ་པོ་དེ་དང་། སྲང་
གྲངས་མཉམ་པོ་ལ་བཅལ་བ་ན། ཁྱོད་སྲང་མགོ་ནི་དམའ་བ་དག་ཏུ་འགྱུར་དགོས་པ་ལ་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་
ལྕིད་དང་། དེས་དྲངས་པའི་བྱ་བ་འཕྲོད་པ་འདུ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་མིན་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་དེ་ཚད་མས་མཐོང་

338

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བ་མིན་ཏེ། དེའི་འབྲས་བུ་དང་པོ་དག་ཚད་མས་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པས་
ཡན་ལག་ཅན་ཡན་ལག་ལས་རྗེས་གཞན་དུ་དམ་བཅས་པ་ཆོས་ཅན། མི་རིགས་ཏེ།
ཆོས་གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་དུ་དམ་བཅས་པ་གང་ཞིག །གང་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ཁྱད་པར་གཞན་ཆོས་གསུམ་པོ་ལ་ཚད་མས་
གནོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། རྡུལ་ཕྲ་མོ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རྫས་ཀྱི་ཕྲེང་བ་དག །སྲང་ལ་བཅལ་
བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ན། ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་གྱི་ལྕིད་ཉིད་མི་རྟོགས་ཏེ། རས་བལ་གྱི་
འདབ་མ་ཕྲ་མོ་ཉིད་བཞག་པའི་ལྕིད་སྲང་གིས་མི་རྟོགས་པ་བཞིན་ཞེས་བྱེ་བྲག་པ་
གཞན་དག་ཟེར་རོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་དེའི་ལུགས་ལ་ལྕིད་མཉམ་པའི་

འཇིམ་རིལ་བཅུ་ཚན་གཉིས་ལས་གཅིག་ཅིག་ཅར་ལྡན་པ་དང་། གཅིག་སོ་སོར་ལྡན་
པའི་རྡུལ་སོགས་དག །སོ་སོར་ལྷན་ཅིག་”བཅོལ1

་བ་ན་ལྕིད་ནི་ཆེ་ཆུང་ཐ་དད་དུ་
འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་གཉིས་ལ་སྲང་གིས་རྟོགས་པའི་ལྕིད་དུ་མ་ཡོད་མེད་ཐ་དད་པ་
དེའི་ཕྱིར། ལྕིད་ལྷག་པོ་ཡོད་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། ཡག་ལག་ཅན་ཕྱི་མ་སྐྱེས་པའི་ཚེ་སྔ་
མ་ཞིག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིམ་གྱིས་བསྡུམས་པའི་གསེར་མ་ཤ་ཀ་ལྔ་པོ་དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་དང་མ་བསྡོམས་པའི་མ་ཤ་ཀ་ལྔ་པོ་དེ་མ་ཤ་ཀ་ལྔ་ཙམ་ལ་སོགས་པའི་རིམ་པ་
ཡིས་གྲངས་མཚུངས་པར་ནི་མི་རུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལྕིད་གཅིག་

ལས་མེད། དེ་ལ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལྕིད་ལྷག་པོ་ལྔ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་རྡུལ་ཡུངས་ཀར་བརྩམས་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཚོགས་པ་ཆེན་པོ་གོང་ནས་གོང་དུ་ནི་འཕེལ་

1 [མ་ཕྱི། ༢༥བ༣ན། *བཅལ]

339

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
བ་དང་ལྡན་པའི་འབྲས་བུའི་ཕྲེང་བའི་ལྕི་བ་སྲང་གིས་རྟོགས་པ་མིན་ཏེ། ཆུང་བའི་ཕྱིར་

ཞེ་ན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ནས་ཡུངས་ཀར་ཙམ་གྱི་བར་གྱི་ལྕིད་དག་ཀྱང་ཆོས་ཅན། ཤིན་

ཏུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བར་ཐལ། ཤིན་ཏུ་ཆུང་བའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ཅན་དེའི་རྒྱུ་ཡན་ལག་གི་ལྕི་བ་ཉིད་སྲང་གིས་

གཞལ་བྱར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྲང་གིས་གཞལ་བའི་ལྕིད་ཡོད། འབྲས་བུ་ཡན་ལག་
ཅན་གྱི་ལྕིད་ནི་སྲང་གིས་མི་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། རས་འདབ་བཞིན་

ཞེས་པའི་དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་ཏེ། རས་འདབ་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ཞིང་། དེའི་

ལྕིད་སྲང་གིས་རྟོགས་པ་གང་ཞིག །ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་པའི་དོན་དེ་མཐོང་བ་
མེད་ཅིང་། དེའི་འབྲས་བུའང་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་ལྕིད་ལྷག་པོ་མེད་
ཀྱང་གཟུགས་སོགས་ལྷག་པོ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། མ་ཤ་ཀ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷག་པོ་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་
ཏན་ལྕིད་ཉིད་རྟོགས་པ་མེད་པ་བཞིན་དུ། ཡན་ལག་ཅན་དེའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་
རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སྲང་དམའ་བའི་ཁྱད་པར་འཛིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་ལྕིད་ཁོ་ན་འགོག་པ་ཅི་ཞེ་ན། སྲང་དམའ་བའི་ཁྱད་པར་འཛིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྕིད་ཁོ་ན་འགོག་
འདོད་པ་མིན་ཏེ། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་མེད་པ་ཉེ་བར་མཚོན་
པའི་ཕྱིར། གསེར་མ་ཤ་ཀ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་གཟུགས་
སོགས་ལྷག་པོ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་ན་ལྷག་པོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ། རང་གི་དབང་

པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་དགོས་པ་ལས་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།

340

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གསུམ་པ་དེས་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ཚུལ་གཉིས་ཀྱང་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ནི། བྱེ་
བྲག་པས་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་དུ་ཡོད་པའི་དམ་བཅའ་

ཆོས་ཅན། དམ་བཅའ་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་དོན་ལ་བྱེ་བྲག་པའི་ཁས་བླངས་
དང་རང་གི་ཚིག་འགལ་བ་དང་། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དང་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས། ཅི་རིགས་པར་གནོད་པ་དག་ནི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལ་གནོད་ཚུལ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་ནི་ཆོས་
ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་
གནོད་པའི་དམ་བཅའི་དཔེར་བརྗོད་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་དང་བཅས་པ་གཞན་
ཡང་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ་གཉིས། བསྒྲུབ་བྱ་དགག །རྟགས་དམ་
བཅའ་དང་འགལ་བའི་དཔེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་དགག །མཚན་
གཞི་གང་ཡིན་བརྟགས་ལ་དགག །ཁོ་ནའི་སྦྱར་ས་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པའོ། །དང་
པོ་ནི། ཚད་མ་མདོར། བསྒྲུབ་བྱ་སྟོན་པ་ཞེས་འདི་ལ། །གྲུབ་པ་མེད་ལ་དོན་བྱས་

ཉིད། །དེ་ལྟ་ན་ནི་རྟགས་དང་དཔེ། །མ་གྲུབ་བརྗོད་པ་ཐལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་དོན་
འཆད་པ་ལ། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་དེ། བསྒྲུབ་
བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཉིད་མིན་པ་
བཞིན་དུ། ཕྱི་རྒོལ་གཞན་གྱི་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དེའི་ཚེ།
དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འདོད་ནའང་བསྒྲུབ་བྱར་
འགྱུར་བར་ཐལ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མ་འོངས་པ་ན་

341

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བསྟན་བྱ་བ་དེ་དུས་གསུམ་ག་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་
ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པས་རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་
བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པའི་ཁྱད་པར་ཁོ་ན་གོ་བ་ལ་
བརྟེན་པ་མིན་ཏེ། ཤེས་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་མ་གྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། རིགས་པ་ཅན་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ལ་དཔེ་དང་གཏན་ཚིགས་དག་མ་
གྲུབ་པ་སུན་འབྱིན་གྱི་དཔེར་ནི་བྱས་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རིགས་པ་ཅན་པས་

ཤེས་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་མ་གྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབ་བྱར་བསྟན་པ་དེས་ནའོ། །དེ་ལས་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པ་ཙམ་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །
རི་བོང་རྭ་ལ་སོགས་པ་མ་གྲུབ་པ་ཀུན་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པར་འགྱུར་རོ། །དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། ལས་བྱ་བྱེད་གསུམ་གྱི་
ནང་ནས་ལས་མིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་རྗོད་པ་དམ་བཅའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་དང་། གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཡི་ནང་ནས་ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། དེ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། ལས་མིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཉེ་བར་བཀོད་
པ་ཡི་ལན་གྱིས། བསྒྲུབ་བྱ་ལས་རྣམ་པར་འབྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་
གྱིས་རྣམ་པ་འགས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་བརྗོད་པ་དམ་བཅའི་ཡན་

ལག་གོ་ཞེས་པའི་ལན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་རུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རྒོལ་
གྱིས་སྔར་མ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། གྲུབ་མཐའ་ཉིད་

དུ་མཚུངས་པར་ཐལ། རྒོལ་པས་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་

342

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཏེ། རྒོལ་བ་གང་གིས་ཁས་བླངས་པ་དེ། ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའི་མཚན་ཉིད་དུ་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྐྱེ་ལྡན་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན།
མི་རྟག་པ་དང་སྒྲ་དང་ཚོགས་དོན་གང་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། སྐྱེ་ལྡན་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་ཁྱོད་དང་བུམ་པ་གཉིས་མི་

རྟག་པར་ཆོས་མཐུན་པ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་རྟགས་
བཀོད་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་
གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུ་ཡང་ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ན་ཆོས་མཐུན་མེད། ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། ཅེས་གསུངས་སོ། །སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་

ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཅན་
དུ་བྱས་པ་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། ཕྱོགས་སྔ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དེའི་ཚེ། ཆོས་ཅན། དཔེ་
དང་ཆོས་མཐུན་པས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་།

བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་ཆོས་མཐུན་པས་དེའི་ཆོས་ཡོད་པ་ཅན་མཐུན་དཔེའི་མཚན་
ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་གྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒྲ་དེ་ཚོགས་དོན་ལ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ན། ཆོས་ཅན་ལ་འཇུག་པར་འདོད་དོ་ཞེ་
ན། ཆོས་ཅན། རིགས་པ་ཅན་པའི་དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་
ཅི་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པར་ཐལ། དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་ཅི་རིགས་པར་དཔྱད་ནས་

343

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

རྒོལ་བ་རང་ཉིད་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་དེ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་

ཡིན་ན། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཁོ་ན་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་བསྟན་བྱ་བའི་སྔར་ངེས་གཟུང་
སྨོས་སམ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ཞེས་བསྟན་བྱ་བའི་མཇུག་ཏུ་ངེས་
གཟུང་སྨོས།
དང་པོ་ལྟར་ན། གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་སྨོས་སམ།
སྒྲུབ་བྱེད་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་སྨོས། དང་པོ་ལྟར་ན། བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་

ཡིན་ན་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་དོན་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་རིགས་
པ་ཅན་པའི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་གཟུང་སྨོས་མི་དགོས་པར་ཐལ།
སྒྲུབ་བྱེད་དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཤུགས་ཉིད་ལས་ཁྱོད་རྟོགས་པའི་

ཕྱིར། རྟགས་བསལ་ཁས་བླངས།
གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་
སྙམ་པའི་དོགས་པའང་ངེས་གཟུང་གིས་གཅད་དགོས་པ་མེད་པར་ཐལ། གཏན་
ཚིགས་དང་སོགས་པས་དཔེའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱོད་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་
འཕངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། བསྟན་བྱ་བའི་སྔར་ངེས་གཟུང་སྨོས་ན།
རིགས་པ་ཅན་པ་དེ་ཡིས་ནི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བ་
དེའི་ཕྱིར། ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་བྱ་བའི་མཇུག་དེར་ངེས་གཟུང་བརྗོད་དགོས་པས་
ཁྱབ་པ་སྟེ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པར་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན། དཔེ་
རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཁོ་

344

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྐྱོན་སོ་ན་གནས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འགལ་བའི་དོན་བརྟགས་ནས་དགག །རྟགས་ཀྱི་དོན་
བརྟགས་ནས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། རྟགས་དམ་བཅའ་དང་
འགལ་བ། དམ་བཅའི་སྐྱོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་སྟེ། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་

ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། དེ་རྟགས་དམ་བཅའ་དང་ཇི་ལྟར་འགལ་ན། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་
ན། སྒྲ་རྟག་པར་འགལ་ཏེ། སྒྲ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟགས་དམ་བཅའ་དང་འགལ་བའི་དོན་འདོད་ཡུལ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པ་དེ་ཡིན་

ན། དེའི་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕན་པ་མེད་པའམ། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ལྷན་
ཅིག་གནས་པ་ཡིན། དང་པོ་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་ན་ནི། རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན།
དམ་བཅའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཕྱོགས་སྐྱོན་རྟགས་དཔེ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་
བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལྟར་ན། རྟགས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་མེད་པའང་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་སྐྱོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མི་རྟག་པ་རྟགས་སུ་མ་འཕངས་པ། ཐམས་ཅད་མིན་པ་རྟགས་

སུ་འཕངས་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་རྟག་སྟེ། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་

སྦྱོར་བ་འདིས། མི་རྟག་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་ལྡན་པས་སྒྲ་ལ་མི་རྟག་པ་དེ་ལྟར་རྗོད་
པར་བྱེད་ན། དེལྟར་སྒྲ་རྟག་པ་དེ་ནི་ཟློག་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟག་མི་རྟག་དངོས་འགལ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་འདི་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་རྟགས་སུ་མ་

345

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
འཕངས་པར་ཐལ། ཐམས་ཅད་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་ཀྱིས། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་

མི་མཐུན་དཔེའི་སྦྱོར་བ་ལྟར་སྣང་བསྟན་པ་ཉིད་ལས་དོན་གཞན་ཅི་ཞིག་མཐོང་བ་
ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་འཕངས་པ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཁྱད་པར་སྒྲ་ལ་ནི་གཞན་རྟག་པ་བརྗོད་ནས། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་ཅེས་སྤྱིར་
བཏང་གི་ཚིག་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་ནའོ། །ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་ཅེས་དམིགས་ཀྱིས་
བསལ་ནས། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་ཅེས་སྤྱིར་བཏང་གི་ཚིག་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ལ་
འབྲས་བུའང་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲའང་མི་རྟག་པར་འཕངས་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ལ་གནས་པའི་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས། སྒྲ་རྟག་པ་སེལ་ཞེས་
གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་ན་རྟག་པར་འགལ་བ་དེའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས། དེ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། འོ་ན། སྦྱོར་བ་དེས་གང་རྟགས་སུ་འཕངས་ཞེ་ན། སྦྱོར་བ་དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ནི་ཐམས་ཅད་ལས་

གཞན་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་བརྗོད་ནས་ཡུལ་གཞན་སྒྲ་ལ་ནི་

དེ་དང་འགལ་བ་རྟག་པ་སྨྲས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
མིན་པ་རྟགས་མ་གྲུབ་ཏུ་བསྟན། སྒྲ་མིན་ཐམས་ཅད་མིན་པ་རྟགས་མ་གྲུབ་ཏུ་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ནི། ཐམས་ཅད་མིན་པ་རྟགས་སུ་འཕངས་པར་ངེད་ཀྱང་འདོད་དོ་ཞེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མིན་པ་རྟགས་ཡིན་ནམ། སྒྲ་མིན་ཐམས་ཅད་མིན་པ་རྟགས་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། སྒྲ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མིན་པ་དེ་ཡང་འཐད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་

ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྤྱི་སྒྲ་ནི་ཁྱད་པར་མི་སྤོང་བའི་

ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་ཁོ་ན་ཐམས་ཅད་མིན་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་སྒྲ་ཐམས་ཅད་

346

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་ཁོ་ན་ཐམས་ཅད་མིན་ཞེས་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན།
སྒྲ་ཐམས་ཅད་མིན་པར་བསྟན་པ་མིན་པར་ཐལ། ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་མཉན་པ་སྒྲ་
གཅིག་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་འགོག་པར་འགྱུར་བ་དེ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
སྐབས་འགར་ཤིང་ཤ་པ་ཉིད་ནི་ཤིང་མིན་ཞེས་པའི་སྒྲས། ཤིང་གི་སྒྲ་ཤ་པ་ཁོ་ན་ལ་
འཇུག་པ་བཀག་གི །ཤ་བ་ལ་འཇུག་པ་མ་བཀག་པ་བཞིན་ནོ། །སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཐམས་
ཅད་དུ་མ་འདུས་པར་ཐལ། ཐམས་ཅད་ནི་མ་ལུས་པ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་ལས་གཞན་པའི་ཁྱད་པར་ཀུན་ཆོས་ཅན།
ཐམས་ཅད་དུ་འདུས་པ་དེ་མེད་པར་ཐལ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། འདོད་ན། ཐམས་ཅད་དེར་འདུས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲ་དང་སྒྲ་ལས་
གཞན་པའི་ཁྱད་པར་ཀུན་ཐམས་ཅད་དུ་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། རྩོད་སྤང་ངོ་། །དང་པོ་ནི། གཉིས་པ་ལྟར་ན།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེར་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ། ཆོས་ཅན་
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ནི་ཤེས་བྱེད་ཕྱོགས་ཆོས་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་ཤེས་བྱ་ཤེས་བྱེད་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རང་
བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀུན་ལའང་གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་པའི་ཉེས་པ་དེ་མཚུངས་ཏེ། སྒྲ་
བྱས་མི་རྟག་པའི་དངོས་པོ་ཀུན་ལ་ཆོས་དང་ནི་ཆོས་ཅན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་དང་ཐ་དད་མེད་པའི་ཉེས་པ་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་
དང་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀུན་རྫོབ་པའི་དངོས་པོ་སྒྲ་བྱས་
མི་རྟག་ཐ་དད་པའི་ཆ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་དེ་ཉིད་དང་རྫས་གཞན་ཉིད་

347

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

འགོག་པར་འགྱུར་ཏེ། དོན་དམ་པར་ནི་རྣམ་པར་དཔྱད་ན་རྫས་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་མ་
གྲུབ་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་བྱས་མི་རྟག་རྫས་ཐ་དད་མིན་ན། དཔག་བྱ་དཔོག་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་
མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། འཐད་དོ། །དཔག་བྱ་དཔོག་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱི་ཐ་སྙད་གནས་པ་
འདི། ཤེས་པ་ལ་གྲུབ་པའི་ཐ་དད་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་བརྟགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། རང་མིན་ལས་ཐ་དད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅི་ལྟ་བའི་རང་མཚན་གྱི་མཐར་ཐུག་པའི་
ཤེས་པ་ལ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ཐ་དད་པར་སྣང་བར་གྱུར་པ་དེ་ནི། དཔག་བྱ་དཔོག་
བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་
ཉིད་སྒྲ་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བྱས་པ་དེས་ན། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་ཏེ། སྒྲ་
དང་སྒྲ་འདི་ནི་ཆོས་ཆོས་ཅན་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱིས་བཞག་པའི་བློ་ལ་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་དང་
འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འོ་ན། འདུས་བྱས་ཆོས་ཅན། འདུས་བྱས་ཀྱི་བུམ་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

ཕྱོགས་ཆོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདུས་བྱས་དང་ཐ་དད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
དེསྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། འདུས་བྱས་ཀྱི་
བུམ་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འདུས་
བྱས་ཀྱི་བུམ་པ་དང་ལྡོག་ཆོས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བྱེ་བྲག་དང་ཁྱོད་དེའི་སྤྱི་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྩོལ་བྱུང་གི་སྒྲ་ནི་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །རྩོལ་བྱུང་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་གི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་
ཆོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྩོལ་བྱུང་གི་སྒྲའི་ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་བཏགས་པ་བ་རྩོལ་སྒྲའི་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ནའང་། ཆོས་

348

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

ཅན་རྩོལ་སྒྲ་དང་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་ནའང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱ་འགྲུབ་པ་ལ་མི་གནོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གོང་བུ་རྭ་ཅན་འདི་ཆོས་ཅན། རྟ་མིན་

ཏེ། རྭ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་བཞིན། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་ལས་ཡང་ན། ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་གི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱར་སོང་བའི་དུས་སུ། རྩོལ་བྱུང་གི་སྒྲའི་

མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་མིན་ཏེ། དེའི་དུས་སུ་དེ་མཚོན་ཟིན་ནས་མཚོན་བྱེད་ཡིན་

པ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར། མཉན་བྱ་ཡང་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་ཡང་ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་དམ་བཅའི་

དོན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཆོས་ཅན་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མ་གྲུབ་པར་འཐད་པ་མ་ཡིན་

ཏེ། སྒྲ་དང་ལྡོག་ཆོས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༼དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ།༽
༈ གཉིས་པ་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ལ་གཉིས། བསྟན་
བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མ་མདོར། གང་ཕྱིར་གཏན་ཚིགས་དག་དང་ནི། །དེར་
སྣང་ཕལ་ཆེར་ཕྱོགས་ཆོས་ཉིད། །དེས་ན་གཏན་ཚིགས་སོགས་དོན་གྱི། །སྔོན་དུ་དེ་
དབྱེ་བསྟན་པར་བྱ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་འཆད་པ་ལ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་

མི་འཆད་པར། ཅིའི་ཕྱིར་དབྱེ་བ་འཆད་ཅེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་
ཡིས་མདོར་བསྡུས་པ་ནི་གསུངས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་
ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་དོན་བདེ་བར་གཟུང་བ་གྲུབ་པར་བྱ་བའི་

ཕྱིར་རོ། །བྱས་པ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲས་ཁྱད་པར་དུ་
བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་སྦྱར་ས་ཐ་དད་པར་བྱེད་

349

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
པས། མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དང་། གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དང་ཤིན་ཏུ་མི་སྲིད་རྣམ་
གཅོད་གོ་བར་བྱེད་དེ། ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དག་དང་བྱ་བ་དག་དང་ནི་ངེས་

གཟུང་ལྷན་ཅིག་བརྗོད་པས། རྣམ་གཅོད་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་གོ་བའི་ཕྱིར། ངེས་
གཟུང་དངོས་སུ་མ་སྦྱར་ཡང་རྣམ་གཅོད་གོ་བ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ངེས་གཟུང་དེ་དངོས་སུ་སྦྱར་བ་མེད་ཀྱང་རྗོད་པ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ལས་ངེས་གཟུང་
དེའི་དོན་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ངག་གི་འབྲས་བུ་ནི་རྣམ་གཅོད་
གོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ནག་པོ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་པའམ། སྲིད་སྒྲུབ་འཕོང་སྐྱེན་
ཞེས་པའམ། མཚོ་སྐྱེས་སྔོན་པོར་འགྱུར་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་
གཅོད་གོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ནག་པོ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་པ་དེར་ཡང་། འཕོང་
སྐྱེན་པའི་ཟླ་བོ་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་དོན་རྣམས་ལ་ནི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ།
འཕོང་མི་སྐྱེན་པ་གཅོད་པ་དེ་ལྟར་གྲགས་པ་དང་། དེ་ལྟར་གཅོད་ནུས་པ་དང་། སྒྲ་ནི་

བརྗོད་འདོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་དོན་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བྱས་པ་ཆོས་ཅན།
སྒྲ་དེའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཆོས་ཡིན་པས་བུམ་པ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་སྐྱེན་རྟེན་པ་
མིན་ཏེ། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་ཆོས་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ལྡན་པ་རྣམ་པར་གཅོད་པས་ཁྱད་པར་དུ་
བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དགུ་རུ་བསྡུས་པའི་དགོས་པ། རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཏན་ཚིགས་ནི་བཞི་སྟེ། ཡང་དག་དང་འགལ་མ་ངེས་མ་
གྲུབ་པའོ་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། ཅིའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུ་བསྟན་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གཉིས་

350

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

དང་བཟློག་པ་འགལ་རྟགས་གཉིས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རྟགས་ཡང་དག་
གི་མཚན་གཞི་ལ། རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུ་དང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གསུམ་དུ་
གྲངས་ངེས་པར་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་དང་སྤྱི་གཞལ་བྱ་
དག་དཔེར་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ལྡོག་པ་རྐྱང་པ་དང་རྗེས་འགྲོ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་རྩོད་པ་བཟློག་ནས། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་

ཚུལ་གསུམ་དུ་ངེས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མ་མ་ངེས་པའི་

གཏན་ཚིགས་གསུམ་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་མི་

མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལས་ལྡོག་པའི་སྒོ་ནས། སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་

ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཡང་དག་གཉིས་སྨོས་པའི་དགོས་པ།
ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་སྨོས་པའི་དགོས་པ། མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ནོ། །
དང་པོ་ལ་གསུམ། རྩོལ་བྱུང་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་སྨོས་པའི་དགོས་པ།
བྱས་པ་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་སྨོས་པའི་དགོས་པ། འབྲས་རང་གཉིས་སོ་སོར་
སྨོས་པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྩོལ་བྱུང་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་མི་སྨོས་
པར། བྱས་པ་ཉིད་སྨོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་དེ་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་སྨོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། རང་བཞིན་བྱས་པ་ཉིད་ལས་གཞན་འབྲས་རྟགས་ཀྱིས་ནི་གོ་བྱ་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུ་ནི་འབྲས་བུ་ལ་འཁྲུལ་

བ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་བུ་རྩོལ་བྱུང་ཉན་ཤེས་ཆོས་ཅན། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་

351

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པའི་ཉན་ཤེས། རང་རྒྱུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་བར་བསྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འཇུག་སྟེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞིག །ཁྱབ་བྱེད་དུ་མི་

འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་དེ་རང་རྒྱུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྔོན་
དུ་མ་སོང་སྟེ། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ཐོས་པའི་ཤེས་པ་ནི། རྐྱེན་རྩོལ་བས་བརྩོལ་མ་ཐག་བྱུང་བར་ངེས་པ་མིན་པར་

ཐལ། རྩོལ་བའི་སྔར་ནས་རྟག་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་རྟག་པ་ཐོས་པའི་སྒྲིབ་

བྱེད་སེལ་བ་དང་། རྣ་བའི་དབང་པོ་དང་སྒྲ་རྟག་པ་ལ་ཕན་པ་རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཉེ་བར་སྦྱོར་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
ཆོས་ཅན། འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ན་འབྲས་བུ་མི་བྱེད་པ་འགལ་བར་ཐལ། རྐྱེན་ལ་
ལྟོས་པ་མེད་པར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། རྩོལ་བྱུང་ཉན་ཤེས་འདི་འདྲ་ཆོས་ཅན།
རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས། རང་རྒྱུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་བར་སྒྲུབ་པའི་
འབྲས་རྟགས་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །རེས་འགའ་བ་རང་རྒྱུ་སྒྲ་མི་

རྟག་པའི་འབྲས་བུར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྩོལ་བྱུང་སྨོས་པས་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་གྲུབ་མོད། དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་སྨོས་པས་ཅི་བྱ་ཞེ་ན། རྩོལ་བྱུང་འདི་ཉིད་

ཀྱིས་ནི་རང་བཞིན་རྟགས་ཉིད་གྲུབ་ཀྱང་། དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་རང་བཞིན་རྟགས་

ཀྱི་དཔེར་བྱས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། འབྲས་བུ་རྩོལ་བྱུང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་
བྱས་པ་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་བསྟན་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཐམས་ཅད་
མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དེ་འདྲར་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཆེད་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རང་དོན་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཤད་ཟིན་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན།

352

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་དོན་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བཤད་ཟིན་ཀྱང་། འདིར་

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཙམ་བཤད་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་པར་བྱས་
པའི་ཕྱིར། འདིར་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ནི་རང་དོན་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཤད་པ་ལས་དོན་ཐ་
དད་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཀྱང་འཆད་དགོས་སོ་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་
འདིར་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་མ་
བསྟན་པའི་ཉེས་པ་མེད་དེ། འབྲས་བུའི་རྟགས་རྩོལ་བྱུང་ཉིད་ཀྱིས་ནི། རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའང་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འབྲས་རྟགས་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རང་

བཞིན་གྱི་རྟགས་གཉིས་དཔེར་བརྗོད་གཅིག་གི་མཚོན་ནུས་ཏེ། རྩོལ་བ་ལས་གསལ་
བར་དམིགས་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། རྩོལ་བ་ལས་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་
གཉིས་རྩོལ་བྱུང་དུ་འདྲ་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། འབྲས་རང་གཉིས་སོ་སོར་བརྗོད་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།
འབྲས་རང་འདི་གཉིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། བསྒྲུབ་བྱའི་

ཆོས་གང་ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་ཡོད་ན་སྐྱེ། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའམ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་

དང་རང་གི་བདག་ཉིད་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི།
བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་དང་འཁྲུལ་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

353

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ལྡན་པ་ཅན་སོགས་གང་དག་ལ་བརྟེན་
པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་དག་ཆོས་ཅན། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མིན་ཞེས་བཤད་པ་
ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འཁྲུལ་བ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་དེ་འདྲ་
བའི་འགྲེལ་པ་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་འདྲའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ནའང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལྡན་འདུའི་འབྲེལ་བ་བཏགས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ངེས་པ་ཡིན་ན། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡིན་ལ། འབྲེལ་བ་
ངེས་པ་མེད་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མིན་པའི་ཕྱིར།

༼ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ།༽
གཉིས་པ་ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ལ་གསུམ། སྲོག་ལ་ལྡོག་པ་
གྲུབ་པ་དགག །སྲོག་དང་མཉན་བྱ་མཚུངས་པར་བསྟན། ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་

གཞན་ཡང་ཁེགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས། དེའི་ལན་དགག་པའོ། །དང་པོ་
ནི། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། །སྲོག་དེ་གསོན་ལུས་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་པ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྲོག་ཆོས་ཅན། བདག་དང་མེད་ན་མི་

འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་པའི་ཁྱབ་པ་
ཉིད་ནི་ངེས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ལྡོག་ཁྱབ་དེ་ཡང་འབྲེལ་བ་མེད་ལ་མེད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་འགྲོ་གནས་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར།
ཁྱད་པར་སྲོག་ནི་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་མེད་ཅིང་རྗེས་འགྲོའང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། བདག་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་དམ་རྒྱུའི་དངོས་པོར་ནི་གྲུབ་ན། ལྡོག་པ་

354

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གྲུབ་པར་འགྱུར་ན་ཡང་བདག་དང་འབྲེལ་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སྲོག་ལྡོག་པ་
ཅན་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བ་
ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས། ལྡོག་པའང་འབའ་ཞིག་ཅན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །མི་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཙམ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་དུ་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་ན། ཆོས་
ཅན། གོ་བར་བྱེད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་
གང་ཞིག །ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས།
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་བདག་ནི་ལྡོག་པ་ཡིས་སྲོག་སོགས་དག་ནི་ལྡོག་པར་
འགྱུར་ཏེ། སྲོག་སོགས་མེད་པས་བདག་མེད་ལ་ཁྱབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
བདག་ལྡོག་ན་སྲོག་ལྡོག་པས་ཁྱབ་པ་དེ་ཡང་ཡོད་པར་འདོད་པ་མིན་ཏེ་གཞན་བདག་
ལྡོག་པར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས། གཞན་སྲོག་ལྡོག་པར་ནི་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་སྲོག་
འབྲེལ་མེད་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྲོག་དེ་བདག་གི་བདག་ཉིད་

དམ། བདག་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདག་གི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཁྱོད་མི་རྟག་ལ། བདག་དེ་རྟག་དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་
ལས་མ་བྱུང་བར་ཐལ། བདག་དང་རྒྱུ་འབྲས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་ཕན་
འདོགས་བྱེད་དུ་ཡོད་ན་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་དང་། ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་མེད་ན་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་བ་དེ་ཉིད་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་བདག་ནི་དམིགས་པ་ན་ཁྱོད་
དམིགས། བདག་རྟོགས་པ་མེད་པར་ཡང་ཁྱོད་མ་རྟོགས་ན། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་འདི་

གྲུབ་པར་འགྱུར་ན་ཡང་། བདག་དེ་ཡོད་ཀྱང་མཐོང་རུང་མིན་པའི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་

355

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། བུམ་སོགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བདག་
མེད་ཅེས་གང་ལས་གྲུབ་སྟེ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། བདག་དེ་གཞན་ལ་ཡོད་ཀྱང་མཐོང་རུང་དུ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བདག་ལྡོག་ན་སྲོག་ལྡོག་པའི་

ཁྱབ་པའང་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདག་ལྡོག་པ་ཤེས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་མེད་དེ། བདག་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྲོག་སོགས་དེ་ལ་ལར་མཐོང་བ་ཡིས། གསོན་ལུས་ལ་ཡོད། བུམ་པ་ལ་མེད་པ་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་
འགྱུར་བ་དེ་ལྟར། གལ་ཏེ་བདག་ལ་ལར་མཐོང་ན་གསོན་ལུས་ལ་ཡོད། བུམ་པ་ལ་མེད་པ་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར་ན་ཡང་། ཆོས་ཅན། བདག་མ་མཐོང་བས་མེད་པར་
མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། བདག་དེ་ཡོད་ཀྱང་མཐོང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། སྲོག་མེད་པར་ཐལ། བདག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱུ་
བློ་གང་ཞིག་ནི་མེད་པ་ཡིས་བུམ་པ་ལ་སྲོག་མཐོང་བ་མེད་པ་ལྟར། གལ་ཏེ་གསོན་
ལུས་ལའང་བློ་དེ་མེད་ན། གསོན་ལུས་ལ་སྲོག་མེད་པར་རིགས་པ་ཡིན་ནའང་། ཆོས་
ཅན། བདག་མེད་པས་སྲོག་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། བདག་སྲོག་འབྲེལ་མེད་ཐ་
དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། སྲོག་བཅས་ལས་ཐ་དད་པ་དེར་ཡང་རྟོག་རིགས་པར་

ཐལ། གལ་ཏེ་བུམ་པ་དང་ཅུང་ཟད་བདག་མེད་དུ་ཆོས་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བུམ་སོགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། བདག་དང་བཅས་པར་ཅིས་མི་དཔོག་སྟེ་དཔོག་རིགས་

པར་ཐལ། གསོན་ལུས་དང་གཞལ་བྱ་ཉིད་དུ་ཆོས་མཐུན་པའི་ཕྱིར། དེ་བདག་བཅས་
སུ་མི་འདོད་དོ་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། བདག་བཅས་སུ་འདོད་རིགས་པར་ཐལ། བདག་

བཅས་སུ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཉིད་འདོད་པར་རིགས་

356

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

པ་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མས་གྲུབ་པ་དེ་མེད་པར་ནི། དངོས་པོ་དང་
དངོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གང་གིས་ནུས་ཏེ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར།
བདག་དེ་བློའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྲོག་དང་མིག་འབྱེད་
འཛུམ་ལ་སོགས་པ་ནི་དྲན་འདོད་རྩོལ་བ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ལ། དྲན་འདོད་རྩོལ་བ་
དེ་དག་ཡུལ་དབང་བློ་སྔ་མ་ལས་བྱུང་། ཡུལ་དབང་བློ་སྔ་མ་དེ་ཡང་ཕན་ཚུན་རྐྱེན་ལ་ནི་ལྟོས་པའི་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། ནང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱི་
དངོས་པོ་འདི་ཆོས་ཅན། རིགས་འདྲ་སྔ་མ་དེ་ཙམ་ལས་བྱུང་སྟེ། དེ་ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན། རྒྱུ་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ། རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་ལས་གཞན་དུ། བདག་རྟག་

པ་རྒྱུར་རྟོག་རིགས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་སྲོག་དང་མཉན་བྱ་མཚུངས་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ། མཚུངས་
པའི་ཚུལ། མི་མཚུངས་པར་འདོད་པ་དགག །སྲོག་གོ་བྱེད་ཡིན་པ་དགག་པའོ། །དང་
པོ་ནི། མཉན་བྱ་དང་སྲོག་སོགས་འདི་ནིཆོས་ཅན། ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་
པར་འགྱུར་ཏེ། ལྡོག་ཁྱབ་འཁྲུལ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། མཚུངས་པ་མ་ཡིན་

ཏེ། སྲོག་ལྡོག་པ་ཅན་ཡིན་ཡང་། མཉན་བྱ་འདི་ནི་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཇི་

ལྟར་འཁྲུལ་དྲིས་པས། མཉན་བྱ་ཆོས་ཅན། ལྡོག་པ་འཁྲུལ་ཏེ། བསྒྲུབ་མིན་ཉིད་དེ་མི་

མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལས་ལྡོག་པ་མིན་པར། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་

ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། འོ་ན་དོན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་མིན་པས་ལྡོག་པ་
འཁྲུལ་བ་དེ་ལྟར་བརྗོད་དགོས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པས་

357

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཞན་སྲོག་ཆོས་ཅན། ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པར་ཐལ།
མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མི་འཇུག་པ་དེ་ནི་ཁྱོད་ལའང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། དོན་གྱི་གོ་བས་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གང་རུང་གཅིག་གིས་གཉིས་ཀ་བསྟན་པར་

བརྗོད་དེ། བསྒྲུབ་མིན་ཉིད་ལས་ཁྱིདརྣམ་པར་བཅད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས། བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་གནས་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་ལས་མི་

འཁྲུལ་བ་འདི་འདྲ་བའི་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཕན་ཚུན་མི་
འཁྲུལ་བ་དེའི་ཕྱིར། སྲོག་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བསྒྲུབ་པ་ལས་གཞན་ཅི་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བཀག་པ་འགོག་པར་བྱེད་པ་ནི་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི།

ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་མིན་ཉིད་དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་མེད་དེ། བསྒྲུབ་བྱ་མཐུན་
ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐུན་ཕྱོགས་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་སྟེ། དངོས་མེད་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞིར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་

གཉིས། དངོས་མེད་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞིར་མི་རུང་བ་དགག །མཐུན་ཕྱོགས་ལས་
ལྡོག་པ་མེད་པས་ལྡོག་པ་གྲུབ་པ་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གསུམ། ལྡོག་པའང་དགག་ཏུ་མེད་པར་བསྟན། ཐ་སྙད་རྒྱུན་ཆད་པར་ཐལ། རང་ལ་མཚུངས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གསོན་ལུས་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། སྲོག་མེད་ཅེས་ལྡོག་པ་དེ་ཉིད་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་
ལས་ལྡོག་པར་འདོད་དེ་འདོད་མི་རིགས་པར་ཐལ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྲོག་
ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བསྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་

358

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རིགས་པ་ཅན་པ་ཆོས་ཅན། བླུན་པོ་ཡི་ནི་དཔྱོད་ཚུལ་ལ་
ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། སྲོག་གི་དངོས་པོར་ཡོད་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ནའང་ཡོད་པ་
ཡིན་ལ། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡོད་ནའང་ཡོད་པ་མིན་ཞེས་འདོད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
གཏན་ཚིགས་སྲོག་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་མེད་ནའང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པར་འདོད་དམ་ཅི་བྱས་པས། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པ་དེ་ཡང་མིན་ན།

སྲོག་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པ་ཅི་སྟེ་འགོག་སྟེ་འགོག་མི་རིགས་པར་

ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་བཀག་པ་ནི་འདི་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

དངོས་པོ་མེད་པ་འདིར་ནི་ཆོས་ཅན། མི་སྨྲ་བ་ཐོབ་པར་ཐལ། སྒྲུབ་པ་དང་དགག་པ་མ་གཏོགས་པར། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་ཐ་སྙད་གཞན་ཡོད་པ་མིན་ལ། ཐ་སྙད་དེ་ཡང་
ཁྱོད་ལ་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རིགས་པ་འདི་ཡིས་འགྲོ་བ་ལ་
དགག་པའི་དོན་ནི་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཆོས་དེ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཆོས་དེ་
དགག་པ་མེད་ལ། ཆོས་དེ་དགག་པ་དེ་ནི་ཆོས་དེ་མེད་པ་ལའང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གལ་ཏེ་བུམ་པ་ཡུལ་དུས་ལ་ལྟོས་ནས་འགོག་གོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་དུས་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་མི་འགོག་པར་ཐལ། ཡུལ་དུས་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་

ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ནི་མི་འགོག་ལ། ཇི་ལྟར་མེད་པ་དེ་ལྟར་ཡང་ནི་འགོག་པར་མི་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ་གསུམ། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་རྟེན་སྒྲ་དོན་དུ་བསྒྲུབ། རང་མཚན་ཡིན་པ་དགག །ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་བྱེད་ཚུལ་ལོ། །
དང་པོ་ནི། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་རྒྱུན་ཆད་པར་ཐལ། ཆོས་དེ་ཡོད་ན་བསྒྲུབ་
མི་དགོས་ཤིང་དགག་མི་ནུས། མེད་ན་དགག་མི་དགོས་ཤིང་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་

359

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་རྟེན་ཕྱི་རོལ་རང་མཚན་མིན་ཏེ།
དེ་ཡིན་པ་ལ་རིགས་པས་གནོད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་རྟེན་
སྒྲ་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་འདིར་ནི་སྒྲུབ་པ་དང་དགག་པ་ཐམས་ཅད་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ།
དགག་སྒྲུབ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་དེ་འདྲ་མེད་ནའང་། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་དགག་སྒྲུབ་དེ་
དག་དང་ནི་འབྲེལ་བར་སྣང་བའི་ཕྱིར། སྒྲ་དོན་ཆོས་ཅན། གསུམ་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་དང་གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲ་དོན་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དོན་
དེ་ཡང་ཡོད་ཅེས་ཐ་སྙད་རྟེན་པར་འདོད་དེ། སྒྲ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་མིན་པ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་རྟེན་རང་མཚན་ཡིན་ན།

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བྱས་པ་ལྟ་བུའི་ཆོས་གཅིག་བསྒྲུབས་
སམ་མ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་བཀག་པ་ན། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་བདག་ཉིད་

ཐམས་ཅད་བསྒྲུབས་པ་དང་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་བཀག་པར་འགྱུར་བར་
ཐལ། བྱས་མི་རྟག་བདག་ཉིད་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། རྟགས་མ་
གྲུབ་སྟེ། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། བྱས་མི་རྟག་བསྒྲུབས་པ་དང་མ་བྱས་རྟག་པ་
བཀག་པ་དག་ཆོས་ཅན། སྒྲ་གཅིག་ལ་གཞི་མཐུན་དུ་འདུ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ།
བྱས་མི་རྟག་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུམ་རྣམ་གཞན་དང་གཞན་
བཀག་པ་དང་ནི་བསྒྲུབས་པ་གཞི་མཐུན་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཁྱེད་རང་གི་ལུགས་ལ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་བྱེད་ཅེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་རྟེན་རང་མཚན་མིན་ཏེ། སྣ་ཚོགས་པའི་
ཆོས་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། བྱས་པ་

360

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
གཅིག་བསྒྲུབས་པ་ན་བྱས་པ་དེ་གསར་དུ་རྟེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་
གཞན་རྣམས་བཏང་སྙོམས་ལྟ་བུ་དང་། མ་བྱས་པ་འགོག་ན་མ་བྱས་པ་དེ་ཡིས་

གསར་དུ་དབེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལས་གཞན་བྱས་པ་ལ་གསར་དུ་ལྟོས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་ཕྱིར། རྟོག་པའི་སྣང་བ་དངོས་པོར་མེད་ན། ཚད་མས་གནོད་པར་འགྱུར་རོ་
ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཐོག་མ་མེད་པའི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་འཇིག་རྟེན་
དགག་བསྒྲུབ་བྱེད་པའི་རྟོག་པའི་དོན་ལ་ཚད་མས་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དངོས་
པོར་མེད་པའི་དོན་ཅན་གྱི་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་བློས་བསྟན་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དེ་དངོས་
པོར་ཡོད་མེད་མ་བརྟགས་པར་ཐ་དད་པའི་དོན་རང་མཚན་ལ་བརྒྱུད་ནས་བརྟེན་པའི་

ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པའི་སྣང་བ་དངོས་པོར་མེད་ན་དགག་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་འཇུག་ཅེ་ན། དོན་བུམ་པ་གཅིག་ཆོས་ཅན། དགག་སྒྲུབ་དུ་མ་
འཇུག་སྟེ། ཆུ་མི་སྐྱོར་བ་དེ་ལས་ཀྱང་ཐ་དད། གྲང་བ་སྐྱོབ་པ་དེ་ལས་ཀྱང་ཐ་དད་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། ཆུ་སྐྱོར་བ་དེའི་འབྲས་བུ་ཅན་དང་། གྲང་བ་སྐྱོབ་པ་དེའི་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཅན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲའི་སྟེང་དུ་མི་རྟག་པ་གསར་དུ་འཕེལ་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྟག་པ་གསར་
དུ་འགྲིབ་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་པའི་བསླད་པ་དེ་དང་དེ་དག་ཆོས་ཅན། གཟུང་དོན་དེ་དང་
ལྡན་པ་མིན་ཡང་། རང་མཚན་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ལ་སྦྱོར་ཏེ། དེ་མིན་ཡང་ཐ་དད་

པའི་རང་མཚན་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་འགའ་ལས་དེ་ལྟར་སྦྱོར་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་
དག་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་བསླད་པའང་རང་གིས་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྣང་བཏགས་སོ་
སོར་མི་ཕྱེད་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་མེད་པས་ལྡོག་པ་གྲུབ་པ་དགག་པ་ནི།

361

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདག་དེ་མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ།
ཁྱོད་དང་གསོན་ལུས་བདག་མེད་པར་བསྒྲུབ་དཀའ་སླ་མཚུངས་པ་གང་ཞིག །གསོན་ལུས་ལ་བདག་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བདག་མེད་དེ།
བདག་དེ་མེད་པར་སངས་རྒྱས་པས་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། སངས་
རྒྱས་པས་བདག་མེད་པར་ཁས་བླངས་པ་ལས་བདག་མེད་པ་ཉིད་ཀྱང་རིགས་པ་མ་

ཡིན་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་པའི་ཁས་བླངས་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན།
གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། བདག་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །མཐུན་ཕྱོགས་དངོས་མེད་ལས་ལྡོག་པ་མེད་ན་ཡང་། སྲོག་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་ཐལ། བདག་དེ་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་
ལྡོག་པར་ཡང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་ཐལ་ལོ། །ཁྱབ་སྟེ། བདག་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཉིས་

ལས་གཅིག་ལ་ནི་ངེས་པར་གྲུབ་ན། གཞན་ལས་ནི་ལྡོག་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁ་ཅིག་ལ་མ་མཐོང་བས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ངེས་སུ་མི་

འགྲུབ་པར་ཐལ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁ་ཅིག་ལ་མ་མཐོང་བ་ཡིན་ཡང་། ཡོད་ཀྱང་
མཐོང་རུང་དུ་མེད་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དག་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ཕྱིར། མི་མཐུན་

ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་ལ་མ་མཐོང་བས་མེད་པར་ངེས་པར་མེད་དེ། བདག་མེད་ཀྱི་
གསལ་བ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་མ་ཡིན་ཡང་། བདག་མེད་པའི་རིགས་སུ་གྱུར་པའི་དོན་ལ་
ཡོད་སྲིད་པས་སོ། །དཔེར་ན། ཤིང་གི་མཁྲེགས་པ་མཚོན་གྱིས་ཆོད་ཀྱང་། རྡོ་རྗེ་ཕ་ལམ་གྱི་མཁྲེགས་པ་མཚོན་གྱིས་མ་ཆོད་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་སྲོག་གོ་བྱེད་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས། འགལ་བ་མེད་པས་གོ་

362

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

བྱེད་མིན། འབྲེལ་བ་མེད་པས་གོ་བྱེད་མིན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཅན། བདག་མེད་
ལས་ལྡོག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གང་ལས་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། བདག་མེད་
ལ་ཡོད་པ་ལ་འགལ་བ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཆོས་ཅན། ལ་ལར་བདག་དེའི་འབྲས་བུ་དང་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ལས་གཞན་ཅི་ཡོད་དེ་མེད་པར་
ཐལ། བདག་མེད་དང་འགལ་བ་དེ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཆོས་ཅན། བདག་
མེད་པ་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པར་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་ཐལ། བདག་མེད་དང་འགལ་བ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། བདག་མེད་ལས་ལྡོག་ཏུ་ཆུག་པ་དེ་ལྟ་ནའང་། བདག་མེད་ལ་མེད་པ་ལས་བདག་བཅས་སུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གང་གིས་ཆོས་དེ་ནི་ལྡོག་པ་མེད་པ་དེ་ངེས་
པར་དངོས་པོར་ཏེ་ཡོད་པར་འདོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྲོག་སོགས་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་མིན་པ་བཞིན། གལ་ཏེ་གཏན་ཚིགས་
སྲོག་སོགས་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་འགྲོ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། མཐུན་

ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་མེད་པ་དེའི་རྒྱུས་སོ། །མ་ཁྱབ་ན། བདག་མེད་ཀྱང་མ་ཡིན་
བདག་བཅས་ཀྱང་མིན་པར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་མིན་ཞིང་

ལྡོག་པ་མིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དེ་བྱུང་འབྲེལ་བ་མེད་པས་གོ་བྱེད་མིན། བདག་གཅིག་

འབྲེལ་བ་མེད་པས་གོ་བྱེད་མིན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གོ་བྱེད་འབྲེལ་བ་ལ་ལྟོས།
དེ་སྲོག་ལ་མ་གྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་མེ་འཇུག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། དུ་བ་
གང་གི་རང་གི་བདག་ཉིད་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། དུ་བ་ཆོས་ཅན། མེ་དེ་ཉིད་

ལོག་པ་ན་ལྡོག་པར་བྱེད་དེ། མེ་གང་ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ཅན་དུ་

363

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེ་མེད་ན་དུ་བ་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡང་
ནི། སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། མེ་ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་ཡོད་
ན་འབྲས་བུ་དུ་བ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་དང་། མེ་ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་མེད་ན་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་བ་ལས། མེ་དུ་དེ་དག་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ལ་

གསུམ། དངོས། རྩོད་སྤང་། དེའི་ལན་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། སྲོག་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་གསོན་ལུས་ལ་དོན་གཞན་བདག་
རྟོགས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཡོད་ན་བདག་ཡོད་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་

ཕྱིར། བདག་དེ་དག་མེད་པ་ན་སྲོག་དེ་དག་མིན་པར་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དེ། བདག་དེ་
རྟག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྡོག་པ་འབའ་ཞིག་ལས་རྒྱུ་འབྲས་འགྲུབ་པ་མིན་ཏེ། རྗེས་
འགྲོས་གྲུབ་པས་རྒྱུ་འབྲས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་བདག་དེ་བསྐྱེད་
པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདག་དེ་དག་མེད་པར་རྒྱུ་གཞན་ལས་
བྱུང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འབྲས་བུའི་རང་བཞིན་ཐ་དད་པ་རྣམས་རྒྱུ་ཐ་དད་པ་རྣམས་
ལས་ནི་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྫས་སྣ་
ཚོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པའི་ནུས་པ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་སྐྱེས་
པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཐ་དད་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་རྫས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་བྱེད་མིན་ནོ་
ཞེ་ན། འགྲོ་བ་དངོས་པོ་འདི་ཀུན་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་རྐྱེན་ཐ་དད་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་རྫས་ཐ་དད་དུ་འཇོག་བྱེད་མིན་

ཏེ། དུ་བ་འདི་མེ་ལས་ཀྱང་སྐྱེས་དེ་ལས་ཐ་དད་པ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྤྱི་བོས་ཀྱང་སྐྱེད་པར་
བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྤྱི་བོ་གཅིག་ནི་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གཅིག་

364

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ཉིད་ཉམས་ནས་མེ་དང་མེ་མིན་གྱི་རང་བཞིན་གཉིས་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་བ་སྐྱེད་བྱེད་
དང་མེ་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་བརྒྱ་བྱིན་ནི་ཆོས་ཅན། མེ་
ཡོད་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་བ་དེ་སྐྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུ་བ་དེ་སྐྱེད་
པའི་རང་བཞིན་མིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ལས་འབྱུང་སྟེ་མི་

འབྱུང་བར་ཐལ་ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེའི་རང་བཞིན་ལས་དུ་བ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་
བཞིན་དུ། འབྲས་བུ་དུ་བ་མཐོང་ན་ཡང་མེ་དེ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། མེ་དུ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དག་ཏུ་ཕན་ཚུན་རང་བཞིན་ངེས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུ་བ་དེ་མེ་
ལས་འབྱུང་གི།མེ་མེད་ལས་མི་འབྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུ་དུ་མ་ལས་འབྲས་བུ་གཅིག་འབྱུང་སྟེ། ཇི་ལྟར་ཆུ་དང་འོ་མ་ལས་
འབྲས་བུ་རུལ་པ་གཅིག་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་བཞིན་ཞེ་ན། ཆུ་དང་འོ་མ་གཉིས་ཀ་

ཆོས་ཅན། རིགས་གཅིག་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཤེར་བའི་ནུས་པ་གང་ལས་འབྲས་བུ་རུལ་པ་གཅིག་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཅི་ཆུ་འོ་འདི་ནི་རྫས་ཐ་དད་དང་རིགས་གཅིག་

པའི་བདག་ཉིད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་ཐལ། རིགས་གཅིག་གང་ཞིག །མངོན་སུམ་ལ་སོ་
སོར་སྣང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྫས་ཐ་དད་ན་གཤེར་བ་ཉིད་དུ་རིགས་གཅིག་པ་ཇི་

ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། རང་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནས་པའི་
དངོས་པོ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། རིགས་གཅིག་ཅེས་བརྗོད་དེ། རིགས་
གཅིག་པ་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བློའི་རྒྱུར་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཙན་
དན་དང་ཤུག་པའི་མེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་རིགས་གཅིག་སྟེ། མེ་མིན་ལས་

ལོག་པའི་ཆ་གང་གིས་ནི་མེར་རྟོགས་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུ་བ་ཆོས་ཅན། མེ་

365

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཡོད་པ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། མེ་དེས་ནི་བསྐྱེད་པ་དེས་ནའོ། །དུ་བ་ཆོས་ཅན། མེ་
དེ་ལ་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། མེར་ཤེས་པའི་ཡན་ལག་གཞན་བུད་ཤིང་ལས་ནི་

ལྟོས་པའི་མེ་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དུ་འབྲས་བུ་གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན། རང་
རྒྱུ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་དེ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་སྟེ། རང་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བརྒྱ་
བྱིན་གྱི་སྤྱི་བོ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་སྐྱེས་པའི་སྔོ་འཕྱུར་བ་དེ་དུ་བ་མིན་པར་ཐལ།

ཁྱོད་མེ་ཡོད་མིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་
ལས་སྐྱེས་པའི་སྔོ་འཕྱུར་བ་དེ་དུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དུ་བ་དང་བུད་ཤིང་གི་

འགྱུར་བའི་ཡན་ལག་གི་རྟེན་དམར་འབར་བ་དེ་ལ་མེར་འཇོག་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་བ་མེད་པས་གོ་བྱེད་མིན་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་
གཏན་ཚིགས་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱ་
སྟེ། རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་རིགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་
འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། འཇིག་པ་དང་བྱས་པ་ཉིད་འབྲེལ་བར་གོང་དུ་ཇི་སྐད་བཤད་པ་
བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་ཚུལ་དེས་རིགས་ཅན་གཞན་ཡང་ཁེགས་པ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་
ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། མཉན་བྱ་ཉིད་ནི་དཔེར་བརྗོད་པར་མཛད་པ་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་སྲོག་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་ཚུལ་
འདིས། ལྡོག་པ་རྐྱང་པ་ཅན་དུ་འདོད་པའི་རྟགས་ཐམས་ཅད་དཔག་པར་བྱ་སྟེ། སྲོག་དང་མཉན་བྱ་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པ་ཅན་དུ་མཚུངས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

༼མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པ།༽
གསུམ་པ་མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་གཉིས། འབྲེལ་

366

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་

རྟགས་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་
དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་
མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །
དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་འབྲས་བུ་གྲུབ་དོན་དུ་གཏན་ཚིགས་གཉིས་སྨོས་ནས།
རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེར་བརྗོད་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། རྒྱུ་ཁྱབ་
བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་

སྐབས་སུ། འབྲས་རང་གི་རྟགས་ལས་ཐ་དད་པར་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་མ་བཤད་
པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྣང་རུང་གི་རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྡོག་པ་ཉིད་ཀྱིས་
འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱའི་དོན་ལྡོག་པར་ནི་བརྗོད་པ་ལས། ཁྱོད་ཀྱི་དཔེ་ནི་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་ལ་སྣང་རུང་གི་ཁྱད་པར་དེ་གང་ལས་ཐོབ་ཅེ་ན།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དེ་ལའང་བལྟར་རུང་བའི་དོན་ལ་མ་
དམིགས་པ་དེ་མེད་པའི་གོ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། སྐྱེས་བུ་སྟེ་བདག་མཐོང་རུང་
དུ་མེད་པ་ལས་སྲོག་སོགས་ལྡོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཏན་ཚིགས་སྲོག་དེ་གསོན་
ལུས་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་
བཤད་པས་སོ། །རྟགས་ཐམས་ཅད་རྣམ་བཅད་ཙམ་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཇི་ལྟར་ན་
རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་ངེས་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཐམས་ཅད་རྣམ་བཅད་ཙམ་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་ཁྱབ་བྱེད་མ་
དམིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན་དངོས་པོ་ལའང་། དངོས་པོའི་ཆ་ཁས་བླངས་པ་མེད་

367

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པར་མེད་དགག་ཉིད་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ལ། སྔ་མ་འབྲས་རང་དག་གིས་ནི་དངོས་སུ་སྒྲུབ་
པ་དང་། ཤུགས་ལ་མ་ཡིན་དགག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཞེད། དེ་ལོགས་
སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དངོས། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་མ་
དམིགས་པའི་རྟགས་མི་བཞེད་དམ། དེའི་དཔེར་བརྗོད་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞེ་
ན། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་ཅན། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ལ་མེད་པའི་ཐ་སྙད་
མི་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་གཅིག་བཞེད་
པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་དམིགས་རུང་རྣམས་ཀྱི་ནི་ཡོད་པའི་འཇོག་བྱེད། ཚད་མས་
དམིགས་པ་ལས་གཞན་ཡོད་པ་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར། འོ་ན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་

དཔེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཡུལ་སྣང་རུང་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞི་དེར་ཆོས་དེའི་

ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་རྗོད་ཐེ་ཚོམ་འགོག་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། གཞི་འགའ་ཞིག་

ཆོས་ཅན། མེ་མ་ཡིན་ཏེ། སྲོག་པར་བྱེད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །
སྣང་རུང་མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཤེས་
བྱ་ཆོས་ཅན། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་དེ་ཡོད་པ་ལས་མེད་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་
སྒྲ་ཤེས་སྒྲུབ་ནུས་ཏེ། དམིགས་སུ་རུང་བའི་མེད་པ་འཇོག་བྱེད་ནི། སྣང་རུང་མི་

དམིགས་པ་ལས་གཞན་ཡོད་པ་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་མཐོང་བ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་མེད་སྒྲུབ་མི་ནུས་པར་ཐལ། བུམ་མེད་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞན་གི་
འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུ་ནི་འབྲས་བུ་ལ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་
ཅན། བུམ་མེད་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཡང་། ཁྱོད་ལས་བུམ་པའི་བློ་

368

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

སྒྲ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཡུལ་བུམ་པ་མེད་པར་འགྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ཡིན་ན་བུམ་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་

ཐ་སྙད་འདི་གནག་རྫིའི་བར་གྱིས་གྲུབ་པས་སོ། །
འོ་ན། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། བུམ་མེད་བསྒྲུབ་མི་དགོས་
པར་ཐལ། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདིར་ཆོས་ཅན།
ཡུལ་བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་གྲུབ་ཟིན་དུ་ཡོད་ན་ཡང་། ཕྱི་རྒོལ་གཞན་དག་
བུམ་པ་མེད་པར་རྗེས་སུ་མི་རྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྙད་ལ་

རྨོངས་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། བུམ་མེད་ཀྱི་དོན་བསྒྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། སྣང་རུང་
མ་དམིགས་པ་ལ་མེད་པའི་ཐ་སྙད་གྲུབ་པ་དང་ནི་ཆོས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་ལས།
བུམ་མེད་ཀྱི་བརྡ་དྲན་པར་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན། མེ་
ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་ཡོད་ན་དུ་བ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་དང་། མེ་མེད་ན་དུ་བ་སྐྱེ་བར་མ་མཐོང་བ་ལས། མེ་རྒྱུ་དང་དུ་བ་འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པ་བཞིན་ཏེ། དོན་གཞན་སྔ་མ་
ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་བྱེད་པ་པོ་དང་། དོན་གཞན་ཕྱི་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་བྱས་དེ་གཉིས་ལ་ནི། འབྲས་བུ་དང་སོགས་པ་རྒྱུའི་སྒྲ་བཀོད་པ་ཆོས་
ཅན། དོན་ཡོད་དེ། ཐ་སྙད་ཟོར་ཡང་བར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

འོ་ན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལོགས་སུ་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཅི་ཞེ་ན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་
དབྱེ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ལས་ཐ་དད་པར་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་དཔེར་
བརྗོད་མ་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འཇོག་གི་རྒྱུ་ལས་རྣམ་གཞག་གི་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་

369

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་ངེས་བསྒྲུབ་མི་

ནུས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཕྱོགས་ཆོས་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པར་བསྟན། གྲུབ་པའི་ཚུལ། དེ་ལས་གཞན་དུ་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། བུམ་པ་
སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་མེད་སྒྲུབ་མི་ནུས་པར་ཐལ། ཁྱོད་
ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ན། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་

ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། གཅིག་ས་ཕྱོགས་དག་པ་བ་དམིགས་པའི་དབང་

མངོན་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལས། ས་ཕྱོགས་འདི་ནི་དམིགས་སོ་
ཞེས་བྱ་བའམ་བུམ་པ་འདི་ནི་མ་དམིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་རྟོག་པ་ཅན་གྱི་བློ་གཉིས་

ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། གཅིག་དམིགས་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད།
ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཞེས་སྨོས་པས་ཅི་བྱ་ཅེ་ན། ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཞེས་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་ཡོད་དེ། མྱོང་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཉིད་ལས་དོན་རྣམས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་རྟོགས་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བུམ་འཛིན་དབང་མངོན་དང་། དག་འཛིན་
དབང་མངོན་གྱི་བློའི་དབྱེ་བ་རང་རིག་ཉིད་ལས་གྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། བློ་དེ་དག་གིས་

དེའི་དོན་གྱི་དབྱེ་བ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ས་ཕྱོགས་དག་པ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཉིད་

ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་མྱོང་བའི་རང་རིག་ནི། དག་འཛིན་མངོན་སུམ་འདི་ནི་

བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལས་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་བློའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་ན།

ས་ཕྱོགས་དག་པ་འགའ་ཡང་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ།

370

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།
བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་
ཅན། བུམ་ཡོད་པས་ཐ་དད་དུ་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ་ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་འདི་ནི་རང་ཉིད་མངོན་སུམ་ལས་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ།
བུམ་པ་འདི་སྣང་རུང་མི་དམིགས་པ་ཡང་། བུམ་པ་དེ་ལས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ས་
ཕྱོགས་དམིགས་པ་ཉིད་དང་ཚད་མ་གཅིག་གི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། བུམ་པའི་རང་བཞིན་ལས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ས་ཕྱོགས་མྱོང་བའི་མངོན་སུམ་ལས་
གཞན་བུམ་འཛིན་གསལ་བ་ནི་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཚད་མ་གཅིག་
གི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ཆོས་ཅན།
བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་རང་ཉིད་ཡོད་ཙམ་གྱིས་འཇུག་པ་ཅན་གྱི་བུམ་པ་དེ་
མེད་པའི་རྣམ་གཞག་གོ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། དེ་ལས་གཞན་དུ་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་ན། བུམ་པས་དག་པའི་

ས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་པའི་དོན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་
ཐལ། བུམ་པ་མེད་པར་བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ལས་རྟོགས་པར་འགྱུར་ལ།
བུམ་པ་དམིགས་པ་མེད་པ་ཉིད་དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་གཞན་གྱིས་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་མི་ནུས་པར་བསྟན་པ་ནི། ཤེས་
བྱ་ཆོས་ཅན། མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་ངེས་ལས་གཞན་དུ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཞག་པ་འགོག་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་སྣང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་པར་ངེས་པ་མི་རུང་བའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། སེམས་ཅན་གཞན་ལ་རྟགས་མེད་པར་རྣམ་རྟོག་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་
བའི་གྲངས་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །བུམ་པ་མ་མཐོང་

371

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

ཙམ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་ལྡོག་པ་སྒྲུབ་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་བུམ་
པ་མེད་པར་ངེས་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་ནུས་
པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མ་དམིགས་པའི་གཏན་

ཚིགས་ལས་མེད་ངེས་སྒྲུབ་ནུས་པ་དེ། དང་པོ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་དབང་དུ་
བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པས་མེད་པར་ངེས་པ་སྒྲུབ་ནུས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཉིས་པ་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལོགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན།
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་
ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། དེ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་

ནང་དུ་འདུས་ལ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་ལོགས་སུ་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །
མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཞེ་ན། མ་དམིགས་པ་རང་གི་སྦྱོར་བ་དག་
ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། མ་དམིགས་པ་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བའམ།
དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དགག་བྱའི་ཆོས་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་ཞེ་ན། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཕན་
ཚུན་སྤངས་འགལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚ་རེག་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་ལ་གནོད་
བྱེད་ཡིན་ཏེ། གྲང་རེག་རྒྱུན་མ་གཏགས་པར་ཡོད་པ་ན་ཁྱོད་ཉེ་བར་ཡོད་པས། གྲང་རེག་མེད་པར་སོང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དངོས་འགལ་དང་བརྒྱུད་འགལ་གཉིས་

ལས། དང་པོ་ནི། བརྟན་དངོས་དང་ནི་འཇིག་པ་བཞིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་
དང་དངོས་འགལ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་གྲུབ་པས་ཏེ་རྣམ་བཅད་ཡོངས་

372

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

གཅོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དངོས་སུ་མི་མཐུན་པར་གནས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།
འཇིག་ངེས་སུ་གྱུར་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་བཅས་བཞིན་ཏེ།
འཇིག་ངེས་ཆོས་ཅན། “འཇིན1

་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་བཅས་དང་བརྒྱུད་འགལ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གནོད་པའི་སྒོ་ནས་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
ཇི་ལྟར་འགལ་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ཉེ་བར་གདོན་མི་ཟ་བར་ནི་འཇིག་པ་

ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་གཞན་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།
མ་ཁྱབ་སྟེ། བུམ་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱུ་ལས་འཇིག་རྒྱུ་སྐྱེ། དེ་ལས་འཇིག་པ་བྱུང་བ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་ལས་འཇིག་རྒྱུ་འབྱུང་ལ། དེས་འཇིག་པའི་

བརྒྱུད་པའི་དུབ་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་
ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འཇིག་རྒྱུ་དེས་འཇིག་པ་གཞན་སྐྱེད་པས། བུམ་པ་དེ་ནི་

འཇིག་པར་འགྱུར་ན། བུམ་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་འཇིག་པའི་ངང་དུ་སྐྱེད་ན་སྐྱོན་ཅི་

ཞིག་ཏུ་འགྱུར་དྲིས་པས། གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཆོས་ཅན།
འཇིག་”རྒྱུ2

་དོན་གཞན་དེས་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་པ་གང་ལས་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། བདག་ཉིད་གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན། འཇིག་

རྒྱུ་དོན་གཞན་དེའི་ལྟོས་བྱ་གང་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་བདག་ལ་ཕན་
འདོགས་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ནམ་ཡང་ནི་འཇིག་ངེས་དེ་ལྟ་མིན་པར་ཇི་

ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། འཇིག་པ་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་དངོས་
པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུམ་པ་དེ་ཉིད་འཇིག་ཁ་མར་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་སྡོད་

1 [མ་ཕྱི། ༤༡བ༣ན། འཛིན *འཇིག]
2 [མ་ཕྱི། ༤༡བ༦ན། རྒྱུ སེར། ༤༠༦ན། རུང]

373

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།

པ་ལ་བརྟེན་པར་མི་འདོད་པ་བཞིན་ནོ། །
ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་འཇིག་ན་སྐད་ཅིག་ཀྱང་དངོས་པོར་ཡོད་པ་
མིན་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། ལྟོས་མེད་དུ་འཇིག་པ་དེ་ལྟར་གྱུར་པ་དེ་དངོས་པོ་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། དངོས་མེད་ལྟོས་མེད་དུ་འཇིག་པ་དེ་ལྟར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། གང་དག་ཆོས་དེ་ལ་ཡོད་པ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་དེ་དག །རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་ཆོས་དེ་ལ་ཡོད་ངེས་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བའི་ལས་ལ་གེགས་བྱེད་པ་
མེད་པ་ཅན་གྱི་མྱུ་གུའི་རྒྱུ་ཚོགས་པ་ཐ་མ་བཞིན་དུ། བུམ་པ་འདི་ཡང་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱུ་
ལ་ལྟོས་མེད་དུ་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ། ། ། །
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚིག་ལེའུར་
བྱས་པ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའི་བཤད་པའོ། ། ། །

༼མཇུག་གི་དོན་བཤད་པ།༽
༈ བཞི་པ་མཇུག་གི་དོན་ལ་གསུམ། གཞུང་རྟོགས་དཀའ་བར་བསྟན། རྟོགས་
ན་ཕན་ཡོན་ཆེ་བར་བསྟན། གང་གིས་མཛད་པ་འགྱུར་བྱང་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་
ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཁོ་བོའི་རྣམ་འགྲེལ་འདི་རྒྱ་མཚོ་ལ་ནི་ཆུ་

བོ་བཞིན་དུ། རང་གི་བློ་གྲོས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཐིམ་ཞིང་ནུབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་བ་
རྣམས་ལ་རྩོམ་པ་པོ་དང་མཚུངས་པར་ལེགས་བཤད་སླར་འཛིན་པར་བྱེད་པ་མི་རྙེད་
པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བློའི་ནུས་པ་ཆུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་། བདེན་
གཉིས་ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་ལ། བརྩོན་འགྲུས་ཤིན་ཏུ་ལྷག་

པར་གྱུར་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་། ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་མཆོག་གི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་

374

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ།

མེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། རྣལ་འགྲེལ་འདི་ཆོས་ཅན། ཉིན་མོར་བྱེད་པ་དང་མཚུངས་པ་
ཡིན་ཏེ། ཚུལ་དང་ཚུལ་མིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལ་མཁས་པ་དང་། རྟག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་
བ་ངན་པའི་ཚང་ཚིང་སྲེག་པ་དང་། འཕགས་པ་འཇམ་དབྱངས་ཉིད་ཀྱིས་རྗེས་སུ་
བཟུང་བའི་ཕྱོགས་གླང་གིས་མཛད་པའི་ཡང་དག་པའི་རིགས་པའི་ལམ་སྟོན་པའི་

གཞུང་ལུགས་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་དང་ལྡན་པ་དང་། བློ་གྲོས་ངན་པ་ཉིན་
མོ་སྤོང་བའི་འུག་པ་ལྟ་བུས་འཇིགས་པས་སྤངས་པ་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། བློ་མིག་རྣམ་པར་
དག་པའི་མཁས་པའི་པདྨོ་རྒྱས་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་འདི་ནི། ཡུལ་ལྷོ་
ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་དུ་བྱུང་བ། གཞུང་ལུགས་ངན་པ་ཐམས་ཅད་ཆེས་ཤིན་ཏུ་འཁྲུལ་བར་
འཇུག་པ། སྙན་པའི་གྲགས་པས་ས་སྟེང་མ་ལུས་པ་ཁྱབ་པ། འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་

མཁས་པ་ཆེན་པོ། རིགས་པ་སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུ། དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ། ། ། །
རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སུ་བྷུ་ཏི་ཤྲཱི་ཤཱནྟི་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་དགེ་
བའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས་བསྒྱུར། ཡང་པཎྜི་ཏ་སྐལ་ལྡན་རྒྱལ་པོ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོ་དགེ་སློང་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་བཅོས། དུས་ཕྱིས་སའི་སྟེང་ན་འགྲན་ཟླ་
ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ། ཤཱཀྱ་ཤྲཱི་བྷ་དྲ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་།
ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་
གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། ། ། །

375

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བ།
བསྟན་པ་རིན་ཆེན་ཡུན་རིང་གསལ་བ་དང་། །རང་ཉིད་གོམས་དང་གཞན་ལ་
ཕན་བྱའི་ཕྱིར། །ཚིག་ཉུང་དོན་གསལ་སྔ་ཕྱི་འབྲེལ་ཆགས་པའི། །རྣམ་བཤད་འདི་ནི་

དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་བྱས། །དགེ་བ་འདི་ཡིས་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་མ་ལུས་པ། །རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ཇི་བཞིན་འཛིན་པ་ལ། །རྗེ་
བཙུན་མཁྱེན་པའི་གཏེར་དང་མཚུངས་པར་ཤོག །
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་དམ་པ་དར་མ་རིན་

ཆེན་ལ་སོགས་པའི་ཞབས་རྡུལ་སྤྱི་བོས་ལེན་པ། ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་དགེ་འདུན་གྲུབ་
པ་དཔལ་བཟང་པོས། ཆུ་ཕོ་བྱི་བའི་ལོ་ནག་པ་ཟླ་བའི་ཡར་ངོའི་ཚེས་བཞི་ལ་དཔལ་

ཤེལ་དཀར་གྱི་ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོར་སྦྱར་བའོ། ། ། །

376

པར་བྱང་སྨོན་ཚིགརྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།།

གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་ཀླུང༌།།ཚིག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །
དྲི་མ་ཡོངས་འཁྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་འདི།།

དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་པོའི་མཐུས།།

ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ།།
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྔའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ།།
ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །

ཅེས་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་རྣམ་འདྲེན་ཤཱཀྱ་སེངྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དཔར་དུ་བསྐྲུན་དང་བསྐྲུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ། །
༄༅། །ནམཿ སམནྟབུདདྷཱནཱཾ། ཨཙིནཏྱཱདབྷུཏརཱུཔཱིཎཱཾ། ༀཏཱརེསྭཱཧཱ། །
ཡི་གེ་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་པ་འདི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་བཞུགས་ཚེ་འགོམ་ཡུག་གིཉེས་པ་མི་འབྱུང་བར་འཇམ་དཔལ་རྩ་རྒྱུད་ལས་གསུངས་སོ། །